maga vieleivel. Lib. II. Antij. Ind. Si Parvi magna componere licet ha szabad ezekről felyebb elmélkednem, AZ. Ür haragja felgerjed a bünös fidó Eccla ellen, hogy azt elvesse, eleile megyen Mose's megh győzé az Sát: mivel? Invictum vincmit vota precęq Dei Exod. 32. io. 13. Egy nagy szőllős gazda megh haragszik szőllőjében termetetlen vad fige fájára, parantsol: Vagd Ki! de a Vinceller a gazdát le tzendesité, mivel: szép Levelivel, Könyörgésivel ùt docetur in Parabola plecta.

Rövid magyarázat: Vala egy embernek etc / Ezen egy emberen AZ Ur Jt értetik: a' szőlőn az Jt Eccliája: a' fige fán értetnek el: tekintettel a' zsidót, ma pedig a' hypocritàk, a' vad Kerestének: a' Gazda az Jt a' figefán gyümölcset keresett i.e. bona opera, melyet az Jt édes szőlőnek mond Isa. 5: 4. s. Pál gyümölcsöt Gal. 5: 22. Nem találván Gyümölcset monda a' Vincellérnek / AZ Jt szőlőjének Vincellèri voltanak in V. Jesum Nro Prota: In Nro xs Apli. ma minden L. Tanicok. Monda a' Vincellérnek: mit mond? Imé = találok! Mitsoda idők ezek az három Esztendők Euthymius ertì az 3. Esztendőn a' zsidót három forma Politiajùtat. i: azon Esztendőket, melyekben Különbkülömb Képpen igyazgattatak i: Birák által, és ez az elsö Esztendö. 2. Per Reges, hic 2dus Annus exalt: 3. Per sacerdotes, és hic 3tius. mindenik időben keresett az Jt gyümölcsöt 's nem talált. Három Esztendö továbbá az embernek három Earbeli ideje i. Neremi, nèkrekis az elsö Esztendö a' Felserdült idö. 2dik Esztendö Férfiui idönk. 3dik Esztendö Vènségünk. Imé három Esztendje Ezzel czélozz Idv. a' figefának termésetére, mely az harmadik Esztendöben szokott gyümölcsöt teremni, ha abban nem teremsem soha

Se

sem; Igy ha az ember se felserdült, se Férfiui állapotyában, se Vènségében gyümölcsöt nem terem i.e. jót nem tselekesik, soha sem. Hinc iratus Hopes ait:

Vágd Ki usq valová. Nem mondja: Pusztitsd el a' szőlőt: hanem vágd Ki a' figefát; i.e. hadd megh sz. Ecclèsiámat irtsd Ki abból a' sok gonosz bünöket. Vágd Ki! Uram! miért vágjam Ki? Ne tégye a' Földet héjában valova, ha nyavalyás a' tzegeres bünben elö ember vesszöt tészi az Jt Ecclesiáját jövö: Hitetlenséggel; mert maga nem hiven az Jt sz. böcsédének, az egygyügyü könyörgèsèbe hitetlenségbe ejti; ez az a' mit mond Idv. Pharisèusnak Jmèk oszlopját be záryátok az emberek elött. Matt. xxiii. sz. 13. és vö: Gonosz erköltsekkel, megh botránkoztatván az Jmèk népét ezt hányja Jt szemére a' sidó Papok: a' népet megh botránkoztattátok a' törvényből. Mal. ii. 7. 8. Vágd Ki! mit tsinál itt a' Vincellér? ait

Uram hagy béket etc. Hiszen a' figefa mellett könyörgö Vincellér? AZ ö Jesunk Moses, Aáron, és a' Próták. AZ Ujban az Ur xs, a' sz. Apok., s több L. Pásztorok. Uram = béket! Hát se jó Vincellér mit tsinálsz vélle? Köröskörnyül megh kapálom és megh ganéjozom. Mit tészen ez a' Vincellér fogadása? azt tészi L metaphoram: Mintha hogy a' Kapalás a' földet lágyitya, és a' ganéjozás sziviitya, ugy az Jt Törvènyének exegesével megh lágyitya a' szivet a' tenyà tartására: Imen az Jmèk Lelkèbe kapaltatik Pörölly hoz mely az erös Követi megh rontya Jer. xxiii. 29. Eles Fegyverhez mely megh hasogatya az ember Tagjait Heb. iv. v. 12. a' sok drága ígèretek jövö nevekèsèk a' szivet a' gyümölcsözésre.

Ex

Ex his sequentia veniunt discenda:

Imo:

AZ Jr Eccláia olyan mint valami szőllő. A szőlőben van nak termi, vannak termetlen Fákis: sic mi Eccla: Az Jmek legh elsi Eccláia az Adámnak háza, olyan az mint szőllő, abban termő Fa az Abel, termetlen Cain. Egykoron az Jr Eccláia mint egy Bárkában szorult volt, ottanis volt rossz figa fa az akkoron Cham. In Domo Abrahami Jsmael., rossz gyümölcsű az Üldözési, csufolás? ez ott termette, midőn Sárát csufolta Gal. 4: 29. Gen. 21: 10. In domo Isaac, rossz figa fa Esau Gen. 27: 43. In domo Jacobi etc.

A' Jó szőllő gazda maga szőllőjéből a' termetlen fát ki irtya; de nem az Jr sóláigh: Kérded: Miért? i. Hogy az igazaknak hite megh probáltassék és gyakorodjanak, ha ugyan ki' azokon magokat vagy nem. Ez okból hadta az Jr a' Pogányokat a' Canahán földön a' sidok között. Jud. 11. 3. 2. Hogy a' rossz figa fák az hasonlo gonoszok magok menthetetlenek legyenek az itélet napján. Ezeket Jr megh mondotta mi a' jövendőt, 's nem Tellett. Mich. 8: 6. Boldogh ember tehát a' ki hit által a' xsben oltattatott, és gyümölcs terem Psal. 1. Joh. 15: 4 5.

IIdo:

A' megh térni nem akaró bünösökkel ez a' vége: Vágd Ki. Ide néz amaz Ur mondás: Addigh visik a' Loxost a' vizre a' mig nyaka szakad. Az elsö Világh bünében 120. Esztendőig várá Jr: de hogy megh nem tértek el Jön vége: Vágd Ki! Mint valami szőllőben a' sidó Eccláb három Esztendeigh i.e. három rendi dőb Moses, a' Próféták, és a' xs idejekbe járva Jr gyümölcsért, de

mivel h- nem találá tsak elön a' vége: Fegyver sertesz fel! Te Römai Sibor menj el, ezt a' rossz figa fat Vágd Ki!

Ergo azt kérdem magamtol 's tölletek sz. Pállal: Megh utálodé ön ember az Jr jóságának és hosszu türö várakozásának gazdagságát, nem tudodé hogy az Jr Kímélése a' penitentiára hi tegedet? Rom. 11. 4. 5. Uram! Uram! Telhünk egy szemernye jól tudgyuk: azért mégis várakozzál, Ki sót vigalmazzon vagy, teritsd megh minket és megh térünk, mert te vagy a' mi Urank Jrünk. Jer. 31: 18. ujitsd megh a' mi napjainkat mint vala a' vég dőb és ne vess megh mindenestől minket Thren. 5: 21. 22.

IIIio:

A' Papnak egy szükséges hivatala, hogy a' bünösöket megh károgyon Istent bizgo könyörgéssel tartoztassa, hogy bünteteiét halaszsza, és megh térések után kegyelmesen várakozzék. V. in T.

Példát hagytam fi néktek etc. Példát hagyott Jdv. mindenekk, a' katonaságban, szenvedésben, példásságban, könyörgésben etc. Példát a' Papokkal abban, a' mit mondottam a' Jndománybol, helyes mint bizogh, mint egedenik sz. 8. Uram hadgy békét néki megh ez Ch. Példánk Moses ki a' partos sidók mellett elkésett reménykedik: Ur: miért gerjedne haragod e' népre, melyet ki hoztál Egyiptom földéből? Emlékezzél megh Abrahámról, Jsákról és Jsraelről a' te szolgáidról, térj megh és szűnjél te magadra etc. Azért bocsáss megh ezek bünöket, hogy ha megh nem bocsátod, törölj ki engemet a' te könyvedből, melyet irtál. Exod. 32: 11. 13. 32. El változtatá az Ur a' vesszedelmet. sz. 14. Vid. ejam Psal. CVI. sz. 23.

Pél-

Példánk Jeremiás, qui sic: Uram! ne adgy minket gyalázatra a' te nevedért, és a Te dicsőséges Királyi székeden ne tégy gyalázatot! emlékezzél meg! ne bontsd fel a Te szövetségedet velünk! Avagy nem te vagyé a mi Urunk Istenünk? mi Tebenned bizunk! Jer. 14: 19. 21.

Példánk Dániel Cap: 9: 17. 18. 19. lege. s: Pál Rom. 9: 1. 2. 3.

Hivatola es a 2. Tanitók 1. Mert Ő maga Kívánnya hogy a' veszedelemnek ideje-jében, valaki a' bűnös népért álljon a' résre, i.e. könyörögjön ezért, mint Ő mondgya: Keresék közülök Férfiat, ki a' résre állana én előmben a' földért, hogy el ne veszteném azt. Ezech. XXII. v. 30.

2. Mert Ő ezért tette Őr állóvá az Ecclésiában a' Tanitókat, hogy a' népre jövendő gonoszra vigyázzanak, azt intsék az megh térésre, és könyörögjenek a' gonosznak el fordításáért Ezech. XXXIII. 3. 4. Ilyen vala Ezechiel, qui ait de se: És lőn mikor Propheta élnék Pelatia a' Bénája fia megh hala, és ki áltek nagy fel sóval's mondék: Óh! ah! Uram Isten! Avagy el fogyatodé Izraelnek maradékit? Cap. XI. 13. Item c

Corollarium: Felette gondos munkát kíván a' Papi hivatol, mert nékie nem csak hivatola hogy tanitson, hanem hivatala azt is 1. Hogy vigyázzon az Ecclésára jövendő veszedelemre Ezech. 33: 6. 2. Kiáltsa ki hogy ékeröleghe van a' veszedelem. Jer. 5: 26. 3. Hirdesse a' népet a' megh térésre: Emlékezzél megh honnét estél ki, és térj megh Apoc. II. 5. 4. Könyörögjön a' veszedelemnek el fordulásáért: Nem nékünk Uram! nem nékünk stc. Psal. CXV. 1. 2. Ne adgy minket gyalázatra! Jer. 14: X. 21. etc.

Miskor éppen azon Esztendőre viradis valamely Ünnepet, melyben el jött a' Kivágottatásnak ideje, akkoris Könyörögni kell Ennek, hogy megh várakozzék.

Fellyebbis említtém: Hogyha a' Figefa három Esztőt nem teremne, azután soha sem. Imé ezen garda 3. Esztőt várakozott's nem termett a' Figefa, el jött már a' ki vágattatásnak napja, mégis könyörögt a' Vincellér: Uram! stc. Igy tselekszik Abrahamis, hogy Ő az igaznak ne vesszen el a' gonosszokkal Gen. 18: 23. Igy Moses is, hogy az Ő haragja valami magot a' ki vágattatandó népben Exod. 32: 13. Igy David, hadd legyen megh a' Ki térése az Urnak Psal. CII. v. 14. 19.

2. K.! Vitnyája? hallja ez az 1776. Esztendő, az az 3dik Esztendő melly a' mi ki vágattatásunkt ideje's Esztendeje? mert oly Vétkeket látok mi körülöttünk, melyek megh előzték a' tavaszi Izrael ki vágattatását, úgy mint: 1. Az Ő tsépdelének megh utálása Jer. 44: 16. 17. 2. Az Ő Parantsolatinak megh vetése Psal. 81: 12. 3. Az Ő fenyegetésének megh nevetése Jer. 5: 12. stc. stc. Mind ezek's ezerek ezek felett vannak mi körülöttünk. Jai hát ha ez az Esztendő a' ki vágattatásnak ideje's Esztendeje! Ha ezis! mégis könyörgök Ennek a' Judományt szeretik's azt mondom: Uram! hadgy béket ennek a' Gyülekezetnek ez Esztendőbenis, mígh ismét közelg Közöttünk megh Szabadúlom, és megh gyógyúlok! Uram könyörülj mi rajtunk. Uram! szánd Gyülekezetünket, melyben sok vagyon a' ki nem tud különbséget tenni a' jobb és a' bal kéz között. Jon. IV. 11. a' Publicanus parancsival végzem: Luc. 18: 13. Jó légy irgalmas nékünk bűnös ökre!

Amen!

in Kövend 1776. jan. Januar.

Concio II. Társaingi.

Textus: Prov. xvii. v. 1. Jobb a száraz étellel egy falatnyal etc.

Alias Ezt ord. T. Tem ebr. 83: 167.

Syrák mondotta: Három dologgal lettem szép; és ékesé neveltem az Ur előtt; és emberek előtt: az Atyafiakkal egyességekkel, a közöl valókkal barátságokkal, a Férfival és Aszszi állattal. Ezt egyik más előtt jobb akarnak. Cap. xxv. 1. 2. szép és drága dologh mindenek előtt az egyességh. de kivált három rendbéliek előtt, melyik igen ritka, de igen szükséges volna. 1mo: Az Atyafiak előtt, ezekkel egyességéről énekel k. David Vid. Psal. cxxxiii. ait a. 2do: szükséges az Egyességh a pompádok előtt: az on Városban vagy Faluban lakok előtt, kiknek illendő dologh hogy a szeretetnek lánczával egybe foglallyon. 3tio: a Házasok előtt; mivel ők egy házban laknak, egy Költséggel, egy ládával birnak, és nygyan egy teste s csak nem egy személlyé lésznek; mely szerént ha egy más előtt békességh élnek, életek merő az on gyönyörüségh, sőt Angyali élet: ha pedig háborún élnek, életek nem egyéb, hanem az on pokol. Ezt jelenti B. Salomon in Textu. Cita: Jobb a száraz étekkel etc.

Mi az tsendes élet? mi az háborusságh? mi a száraz étek? mi a jó szíves Lakoma, avagy nyerssen bárminekkel tellyes ház, mellyeket in Textu Salomon emleget, ezt itélem minden tudhattya: Ergo ex Textu

Dicit:

Dicit.

Boldogabb Házasságh, holott pegenyek ugyan az Házasok, de békességh élnek, mint az hol gazdagok, de háborogók.

Ezen igazságot B. Salomontol tanultam ezta Textust, másutt sic: Jobb a szerénynek étele, a hol von szeretet; mint az kiBlalt ökröknek elevele, a hol von gyülölségh. Cap. 15: 17. Halyad szirákatul: Azaz melyk alkalmasson ülyenek egybe az emberek, de mindennél betsesebb a Férfiunak és Szivet békeséges lakások. Cap. 40: 23. Ismét Salomonnal bizonyítok, expertus procul dubio dixit: Jobb lakni az hegnek szegletjében; hogy nem mint az haborgo Aszszi állattal egy háznak társaságában lenni: és igy jobb házasságh nélkül lenni, mint sem veszekedő házastol Férfival v. Aszszyal lakni. Prov. xxi. 9.

Nem minden házasok Ellen azon egy okból exed háborusságh: hanem az házasokt sokféle teremtetek s indulattyokbol szepest sokfelek. Ezért szándékom a haborusságh Kútfeieit ez orában ki beszéllem, hogy azokat az Házasulandok kerüljék, ha lehet az Házasoknis orvasolyák. Hinc az Házasok sok háborgásokt es

Első Kútfeie, hogy az Házasok nem az Urban Elnek szive contra Pauli Preceptum i Cor. 7: 39. Az Urban Elnek szive, kik az Urnak akaratya és Törvénye szerint házasodnak; de ha nem igy, ne tsudálld ha háborognak, mert a test szerént kezdett dologh tsak rettisegh von. Vajmi ritka ma amaz Istui Tobjás! qui dicat: Most an oh Uram nem a' bujaságból; hanem az en tiszta szivemből indultt ezen veszem az en hugomat Feleségül magamnak, tegy oly irgalmasságot en velem hogy együtt vénhedgyünk megh. Tob. 8: v. 7.

ma

jmus Fons.

a: Ut Sám-
fon. Bír.
14. 3.

ma sokan tsak indulatyoktol Kérdenek tanátsot, é's az ellen mégh a'
jó tanátsot sem fogadják.[a] AZ Urban Kell ősve Kelni! AZ
Urban! i.e. az Ur segitségének kérésével, quia: az Ház é's a' marha &c.
Prov. 19: 14. Kell az Házasulandóban Jmi félelem, hogy nézzenek AZ
Jr dits'őségére. Jó' vósz az Aszúi állat jó! de Kinek adatik ez a' jó?
AZ Jnfelőlt Syr. 26: 3. de a' jó Férfiú az Jnfelő Aszyd. Tob. 6: 19. ait.
a' Sethnek fiai az Aszyótt tsak szépségeket nézvén házasodtak; Gen. 6:
az ő'rön vissza el is borittattak. AZ Urban Kell házasulni! é's
AZon egy Vállásnak Kell ősve Kelni; mert az házasságban az Urnak
Kell magot Keresni Mal. II: 15. oh mennyi háboruságh lehet AZ
Különbö'zi vallásnak ő'rö't! mind az Jri ríszteletre, mind a' gyer-
mek nevelésre nézve: de Ki tudná Ki szánalni? gyakrabb a' gyer-
mekek Anyok nyomdokát követik Keh. XIII. 23-25. AZ
Urban Kell házasulni! i.e. nem Kell tsak gazdagságat, nagy fa-
miliát Keresni; hanem Embert, Kinek esze legyen Syr. 7: 25. ait:
Házasitsd megh leányadat, de értelmes Férfiúnak adjad azt. Bi-
zony a' bóles Férfi inkább szereti gazdagságh nélkül az okos Aszyt,
Kivel mindenét's magátis bizhatya; mint a' bolondot gazdagsággal;
mert az okos Aszy gazdagságat Keres, azt ő'rzi, azt szaporitya. Prov.
31: 10-27. lege. Mulier sapiens ædificat domum, a' bolond az ő'nön
Kezével el rontya azt. Prov. 14: 1. Abrahám mikor Isákh Feleség-
gért küldöz, non quæsivit divitias; hanem mores Ger. XXIV. Nemi jó'
Gazdagságért házasulni! mert ha az Aszy gazdagh, jaj ott a' Férfinak!
azért megh lehet hogy a' gazdagh Férfi pegyébb feleségét tsak sol-
gálójának tartsa; de é' viláb dologh. Si tu contingat hujusmodi
Conjugiũ pars pauperior, sui accommodãe corrigat.

2dik

2dik Kútfeie Hogh tsak hirtelen's esméretlen ősve
Kelnek: Egy tekintetre Papot hivatnak, Attyoktol's másoktol tanátsot se
Kérdnek; nemi várakoznak az Ecclától be vett rendtartásra, holott vala-
ki ezekre nem vigyáz, vitáu lehet szerentsés, quod cito fit, male fit. Ha
valaha Kell a' tanátskozás, halkal vak járás, valgiak Kell a' megh házu-
lásban; mert á nem olyan mint az Ing, hogy minden héten változtasd:
mint á Kalendarium, hogy minden Esztendőb más vég: a' Lovat
el lehet adni v. tsserélni, mégis ha ki akar venni, megh járttatya, for-
gattya, nem tsak szőrit, fejét, nyakát, derekát, allását, maga viseletét,
jól megh nézi: Ha ki polgárt, polgárlot akar fogadni, nem hirtelen-
Kedik, tudakozódik arántta. Már pedigh az Házasságh holtigh tart,
Egy életre festina, hogy békeséges lehessen az együtt lakás.

3dik Kútfő hogy mitsen tökélletes Szeretet az
Házasok között, akkor esik é' megh mikor nem Virtust keresnek, hanem tsak
valami toldalékot, holott a' szeretet lehet, enyve az házasságh. Némelyek
ősve Kelések előtt igen szeretik egy mást, semmiképpen ősve Kelnek; de
ősve Kelvén legh ottan hülni Kezd a' szeretet. Némelyek Előtt egy
ideigh tart; de ha mindjárt el nem érik azt véget, a' melyre néz-
tenek; háborogni Kezdenek. Boldogh házasságh! ubi sit Amor veci-
procus az ilyenek előtt vitán van háborgás; ha ezüst Tál, Kalámak
zörgése, nem hat annak fülszédbe a' hangja.

4dik Kútfő hogy nehol AZ Aszy Uralkodni
Kivánn Férjen. Lassabban az Aszy; mert nem egy formálta az Isten
őtet, hogy parantsolyon Férjének! mert nem az homlokából,
nemis a' mejéből vette, hogy a' Férfin elől járjon; hanem AZ
oldalából, hogy mint alsó Tagh a' Fónek engedelmes Kergyék.

3tius
Fon 5.

4tus
Fon 5.

mert

mert a'Xs minden Férfinak Feie, az Aszny állatnak pd Feie a'Férfiu i Cor. xi. 3. azis az Asszonyokh mondatott: A'te akaratod a'Te Ferjed birodalmában lésen, ę néki vaytad birodalma lésen. Gen. 3: ió. Ha hol az Aszy parantsol, éppen olyan gnda, mint azok az emberek, a'kiknek a'fejek a'karjoknak alatt, a'melyeken v. hasokon vagyon, mert az Aszy az oldal tsontbol vétetett, mely az emberh karjain alatt von: Ergv nem illik 's wemis jobad az Aszyh, mint valami Főnek, a' Férfiu Karján felyül lenni. Eben hatalmat a'Férfinak az Jr akkor engedte, mikor ötet teremtette, hogy uralkodnék e'földön, ergv ns Asszonyonis Gen. 1. 26. 27. Ide néz hogy a'Férfiat nagyobb erovel ruházta fel Isten: Ide néz, hogy parantsolatoti az Jr elsőben a'Férfinak adott, hogy ne ennék a'megh tiltott fanak gyümöltsébol: Ide néz, hogy elsőbem vétkezik az Aszy, mégis nem ötet, hanem a'gazdat pollitya megh Jr: Hol vagy Adam? Ide néz, a mit tanitnak a'sz. Apstl: ns Aszyi állat tisendességben tanulyon: Ite az Aszyi állat engedelmeskedjék a'maga Férfiának. i Tim. II: 11. 12. i Pet. 3:1. de notandum: oly dolgokban, melyek nem ellenkeznek az Jr Törvényével: aliás et Muliexis consilium audiendum est. Ha nygalmis tartozik az Aszy Férjét megh betsülni; tartozik a'Férfinis maga feleségét; mert ns Asszonynakis vannak Ki'állétéppen való Prxrogativái: Vedd fel! Vir quidem prius, sed extra Paradisum formatus é: Mulier intra. Vir ex terra, Mulier ex costa nobilior massa. Peccant ergo illi Viri, a'kit minden dibdáb okból ütik, verik, rongályák Feleségeket, mert ekkor magok testeket gyülölik Eph. 5: 28. 29. Ns Asszonyokis, quæ Virōs diffamant. Ergo Mulier 9no Regula: ns Aszy ne viselye a'Férfiunak fegyvereket &c. Deut. XXII: 5.

5to:

5dik Kútfő hogy az Házasok Különböző természetűek: Egyik vigh, a'másik komor: egyik igen jos, a'másik igen haragtv: egyik barátságos, a'másik maganak való. olyan es, mint mikor két fotalan Tulok fogattatik egy Járomban; a'migh egyebe fokik tsak nem mindent egybe vontnak. Ergo livi apte nubere &c.

De ha Különböző természetűek lehetnek össze; az Aszyh tikőre 's maga viselésére a'mennyiben a'nem ellenkezik az Jr törvényével. Tartozik a'Férfi magát a'Falu törvényihez alkalmaztatni, az Aszyn a'Férfiu fokára es.

6dik Kútfő: Hogy a'házasok néha nem egyaltót ideiek re nézve, az egyik igen Isten, a'másik idolőtske: ns isten hamar megunnya az idősb, az idős félti az Istent, ę gyanakodik utánna: mar pd ha valamely házasok közé ez a'gyanu bé tsap, ne várj ott tsendes életet. Tyrach m: kivalas dologh ha mely Aszy féltі az ő Urát! Cap. 26: 8. az ilyen megh mitja fájának ostorát, 's ezzel korbátsolja Urát; megh pd nem tsak tiltan, hanem Utza hallattyára: Annál inkább ha valamelyik fél tisztátalan, conclamatum est. oda van minden kenyeresegh tsendes élet ezaut. Különb hejában felted a'gondot, ha az hűt, a'penzermeteresegh megh nem őrzi, new Te; ellenb a'tisztaságnak nem Ellensztása.

7dik Kútfő: Néha az Aszy igen igen Nyelves. Tyrach ait: az Aszyi állatnak édes beszéde, gyönyörködteti az ő Férjét, ę annak tsintyait kiványa az ő tudomanya. Cap. 26: 16. de ha nyelves, minthogy magával indulattal nem bir, halgatni nem tud, áltozodással

fűtt,

pitzorolással tizet az Urának, melyel, mint valami tűzzel, Urának haragját fel gyulasztya, cuius tandem ira iustitiam non operatur. Jac. 1: innen gyakorta botra él, Éket tsinál a nyelves Aszyú testén: 's ha kérded: Miért tselekedte? azt feleli: Tavull légyen! nem én! a maga nyelve verte megh. Ide illik a Salomon szava: Jobb lakozni oroszlánnyal, mint a feddődi haragos Aszyal Prov. 21: 19. C. 27. 15. Oh bár közttünkis volna oly Kápolna v. Ház, mint volt a Pogány ok között; melly Kápolnába ha bé mentek az házasok, ottan elsőben egy másra Rigyot, békét tsináltatnak; de azutan ugy egyben békéltetteenek, hogy többé eggyé be nem vesszenek. Syrách tanátsolya a nyelves Aszynak: Aszy állat! a te beszédednek tsinály mértéket, és fajadnak tsinály rezsőt. Cap. XXVIII. 29.

8dik Kütső: Hogy néha az Házasok közüll egyik Jó gazda, gazda Aszy. a mási pedig rossza: egyik kéves. a mási vesszeget: Igaz: tartozik a Férfi Felességét táplálni Eph. 1: 29. de tartozik az Aszyi segitségül lenni. Gen. II: 18. Mikor Dñ Evát formálta; akkor Adam alutt, G. az Aszy akkoris viselyen gondot az házra, mikor az Ura alusik: Éva egy tsontból terentetett, több maradott a Férfinak a munkára, erősebnek is kell lenni: de ugyan tsak illik egy más terhét hordozni Gal. 6: 2. illik az Ház javát eggyütt erővel hussni, különben nem mégyen elé a munka. Háboruságh von immár ottan; holott az Aszy gondatlan, Ura szerentsétjét parázolya sok aproságh tsitsomára; ha nints mit költsön, kér hitelbe, vagy a barnát el adatya; innen szegénységh, abból iszsok veszekedés. Néha a Férfi részt. alusik, iszik, dohányozik, ne

dolg:

dolgozik, innen ismét háboruságh: Nagy dologis mikor az Aszyok a Kortsmárra ittak adosságát fizetik! holott vellek megh sem kóstoltatnák mit ittak. Hát hol az Aszy részeges! ott a Férfi fenekedlen Kaszban takar, innen régen oly gyalázatos dolognak tartatott a részeges Aszy; hogy az Aszyok egy tsepp bort ittyais nem volt szabad, mert a bor az embert megh melegitti, melyből lépen végtére bujasagh, paráznosagh, szrach mondgya: Nagy ártalom a részeges aszy: nagy mint a Ki a maga rutságát el nem fedezi Cap. 20: 11. En sem tsudálkozom, te se tsudálkozzál, ha ilyen helyt háboruságh von!

9. Kütső: Néha az Enyim 's Tied felett essik háboruságh. De minthogy az Házasok közzen egy emberré lettek, egy házban laknak, egy asztalról élnek, egy ládajokban egymás kell lenni, különb ha kettő az erszény, ha kettő a pénzes, ha közsölő koporsnak, mint a ragadozó madarak, egymással meghl nem alkusznak.

10. Kütső. Néha abból esik a Háborgás, hogy az Ifiu házasok Vejekkel együtt laknak: és a Vének kedvetlenek lévén, unnyák az Ifiaknak jó kedveket, és mellett többire az Anya maga gyermekének párttyát fogja; és a más ellen ingerli: Itt megh kell gondolni, hogy az Házasok egymásért elkell hagyni Attyokat, Annyokat Gen. II: 24. a mely nem azt teszi, hogy azokat el vessék; hanem ha különben nem lehet különözzenek megh. Dantur e aliæ causæ dissolubilis Vinculi Matrimonialis; sed ius mihi concludo verbis Pauli: Eph. 5: 33: A Férfiak közüll Eki ugy szereye Felességét mint ö magát. Az Aszyi állat megh lássa, hogy Férjét bátorsággal tisztelje. Amen!

Conc.

Concio III.

Textus: Matt. xix. 4, 5. De statu Matrimoniali.

Mikor az Ur Jℜ az Adámot teremteje után a Paradicsom kertébe bé-vitte, minden állatokat eleibe állita, hogy azoknek nevet adna: é Ábrán mind azok közöttis magához illendő társat nem találna, ezt mondá az Isten: Nem jó az embernek egyedül lenni, szerzek néki segitőt, mely mindenkor ő előtte légyen. Gen. II. 18. azért Jℜ Adámra mély álmat bocsátá, és a'mig alutt oldala tsontyából az Évát formálta. x. 21. 22. Kit mikor utánna Jℜ Adámhoz vive, Ábrám mindjárt megh esmeré és ezt mondá: Ez az én tsontomból való tsont. x. 23. oh tsudálatos! oh drágalátos tsont! Nevezetes tsontokat olvasok: Nevezetes tsontok voltak azok, quæ Prædicantis Prótea vocem, licet aridæ audiéd, et in vitam redied. Ezech. 37: 1. etc. ossa Josephi, quæ ex Ægypto in Canahan Pt translata et ibi sepulta. ossa Elisæi, quæ mortuum suscitád 2 Reg. 13: 21. ossa Agni Paschalis, quæ non licebat frangere Exod. XII. ossa Elephantis, quæ sunt dura ut chalybs. Job. 40: 13. nevezetesebb, drágább tsont volt azmely Adámhoz vitetek, mert ő az arant az egész világ ily vegyulatsaba: Ezért a tsontért el hagyja a' férfiu Attyát, Anyát, és ehez ragaszkodik. Mind ezekből három dolgot látok: azt

Elsőben: Hogy az Jℜ semmit sem teremtett egyedül, hanem tsak az embert: az Angyalokat mind együtt, az élő állatokat mind párostól teremtette, Adámot tsak egyedül. Væ soli! Jaj az egyedül valonak! Eccl. 4.

ma

Másodszor. Nagy bölcsességét nézem itten az Jℜnek: hogy az Aſſzſzſzonyt a' Férfinak nem lábából, hanem formálta oldalából, hogy azt a' Férfiu ne tartaná taposójának, hanem magához hasonló élete Párjának, és nagy vagyódnéke akar, mint maga tsontyához, azt nagy fedezetne, mint maga oldalát kezeivel fedezgeti. 3tiv: Ez az első egy Pár Házas, minden Házasoknak Exemplárja, példája, formája, innen Jdvezitőnkis in Textu azoknak példájokat minden Házasokra szabja. Ita Textum.

Occáó videnda in Antecedentibus et inde revocanda.

Nem olvastátok hogy a Teremtő etc / Ebben az szóllásban Jdv. azt adja előnkben; hogy az Házasságban tsak két ember kivántatik és nem több, mert az az ember a' kit kezdetben teremtetett tsak egy volt Rom. 5: 12. egy Vér volt Act. 17: 26. Azután azon egynek oldalából ismet tsak egyet formált, tsak egyet vitt Adám mellé segitségül. Két személy kivántatik hát egy Házasságban, de olyan két személy, a' kiknek egyike Férfiu, a' másik Aſſzſzſzony legyen; mert Jℜ az embert Férfiuvá és Aſſzſzſzonyi állattá teremtette. Tovább megyen alább Jdv. és a' Házasságnak törvényeti kiesketli 3. Punctumokban

Az első Punctum ez: El hadgya Attyát Anyát. / Nem azt tessi az, hogy az ember az ő Attyát és Anyát elvesse, az után már többé ne engedelmeskedgyék; mert soha a' fiu leány szüleihez való obligatiójat le nem vetkezheti Prov. 23: 22. Eph. 6: 1. etc. hanem azt tessi, hogy nagyobb szeretettel, szorosabb kötelességgel tartoznak egy máshoz viseltetni; mint szüleihez. Tsak szinte hát a Házasságnak mikoron valamelyik fél szüleit el nem hadgya, nem cohabitál Férjével vagy Feleségével; holott ez a' Törvény: El

El hadja ember Atyát, Anyját.

2dum Pomctum: Ragaszkodik a' maga Feleségéhez.

Rathatos mondás ez: mely a' Görögh szonak ereje szerint azt teszi: agglutinabitò, conglutinabitò össze enyvesztetik a' kettò. olyan elválhatatlannal, mint mikor enyvel két dészka össze enyveztetik és egyessé tétetik, ugy hogy Lateris laribus tsak az halál válassza el ötet. De notandum: A' Kik ily szoros szövetségre mennek, nálluk a' személyekben lenni kell 1.) szabad akaratnak, nem lehet ùt erőltetni valamelyiket. 2.) Mindenik félnek szabad személyt kell lenni, a' ki megh sentsihez nè kötelesztetett. Azért vagy özvegy légyen, vagy özvegy Aszszony légyen, mert ha valamelyik fél másé lészen, egymáshoz nem ragaszkodhatnak.

3.) De lenni kell itt az házassági szövetséget megh előzö szeretetnek mert ez az házasságt legh elsö fundamentuma, ha e' nélkülen egy máshoz nem örömöt vag asztalnak

3tiu Punctum: Kétten lésznek egy teste. Azt

teszi ez: hogy egymást elhalgassam: hogy ketten megh egyegyenek, együtt takarnak, együtt élnek, halnak, mert az Aszszony az Férfinak tsontyából való tsont. Adj: Ezt tsak Adam mondhatta a' maga Feleségének; mivel Eva Adámból vétetett; de ma egy Férfi sem mondhatya azt a' maga Felesége felöll; Ergò az a' szoros kötelezségh tsak Adámra és Evára tartozott. R. Rémi. vult, vèdi tartsák Ráó 1. Mert in Textu Hebr. minden házasokra szabta, azután s. Pál is az Aszszt Férfiu Testének mondotta Eph. 5: 28. 2. Mais Isten aszszt teremt a Férfiu mellé, mint az Evát:

Simile.

Simile adjutorium Act Evam: Ergò mais el mondhatya a' Férfiu: Ez én tsontombol való tsont: ki én testemből való test.

Disce 1.

a' tiszteséges házasságh Isten rendelése. V. ni T.

Vid. Gen. II. ix.

Végyük fel: 1. Minek előtte Isten Evát teremtette volna, mivel h. Adám nem talált minden állatot közötte magához hasonló Társat, az Isten mondá ezt: Nem jó az embernek egyedül lenni etc.

II. Mikor már az Isten teremtette Evát, maga vitte Adámhoz: maga vitte, és nem akarta hogy Eva magára menyen az Adámhoz: mert ez egy kis szemérmetlenségre nyitott volna ajtot az Aszszonyi rendnek. III. Miholyt Isten az Aszszt Adám mellé vitte, Adam otan megh esmérte, hogy azt néki az Isten rendelte, és örömében ezt kiálta: Immár találtam hozzám hasonló Társat v. 23. Ez neveze Ischanak i. e. Férfiubol vétetettnek. Ex hoc az Házasságh Isten rendelése.

IV. Ezt az Házassági állapotnak kívánságát az Isten a' természetbe nyjan bé oltotta; innen megh a' pûlt Pogányokis a' Házasságh törvényét megh tartyák; unde? Nem az Istennek beszédéből: hanem a' természet törvényéből. E. Vera Doctr.

Adj: Isten rendelése igaz az Házasságh: de talám mégh jobb volna Házasságh nélkül el lenni? Et quidem

Primò azert: mert az Házasságh által mindenik fél holtigh való rabságra vetetik: mivel egymásnak sintsen hatalma az ö maga testén. 1 Cor. 7: 4. Secundò: mert a' Nötelen állapotbe könnyebb Istennek szolgálni, könnyebb azokról gondolkodni, a' melyek az Urét

Uré 1 Cor. 7: 34. Tertio: Minyájkis, el nem válhatnak bizonyos okokon kivül etc.? Rdev: Mind ezek 's ezerek efféle's megh lehetnek, mind azáltal megh áll á Judomány. Cita. Az házassági állapotnak súrlásos voltát ezer jobban tudta, á ki azt mondotta: Non est bonum hinc esse solum.

Disce II.

Egy házassági állapotban csak két személy i. e. egy Férfiú és egy Aszszony kivántatik. V. m. T.

Tudjuk hogy az Isten Adámnak csak egy Feleségét adott: Tudjuk hogy az házassági állapot mondatik Párosnak, p. Pál mondja annak 2 Cor. 6: 14. Atyai egy Igában csak két Igavonó barom fogattatik. E. in fer Doctrinam.

Hinc: Az Istentől rendeltetett házassággal ellenkezik 1mio: A Polygamia i. e. a sok Feleségüségh, mikoron egy Férfiunak egyszerre több Felesége van, minémü példákkal telyes az Ó Testamentom. mivel nem csak Pogányok, hanem a Patriárchák, az Izráelnek Királyüs sok Feleségüek voltanak, nem mondhatni az illyenek felöll: Ketten lésznek egy teste, nem lehet ezt semmi jovallani; mert ez ellenkezik az Házasságh első törvényével, a' tökéletes perzetettel. De itten jól megh kell ezt értenünk: Hogy ez á Polygamia sok Feleségüségh, nem volt a' régi Patriarchákb és Királyokban paráznaságh; a' mely igaz abból, hogy azért nőtat az Isten törvénye soha paráznasággal nem vádolta. Egynél több Felesége volt Abrahámnak, mégis ő róla mondatik, hogy ő volt az Istennek barátya: 18. volt egy tökéletes Dávidnak, mégis az Istennek szive szerént való férfia volt.

Egy.

Egy Czár volt Salomonb, tamen nomen eius Dilectus Dnv: Egy sincsennek Két Feleségét vett Jácob, tamen Deus nominat se Deum Jacobi. Megh lehetett akkor á Polygamia az Isten engedelméből: de azt mondja Dnv. Nem úgy volt az elseitől fogva: má hát minek utánna az Ur xs az Isnek első rendelését az Uj Testamentomban helyre állította, halálos bün á Polygamia, azzal büntetni azt á Magistratus. E. az Jétől rendeltetett házassággal ellenkezik elsőbenis á Polygamia. de

2. Ellenkezik azzal á Paráznaságh. Mikor már az házassági állapotban élő személy, Ferfi v. Aszszi állat maga Ferjén, avagy Feleségén kivül, akar szabad személyel. akar házasságban elővel közli magát. á ki ilyen, arrol nem lehet mondani: Ketten lésznek egy teste: E már nyomtatásra kárhozatos vétek, Lásd: Matt. 5. 32. 1 Cor: 6: 13. 18. Heb. 13: 4. Halyed az házasságb élő Paráznáról az Isten törvényét: Deut. XXII: 22, = 27. lege.

Disce III.

Az Aszszt s a Ferfiat az házasságh által egy tette az Isten egygyé, hogy holtigh egy mást el nem hagyhatnyák. V. m. T. Ketten lésznek egy teste.

Vigyázzunk megh jobbanis: A Ferfi feje az ő Feleségének, ki vélle egy test Eph. 5: 23. Azért valamint a fő á tagot, a tagh á fejet magától el nem vetheti; valamint egy test magát kettéé nem vághatya, úgy az Házasok életekben egy mást el nem hagyhatyák. Josephet tanitya ezt S. Pál, qui ait: Azokb á kik

hasi-

házasságban vannak, hagyom nem én; hanem az Ur hadja, h.
az Asznyi állat az ő Férjét el ne hadja: á Férfi az ő feleségét
el ne bottássa. 1 Cor. 7: 10. 11. 12. 39. Ez az oka, hogy á házasságk
törvénnye mondatik Kötélnek. sz. Pál szava: Feleségheß köttettéle?
ne keress el válást. 1 Cor. 7: 27. mondatik Járomnak 2 Cor. 6: 14.
Ingo non exsolvit se bos. nisi cum duo placuerit: mondatik Enyv=
vnek in Textu. Mind ezek azt tanitják. quod dixi in Doct. cit.

Hinc: 1. Aß Intöl rendeltetett házassággal ellenkeßik á Feleségnek
el bottátása. T. 1. mikoron á Férfi az ő rend szerént való Feleségét,
kivel egy testé lett, megh utálván, páráznaságk okan, vagj ahoß
hasonló okon kivüll, el bottáttya; Idv. szájából halgassad: Á kiel-
bottáttya Feleségét páráznaságk okán kivüll, páráznává tészi azt.
Matt. 5: 32. Ut Rex Asverus Reginam Vásthi ob inobedientiam
2.) Ellenkeßik eß az házasságk törvénnyével; mert az ilyen testét, á
maga testét gyüloli: azt kétfelé mettzi: Az Intöl fonatott sz.
Kötelet el szaggattya: Á házasságh Jármát égybe routya. és igj
á ki el bottáttya feleségét 's mást vészen, páráználkodik Matt.
19: 9. nem tsak maga pedigh; hanem egyszersmind négyet
tészen páráznáva. enumera. Ellenkeßik

11.do: Libellus repudii, á Feleségnek elválásrol való levél adás,
's azzal való el bottattás. Az ő Testmbz é megh lehet vala; mi=
vel In megh engedte vala; hogyha á férfiú á maga Feleségében
valami rútságot talál, adgyon néki bizonyságh levelet az elvá=
lásrol 's bottássa el az házatol. Deut. XXIV. 1. mely bizonyságh
levél igy iratik vala: Ego T. T. mea sponte, nullius coactu,

te

te T. T. Uxorem hactenus meam, dimittere, á me repudiare, "
decrevi, jámq adeo te dimitto, ac repudio, átq á me ejicio, ut, "
tuæ sis potestatis, tuoq arbitratu ac lubitu, quolubet discedás, átq "
ita dimissa esto, ut cuivis Viro nubere tibi liceat. E szerént "
ha á szegény sidó Asszy Gutta ütésben esett, v. bélpoklosságbz. vagz
nyavalya törésben; vagz magtalan volt: V. engedetlen, durva,
nyelves, hásártos, tolvaj, büvös, bávos, á sidó Férfiu mindjárt el-
bottáttya, el tsapja vala házatol. Sőt az Jnnek ezen szavait: Ha
talál benne rutságot, oly tágos értelemben kezdették vala venni
á sidok; hogyha az Asszy étele főzéskor megh kozmásodott, azért-
is el bottátotta Feleségét, ez okbol kérdik á Fariseusok Idve=
zitőnktől: szabade az embeik el bottáttani az ő Feleségét akarmi
vétekert? Matt. XIX. 3. de Idv. azt mondá: Nem! mert ketten
lettek egy testé. Ajunt p. 7. Miért parantsolt hát Moses ad=
ni az elválásrol levelet és el bottáttani? Ait XS: Á tü szivetekk
Keménységéért; de eleitöl fogva nem ugj volt az. p. 8. Nem
igy volt; Nam certe nemo laudatos Viros Uxore suam dimisisse
legitur, ne tunc quidem, cum probabiles essent expellendi caussæ;
Abrahamum in exemplum adduco, qui cum magno teneretur
desiderio prolis, neq tn Uxorem Saram repudiare voluit.
Ciceroni etiam apud Rnos imputatum est, quod Terentiam
Uxorem, cum qua consenuerat, repudiaverit. Ergo Judæi
qui quacunq de caa Uxores dimittebant, excusabantur quidem
in Foro Soli; sed non in Foro Poli. Hinc verificatur mea et=
jam Doctrina: Cita eandem. Hinc intelligitur cur et XS
non permiserit repudium ob quamvis caam Matt. 5: 32.

ais:

Ais: Atgui hodie fegyverter contingunt Divortia, Ergõ aʒ Istõl rendeltetett Házassággal nem ellenkezik aʒ elválás?

Megh vagyon ez bizonyos okokra nézve; de ez nem mindéuh hozzátartozó dologh: Diximus certamina Nymphæ! igazitsa ezt, a'kinek ez hivatala. A'mi tisztünk

1. A'sz. Házasságot tartsuk aʒ Isten rendelésének.

2. Betsüljük ez, mint sz. és tiszteséges dolgot, mellyet ő is Ecclesiának ki ábrázolja.

3. Ellyünk aʒ Imének házassági sz. Törvénnyes szerént, ne hallattessék annyi motskos élet mi közöttünk. Ha valamely Asszonyt gonosz szája von, vigye ugy magát, hogy ez nyerje meg az Urnak: Ellenben: Ha valamely Férfinak gonosz feleségе von, viselye ez is ugy magát, hogy az pusztulásra ne menjen ő benne. sz. Pál Kérése 's intése 1 Cor. 7: 14. Akarom látom a' Sátán! sok Konkolyt hint a házasok közé; ímmen sokan halatnak motskos életü házasok, a'kik futtan futnak a Papok pökire, De nem az. nem az! az Jó akaratya, aitt nincs hanem aʒ az Jó akaratya: Hogy megh oltalmazzátok magatokat a paráznaságtól, és mindenitek birja a'maga edényét szentségben és tisztességben. 1 thes: 4: 3. 4.

Emen!

in Kövend 18ª Januar
1776.

Concio:

Concio iv.

Textus: Eph. 6: v. 17. Vegyétek fel a'lelki Fegyvert, mely aʒ Imék beszéde.

Arma, Virumq; cano! Én mindeneket fegyverkezésre tanitok, Táborba hivok! Arma, Virumq; cano! A'tábori népnek, vagy Vitézlő rendnek fegyvert kell szerezni, sőt ha lehet egésszen fegyverben kelletik őltözni. Fegyver nélkül mit ér a'Katona? Ha minden Nemzetségeknek's Királyoknak Armamentariumit fegyvertartó házait el jártok's fel hánnók, valamennyi Nemzetséget látnánk annyiféle fegyvertis találnánk. Mind hagyom azokat! Sámsonnak ama'tenyeres, talpas bajnoknak egykor egy szamár áll volt fegyvere, melyel ezer ellenségeti le vere. Jud. xv. 15. Sámgár fegyver helyett egy szántó vassal 600. Férfiakat ölt megh Jud. III. 31. Jesboámnak Kopia volt a'fegyvere, melyel egy perczsmind 300. embert lehete i Par. xi. 11. A'Béniámin nemzetiből hét száz válogatott férfiakk Fegyverek szerint volt, kik oly jó és tanult Szakasztások voltak, hogy az haj szálatis Kővel el ütheték semmit ne hibázván. Jud. xx. 16. Jó Fegyverek ezek! jót az erős Vitézek Kezében! de jobb mind ezeknél az Jó beszéde, ez olyan mint a' Két élü hegyes tőr Heb. iv. Ezt jovalya sz. Pál hogy fel vegyük Actá.

Duo in Textu: 1. Mi értetik itten az Jó beszéden?

II. Miért hasonlittatik fegyverhez?

ad 1. Értetik az egész szt. Irás; mely az Istől származott, ez;

é's nem az emberek akaratyából 2 Pet. I. 21. Jmmen nevezteték Istennek Törvényének Psal. I: 2. Hos. 8: 12. Jnek tanításának Act. xx. 27. Jnek tanúbizonyságának Psal. 93: 8. Jnek oraculumának Rom. III. 2. egy szóval, azt mondgya Pál. az egész s. Irás az Istentől ihletetett 2 Tim. III. vs.

Az St. Irás Jnek beszéde! Igaz! hogy az emberek, a Prófétákat apostolokat szóllották's irták: de az Jnek s. lelkének dictálásából, igazgatásából: úgy hogy nem engedte az Jnek lelke, hogy azokban, a melyeket a s. Írók irtak, legh kissebb hibáis eshessenek, mert mind azokat excuss hittel el kell hinni. Als: Eshetett azután? Nem! mert az Istennek oly hív gondot viselt's viseltetett a maga Könyvére, mind az ó, mind az Uj Testamentomra, hogy a semmibenis megh nem veszthetettethetett, hanem a mint Jnek Lelke adta, úgy von máigis. Ha tekintem az ó Testamentomi sidó Bibliát, azt az Jnek a sidóknak bizta vala Rom. III. 1. 2. a kik oly gondot viseltenek arra; hogy annak semmi hibája nem lehetett.

Nézd el, mely nagy munkát vittek végbe a sidó Biblia körül a Masoréták! Ezekben azt látom; hogy ezek szorgalmatoson megh olvasták a Bibliában hány vers, hány szó, hány betü vagyon; megh olvasták, melyik az elsö, v. középpö, v. hátulsó betü: megh olvasták, minden betü hányszor találtatik az egész Bibliában: hányszor különösön minden Könyvben? úgy hogy ha valamiképpen az Biblia irók egy szóban, vagy betüben hibáztakis, mindjárt fel észrevették, corrigálták, helyre tették. Olly gondot viselt az Jnek a maga s. beszédeiröl; mint de ait Slv: Könnyebb az égnek és földnek elmúlni, hogy nem a Törvénynek i. e. az ó Testamentomnak, egy pontyának hijába esni. Luc. 16: 17. Olly gondot viselt Jnek az Uj testamentomunkais; melyet nohanéha, néha igyekeztek megh veszteglni a gonosz emberek; de az Isten máis jámborok által azt ismet corrigáltatta.

Ej

És noha Mélius Péter Debreczi Pap forditván a s. Irást bátorkodott vala a maga feiéből be tenni a s. Irásba és pollást: 52. Háromságh Jr. nincsen által esen forditási lábra nem kaphatot, melyis az Jstennek bölts gondviseléséből, és benne nyugodalmából egett. Úgy hogy valamely dolgokat a Próták, az Apostolok, az Evangélisták megh irtanak's tanitanak, mind megh vannak mais, egy hitelre méltó Könyvis azok közül el nem vesett.

Ad II. Miért hasonlittatik Fegyverhez? Azért is: ad II.

mert miképpen a vitéz az hartzon fegyverrel oltalmazza magát, úgy a lelki vitéz a lelki hartzban lelki ellenségei ellen a s. Irással. Ezt tanulhatyuk a mi Lelki Fejedelmünktöl az Urtól, ki a Sátán ellen a pusztában a duellumban, bajnokságban ezzel a lelki fegyverrel élt: Hároms támada megh Urunkat a Sátán, Urunktis ellene hárompor ez fegyvert ragadá; igy szólván: Megh vagy irva! megh vagy irva! megh vagy irva! Matt. IV. 4. 7. 10. 2dó: Mert miképpen az ellenségh fegyverrel győzettetik megh, és üzettetik el: Ugy a s. Irás által vonattatik az eretnekségh; az által kergettetnek el a vétkek és a lelket ostromló fájdalmak. mert az Jnek beszéde élö és hathatósabb minden két élü fegyvernél. Heb. IV. 12. 13. Mitis lini:

Tria Videnda: 1. Minden Jó Keresztén lelki vitéz.
2. Miéniek ellenségi?
3. Miénü Fegyverrel kell hartzolni?

Tria exam.

ad 1. Lelki vitéz a K. ember, annak lenni tanitotta s. Job. C. 7: 1. annak esmérte s. Pál lenni magát, midön ama nagy hartzot megh hartzolta 2 Tim. 4. 7. Vitéz a K. ember: de nagy különbségh von a lelki és testi vitézek között; mert a lelki Vitéznek nagy hartz

harczához képest, minden egyéb hadakozás gyermek játék: ej papirosra fattatott harcz, álom perczek való Vérontás. Primo abben vón a' Különbségh: hogy a' Lelki hadakozásokban, bizonyos helyek vannak, hol a' Vitézek harczolnak; de ha a mezőről Erczitett Városba, magan leggyen épűlt Várba, vagy sűrű erdőbe mennek, bátorságok lehetnek, de a' lelki Vitéz sem itt, sem amott, mégis a Templomban sem lehet bátorságos. Secundo: A' testi harczbol vón Armistitium oly bizonyos idő, melyben nyugoznak ez hadakozó emberek: de a' lelki Vitéz sem éjjel, sem nappal, sem reggel, sem estve, sem mivel nap, sem Innepen nem lehet nyugodalomban. Tertio: A' testi harczrul oda, hogy ember elveszvén bosszut ályon, el foglalt Országát vissza vegye. Ezek mulandók, mégis ezért sok Vér omlik, néha egész országh pusztul. A' lelki Vitéznek ellenben harczolásáth a Menyországh, v. a Pokol, a' kit nyer annyan nyer: de a' kit vesst, annyan vesst. Vitéz a' K. Ember. De az 2dik: Nincsen ellenségi Vannak? Sokat; de főképpen három, kik szüntelen ellenünk harczolnak és mindenütt ostromolnak: A' Világh, a' Test, és az ördögh. A' Világh mint a' Sirén, ama' tengerben lakó szép szavú állat, szép énekléssével megh tsal' és életünk hajóját el boritya. A' test az embert, mint valami hitvesi Dalila Sámsont, megh tsöcsöli: az ördögh, mint a' sivó rivó oroszlány, az úton járót megh öli. A' Világh a' fösvénységre, a' test a' buzgóságra, az ördögh tsevélységre onszoll.

Ezen ellenünk való harcznak Fő-Hadnagya az ördögh, segitő Társai a' Világh és a' Test. Olvassuk egy olyan embert, kinek pás Neve volt, (: Briareus Centimanus :) oh ki mérne egy pás Jézus ellenséggel szembe szállni, és megh harczolni! pás Jézus ellenségünk ez a' Világh, oh sokképpen hadakozik ez ellenünk! Néha szerentsés dolgokkal próbal' t. i. gazdagsággal, méltósággal &c. hogy fel fuvalkodjunk:

Néha

Néha szerentsétlenséggel ostromol u. m. szegénységgel, gyalázattal, háborusággal, hogy kétségbe essünk: Néha igyekezetével, hogy siralomba légyünk: Néha fenyegetésével hogy tőlle el ne pártolyunk. De Testünk sem jámborabb ellenségünk: harczol az ürelkedő Dalilához: Dalilának Sámsont oltalmazni, segéllni kell vala, mint Férjét; de ám el árula, s kézbe adta. Ilyen tapasztalás. applica. Nagy ellenségh ez! ezt megh sem ölhessük, el sem távolithassuk: E' nélkül sem lehetünk, s' ezzel sem élhetünk. A' Testnek, mint valami Kapitányának, első Vitéze a' Vénus a' buiasághi. Hac Pentapolin cum adjacente Regione subvertit: Sichem cum Populo interemit: Tribum Beniamin pro Uxore Levitæ delevit: Filios Heli in bello prostravit: Uriam occidit: Ammon interfecit: Salomonem seduxit. &c. qui modo tutus erit? Féltem Kövessetek! 2dik Vitéze Bacchus a' torkosságh, hic non ferro, sed poculo certat, videndo pugnam urget et miscet: Comedamus et bibamus; cras n. mor. Esa: 22.x 23.
mormur certè multi inter epulas, et mensas, pocula proprio vepleut sanguine: Testi Balthasar. Dan. 5: Ettől az ellenségtől más sok tselekedet féltek. 3dik Vitéze Sugbia, e' midőn azt kiáltozza: In Cælum ascendam: similis ero altissimo: cadet in profundum. ubi renebræ, fletus. et stridor dentium. Matt. XIII. 42. Esa. 14: 13.
4dik Vitéze: avaritia; ez ölte megh ama' gazdagot Luc. 16: ez a' lélek el fogliat az hertzon, cum facit incidere in laqueum diaboli 1 Tim. 6: 9. Ezek ellenségek ezek: mégis gonoszabb az ördögh!

Ennek négyrendbéli harczát olvasom: Az első volt az Egben: ezt láta s. János Apoc. XII. 7. holott ennek harczra maga után vonta a' csillagokból harmad részét. Másik harcza volt Paradisomban az emberrel. quem et vicit, et loco ejecit. Harmadik volt a' Pusztában cum xto. quem ki vitat. et fugavit. Negyedik a' földön vón mi véleünk, mely már Világh végéigh tart. Ezen harczból a' dia

a' diabalom. a Victoria, többször az ördögé, hogy sem az Emberé, nem-
is czuda: mert ez az ellenségh sokszor megh előz és felyül halad bennünket.
1. Erővel: mert mi gyarló testek vagyunk; ő pedigh lélek; de nem akarminémű
lélek; hanem Fejedelmi és hatalmas lélek. Innen erős fegyveresek nevezetik
Luc. XI: 21. 2. Helyel; mert a mint s. Pál jeleszi, a' levegő-
ségh vezéri az égben vannak in aere Eph. 6: 12. miért a földön laknak.
már pedig könnyebb magas helyről hadakozni az ellen és a' völgyből von.
hogy sem az égből az ellen a' Hegyen von. 3. Ravasággal,
Innen Sátánot Kígyo képben találá megh, mely állat ravaszabb a' földi
minden lelkes állatnál Gen. 3: 1. 4. Vigyázással: mi étel. ital,
alom nélkül sokáig nem tudunk; é' nem. é' sem ébik, sem iszik, sem alusznik:
innen hasonlíttatik oroszlánhoz: mely állat éj nyilt semmikor alusznik.
5. Hegyetlenséggel. mert Vért szomjuhozik, mint elsőtől fogva
gyilkos. Joh. 8: 44. Innen véá vette az embereket. mint régen a' Bál-
ványok Papjai, hogy néki vérrel, megh pedig ember vérrel áldozzanak:
hogy az embereket néki elevenen gyermekeket megh égessék: hogy
magokat, mint a' Bál Papjai berzenkedésekkel metéljenek, migh vérjönek
ki belőlök i Reg. 18: 28. Vitéz vagy K. Ember! Imé az
erős ellenség! Mit tselekedjél hát? Az arma. az arma.
arma cepere mile! A' Külső ellenségh ellen nem Keresz-
tyének mindenek fegyvert fogni. Nem az Apostoli állatok, a' Vének,
a' Papok, Tanitó mesterek; ők mindenek Táborba kell szállani. De
hol légyen a' Sedes Belli az üldözetnek helye? Mindenütt, valá-
hol járunk és kelünk: A' test ellenségh előtt találtatik bátorságos
helyek: Dávid Saul előtt a' pusztában a' barlangh el rejtezett. Eze-
chias Senachérib előtt Jerusálemben megh rejtőzött: de nints e' föld

földön olyan hely, hova az elő számlálá ellenségek ellőt rejtezhetnél.
Pusztába, barlangba mégyé? hijába, q. ait Isaias: Hogy a pusztában ugrá-
lóknak az ördögök Isa. 13: 21. Lotot a barlangh vette az ótsó ótsó
bűnre Gen. 19: Mezőben lakozóé? Josephet ott adatta el bátyjával
Gen: 37: ott ölette megh Abelt Cainnal C. 4: Ha a föld alá rej-
tezel, a te ellenséged Kígyo, s ottan megh lél. Ha vetni mégy, u-
tannad visszi a Konkolyt Matt. XIII. Ha szénával válhatnál, ugy
sem maradnál szárazon: mert az ördögh özönvizet mondott, mely szénát
vágh Job. 40: 10. Ha Csillagh lész, onnan le kell a' farkával. Apoc. XII. 4.
Erjő Mindenütt, mindenkor készen. fegyveresen álgyunk: De

az 3tiú: Minémű fegyverből? megh m: s. Pál in
Textu cita. Fegyver ez. két élű fegyvernél élesebb fegyver Heb. 4:
12. Rom. 1: 16. Hatodik Edvárdus Angliai Királyról olvasom;
hogy mikor ez Királyságra felkoronáztatott, országai czimerével az
Oltárra eleibe három fegyver tétetett: melyek Angliai, Franciai,
Hiberniai Uralkodását jelentették. El vészi a' Király az három
rendbéli fegyvereket 's azt m: Megh egy fegyver von hátra! Kér-
dik: Mifele? ait: az Ő bepedének fegyvere, mely mind az
három fegyvernél hatalmasabb. Ezzel ezzel lehet a' Világot,
a' Testnek kívánságit, az ördögh országit rontani, ült Xs Matt. iv:

Ha a' Test megh támad, eszem, ivom életre készerget, Jelen
a' fegyver az Ő bepéde. ezzel ály ellene: Non solo pane &c. v. 4.

Ha a' világh támad véád 's azt mondja: Imádj engemet
haec oia tibi dabo. Jelen a' fegyver, ezzel ály ellene: Dnum Deum. x. 20.

Ha tsüggedez a' sok próbák között: Jelen a fegyver az
Ő bepéde: ott a' Sirálók a' reménységh, mely erősíte tégedet. Ugyanis

látván

látván az embert, hogy elaulik é világh; de hatalmas az Istent
minket jobb világba vimi, tehat ahoz ragaszkodik i Jsm. 6: 12. Jlyen
Kiállja volt sz. Istvánnak a Körtek záporo között. Act. 7. Jlyen sz.
Pálnak, a több pestektől a sok fenyedések között.

Ha megh támad valaki igaz Religiod, Apli vallásod arántz:
Jelen a fegyver, az Jn beszéde: Cita Luca: Joan. 17: 3. 1 Cor. 8: 5= 7.
1 Tim. 11. 5. Ezzel vágd el az ellenvetésh nyakat: Légy hiv etc. Apoc. 11. 10.

Ha a bünnek Tábora, be szállott lelked Várába; Jelen a fegyver
az Jn igéjé, ezzel hajtsd Ki, mert nintz oly el vetemedett életü ember,
hogy az Jn beszédének hallásara megh ne dobbanyon; nintz oly bün
megh mély ne bodolyon. Augustinus elsőben bujá életü ember volt,
sz. cum esset Manichæus: / jovalyak néki; olvosa a sz. Irást, egyszer Ki
nyitá a Bibliát 's e szókra akadá: Non in comissationibus etc. Rom.
13: v. 13. 14. és azt irja ő magar, hogy ottan a bujá élet Eltávosa
Ki abuta belőlle, és a Xs mentt szivébe. Sokat tesznek ijy meg az Jn beszéde!

Ha fáidalom, szomoruságh oszromol. Soha se lelkének somo=
rusagában, se tsüggedtségében, senki semmihez oly megh nyugovást
nem talál, mint az Jn beszédében. Nintz ennél erősebb vara a megh
horult embernek! mint Istennek sz. Pálhoz lett mondása: Sufficit tibi
gratia mea. mert az en erőm erőtlenségh ált végeztetik el. 2 Cor. XII. 9.
olyan egy szóval az Jn beszéde, mint a Goliát fegyvere, melyet
David Kezébe vévén kit: Nintz ennek mássa! 1 Sam. XXI: 9.
Ergo öltözzünk e lelki fegyverben, hogy megh állhassunk minden
üldözetben.

Amen!

Conc. V.

Concio V.

Text: Joan. 8: v. 48. 49. De blasphemia Judaor.

Régi szokás a név adás. a Világh's a név adás ejtte történt: Jn
a legh első név ado, Ki a teremtett dolgokat nevet Tenni adni. Lucem et
tenebras creavit Deus, és a Világosságat napot, a sötétséget nevezte et Sabad Gen. 1. 5.
vdvamot mihelyt teremté Adámot Gen. 5: 2. az emberek közöt Adám
az első név ado, ő adott Nevet minden Teremtett állatoknak Gen. 11. 19. 20.
ő nevezte Feleségéti Évát C. III. 20. Némelyeket Angyal adott nevet,
megh születések előtt, ilt Ismaeli Gen. 16: 11. Isaco C. 17. 19. Salomoni 1
Par. 22: 9. Josiae 1 Reg. 13: 2. Joanni B. Luc. 1: 13. Jesu Matt. 1: 21.

Némelyeket megh gyermek korokban Parasztos dedes nomen: Jg
nevezte Lameck fiát Nőének Gen. 5: 29. Rachel fiát Benoni, Patter Be=
niamin Gen. 35: 18. A Sidok 8vo Circumcisionis die dedi nomen.
Némelyeket Vénkorokban nevezték ez v. amaz névei: Sára prius Sarai
in senectute Sara: Abraham prius Abram &c. Gen. 17: 5. 15.

Némelyek jeles vitéz dolgaikról nevezetek: Scipio Publius
post Victoriam Africanam Africanus Scipio: Sándor nagy dolgai=
ról N. Sándor. Némelyeket az emberek czafrágból nevezték ez
v. amaz névei: Huc Eliseus Reg. II. 23. Semei szidalmazván Davidot
nevezi Vérszopót, Béliál embernek 2 Sam. 16: 7. Ex hoc fundamento ve=
rum sunt Judæi xm Samaritanum, és h. ördögh von bene Cita Textu.

occáo:

Fontos és igen terhes disputatiója van in hoc Cap. Jdvezitőnek
azon sidókkal qui xm ex Maria natum ő agnoved pro Messiá, sőt ma=
gát a xst meg támadták, patvarolták hogy nimd maga személyét, mind
sz. Tudományát mások előtt gyülöletessé tehessék.

Amen.

Imen akarmely igazsagat monsjon is a XS. ellene mondnak, de midõn felelnek minden feleletek olyan mint a példabeszéd tartya: Tuli lõcske's innen áll oß ágyával. X. 47. ait XS: Ju as ördögh atyától valók vadtok i.e. nem az Ir akaratyat, hanem az ördögh kivánságát akarjátok tselekedni, 's ezért nem kivánnyátok az én tudományomat bé venni. Erre nem léven értelmesen mit feleljenek, hogy mégis ne látszanak halgatni, ùt szlet inter disputantes, párdalomra's patvarra fohadnak in Text. Cita.

Nem igy = samaritánus vagy te? Nehéz patvar eß. melyet hogy megh érthessünk, tudni kell: qui fuer samaritani? Vid. Tom. Concionum mear in Kövend III. pag. 232. = 234. usq. Joh. 8: 48:

Samaritanusß mondják; hogy mindenek gyülöljék mint valosagos samaritánusß, mintha a XSt a Zidó Vallástol, a Deß Templomhoß Eöretett Jurisztetetöl el parancsolt volna, és a samaritánusokkal a Garizim hegyin áldozni. mintha a XSt olyan volna, mint Pogány, istálatos, kivel társalkodni emni, inyat pabad nem volna. Hogy jó ily utálatos névvel nevezték a XSt, erre inditotta a zidokat az ö dühös indulatyok: feue haragok, és a XS ellen ördögi gyülöleget

Samaritánusß mondtak, mivel ennek némü némü órán adhatnak t. i. 1o: Hogy a samaritánusok között járt. Gölt a XS, mert a Galileából Jerusalembe akart menni. Samarian kellett ùt menni: Jerusálemb menvén, itt utozott Idv. midõn egy falubán fogadást nem adtak a samarit. Luc. 9: 52. itt utozot midõn elfáradván egy Kut mellett nyugutt, és egy samariai Aßnyal sokat beszélle Joan. iv. 2. quia XS ejnum duos dies moratus est inter samarit. Joan. iv. 40. 3. quia ex samerit multi credidernnt in XSm Jr. 41. 4: quia cum Galilaea, unde erat XS, vicina fuerit Samariae, Galilaei insteß dicebantß Samaritani.

Tovább

Tovább mennek, ö solum dicunt Samarit. sed et Daemoniacum. ördögh vón benned! mádsori patvarolták a zidok Idv. ezzel. ùt Joan. 7:20. C.x.20. Ugjanis látván a XS tudatetelit megh esmértik, hogy azokat emberi erövel nem lehetne tenni, azért azt fogják a XSra hogy ördögh vön benne, és annak ereje által tészen tudákot. Vid. simile Matt. ix. 34. C. xii. 24.

Felele Jesus. Alias Kérdezkedõ a XStol a zidok 's nem felel: vádolják, 's halgat. Luc. 23: 9. Matt. 26: 62. 63. C. 27: 12 = 14. etc. de nem halgat most Urunk. hanem felel! Felele Jesus! Nem felel a XS, halgat arra hogy Samaritanusnak mondják. Ellr: 2. 1. meo dna gloria ö lehebatö, in altero vero maxime. 2. prior contumelia levior, posterior erat gravior. Nolebat aut XS gyalázni leves contumeliás refellere, ut doceret nos tales hodie contemnendas ee, nec oleum igni affundi. nisi Dei gloria et proximi correctio postulet. 3. Sciebat XS ipsos ùt ex ira et odio dixisse, cum scirent eum nunc esset Joh. 7: 28. 41. 52. 4. Ha nézzük a szonak erejét, igaz Samaritanus volt a XS, ugymi ha Samaritanus Gyemántot jelent, gémántnál drágább áron. Ki omlott fenn Vérünk váltott megh a XS minket. Ha örizöt jelent. a XS örzötte megh lelkünket a pokoltol. Ha tövisset jelent, tövissel koronáztatott értünk, hogy nélkünk a dicsöségh Koronáját meg szerzene. 's Ha végre sepröt jelent. Világh seprõjévé, sõt ugyan átokrá lett a XS értünk. Felele Jesus! Tudjad meg nagy szelidséggel vieli a XS magát! Visszá mondhatná, non facit. Elisaeus Kopasnak mondatatván, átkozódik. XS non! ö respondet XS pro se. sed pro gloria Dei, et ait:

En bennem ördögh nintsen! Megh lehetett volna, hogy nagy bár csak a tudatlan Községh kört gyengébbek, nagy ítéletet volna, h. a XSt tanitása, gyógyitásai az ördögtöl vón, és XS tacuisset, ö tacet.

sed

d. calumniam sibi objectam refutat, innocentiam docet ex hoc:

En tiszteletem az én Atyámat. Sok okból megh tettik hogy á' xſban ördögh nem volt. A' kiben ördögh van, egyet ért az ördöggel, á xſ nintsen egyessége a Béliállal 2 Cor. 6: 15. Xti argtum eſt hoc in simili defensa Matt. XII. 25. 26. Mihelyt születik á xs. otan ellene támad a Sátán, ej kezdettől fogva gyilkos lévén, Joh. 8: 44. megh akarja á xſt öletni, ej Herodest arra vévé, hogy az apro gyermekeket megh ölesse Matt. II: 16. A' Judásba ment ördögh árultatá el Judással. Joh. 13: 27. AZ ördögh tselekedte, hogy á xſt megh fogják á Sidók: hinc dixit xs: Ez amaz &c. Luc. XXII. 53. Ezek okot ereek! imé mégis nem forgatya á xs ezeket, hanem ait: En tiszteletem az én Atyámat. q. d. AZ ördögh abban munkás, hogy az Istени tiszteletet el vontsa, bontsa; en pedig az Ő tiszteletem, sőt máskatti mind tanitásommal, mind példámmal ezre onszollok, ust Patrem colam. Ej:

Ti botsmsággal illettek engemet. Tanuly á' xstol kelidséget! imé á' xs szemekre veti á Sidók bünöket, vádolya őket: de mely nagy szelidséggel! Ex his

4. l. xs e Speculum Manse etudium Vid. Tom. in Tox. 1. Conc. Exer.

Discet 1.

A gonosz Emberek szája oly nevet ád az Igasságh Vallomak, á melyel, ha lehet, azt megh gyülölcsse, másokkalis megh vettesse. V. in I.

A' xs igasságh; ipse ait: Ego sum Veritas. azért jött hogy az igasságról bizonyságot tégyen Joan. IV: 37. AZ Istől Születés nyert égből jövő

jött porat áll. commendatoriát: Es az én szerelmes Sim! Ugy élt hogy életét, Tudományát censurára mérte ellenségeinek botsátani: ki fedd megh engemet az bünről! Joh. 8: 46. Sőt ellenségis megh vallották: Mester! mi tudjuk, hogy te igazán szollasz, tanitasz &c. Luc. 20: 21. Cudályad mégis, minémü nevezetekkel illették á gonosz emberek amaz á xſt magát, minth ſ. Tudományát. Cur? hogy azt gyülöltessék, másokkalis megh vetessék. Halyad s bámuly! nevezték Innep rontót, Mojses törvenye ellen tanitót Luc. XIII. 12. sq. Matt. XII. 2. 9. ic. in Textu Samaritánusnak, ördögének. Ő ellen kiáltottak, blasphemusnak, Cſászár ellen seditiosusnak, nép fel háboritojának, rebellisnek. Joh. x. 33. sq. Matt. 26: 63. Joan. 19: 7. Luc. 23: 2. 3. 5.

Igaz á K. Religio! mégis annak neve á Pogányoknál bolondság, á Sidóknál botránkozás. 1 Cor. 1: 18. 23. ſ. Pálr tsattogod, uj ördögöt hirdetőjének Act. 17: 18. Ellátoztak, Petrus bolond C. 26: 24.

Hagyok egyebeket: sőlyunk á mi időnkre! hertseges Vallásunkról azt mondhatom ſ. Pállal: Igaz ej józan beszédeket szollunk. Act. 26: 25. megh az ellenkezőkis Tudományunkat igaznak esmérik, mert á mit hirdetünk, mindenek látják, á mit pedigh tagadunk, á nem Vallásunk, ellenségeink mégis á világh mit nem mond ellenünk? Vallásunkat értelmünket oly emberekről nevezik, kiket régen némely Concilium okot ala vetettenek: Cur? hogy azt minél ább gyülöltessék mások előtt. Igy nevezték Ebionitákat, Cerinthianusokat, Arianusokat, Donatistákat &c. Sőt minket az egy Jézusról nevezetett Kereszténeket ſ. Egek bámulyatok! Kereszténi névre méltatlanokat ítélnek: midőn mondanak Atheusokat; Jézt nem hivokat; xſt tagadokat, Pogány, Török vallásunkat, sőt á mi nagyobb Sálvatyimádokat &c.

holott

holot áldott ez Istè. mert mi tudjuk h. a' bálvány semmi; tudjuk hogy nintsen más Is', hanem tsak egy, ami az Atya. 1 Cor. 8. 4. 6. és h. nintsen más xs, hanem a' ki megh fejtsbetett 1 Cor. 11. 2. a' ki Isten é' emberek között Közbenjáró 1 Tim. 2. 5. kinek neven kívül ó' é' salus Act. iv.

Disce II.

A' Vallásrol valo disputationak ritkán van jó vége.

In hac disputatione Judæi lapides arripp. x. vlt. Vide hic dicenda Tom. iv. Pag. 183. ez si placet vedde.

Disce III.

A' Jó Keresztén a' gonosz szái motsokat hálván, azon annyira megh nem indul, hogy idegen dolgokra fokadion.

Imé áldott Jésusunkat motskolják, gyalázzák, ördöggel telyes' kiáltozzák; mégis azon megh nem indul, féliden felel: En bennem ördögh nintsen.

Nem indul megh a' gonosz szái motskán a' jámbor Keresztén; mert ötet ha e' Világh mind rosz embernek kiáltyais, de néhai murus aheneus érte fal gyanánt vón: Nil conscire sibi &c. Engemet az én lelkem semmiben nem vádol, elégh ez énnékem. Irígyi sárga vésznek az Aranyat, de nem válik az azért vészé. Csak azért hogy engemet Pogány gyalázzon; lehetek én jó Keresztén. Ha te engem nem bétsülsz; elégh nékem, ha engem az Ur megh tisztel, a' kit én tisztelek. 1 Sam. II. 30.

Amen!

Conc. VI.

Concio VI.

Text. Marc. vi: 6. Jesus Nazarenus resurg.

Flores apparuêrunt in terra nra. A' Tél és zápor elmult, a' mi földünkön szép virágok látszatnak, a' fejedésnek ideje el jött, Kelyhes fel-en barátom's jöj el. Cant. II. 10. 12. Indulyunk el tehát mûis új gyönyörûség-gel, fogházinkat Kedvetséggel, sok nyavalyánkat a' virágzó gyogyító exercitiumokkal illessük; mert a' Virágban ez a' három sokat lesz: Szépségh, Kedves szagh a' gyogyító erö. Jam violas Puerique legunt, hilaresq Puellæ! Ergò Indulyunk el mûis virágh szedni! Vón egy Virágh, mely származott az Jessének gyökérül Isa. xi. 1. Ez a' Virágh az Ur J. xs. a' kis J. Nazaréusnak mondatik Matt. II. 23. vlt. Nazáréus annyit tészen mint Virágos az. Virágh. E. Virágh igyis az Ur xs. A' Virágh vagy mezei, v. Kerti. A' mezei Virágot mindenek szabad törni, szagolni, tapodni; de a' Kerti Virágh tsak a' gazdának szabad. A' xs Virágh, mezei Virágh volt; mert mindenektöl szagattatott; de már Kerti Virágh; mert Kertben ültettetett, temetö Kertbe Koporsóban helyheztetett. Hunc Florem quod hæ mulieres in Textu. Cita.

Tria in Text. 1. Az Angyalnak bíztatása.

II. A' Názáreti Jésusnak Feltámadása.

III. A' xs feltámadásának bizonyítása.

De én ez órában legh többet fogállek tsak a' Názáreth Nevröl. Nazáreth annyit tészen mint Segregatus el választatott: Názáreth magais a' város el-választatott volt; mert a' fidót tartományát éppen külsö határában vala. Nephtali tartományát a' Pogányok határa féliben;

a'

a' melyel a' jelentetett, hogy mivel Sdv. Názáretben fogantatott, és Názá=
retből származott, tehát a' Pogányok és Sidok közt való Közfalt a' Xs
le töri, és a' kettőt egybe öti: egybe békélteti. Názáreth a' Xs i.e. el=
választatott 1. Fogantatására nézve, q. conceptus é' a' S.S. Luc. 1. 2:
Egész életének rendére nézve, quia peccatum ő' feait. álnokságh fájából
nem találtatott, a' bünös ökétől elválasztatott. 1 Pet. II. 20. 3. Szüle=
tésére nézve; quia a' Virgine natus. Secundo: Názáreth
annyit tészen mint Sanctificatus, bene gyakorlat. xtus: mert s. lélek
által Szentesztett Prótaságra, fő-Papságra, és mennyei Királyságra.
Joh. x. 36. ata: En vollam etc. Item: keresztség az igazságot etc.
Heb. 1. 9. Tertiò: Názáreth annyit tészen mint Custos. vagy
custoditus i.e. őrző v. megh őrizteteti. A' Xsra minden név igen illik
illik. Igen hogy őrző, mert az ő Juhait megh őrizte, úgy hogy egyet
sem vesztett el bennek Joh. xvII. 12. nem csak őrizte; hanem életét Ju=
haiért leis tette: En vagyok ama' jó Pásztor etc. Joh. x. 11. annyi=
ra megh őrizte, hogy senki s. Kezeiből ki nem ragadhatta. Joh. x.
A'n illik a' szra. hogy megh őrizteteti; mert jóllehet haláligh
sanyargattatott, mindazáltal az ő teste a' Koporsób rothadást nem látott.
Psal. xvi. Act. II. Quarto: Názáreth annyiból tészen
mint virágh. A' Virágot három féle tökélletességek von: szépségh,
jó illatu Kedvességh, és az orvosságiero. Ezek az három Virtusok a' tu=
lajdonképpen való Virágoknál aligh hasonlatnak; mert némelyek
szépek, de nem illatoznak; némelyek illatoznak, de nem szépek: némelyek
mind szépek, mind illatozók; sed non habet Vim medicam. De
oly Virágh áll az Ur J. xs, ki mindezekkel a' Virtusokkal ékesedik.
1. Igen szépséggel; qui speciosus formâ præ filiis hominum. Psal. 45

Joll

Jóllehet annak látsza Non erat ei aspectus nec decor Isa. 53: 2:
Ékességet jó illattal: mert Kedves volt élete, Szerves engedelmessége,
halála, minden s. tselekedete, Isten előtte. de quo dictum: Matt. III. v. 17.
3. Gyógyító erövel, quot n. sanavit? enumera: halálával sebeink=
ből megh gyógyított, i.e. bünéből megh tisztított. Rom. 5: 10. Ne=
mely Virágok ha egybe törettetnek, morsoltatnak, úgy tészen szerves
illattyok és hathatos erejek. A' xs attritus é' propter scelera nostra,
Isa. 53: 5. é' oltán livore eius sanati sumus 1 Pet. II: 24.

Radix

Honnét nőtt ki és a' drága Virágh? Ennek a' gyökere
Jesse: Jeye annyit tészen mint Ens v. Existens, Vagyonság v. Valóságh.
Ergo és a' Virágh attól vón, a' ki Vagyon. Ez az Isten kivánsága: En vagyok
a' ki vagyok. Qui est misit me ad vos. Exod. III. 14. Ergo ez a' Virág
az Istől vón. Igenis; mert az Isten erejétől fogantatott. A' hit az
Atyától való. Ergo ez a' Virágh nem magától; mert a' ki magától
való a' szerencsét nem tud. Nevelednek a' Virágot: Nevelkedett Crevit.
ez áldott virágzás Luc. II. 52. ata. jó nevelkedés és. De megh több=
re nevelkedett? mert minekutánna e' Virágh a' legjelesebb álló le ha=
ladtatott, minek utánna a' Koporsóba a' Földben plántáltatott; oman
ki cserzett és éppen az égigh fel nőtt. Nap és Colos sót minden
egek feliben Eph. II. io. 's már s. Atyjának jobbjan ül. Gyümölcse= Fructy.
ös vannak némely Virágok. Emeris. Fratta' let Veritas s. d. xm
Joh. 1. ő hintette a' Földreis ama drága gyümölcsét t. li. a' Szent
lelket Act. II. Tanulynunk a' názáreth nevből.

Disce:

Disce:

A' Názárethi nér mind az Ur xsra, mind az ő testére az Ecclára igen szépen illik. V. ex dictis, et dicendis.

Mint illett az Ur xsra eddigh megh tanultuk; miként illik az Ecclára immár azt tanulyuk. Nohát Kövendi sz. Eccla tanulyunk á Názárethi nérből!

1. Flos: 1. Ha azt tekintyük á mennyibz á Virágot tészen, tudjuk hogy virágzott Idv. Verésekkel, káromláshallással, sebekkel, Vérrel, verejtékkel, tövis koronával. Bizony á xs testeis á sz. Eccla eleitől fogváro mind effélékkel virágzott. Huc. Act. xiv. 21. 2 Jmi. III. 12. de jól von! quis servus ó é supra dnum &c. Matt. x. talin é Regnu Cælor. Matt. 5: 10. Tanulyunk á Názárethi ꝛ. Nazareth Flos. Ergó ne légyünk tövissek bogántskorok &c. hanem Virágok; mégh jid jó illatu Virágok, az Isteni esmérettel jó illattya terjedjen általunk minden helyekre 2 Cor. II. 14. Ha szenvedésekkel, gyalázattal, és üldözésekkel kell Virágoznunk, csak az igazságért légjen, semmi sem! ez á mi tisztünk, mi erre hivattattunk. cita Phil. 1: 29. Nézd el! mit ártattak á xsk á sokféle gyalázatok, mit á szenvedések? Semmit sem, sót inkább hasnáltak, mert azok által nyerte el á ditsösségh Koronáját Heb. II: 9. müis ha á xssal szenvedünk, vélle megh ditsöt. Rom. 6.

Tanulyunk á Naz. nérből! Ha azt tekintyük á mennyibz az elválasztatottat tészen. Ezis illik, mind á xsra, mind az ő testére az Ecclára. Ki beszéltem mint illett á xsra; lássuk h. illik az Ecclára! Illik valoban; mint olyan Gyülekezetre; melynek hivei megh vettettek, á Nagy Gyülekezetekből ki rekasztettek, mindenütt olyanok mint számkivetettek. Semmi sem! Tekints

az

á Názárethi Jésusra! Ennek sem volt á hova feiét le hajtsa: Több volt á Rokakk, több á madarakk; mert azokk von barlangjok és Fészkek, nem volt á Názárethi Jésusnak Luc. ix. De ha á Világh bé nem fogadta: ha Samaria szállást nem ada: ha nem Betlehem Városa, adott sz. Attya ditsö menyországbz maga jobjan. Omnia possideat, non possidet æthera Minos. Birja é Világh á szélyel Kerekedö nagz Világot; de más parantsol amá ditsö menyországbol, ott sok hajlékok vannak 's miis eltérünk. Joh. xiv. 2. csak hogz á mire hivattattunk 's választattunk, arra igyekezzünk; t. i. hogy légyünk Sancti et immaculati in Charitate Eph. 1: 4. Gorombaságh olyan szekér után futni, á mely fel nem akar venni: Fut é Világnak á szekere, nem akar minket fel venni, Názáréusok elválasztottak és megh utáltattak vagyunk: mit kapdosunk hát é Világon? mert mi nem kellünk é Világk: nékünk se kelyen hát ez á Világh; mert á Einek é Világh kell, nintsen abban az Atyának szerelme: el mulik el é Világh, á ki jid az Atyák akarattyát tselekeszi örökké megh marad. 1 Joan. II: 15. 16. 17.

III. Discamus ex Noe Nazareth! Ha azti tekintyük hogz á Názárethi nér annyit tészen mint Custos, v. custoditus i.e. örizö v. megh öriztetett; ezis illik az Ecclára, de illik különösönis minden Eccla sz. Tagjára. Pásztor hát az Eccla! Igenis; de mit kell örizni az Ecclák? önön magát. Mitöl? A' ragadozó farkasoktol, az hamis Prötáktol, és az hamis Tudománytol. Igy parantsol erröl á Pásztorokk fejedelme, ki á xs Matt. 7: 15. Orizzétek magatokat az hamis Prötaktol, kik jök hozzátok Juhokk ruhájábz; de belöll ragadozó farkasok. Örizni kell mégis az Ecclák magát á bünötöl, ördögtöl, Pokoltol, erösnek kell lenni az hitbz, mint á Kösziklán épült

hár-

hász, hogy a' Pokolnak Kapui vaita diadalmat ne végyék Matt. 16: őrizni kell az Ecclát az Ének dicsőségét, az Imék igazságát; mert az Ecda Columna et firmamentum Veritäs. Az igazságot tehát olly erősen őrizze tartsa, mint az erős oszlop az épületet 1 Tim. III. 15.

De nem csak a' p. Ecda; sőt minden Ember Custos őrző: mit őrizzen? Magát és Felebarátyát. Num custos fratris mei sum ego? mikor amaz gyilkos Pásztor Cain Atyafiát a' Cainit megh ölé, Kérdezi az Ür: Hol van á te Atyádfia? et resp: Num custos &c. Gen. iv. 9. Jobb Pásztornak kell ma az emberekhez lenni; mert ma valaki Felebarátyának nem őrzője, el vesztője: Ugyanis sine custodiâ occidit; ha nem őrzed, ha nem tegillettes, hol ott lehet vala, el vesztetted. Ha tanitásoddal, feddéjeddel a' bűntől nem oltalmaztad, Pokolra tereidel tapitottad, é' már az ilyennek vére az Jókhez Ciáltatik te ellened, mint Abeli contra Cainum Gen. iv. 10. 11.

Atya, Anya, Tutor, v. Tanitó! Custos, őrző vagy! Tanitsad mint őrized fiaidat, leányidat, házad, népét, polgaiwat &c. a' bűntől, a' rossz altalmatságtól, a' rossz társaságtól, a' mellyek megh vesztegetik a' jó erkölcseket 1 Cor. xv. Pap vagyok. Ergo Custos sum. Oves sunt Auditores, custodiendi & in moralibus & dogmatibus. Omnis homo Custos, ovis ejus anima, haec custodienda; hogy ama' terenyő sene vad, az ördögh bé ne nyelhesse 1 Pet. 5: Hogyha az Ür Kérdeni: Hol van á te lelked? azt ne Kelljen vitessünk mondani: Depria devoravit eam. E így oltán nem csak Custodes őrzők, hanem az Jótől custoditi őrzettek lésznünk, ej Dáviddal így énekelhetünk: Az Ur énnékem őrző Pásztorom &c. Psal. XXIII.

Nolite timere &c. eia totum. Ezt mondotta az Angyal

gyal nőtt: qui Jesum Nazarenum quærebant. Nativitas p. Eccla! Mikor est á Názáréthi Jésust Keresed; mikor est hiséd est vallod, mikor est tiszteled, mikor az ő parantsolatit megh őrzed; éppi el nem kell biztatáskeppen mondani: Noli timere, mert az á Názáréthi Jésus bit te p. Jézus szerént hiszed: bit lélekben's igazságban tiszteld, mint's már á Kuporodban, fel-támadott, az Egekben von, p. Atyja jobbján ül, Ura á menyben, Ura á földön, é hát megh őrizhet's megis őrizi minden ellenségeitől.

Nolite timere! Angelo Raphaele duobus Tobiis se manifestante, turbati sunt, et trementes ceciderunt in faciem proni, quibus ait Raphael: Ego sum, Pax vobis: nolite timere! Tob. XII: 11=17. sic soluit et Joseph timidos Fratres Gen. 45: 4. 5. Maior Xs et Angelo & Josephu, ő pedigh azt á' Ki így bátorit bennünket: Ego sum: nolite timere. Luc. Ult. 36. Ergo Nolite timere.

Nolite timere! Romulo extincto, Populus Romanus fluctuat, trepidat. Julius Proculus prodit in forum, solatur Populum, & ait se vidisse Romulum augustiore forma, qua fuisset antea, armatumque in Coelos sublatum, ut pro Numine haberetur. Meghholt vala áldott Xsunkis, rebegtek, rettegtek á' Tanitványok, éjjel, nappal ajtó bézárolva voltak, de minek utánna á' Xst élnie látták, egésszen megh bátorodnak. K. H.! Végünk minis szivet, él mais á' Xs. Ki Tanitványit vel in medius armis ezt mondotta Kivánatos Béket: Pax vobis! Potuerunt dixisse discipuli: Ubi Pax! nec speravit pt. Matt. x. 17=36. Pax spiritualis hic intelligenda. Ergo á' mi békességünk tsak á' Xs. élegtin énékünk: Ergo Duc! mane nobiscum! Luc. 24: 29.

Amen!

Conc.

Concio VII.

Texts: Marc. XIV. v. 12=16. De Agno Paschali.
Matt. 26: v. 17. etc.

Köz mondás: Cùm fueris Romæ Ruò vivito more:
Cùm fueris alibi; Vivito sicut ibi. i.e.

Ki minémü Törvény alatt születik és lakik, tartozik azt meg tartani. Igy tselekedett áldott Idv. a' kiről azt irja s. Pál: Hogy Aszszonyi állattol született 's a' törvény alá vetetett. Gal. IV. 4. Innen mihelyen születik, nyolcad napon a' Moses törvénnye szerént körülmetéltetik Lev. XII. 6. Luc. II. 21. Aztán azon törvény szerént Jerusálembe fel viteték 's az Templomban Jnd be mutattatók t.c. De midőn tanitanais a' XS azt mondja: Ne gondolyátok ez c. Matt. 5: 17. Azért ha Cselekedetekkel gyogyitott, maga nem absolválta, mentekre nem botsátotta, hogy hánd a' törvényt, ebbenis megh tartsa, a' sidó Papokhoz igazitotta: El menvén n. m. mutassátok megh magatokat a' Papoknak. Luc. 17: v. 14. Ha a' sidóságh a' törvény szerént fel ment Jerusalembe az Innepre, nem maradt el áldott Jésusunkis: Ha a' sidóságh az Husvéti báránynak megh etelének cérémoniáit megh tartotta; megh az Ur Jésusis. Ecce in Textu Discipulos mitit, qui Agnum Paschalem Gparatent Ica Text.

Baptizatus Matt. 3.

Exod. 23: 14

Nagy Innep Husvét Innepe. innen közelitvén ez az Innep minden Keresztyéneket foglalatosson, de nem mindnyájan jó dologban: a' Papi Tselekedetek és az Irásokat abban hogy a' XST megh ölhessék: Egy Aszszonyi Détaniában

miában abban, hogy a' XST drága Keresztyénnek tiszteltye: a' Tanitványok abban hogy ebben szent munkáért az Aszszonyt kárpalyák: az Ur XS Engedő Tanitványit feddi, az Aszszonyi tselekedetét dicséri: Judás a' Papokkal egyezősik, hogy a' XST eladhassa. Vid. hoc Gbus ante Text. In Textu a' Tanitványok az Husvéti báránynak megh etelérül szorgalmatoskodnak, és annak megh készitése helyéről tudakozodnak. Laddé: Azon egy időben az emberek mely különbféle. Ejjel, és roszszabb dologban gyakorlatosok: Ládde: mikor a' jót Jót tselekednek, a' gonoszok akkor vétkeznek: Ládde: a' gonosz indulatu emberek nintsen szükségh dologh, nintsen Innepe hogy vétkezzék; sőt csudályad az Innepeknek ünnek alkalmatosságával változtatya mint Judas a' XST a' nagy Innepen Husvétkor árulya el. Nem igy tselekesznek a' jó Tanitványok, hanem el jövén az idő az Husvéti báránynak megh etelérül szorgalmatoskodnak. Tanuly innen: A' jó lelkü ember akkor jóról gondolkodik, mikor az gonosz vétkezik.

Azt kérdik a' Tanitványok a' XSTol: Hol akarod ez c. a' XS elküld Tanitványi közül kettőt t. i. s. Pétert 's s. Jánost Luc. XXII. v. 8. instructiot ad nékiek, hova menyenek, mire vigyázzanak, hol Készitsék el a' H. báránnyt. Dictum: factum: ez c. Husvéti báránnyt emlegetet a' s. lecke. Ennek megh etelének cérémoniáiat az Ür parantsolta vala a' V. T. annak emlékezetére, hogy midőn a' verekedő Angyal az Egyiptusbéliekt elsőszülöttöket megh ölte, az Izraelnek elsőszülöttöket nem ölette: Emellett annakis emlékezetére, miképpen Ür a' sidókat az Egyiptomi szolgalatból Ki-mentette: És már az az Ő Fiának báránya tipusza példázólója lett annak valóságos H. báránnyának Ki a' XS I. 1 Cor. 5: 7. Ki által a' H. nép Ki-szabadult a' lelki rabságból. In Text. az Ő Fiastmi H. báránnyról von emlékezet.

His:

Hiv Missis; mivel nékünkis ma Husveti nagy Ünnepünk vón;
Jria faciam: 1. Vatsoralo házat Keresek, ubi Agnus P. comedatő.
II. A' Husvéti bárányt el Készitem.
III. Halgatonnat a' mellé le telepidtem.

Ad I. a- nevezetes Házakat olv. Marc. xi: 17.

Quero a' vobi gd Discipuli a' Xtv: Ubi vultis Gparari Agnum P.? Valami vatsorálo házban tudom azt mondjátok: A Vatsorálo ház az Ur háza ez a templom lészen. B. Salomon mikor a' Templomot épitette, a' Pálle= rotto Fejedelmin Eivül 3000 é 300 embereket rendelt, hogy azt fel= épitsék, nagy gond munka volt ez! Salomonnak gondjának Kellett lennie Követkre, fátra, gondjának a' munkások béreinek Ki fizetésére Lásd i Reg. 8: Nehéz dologh mert ott véghez! Könnyebbül ite az én munkám; mert imé itt, Istenünknek jovoltából, lészen vón a' Va= torálo ház: mely Imet e Temploma. Több dolgot ád nékem az H. bárányt el Készitgetése. Endályatok mennyi Készületet Eivánt az ő Törvény szerént annak megh ételé! a' H. bárányt Ki Kellett elöre a' nyájból fogni: Imé v. nem, jól végére Kellett menni: nem na= gyobbé Esztendőnél megh Kellett visgálni: megh Kellett nézni, hogy abban ne lett légyen semmi bémaságh, semmi fogyatkozás,: Jerusálemb fel Kellett vinni, hogy ott öletenék a' megh 's nem máshut, otti est= ve felé 's nem más időben: azt is, hogy tsont benne megh ne tö= rettenék. Sok volt ott a' munka. En ezekből sokat elis hagyok. Nékem csak Bárány Kell, homét vészünk Bárányt? Áldozni akar Abrahám 's nintsen áldozatra való állot; de azzal biztatya fiát: Deus Providebit. Gen. xxii. azaz tsuda ur gondot visel. Exp: Mi Urunk Jézusunk tőlle Készült Bárányt: Emitte Dñe Agnum Dominatorem terræ. Isa. 16: 1. megh van, elküldöze az Ur: latta

Vid. Godv. p. 242. vg.

K.

Ad II.

K. Jaios et dixit: Ecce Agnus Dei etc. Joh. 1. 29. Ez a' mi bárányunk 49.
p. Pál ait: a' mi H. bárányunk a' Xs. 1 Cor. 5. 7. 8.

a' mi H. bárányunk a' Xs! Igenis az! mert az Ur Xsban minden azokat penitül feltaláltam; melyeket a' sidok H. bárányaik megh Eivánt ad Jé. Vedd fel! 1. Mikoron az Izraelnek parantsoltatott az H. bá= 1.
rányok megh ételek; akkor Kezdődött a' szabadulásnak napja. Esztendeje Exod. xii. 2. Igy mikor a' lelki Izraelnek e' H. bárányunk adattatott, nékünk= is akkor lett fel a' Váltságnak régen ohajtott oraja Matt. 3: 13=17. Joh. 1. 29=36. Act. 1. 21. 22.

2. Ha a' sidok H. bárányaik nem lehetett semmi Ki macula, 2.
p. extractus, hepsönélkül való vala a' mi H. bárányunk 1 Pet. 1: 18. 19.

3. H-a amannak választásban Kellett sok Jukok ei Ketsét 3.
Közüll. a' mi H. bárányunk az egész Juda Nemzetségéből Apoc. 5: 5.

4. Ha a' sidok H. bárányaik Két estve Közöt Kell vala In Vespera so= lis et vespere Luminis.
megh ölettetni: akkor, mikor a' nap el mult 's az éjtzaka Következett. Godv. Moj. et Aron.
A' mi H. bárányunk mikor megh ölettetett, akkor mult el a' tudatlanságok setét éjtzakája; ej nagy Kezdet tündöklött az Idvességh napja: Est hirdeti övéndözve p. Pál: Az éjtzaka el mult: a' nap el: el közelget. Rom. 13: 12.

5. Ha reménsége volt annak a' sidó Gazdag, hogy megh szabadul az öldöklő Angyalnak halálra öldöklésétől, Ennek attyának Két mellyékhye, megh volt bárány Vérrel kinecsetve: Mi a' mi Xsunkat mint lelke: H. bárányunk áldott Vére által szabadultunk az Halálbé félelmétől. Heb. 11: 2. 13. 14.

6. Ha a' sidok az H. Bárányt Kovásztalan Kenyérrel Pena Exod. xii. 15. Exitus ex Israele.
Kellett megh enni. Bizony a' mi H. bárányunkból halála semmiben ne használ; ha a' régi Kovászt a' bünt magából Ki nem tisztitya. Hallyad p. Pál.

Pál szava: Tisztitsátok Ki a régi Kovászt, hogy legyetek uj tésztává; a'mi H. Báránynk a' Xs mi érettünk megh áldoztatott; Ünnepet szentellyünk néki; de nem régi Kovászban, hanem a tisztaságé Kovász nélkül való Kenyerében. Azért megh irtam levelemben, hogy a' parázsnákkal ne társalkodnátok. 1 Cor. 5: v. 7. 8. 9.

Herbay migebant in pulmentis mystarum agni crassum. Talmentum erat frigni lucti ex quo latices in Aegypt. faciebant.

7. Ha az Ünnepet megh tellett, de Kesztyű fürekkel és parázsal enni: a' Xs maga azt m: A' Ki ételt az én testemet, és issza az én Véremet, annak van része én velem. Joan. 6. holott a' Xnak testén és Vérén értsed a' Xs Tudományát; a' melynek hivője, és vallása mellett mely Kesztyű fürekkel ebédlünk's Vatsorálunk, semmit nem tud a' Ki azt nem tudja; semmit nem lát, a' Ki azt nem látya.

8. Ha a' sidók H. Báránnya csak Jerusálemben ölettethetett meg; a' mi H. Báránynk az Ur Xsi ott élettetek megh; nemis lehetett másutt a' Xstus megh élettetnie; mert Próba vala; már pedig, azt m. Ide. Nem lehet, hogy a' Próba Jerusálemen kivül essen el. Luc. XIII. v. 33.

Noha't ha mind ezek mé' ily szépen illenek a' Xsra, mi H. Báránynkra, már készen van az H. Bárány.

Ad III. Már hát bemeneteket melléje le telepitek's azt mondom ex Caust. 5. 1. Egyetek barátim: item cum Xto: Vegyétek! Egyétek. Luc. 22: De itt megh azt megh jeleztem: 1. Az H. Bárányt megh ételére Idegent nem excipiáltattak, hanem csak Párnelitát. Ma sem méltó a' H. Báránynak asztalához a' Ki Idegen. Ki idegen? Idegen a' Ki bünnel magát mélyre tatlanná tette, a' pestis Gyülekezetéhez: és megh nem tért; mint ama' Korinthusi Istus, Ki arránt parancsolá S. Pál. hogy a' gyülekezetből Ki vettessék 1 Cor. 5: 1. 2. 2. Az H. Bárányt nem ehette, a' Ki nem volt Körmyülmetéltetett. Ma sem méltó a' Bárány asztalához, a' Ki szivét körmyül nem metélte igaz pœnitentia tartás által. Ztív:

Az

Az Kitt az Ünnepi Bárányt ettek: Derékaikat fel kellett övedzeni: Sarúikat fel kellett vonni: Pálczát kellett kezekbe venni. Ma sem lészen méltó Vendégh ennél az Asztalnál; a' kinek dereka be' nincs övedezve igaz mondással, melye igazsággal, lábai fel sarúzva a' békességh Evangéliumának Készületével, feje kivül szabadosan. Ezeket sz. Pál kivánnya megh a' K. Vendégh Eph. 6: 14. 15. vö. Kemélem. Nintsen közöttünk Ideigen: Nintsen közönyülmetéletlen, talám felis vagyunk övedezve, azt mondom hát ímmár: Egyétek barátim. Igyatok; de elsőben fel kell bontani a' Bárányt. Alkalom végett röviden azért. Transitus.

1. A' Fő legh elsőbb rész's legh bétületesebb a' több tagok közöt, azért ez ábrázoltatik az Igazgatók: Ezt hát adom az Atyának, az Anyának, Gazdának, gazdasszonynak. A' Fő alatt Tagok vannak, horum membra sunt Liberi, Famuli, famulæ. Ergo habeant illos curam solliciatam.

2. A' Dereka a' testnek legyen. A' dereka az Allatnak az a' része, a' melyben vón ereje. Deut. 33: 13. Ergo: Jó Férfiak Vigyázzatok, álljatok megh a' hitben, vigy tselekedjetek mint Férfiak; erősek legyetek. 1 Cor. xvi: 13.

3. Nyelvet adom az Enekló Cantorokk; Extsi portio ez; de igen Kedves portio. Ez az Istent dicséretnek Organuma, ezzel adjuk az Istennek Enekelyék a' bárány énekét ex Apoc. 5: 9 = 12.

4. A' Fület ajánlom a' Tiszteletes Papi rendnek. A' Fül olyan része a' tagoknak, a' mely által hallunk: a' fulet megh nyitni a' parancsolatra annyit tészen, mint annak engedelmeskedni Isa. 48: 8. Engedelmes, kéllyen am a' bárány. Papitoknak parancsolatokat hallya's engedelmeskedik Joh. x. A' báránynak nintsen a' Lónak ereje, nintsen az oroszlánnak kevély dali magva vitéleje, nintsen ebnek szemtelensége, nintsen méreggel teli ajaka. Nem ördög, békességes türő, etc. Ettől tanú:

tanúlyanak az Aprók engedelmességet, békéb tűrendességet, alázatos magok viselését, példaségat, hogy jövendőb a bárány legelője őrei.

5. Lábai is vannak a bárónyb: a lábok hordozzák a testet. Ezt et adom a lábotlanokb v. sántákb. Kik ezek a Gyülekezetben? Lábatlanok. sántak. Ell a Vatsorálo házba a Templomba fel nő járnak. Egy Szentet olvasunk, refer historiam ex Act. III. 2.=8. qui sanatus intravit templum. Vajha a mi sántáinkat valami nagy orvos ugy megh gyogyitaná, hogy ez Ur házába vgrandozva i.e. örömmel jönének, ült Dávid. Psal. CXXII. 1.

6. A Bárónyb gyenge szőrit, mint bőrével együtt vegyék el. vigyek el a pegény mezitelen ruhátlanak. Drága Lelkes! hasznos Lelkes! állegh elsö öltözö Köntösti ezen fábricából készitsék. Gen. III. De ki a mezitelen? tudok egy Papot, ki a Praedicatioc mezitelen irta, mezitelen mondotta el Apoc. III. 17. ona minden ember szerfi Aprój mezitelen, valakiben vón véletlen élet, bünnek sokasága s nagysága. O sokakb kell hát a bárány bőr! ostromatok bünöit belölle; ha nem éri ez az egy bárány bőr, hogy mindenik rutságát, mezitelenségét el fedesse, vegyetek melléje a bárány tol fejér ruhát, maga Ein ál Apoc. III. ix. ha ez sem éri, öltözzétek fel ö magát a bárányt, ki a Xs Rom. XIII. 14.

7. Megh látok egy jó falatot a bárányb, ez a VESE. a Vesék oly részei az állatnak, melyek belölel rejtetve vannak. Ezek jelentik az emberb belső indulatyát, és sok titkos kivánságát; melyet Ket eggedül ezak az Isten tudhat. A Vesécket adom az Ifiaktb minda Lét Nemben valokt, mi végre? annak emlétezetére, hogy indulattyokat és kivánságokat ezak ugy igazgassák, hogy mokat mind jól láttya, mind jól tudja a Vesécket vizsgáló Ur. Psal. CXXXIX. toto.

8. Maid el fejezem magamat. magamb válosztam az Pakulár falátyát. Ez a rész ily nével neveztetik, mivel ez a jobb rész ast illeti, a ki ejel nappal a Juhokat pásztorolya. Ein Pásztor vagyok, ha szinte gyengeis. Ezt jure engemet illet ez. Jn vagz= tok a Juhok az én Pásztorságom alatt. Pásztorokb Teremtőnk ez Ur Xs: Sivos mező az Evangélium: a gyönyörü szép fivej mezőn legoltatlok bemeneteket. és szép Eles folyo vizre visslek bemeneteket. Imé a szép Eles mező ez a mégh terített asztal. Azon von az Husvéti bárány, non a sólo töbenek vbe. Ezt: Egyetek Barátim. Vegyétek. egyétek. Vegyétek. igyátok.

Amen!

Octavo Apri.

Ps. XXIII.

in Körend 7a Apr.

1776.

Conciv VIII.

Textus: Joan. x. v: 11. De Bono Pastore.

Suscitabo super eas Pastorem Unum, servum meum David qui pascat eas. Az Ur igérte a' sidó Eccliát, mint egy Pásztor nél: Kúl mint amott példaló nyájnak. Ezech: xxxiv. 23. Támaszt néktek egy Pásztort! ugyis Eelli, mert a' Juh nyáj Pásztor nélkül Tolvajok prédája, farkasok ebédje's vatsorája. *Suscitabo Pastorem!* de nem olyanit, mineműnk ellen jót tálit az Ur: Jaj a Pásztorokk kik el vesztik, el fuggatyák az en mezőmnek Juhait! Jer. xxiii. 1. 2. Támaszt egy Pásztort! mi végre? hogy azt legeltesse's élnie vezesse, megh nyirje, de megh ne nyuzza. *Domi Pastoris est tondere pecus, non deglubere.* Támaszt egy Pásztort! Egyet's nem többet! mert nem jó a sok Pásztor azon egy nyáj mellé; mivel a sok Pásztornak sok esze, sok nyelve, külömbözö gondviselése's akaratya melyiktől parát halgassák. Egy járt az Izrael a sok pásztorokkal, a kik miá el pusztúlt; de azután Isten össze szerezvén gyülteni, ait: Támasztok egy Pásztort nékik. Ki lészen ez az egy Pásztor? *Servus meus David.* Jó Pásztor, erös, bátor szivü Pásztor volt ám Dávid; halyad mit beszél Sáulnak Pásztori állapotyáról: Pásztor vala a' te szolgád etc. refer. 1 Sam. XVII. 34. 35. 36. De Dávid már megh holt! megh holt nyjan Dávid; de tamasztott az ö magyából más Pásztort a' kit Act. xiii. 23. *Sortes exeunt fortibus et bonis* etc. Jó Pásztor volt Dávid, jó ez ö lelki fiais az Ur J. Xs. halyad a' maga szájából: En vagyok ama jó Pásztor, a' jó Pásztor életét adja a' Juhokért.

Duo in Textu: 1. Egy Pásztor emlegettetik
11. Holmi Juhok. Nunc de Pastore.

Ez 1. En vagyok ama' Jó Pásztor. Juhok Pásztori voltenek aki: dó Papok, Pharisei etc. de gyakor, roszszak, kopot és tolvajok; ezek felett v. 8. mutogattya az Ur Xs magát jó Pásztornak lenni. Ego sum = bonus. Ott a Pásztori nevenet sensu metaphorico vétetteték, és azon nem a' tulajdonképpen való Juhokból, ökrökből, sólokból, Részekből és Erdőkből Pásztora, hanem az emberekből, el lehetk Pásztora értetik. Ego sum = bonus. Deus Pastor.

K. David az Úré mi: maga Pásztorának Psal. 23: cita. mert ez Istennek jó Pásztornak tisztit mind véghez viszi a maga vérével. Ugyanis 1: ha a jó Pásztor az Pascua delicit gregét. Huc David asserit de Deo: Non esuriam, nihil mihi deerit, mensam mihi sternet: Non sitiam, Jóles vizek mellé visszen engemet. Non metuam: q. licet Virgam et baculum. 2. Ha a' jó Pásztor Virgával nyája körül: Deus Israelis ő dormit, és ingreditur, és egredietur mecum q.d. Psal. cxxi. Ego sum = bonus. et Reges. A' Fejedelmek, a' Királyok, Előljárók is mondtak Pásztorokról: az Ur mondja Cyrusnak: En Pásztorom. Jer. xii. 10. Igen a' Tanitók, kik a' nép körött előljárnak a' belső dolgokban. Zach. xi: v. 15. 16. 17.

Ego sum Pastor ille bonus. V. a' Görög szerént, cum gemineto Sic ille Pastor! ille bonus, ut a' Xs magát ugyan ki mutatya egy Pásztornak lenni, a' kihez hasonló egy sincs s: Patre excepto: hinc ős: Princeps Pastor. 1 Pet. 5: 4. et Orium magnus Pastor. Heb. 13: 20. Abel. Igaz jó Pásztor volt Abel, ki irigységből megh ölletett Cain Bátyától, mint a' Xs a' sidóktól. Jobb Pásztor Ábelnél az Ur J. Xs. Jobb. mert az Ábel magáért áldozta az Juhokat az Istennek: a' Xs ömagát a' Juhokért. Jobb még: mert Ábel barmot áldozott az embereért: a' Xs ö magát értettünk. Es ebből mondotta s. Pál: hogy a' Xs

Vére

vére drágább dolgokat szoll mint az Abel vére: drágábbakat igaz mert az Abel vére bosszú állást, de a XS Vére bün bottsánatot kért, Heb. XII. 24. 's megis hallgattatott az ö betsülletiért Heb. 5: 7.

Jácob. Hires jó Pásztor volt Jácob. Jobb Pásztor Jácobnál az Ur J. XS! Jobb! mert Jácob 20. Esztendeigh szolgálta Lábánt; Gen. 31: 38. a XS 33. Esztendeigh sz. Attyának mi érettünk, és noha halálával minden dolgát el végezte, a mint maga mondá: Consummatum é! a minek megh kellett lenni; mindazáltal mais gondunkat viseli, a mint megh igérte: Velünk vön minden nap világh végéigh. Matt. 28.

Dávid. Hires jó Pásztor volt Dávid. Ei Attya Juhait ugy öriszte: hogy azok mellett vitézkedvén a Medvéket, az oroszlánokat megh ölte. Jobb volt Dávidnális az Ur J. XS! Jobb! mert ö a lelki Juhokért vitézkedett. Ama Pokolbéli Oroszlánk az ördögk szájába voltanak: Péter, Máthé, Zákeus, Magdolna, Saulus, a Keresztfán függö Tolvaj etc. söt az egész turma Juh ∴ totus mundus: de a XS azon oroszlánt megh fojtotta: Juhait torkából Ei ragadta. Ennek az oroszlánnak torkában volt ama Kananæai Asszy leánya: Ki igy könyörögh a XSt: Uram Dávidnak Fia! Könyörüly rajtam! Az én leányom az ördögtöl gyötrettetik. et XS liberavit Matt. 15: 22. Kész volt, igaz, David mint jó Pásztor a maga Népéért szenvedni, cum tempore Pestis dicebat: In me manus tua convertatur! 2 Sam. XXIV. 17. At XS et posuit animam pro ovibus suis.

En vagyok ama jó Pásztor! Ubi natus est? Pastorum Palatium est stabulum; a Pásztorok Palotaja, Kaliba, Ennyo, istálló Jászoly. Ibi natus est hic Pastor: Ab Angelo opilionibus est scata ejus nativitas: ab opilionibus salutatus: ob opilionibus originem

duxit

duxit: Abrahamo, Isacho, Jacobo, Davide etc.

En vagyok ama jó Pásztor! A jó Pásztork az az egyik hivatola, hogy a Juhokat szüntelen oltalmazza, hogy a vad el neszaggassa; takargassa, hogy megh ne vesztegesse az idö mostohasága: mert a Juh mint gyengébb állat, Pásztor nelkül mindjárt pusztul: nints nékie arra való foga: hogy ellenségét marhassa: arra való szarva hogy megh öklelhesse: Agyara hogy vagdalhassa: sarka hogy rughassa, szárnya hogy el repülhessen. Egy szoval: magátol nints semmi oltalma. Ezen hivatolát végben vitte Aldott Idv. maga Juhai körüll: Tellyes az Evangélium vélle! mennyit vigyázott éjjel a pusztákban: Erat pernoctans in orae: mennyi hevet, deret szenvedett úton járásában? mennyi éhséget, szomjuságot türt? mennyit nem járt egy Városbol más Városba? végre Animam posuit. 1.

En vagyok etc.! a Pásztornak az a másik hivatola: Hogy Pascat legeltesse a Juhokat. i. e. egésséges mezökre hajtsa, 's ott étesse: tiszta jó Vizekre 's ott itassa: mert ha oly helyeken legelteti a hol azok mételyt szednek: nem Pásztora, hanem mészárossa a Juhokk. Ki gyözne elö számlálni azon jó eledeleket, mellyekkel legelteti az Ur XS lelkeinket? Eltetö eledel az Hit: mert justus ex fide vivit Rom. 1. 17. táplál ezzel, vastagitto eledel a Szeretet, mert corroboramur in charitte Eph. 3: 16. 17. táplál ezzel. Ehségh emshittö, szomjuságh oltó az igazságh: mivel Beati qui esuriunt et sitiunt justitiam; quoniam saturabuntur. Matt. 5: 6. táplál ezzel 's ezerekkel efélékkel: mert ö maga ez a Pásztor Panis Vitæ Joh. 6: 35. 48. hát megh az egekben oly legeltetö hellyet Készitett Juhainak: a hol sem éhségh, sem szomjuságh nem lészen; söt megh részegedünk az Jn házának bövségétöl. Psal. 35: 9. 2. Apoc. 7: 16.

En-

En vagyok &c.! a'jó Pásztorrat az 3dik hivatola: Hogy az elvesett Juhot megh keresse, a'beteget megh gyogyitsa. Ebbis megh felelt Pásztor hivatolának áldot Jdv. Jsaiás kiálcotta, hogy min minduntalan mint a'Juhot el vesztünk Cap. 53: v. 6. David magárol mondia: Erravi sicut ovis quæ perüt. Psal. cxix. 176. Sőrt Péter mindenekről irta: Erati sicut oves errantes. 1 Pet. II. v. 25. Vétkeinkel elszakadtunk vala az Istől, ę már csak a Pokolbéli farkas torkát rettegtettük. De ez a'jó Pásztor az Ur Jes. xs minket fel keresse, vállaira véve, s az ólba vive Luc. xv. Luc. xix. 10.

Ex his

Coroll. 1. Ha a'xs J. a'mi ivi Pásztorunk: Ergo bizzunk magunkat az ő Pásztorsága alá. K. L.! gondold megh hogy a'te Pásztorod mindenkor mellettед von, azért ha bánt ellenségед, mint valami dühös farkas, fussál mindjárt jó Pásztorodhoz; Kiálts ő hozzája: Duc in conspectione tuo: responde pro me. Uram rajtam a'farkas, elakar nyelni, támadj fel mellettem. En gyenge Juhocskád vagyok, ha te nem pásztorolsz megh nem maradhatok, de ha Uram Jesus te Ellensz mellettem; non timebo quid faciat mihi homo. senkitől sem félek.

Ps. 23: illyen diavalmi énekет énekelek: Ha az halál árnyékában &c.

De ha ugy akarunk, hogy a'Pásztor kiáltásunkat megh halya; müis halgassuk a'Pásztornak szavát: mert oves vocem ejus audiunt az a'xs tudia ki az ő szavát halgattya. Különben ha szavát nem halgatjuk nem fogadjuk, ezt fogja nékünk mondani: Non pascam vos: quod moritur moriatur: quod succiditur succidatur. mivel szavaimat nem fogadjátok, nem pásztorkodom veletek; a'mi megh ölетek ölessék, a'mi kivágatik, vágassék. Psal. 81: 13. Zach. xi: 9. Matt. xxiii. 37.

Coroll.

Coroll. II. Ha a'xs a'mi jó Pásztorunk, Ergo mert ő rajta kivül a'lelkiekben ne ismerjünk Fő Pásztorunkat ki e'Földön a'kivolna vagy lehetne a'xs Viceje. Ne ismerjünk; mert a'mi Jó Pásztorunkat neve Egy Ezech. xxxiv. 23. ha jó más rajta kivül volna nem lehetne csak egy. Emelt Fő a'neve Caput Ecclæ Col. I: 18. már jó két főnek egy testen lenni ejnek volna. Emelt neve: summus Sacerdos Heb. vii. 26. már jó két Fő Pap nem lehet azon egy Ecclesiában. Ergo mi csak ettől az egy Fő Pásztortól függjünk: Ez alatt az egy Fő alatt nyugodjunk: Ezt a'Fő Papunkat keressük hogy p. Attya előtt essedezzek mi ertünk, hogy nevelye, táplálly az ő Any asz. egy házát Eph. v. x. 29.

Ais: Sz. Péter lett a'xpus menyben menetele után e'Földön Fő Pásztor s utánna más ok?

R. 1. sz. Péternek több Apól Társai felett ilyen Mélcsóját s olulte ne olvassuk. Ergo nem lett ő a'xs helyett Fő Pásztor. 2. Ha sz. Péter illyen Fő Pásztor lett volna, vagy a'xstól, vagy az emberektől tétetett volna annak: Vagy csak maga magát tartotta volna annak: De nem a'xstól; mert a'xs sz. Pétert csak egy bizonyos Ecclesiának Fő Pásztorára nem rendelte, hanem Apostalla tette, h. ői, mint a'többi predicálja az Evangeliumat minden teremtett állatnak Matt. 28: Mar. ió: Nem az Emberektől; mert így Elsőbb lett volna a'több Apostoloknál; Ők nem Emberektől választattak, rendeltetnek Gal. I: 1. Nem tette magától annak; mert senki e'Tisztességet ő magának nem veheti. Zsid. 5: 4.

Coroll. III. Ha a'xs az Ecclát Jó Pásztora; Ergo ne féllyünk a'Juhok ruhajokban lappangó Farkasoktol. Ne félly Lelkem nyáj: ő maga a'Pásztor bizat. Luc. xii. 32. Ne félly

ellen.

ellenségidtől. Lit mint anyi fene oroszlánok, fene medvék ugy rohánnak a'xs Lelkem nyájára; ne félj! mert ha Dávid a medvéktől, az oroszlántoktol az Attya Juhait megh őrizte; inkább régeb a' Dávidnak Fia, Ki ő magáis oroszlán Apoc. 5:5. Kinek kezeiből a' Juhokat Ki nem ragadhatya senki; mert ő egy s. Atyával in ovibus custodiendis Jr. 29. 30.

Coroll. iv. Ha a'xs oly Jó Pásztor. Ki életét adta Juhaiért, Ergò Ne félly bűnös leány, Fiu, a'xs halála Dílmére hivu. Ne félj! mert ha életét értünk le tette, hogy ne vielne már gondotis re rollad? Ai 5: Ugybe ismét el révelyedett Juh vagyok é. igen bűnös? Ugy se félj! csak megh térni igyekezzél; mert a'xs nem igazakért, hanem az hamisakért tette le életét. Ha egy Juhis az ólolbol el nem révellyedett volna v. ha senki nem vétkezett volna, mire Kellett volna szabadító Jdv.? de mivel oés exmus praesi oves errantes Isa. 53: 6. Ergò pro ovibus posuit hic Pastor Animam, Ki pro ovibus, ejam pro Le; nam e Jn inter oés errantes es, gr negare nequis. Dic ergò: Dnē! Dné Jesu! Ego sum Jna ovis, quae erravi, Tu es meus Pastor, require et reduc in ovile Jnum!

Coroll. v. Si xs é Pastor, G. Nos ejus oves sumus. oh vajha nem csak nével volnánk! ostendamus ergò nos eō ex ejus ovili. Oves suo statu tempore sunt in ovili Pastoris. Nos in Templo. Oves audiunt Vocem Pastoris. Sic nos Verbum Dei. Oves a' turba a' gregge aberrantes fiunt ꝙda lupos. Sic nos saepe eramus e Templo.

Patres! Matres! nunc é tempus acceptabile Vos Pascendi. nunc ast tempus vestros Agnellos in gregem mittendi ut pascant in Pascuis laeti. Adsum ego! G. profitemur officia ut in die judicij ó cum haedi, cum hircis, d. cum ovibus sistamur a dextro Pastoris.

Matt. 25:

Amen. Conc.

Concio ix.

Text. 1 Thes. iv. x. 6. Senki megh ne nyomoritsa, se megh ne tsalya az ő Attyafiat valami dologbi; mert mind ezekért boszúu álló az Ur.

Jac. iv. x. 13, 14, 15.

Quaestio: Num mercaturam exercere licitum sit Xnis? Solum nem csak utálatos, hanem tilalmas dologbi állitottak, de hogy szabad legyen, csak hogy az igazsagb Regulai szerint legyen; megh tetszik ezen okokbol. 1. Quia ea é indolei, quarundb Regionum, ut sine mercatura Incolae nequaquam possent subsistere. 2. quia sine illa nulli mortalium multibi satis commode degere possent. Nam: Non omnis fert ória tellus. sed haec his, alia aliis gaudet donis, quae communicari sine mercatura ó possent. 3. Mercatura gst medium optimum per quod homines mutua se ope indigere videntes ad Amicitiam inter se colendam invitantur. imò quodammodo compelluntb. Imò 4. Mercatura é occasio per qm Scientia m. incrementum accepb. cujus exemplum habemus inter alia in Geographicis et Historicis. Ergò cum nec Deus Lege sua Positiva inhibuit, dicimus licitam esse ejam xnis; modò ut in rebus aliis, ita et in Emptione et Venditione sing memores moniti Aplici in Textu Cita. Senki etc.

Senki megh ne tsalya az ő etc. oh sokképpen tsalyák az embereck egymást. én arok közüll egy néhanyat ki szamlalok. imò: Csalyák egy mást in Emendo et Vendendo. et quidem [:1:] midőn hamis mértékkel avagy hamis fontal élnek emernek, erről azt m. Sal.

a' Jhs

á Vtálomhoz font ej mértek vtálatosok az Vrnak elötte egyaránt
mind á kettő. Prov. 20: 10. 23. h. e. mercator qui vbiq; ponderat ma-
jore dum emit; minore dum vendit: majori quod Judici ostendat, mi-
nore quod vtab: Vel mensura majore, qua metiebantur amici, Conjuribus
officialibus, minore, quâ Plebi v. exteris. De qua fraude Michaeas Cap.
6. Mensura minor ixâ plena. quia cum Deus ût in náa, ita et in
moribus Vacuum non patiebatur, quod deest mensuræ justæ, supplet Dei
ixâ, vindicta v. g. grandine, pruina, siccitate, sterilitate, frigore
et alüs plagis. Hinc Esaias: Mértékkel a mértéket fereszt megh ité-
leszi ötet. Cap. 27. 8. (:2:) In emendo et vendendo. Cum unus
v. pauci aliqui bé fedik magokhoz az olyan Portékát, mely nélkül
feletteb sükölködik a nép, et inter se conveniunt, ut nemo minoris
vendat. In emptione cum emptores conveniunt, ut nemo pro
re venali plus offerat, imo posteriores semp minus promittant,
unde Venditor quasi in desperationem actus cogitq; et Vili vendere.
Szabadé ez? hem! audi Deum loquentem: Amos. 8: 4-8. lege.
(:3:) In mixtione mercium, cum Caupo Vinum aquâ, vel me-
lius deteriore miscet, de quibus Deus Isa. 1: 22. á te borod vizzel
megh elegyitetett. Az ilyen keverest Ei foly mint á vizet az hérbol, mint-
annak az hamis Kortsmárosné, qui dum aurum ex Vino aqua mix-
to leporinæ pelli indidisset, venit milvus, rapuit, et in proxi-
mum flumen dejecit. Calyák egy mást az emberek

In Solvendo. II. In solvendo. (:1:) quando non de debitum solvunt,
sed & fraudem aliquid sibi retinent. Talis Ananias et Saphira:
unde mors repentina, quod n. Deo promiserant, totum ó dederunt.
Terribile! si hi ita puniti, qui de jure, quanto magis prenâ digni
qui de alieno detrahunt? Act. 5: (:2:) Cum in debiti

Italice: Al nome delaio et delli santi!

persolutione dolum committunt, ó fideliter numerand. Ut Trapezi-
tes ille. Refer ex Fabri Tom. 5. inter Epist. in Festo S. Jacobi pag.
272. Quid non audet Avaritia? Dei sanctum nomen vult illi servire. in fraudem.

III. Calyák egy mást az emberek, midón egymást tsalárdul III.
polnak, vagy fogadnak valamit: midón szivekben nem ugy értik, mint
a pájok beszél. Syrach mondja az illyenrol: qui sophisticè loquitur, odibi-
lis est. Sz Ei álnokul szól. gyülölteges. Cap. xxxvii. v. 23. Talis erat
Sophisticus ille, qui Venditurus equum, et pejus edicere defectus equi,
sic dixit: quod in arbores nollet ascendere: quod nimis multum come-
deret, et aquæ nimis appetens esset. Vid. Fabri in loco citato.
Sic qui Equum emit eo pacto, ut dimidium mox venditori solveret,
dimidium deberet. ibid; in Fabri. Evadent tales simplicés
Homines: non evadent Deum ultorem, qui dixit: Megh fogom a'
bóltsoket az ó álnokságokbol. Isa. III. 19. Sic deprendit duos illos pi-
fidos senes Deus & Danielem Prótam, et lapidationis supplicio adjus-
dicavit, quod ipsi Susannæ struxerant. Dan. XIII. Hinc ex
Fabri Alexandri Dicis factum. Ita nimirum impleto in frau-
dulentis quod Syrach dixit: A' Ei-tól veti a' fövet, a' maga fejére
esik, és az álnok sebe az álnokra ejtódik sebeket. & a' Ei vermet ás,
bele esik: & a' Ei lövet tépen Felebarátya eleibe, maga útközik
megh abban. Cap. XXVII. v. 28. 29. 30.

IV. Fraudant invicem in Depositis reddendo. Sicuti Civis IV.
ille quem Fabri in S. Jacobi Festo narrat Loco citato, qui
cum ad juramentum adigeretur, excavata arundini Depositum
pro fidei auxilio indidit, quâ pro baculo utebatur, atq; ad Ju-
dicem vocatus ad juramentum præstandum, baculum dum jurat ad-
versario tradit, et sic depositum reddidisse affirmat, quo facto

mox

mox baculum cum auro recipit, et fraudem sunm facit. De ha az ilyenekből álnok szíveket által nem látya az ember, által nem látya a Biró; által látya a szíveket és Vesékет vizsgáló Isten, és meg fogja ötet az ö álnokságokból 1 Cor. 3: v: 19.

V. Álnokságat, tsalárdságat tselekesznek némelyek a' Testamentom tévő akaratyának végben vitelében. Miként az az özvegy Aszszony, kinek férje halálákor Közelitven, azt hagya, testamentumba; hogy egy ökröt el adjon, és mikor ö megh halt, és testamentomtsa, amaz az ökörnek árrát osztogassa ki a szegényeknek. Quid factum? Vidua bovem ad forum producit, eig Gallum Gallinaceum imposuit, et bovem quidem unu solum, at Gallum 20. florenis venalem proposuit, ea lege ut unus sine altero non emeretur. Itaq pretium bovis 1. flor. in honorem Viri defuncti expendit, reliquum sibi retinuit. Hinc ne tale quid eveniret Jacob filium Josephum, juramentum obstrinxit az testamenti sui executionem. Gen. XLVII. Illyenek és ezekkel effélék az útok, a' melyeken tsalyák az emberek egy mást; az illyen dolgot tiltya sz. Pál in Textu: Senki megh ne etc. etc.

Disce.

A' melly népnek legh jobbak, legh igazabb kellene lenni az emberben, a legh tsalárdabb és gonoszabb. Verit. ex dictis.

1. Legh jobbnak kellene lennie a szívnek, mert az Isten ezt kívánnya tőlünk ö magának: Fili! da mihi cor tuum. Prov. 23: 26. Mégis legh jobbnak kellene lenni: mert a szív Kutfeje minden tselekedetinek Prov. 4: 23. hinc mandatur: Minden őrizetnek felette őrizzed szivedet: mert abból származnak az életnek tselekedetei.

2.

2. De mégis legh gonoszabb az emberben a szív; Vedd fel' a' több tagok szív nélkül aligh vétkezhetnek; de igen a szív a' több tagok nélkül. P. o. Ha szád vagyis, lehet igaz szived: Ha nema vagy, Karomkodhatik a' szived midőn gonoszt gondol. Ha Kezed nints, ha beteg, ha erőtlen vagy, lehet mégis bosszus szived. Gonoszabb hát a szív az embernek minden egyéb részeinél, innen m: Isten: Tsalárd a szív, minden dolgok felette. Jer. XVII. 9.

A' szívnek minden rántában, gallérjik feppelödő álnokságinak, gond volna kirtelen regulákat adni és irni: mivel azért mostan szüzdalmi Napok ünnepetznek, tsak az Adott, Vevőtök irok elejekbe egy néhány Regulát, hadd tudják mihez tartsák magokat. quae

1. Senki hibás jószágát jó gyanánt el ne adja, mert az mérő azon lopás, tolvajkodás, a' minőt Krisostomus mondja.

2. Ne laboret in eo Venditor, ut supra quo pax est res sua pretium augeat: nec Emptor supra modum imminuat. ut hodie solent dolosi mercatores. Ut notat sapiens: Malum est malum est dicit ois emptor, et cum receperit, tunc gloriabit. Prov. xx. 14.

3. Ne utatur Venditor statera dolosa, pondere, mensura fallaci. Halyad az Ur hagyását: Igaz mértek, igaz font igaz rőből, igaz Kupa légyen közötetek. Lev. xix. 35. 36. Deut. xxv. 13= 16. lege. Prov. xi. 1. Cap. xx. 10. 23.

4. Nem Venditor captet Emptoris necessitatem, ut rem majoris vendat pretio quo pax est: Nem Emptor expectet Venditoris necessitatem, ut vilioris quo pax est emat. Hic et alibi prälis regula est: quod tibi non vis, alteri ne feceris. Matt. VII. v. 12. Anno 1776. 21. Apr. in Kövend. Amen!

Conc.

Concio x.

Textus: Joan. x. v. 27. De signis ovium xti Dñi.

Pasce agnos meos! Pasce oves meas! S. Péterb parantsolya a' xs minth Pásztorok Feiedelme Joan. xxi. iv. 17. Ugy lépelem az én Italyb. minth egy turma Lelki Juhok nyájat: a' mely nyájban nagy Juhokis vannak, vannak Bárányokis. De oh vajha olyanténok volnánk minth a' Juhok ei minth a' Bárányok! Nem hasonlitotta látom az jo embert az jmék Könyve Oroszlánhoz, mely előtt minden egyéb állatok reszketnek Nah. 2. 11. Nem a' Farkasokhoz, a' melyek ragadományuyál és prédával voltaképpen soha bé nem telnek. Nem Medvékhez, a' melyek másobb minden tokot megh Éraisztására igyekeznek: Nem a' Kerály haragos Lovakhoz, semmis egyéb tsalárd szimeresb állatokhoz: hanem a' Juhokhoz, minth legh szelidebb állatokhoz, ei a' Bárányokhoz: Latszik a' Farkas a' bárányyál i. e. az hitetlen gonosz egy Ecclésiában az Istenfélőkkel Esa. xi. 6. De valyon tik valosággal a' xs Juhai ei Bárányi? a' jo Pásztor megh bélyegezi Juhait. hogy azokat megh ismérje: megh bélyegezte in Textu a' maga Juhait áldott Jézusunkis; de mi féle bélyegekkel? Egyik fülét ezzel: AZ én Juhaim az én szomat halgy. ezzel a' másikat: AZ én Juhaim engemet követnek. Cita jam hic Textum.

AZ én Juhaim &c. Ihk legyenek ma közöttünk a' xs Juhai, ámis megyek ki Címeremben, megh bélyegzem, hogy Eleitől megh tudja ha ő Juh-é, vagy tsak egy büdös tsáp vagy dohos Kecske. De mi féle bélyegekkel? AZ igaz Juhok bélyegivel. Erre.

Első

Első bélyegh az. Címer: AZ engedelmességh. ez igaz Juh Címer! Engedelmes az Juh az ő Pásztorának, ugy hogy tsak szavával, v. sivöltésével. vagy sipolásával is akar hova el hajthattya. Ez az engedelmességh tulajdona a' xs Juhainakis: ezzel czimerezi azokat S. Péter, a' midőn nevezi: engedelmes Fiakb i Pet. i. 14. ezzel czimerezték ő magokat a' sz. Apstok: Eleit Urunkb egy szavára el hadtak minden eket ei követék őtet Matt. iv. 20. 22. ezzel Saulusis. Ki mihelyt a' xsb egy szavát hallotta, nyomba ezt mondotta: Uram! mit akarsz h. tselekedjem! Act. ix. 6. Draga bélyegh! hasznos czimere a' xs Juhainak az Engedelmességh; mert midőn a' Juhok az igaz Pásztornak tökéletesen engednek: az ilyen Juhokat nem lehet félteni, hogy idegen Pásztor után indulyanak, ei annak szavát halgassák. De a' Juk nemtsen e' draga czimerek, azok noha halgattyák a' Pásztornak szavát, a' xsb. s a' xs szolgainak tanitását, resz szerint talám megis tselekesik; de azonb halgassák az idegeneketis; e' Világot, a' tgtet, az ördögöt, illyen Juhok valának akkor az Israelnek fiai, mikor Illyes ezt mondá nekiek: Meddigh sántikáltok Kétfelé? Ha az Ur az Ő Követőjét őtet; ha pis a' Báál, követjétek ezt. 3 Reg. 18: 21. valót: hát ezzel a' bélyeggel czimeres ez a' xs Juha: De a' Kivől le vagy ez a' czimer, vagy nemis volt vagy, a' nem a' xsé.

Második: AZ ártatlan együgyüségh. Ez igaz Juh czimer! Ingyen ejtünkb, igy int Cyprianus, miféle nével neveste xpus maga hiveit? Juhokb nevezte, hogy ezekb ártatlanságokhoz: Bárányokb hogy azokb együgyüségekhez hasonlitsunk. Ember! Nézd megh hát Juhodat! nézd megh bárányidat s tanulj tőlle! ártetlan a' Juh; senkivel nem harczol; Kárt semmis tsépen senkinek: Lábaival nem rugdal minth a' Ló: Körmével nem paszit minth a' Medve: ordításival nem retteni minth az oroszlán: nincs mérge minth a' Kigyónak:

se?

se fuláníja mint a Daráinak: se tövise mint a sül-dißnonak:
se aggara mint a Kannak: se dorongh or harsoló nagy orra mint az
Elefántnak: nem ölével farkával mint a bika, nem harcz fogával
mint a Farkas: Ez! ez igaz Címere a xs Juhainakis: az illyenek Bol-
dogok! Boldogok a békeszégesek; mert Isten fiainak hivattatnak Matth.
5:9. Ergò nem a xs Juha, de nemis Juh: hanem büdös Kecske; a'
ki türtől, tusakodik, versengh, ölölödözik, mindennel kiistödik, veße-
ledik: é nem Juhnak; hanem dohos czájnak tudajdona.

4tarmadik: a' békével való türés és szenvedés. ez igaz
Juh címere: Sátyától hogy a Juh mind mikor a mészár fére vißik,
mind mikor ellene a kést készörülik, mind mikor a többiat mazik békével
türi szenvedi, nem xirin mint a disznó, nem ugrál mint a Ló, nem
hánkodik mint a tulok; hanem megh némúl, fejét megh nem nyittya,
ha megh nyirgyais csak az egy Da' hállatik ö tölle. Illyenek Kell
lenni a xs Juhainak; és mind a' jó szerentsében, mind a' háborusságok
azon egy ábrázatot mutassanak, és az Ismek mindenkor ditsíretet mon-
jon. Illyen vala s. Jób. és midön jó állapotbs volt mind nap reggel
áldozott, de mikor szenvedi kövecsis, abkorozis evel nyitotta megh
fejét: Ah Ur adta etc. Job. 1. s. 21. Illyen Juhok voltak az ok
a' Keresztényeis, kiket mind ditsér s. Pál, hogy minhájok el vaga-
dozását örömmel viselték. Heb. X. 34. Illyen volt magais s. Pal:
Es tudot bövölködni, tudot szükölködni: Phil. 4:12. t. i. mint a' Juh
ha megh nem nyirik gyapját el hordozza; ha pedig nyirik
békével szenvedi Sérét. Ergò nem a xs Juha; de nemi igaz
Juh, a' kit ha vallása mellett szenvedés, háboruságh, aunyivalis inkább
jóságáb, orczájában Sár erdekli, sivu, rivu, hogy már minden-
éböl ki fogy. Ha ki fogytsa majd ád az Ur mint Jobnak, mint a'
Juhoktb; ha el nyirik gyapját, ismét meis nö.

4dik:

4dik: a' Félelem v. féléuksegh. Ez igaz Juh Címere.
Félek állat a Juh, de kivált fél a farkastol, nyughogy megh holta sem-
mis nem edgyenhet velle. oppianus irja: hogyha azon egy Hegedüre
Juh ki farkas belből készült hurt kötetik, a Juh hurt a farkas hurt mellett
nem zenz, egészen megh némul. Irjak arra: ha két Dob von egy
más mellett az edgyik Juh, másik pedig farkas börből, ha edgyiket ütik
ki fogh, a másik megh némul, semmi hangja nem hallatik. Irjak
arra: hogyha a Juhok ólla ajtaja ala-avagy v. farkas börl ápnak
el. azon az ajtox a Juhok sem ki sem be el nem mennek, ha bottal
ütitis: Irjak arra, hogyha a határt farkas hurral körüll kerité-
nek, Pásztor nélkül sem mennek ki soha a Juh a határból. Illy fe-
lentöl kell lennie a xs Juhainak! Ettöl félyen: az ördögtöl s annak
legelkedejitöl félyen, fusson a xshoz mint jó Pásztorhoz ezt kiáltvan:
Dne Jesu! sub umbra alarum tuarum protege me Psal. xvii. 8. tigyidem
sub umbra tua vivemus. Thren. iv. 20. a' Juh nem csak a' farkastol,
fél a' maga dobogásátol is. Így kell nekünk félni nem csak az ördög-
töl, hanem a' magunk tz. ünnettöl, mert kinek kinek maga tgye
a' maga ördöge. Ettöl az ördögtöl félt s. David s' szerint aß
Istent: hogy tartsa állandó fegyzse az ö félelmével. Psal. cxix. 120.
azon kérte. Ergò nem igaz Juha a' xsnek, a' ki nem fél lelki ellen-
ségeitöl; sőt nagy él mintha szövetsége volna az ördöggel.

5dik: a' társaságh szeretés. Ez igaz Juh cs címer!
a' Juh nem könnyen marad el a' nyájtol, ha csak nem beteges, sánta,
mételyes, fergeteges etc. aß a' xsnek Juha a' ki el nem pártol az
igaz Pásztortol, ki a' xs, nem a' nyájtol mely aß Ecclesia, tudnak hogy
ez Ur nem leßen annak Attya: kinek az Ecclesia nem szerető Anyja.
Nem igaz Juha hát a' xsnek; a' ki marad az a' nyájtol; az okolbol, az
Ur házából. Vigyázz! az illyen maradozo Juhot el kapja a' farkas.

6dik:

6. Ha valakinek haszнos élete a' Gyülekezetb. Igaz Juh czimere és' haszнos állat a' Juh, ez az ehezőnek hyt ád, tejet a' szomjuhozonak: bőrt gyapjat a' mezitelenek: e' volt legh alkalmatossabb állat az ô Sestmbri az áldozatra, ámen valaki egy Juhot ellopott, négyet kellett azért adni Exod. XXII. 1. A' régiek csak nem minden gazdagságokat a' Juhokb helyheztették. A' mai a' XS igaz Juha, a' ki haszнos a' gyülekezetb, ezt Eszmémya a' XS a' Pásztor 's azért ait: Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságat nyernek. Matt. 5: 7. Légyetek irgalmasok, miként a' tü Atyátok is irgalmas. Luc. 6: 36. Date et dabitur vobis. v. 38. Az ily haszнos Juhot állitya a' Pásztor az itélet napjan ü maga jobb kéze felöll, a' ki táplálta az ehezőt, itatta a' szomjuhozot, ruházta a' mezitelent. Matt. XXV. 32. etc. Nem igaz Juha hát a' XSs, a' ki csak magának él, hal, Vivit si mi digne, e' nem méltó hogy a' Pásztor ötet siros mezőn legeltesse.

7. Ha valaki Pásztorát a' XSt ismérni. Igaz Juh czimere és' Juh a' maga Pásztorát: a' bárány a' maga Anyat csak bőgésérőlis ki ismérni: a' sok Juhok közüll, hinc Isidoro, Agnus ab agnoscendo. A' mais a' XS igaz Juha, a' ki ismérni xSsát Irgalmasnak lenni, ki néki megh irgalmasnak: így de Stelő Dixonak, ki előtte megh kell jdemni, és ő tőlle megh kell ítéltetni: Boldogoknek, a' ki tudja, látya minden dolgainkat; Hatalmasb. ki ha pazvit nem hagyatyuk Polokra tapsithat. Akartak menyetek el ón tőllem! Matt. XXV.

8. A' Juh a' Sót selettébb Eszmémya, és ha ant gyakran találya, nyalkatya, bővebb szaporitt. Ez igaz czimere a' XS Juhainak. Só! élet adó só. Virtus obrza pert tévő só az Isten beszéde, a' ki Est Eszmémya olvasni, pereti hagyatni, ez a' XS Juha. XS szava: qui ex Deo est, verba Dei audit. Joh. 8. ezis övé: Oves meæ vocem meam audiunt. At non sufficit crebrò tantum audire, appetere salem verbi Dei: verum audiendum cum gustu, sine tædio, et si diutius prolongatò. imò audiendum cum rvminatione ejusq et usu. Ilyen Juhok voltak azok, kikről ant irja Sz. Lucas hogy halván az Isten beszédet örvendettek, és hittek Act. XIII. Talis ovicula erat Magdalena, quæ ad pedibus Domini assidens non poterat: Et B.V. mater xti quæ conservabat omnia Verba in corde suo. Luc. 1. Nem az jó Föld, mely a' magat be vészi, hanem a' mely megis termi Luc. 8. Akarvode hát megh tudni, ha vagyé te a' XS Juhai közüll valo? ebből megh tudhatod, ha ugy Eszmélöd az Isten Igéjét hallgatni, mint az Juh a' sót nyalni. Legimus rister alia proposuisse Reginam Saba Salomoni duos flores similimos unum Naalem, alterum artificiate ad discernendum. quid hic Salomon? Similimos cum videret, jussit eos teneri a' puero Unum in dextra, alterum in sinistra. et hinc dimitti apes, illinc muscas. Tunc musca misedem arte facto, apes naturali flori; et inde mel confecer. Videt ante me multos auditores, sed alii flores veri in horto xti; alij fictitii, nec possum ego discernere inter illos; sed quilibet in seipso pte; dum ego hinc dimitto apes i.e. monita salutis: et Diabolus alibi muscas, i.e. cogitationes terrenas et inutiles. Si enim suo cor tuum requiescet Verbum Dei, et inde succum bonæ cogitationum exsugat ad mel bonum operum conficiendum; salva res! flos verus est! ovis est! At vero Musca sub Concione cor tuum obsidere, et deambulare soleant, fictitius est! hadus est! Rationem gravis? Dicam! dulce est unicuiq audire de Patria sua quò proficisci desiderat, de. eadem libenter audit, interrogat, fabulatò. Sic Israelitæ sedentes ad flumina Babylonis semp suspirabant ad Patriam, et hoc ostendebant se Cives Hierosolymæ, non Babylonis. Sic qui amat Cælum futurum jam patriam, lubens audit de Cælo. etc.

Sal.

Próba.

9.

9. a' Jsb megh esmerésik az ô Pôgéséröl: a' xſb igaz Juhais megh solgori Könyörgésérôl. és bungo Enelléséröl.

Si pro x-a Ceptum Áſli i Jhes. 5: sine intermissione oret h.e. frequenter et quandocunq; fert occasio, et necessitas: mane cum surgit: vesperi cum it cubitum: ante et post cibi sumptionem, ante et post opus.

Sic enim et Ovis antequam humi decumbat, prius in genua se curvat: similiter antequm resurgat, prius in genua se erigit. Vignellus Etiam dum ingist. plerunq; genua flectit. a' xſb jovallása: oportet semp orare. Luc. 18: Annális inkább! hogy mint éppen a' gyenge Juhokat minden egyéb állatoknál, több nyavalya potta járni; ebbéli a' xſus a' maga Juhait sokféle nyomoruságokkal potta gyakorlani, melyre nézve Mésárpéldre rendelt Juhokhoz hasonlittatunk. Psal. 43: 23. mely penvedéseket hogy el viselhessünk, Könyörgésünk által Eldgünk a' xſhoz. minth jó Pásztorunkhoz, hogy vegyen fel Vállaira, és vigyen Meny orczájhoz, azs igaz Juhokk akláha, és ott legeltessen az élô Vis forrásainál.

Apoc. 7: v. 17.

Amen!

in Kövesd 23a Apr 1776.

Per Abrahamum Almásy.

Conc. xi.

Concio xi.

Text. Joan. x. 7. 16. De Uno Ovili et Uno Pastore.

Pásztor nélkül tsak tébolygás a' nyáj: Isten pava: Percutiam Pastor. s mi lesz pen bétolle? el példyezték annak Juhai. Zach. xiii. 7. annáj jó Pásztornak a' xſb Pásztorsága előtt, hasonló volt az ember. Nemzet az el példyezett Juhokhoz. Ugy látta Mártás P. cum dixit: Láttam egész Izraelt el példyézve az hegyekem: mint a' Pásztor nélkül való Juhokat. 3 Reg. xxii. 17. s. Péter is azt bépélli a' maga Italgatoinak: Mint a' tévelygő Juhok, olyanok voltatok; de megh tértetek a' tü lelkeitek Pásztorához. 1 Pet. ii. 25. Pásztori voltanak nyugan a' fidobb az ô Nyájok; de rosz Pásztorok voltanak, nagyobb gondjok volt magokra, hogy sem a' Juhokra: a' Pásztori nevet vijelték; de az Juhokat nem legelették: Ditt allen hallyad az Isten Ellenség panaszát: Jaj az Izraél Pásztorinak! Dit ô magokat legelteték etc. Ezech. xxxiv. 2= 10. lege. Ez okból az Isten Könyörületéből az el példyezett Juhokon, Pásztorok igéret nélkül loco citato. v. 22. elis Küldötte t. i. az Ur J. xſt. ez annáj jó Pásztor, a' mondja in Text. Más Juhaimis vannak nékem. etc.

in Text. Von emlékezet 1: Kétféle akolrol és Kétféle Juhokrol.

II. Egy akolrol's egy Pásztorrol.

Vod 1. A' Két akolból egyike volt a Sidó Ecclesia: a' másik akol volt a Pogányok Gyülekezete: az elsô akolbol Juhok voltanak a Sidók: a' másikból a Pogányok élvén az igaz Istennek ismeretén kivül Eph. ii: 12. Ezt a' két akolt áldott Jdv. el rontotta, mikoron a' Köz fált a Sidók és Pogányok közöt le törte v. 13. 14. és a' Két akolbol egy akolt, a' Kétféle Juhokbol egy Nyájat készitett, és az egy nyájnak tsak egy Pásztora lett: Es lészen egy akol's egy Pásztor.

Vod. 1.

De

De Act II. Mellyik már ma az egy akról? Ki az az egy Pásztor? Az egy akol az Ur xs Anyaszentegyháza, az egy Pásztor az Ur J. xs. Megh lehet e az egy akol? megh igenis, mikor? akkor mikor minden Pogányok minden fidei megh tértek 's a xsi hitnek. Az akolnak egységét igy beszélli szent Pál: Nintsen Zsidó, sem Görög = = mindnyájon egy vagytok a' xs Jésusban. Gal. III. 28. Col. III. x: 11. Egy hát ma az akol, egy a Pásztor; mert noha az egész Világon sokféle emberek voltak 's vannak; mind által mind a' xs Pásztorsága alatt, 's az ő neve által idvezülnek, ha csak mojnok volt nékiek a' xstől hallani, tanulni, ő benne hinni, és törvényire szerént élni. Act. iv. 12.

Ars: 1. Nints megh egy akol 's egy Pásztor; mert az hit vallás ágazatiban sokat különböznek az emberek, látod menyi Religio, menyi Vallás von?

R. Ugy soha nemis lesz egy akol 's egy Pásztor; Ratio 1. Mert soha nem volt az égi alatt olyan Ecclesia, mely az hit vallás dolgában minden aprólékban megh egyezett volna: Nem egyeztek megh mindenkor a' sidó Ecclésának Tagjai; mert voltanak abban Iraszitak, Phariséusok, Saducéusok, Esszénusok, Samaritánusok etc. Kik jóllehet a' hitnek sarkalatos ágazataiban megh egyeztek; de sokat különböztek az aprólék dolgokból. Nem tsüdelték a' Kerestenekis minnyájok idejében megh egyezni az étkek és napok iránt. Ezek mindannyiának a' xs Ecclésiájának igaz Tagjai voltanak. De 2dv: A' Kik az elmondott ellenvetést vitatyákis J: Dni Kúv Catholici: 's azok sem egyezhetnek megh a' magok Religiójoknak, hitek, Vallások minden ágazataiban, melyet sokan megis vallanának, ha mérnének. Ezzel: Christus a' mondáson: Erit Unum ovile, et Unus Pastor, nem azt kell érteni, hogy az egész világh valaha mind egy vallásra áll, az egyiknek, vagy másiknak; és az hitnek minden tzikkelyében egyet fogjon érteni, hinni és vallani.

Ars

Ars 2dv: Egy az Ut, egy az hit egy a Kerestség. Eph. iv. x. 5. Ergo akkor lesz egy akol 's egy Pásztor, mikor on a' menyországh felé mind egy úton mennek; mind egy hiten lésznek, 's mind egy formán kerestelkednek megh?

Igenis; de ez az egy Ut, egy hit, egy Kerestség nintsen csak ez, vagy amaz Religióban, hanem az Ur xs Ecclésiájában. Ergo igyis egy az akol, 's egy Pásztor. Q. E. D.

Disce:

Már Istenünk iovoltából megh von az égy akol 's egy Pásztor.

Veritas ex dictis patet. Ezt az igazságot Cyrillusis tanitotta cum dixit: Ex hujusmodi Gentium adductione ad fidem, factum est Unum ovile: scil: Ecclesia credentium. et Unus Pastor, xs. Nempe quasi ex duobus gregibus unum ovile xs efficit, quia Judaicum et Gentilem Populum in sua fide conjunxit. Ezt az igazságot tanitotta a sz. Pál cum dixit: A' xs u. m. a' mi békességünk, ki mind a' két nemzetséget egygyé tette, és a' közben vetett falnak válaszfát el rontotta. Eph. II: 13. 14. Ezt sz. Péter: Kik u. m. régen nem ő népei valátok; most Istennek népei vagytok, kik Irgalmat nem nyertetek vala, most pedig Irgalmat nyertetek. 1 Pet. II: 9. 10. Adott az Ur! Adott az Ur xs! quod non unum simus jam in xto Gal. III. 28. Adott az Isten! Ki nem személyválogató, hanem minden nemzetségben Kedves néki akárki: a' ki őtet félli 's igazságot tselekszik. Act. x. 34. 35. Adott a' xs! Ki az ő vérével megh váltott minket Istennek minden ágazatból etc. Apoc. 5: 9.

Ne Pogányok! örüljetek hogy tsak már a' xs akolába jöhettetek.

Ne Sidók! Ne menjetek többé a' Mojses akolába, mert ott csak langh láttatik, villámás, menydörgés hallatik; mely megh emészt. Jertek ainnen egy Pásztorhoz a' xshoz, és találtok lelketek nyugodalmat. Matt. XI: 28. 29.

Coroll:

Coroll. Ita megh von² az egy akol's az egy Pásztor; Ergò nintsen miért azt forgatni, hogy az akkor lésen, mikor a' Keresztén Világh egy hitbe's vallásbe lésen: Conclamatum é'! actum é' deco! a' sóha sem lésen. Non 1. Nem 1. ob Hæresium multiplicationem, et Fidei dissensionem. mert minden nap inkább inkább sokasodik az hitetlenség vallás dolgában a' contraversia. De Bell teldegelni, a' mit Idv. megh jövendölt: quod multi venient in nomine xti dicentes: Ego sum xs et multos seducent. Matt. xxiv. hol lésen hát az Egy akol? De Bell telni, a' mit jövendöl S. Janos: Devorabunt bestiam omnes, qui inhabitabunt terram. Apoc. xiii. 8. Babylon Vini fornicationis suæ potabit omnes gentes. Apoc. xiv. 8. Ama paraszna az ö parasnaságával a' földet megh dögöltetti. Apoc. 19:2. Mikor el jö áldott Idv. hitet aligh talál. Luc. 18:8. Ubi ergò Unum Ovile? Universali mi Religione consensus ubi esse possit?

Non 2. 2dv: Nem lehet az hitetlen vallás dolgában való megh egyezést érteni az egy Akol on ob Fidei Dogmatum ac credentiæ Executionem. mivel minden nap inkább inkább üldöztetnek az igazságnak Hivöi's vallói. Be Bell teldegelni; de minden nap teldegelik's: Akkor megh nyomorítanak titeket és megh ölnek és gyülölségesek lésztek minden népek előtt az én nevemért: És sokan megh botránkoznak, és egymást el árulya, és egymást a' másikat el árulya. Matt. xxiv. 9. 10. Item: Tradet vos in Concilia Fratrem tradet frater in mortem: et Pater Filium: et consurgent Filii adversus Parentes. etc. Marc. xiii. 9. 12. In tanta ergò persecutionum Babylonia tyrannide, quæ Fidei harmonia? quæ Universalis religionis consensio esse possit?

Non 3. 3tiò: ob securitatis et projectæ impietatis mandationem. abundabit n. in extremis mundi temporibus iniquitas,

frijescet plerorum charitas Matt. xxiv. 12. Sicut erat in diebus Noe, ita erit adventus Filij hominis: Sicut in tunc comedebant, bibebant, nuptum dabant, ad eum usq; diem, qua ingressus est Noe in arcam, et non cognoverè donec venit diluvium, et tulit omnes: ita et erit adventus Filii hominis. Matt. xxiv. 37. 38. Ita: Instabunt in novissimis tempora periculosa: Erunt n. homines φίλαυτοι, φίλαργυροι, blasphemi 2 Tim. iii. 1. In tanta ergò morum corruptione quæ Fidei Univ. et Universalis Religionis consensus?

Egy akol's egy Pásztor lésen! Megh van már ez N. T.! az egy akol a' Zsidók Anyaszentegyházában: Az egy Pásztor ö maga a' xs: Ergò azon igyekezzünk, hogy ez egy akolbol Ene tevelyedjünk: Sicuti n. qui in Arca Noachi non erat, periit; ita qui non exit in hoc ovili, non salvabitur: qui non erat in Domo Rahab periit, sic applica: qui in hac Vite non est, mi igne erit. Beati ergò nos quod in hoc ovili sumus, mert ha ugy élünk, mint illik a' xs Juhaihoz; megh hallyuk a' Juhok el választásakor: Venite benedicti Patris mei etc.

Egy akol's egy Pásztor lésen! Jol van áldott Idv. mert nem is jo a' sok Pásztor. Ezt tanitya a' Természet: Unde unus in mundo sol: Unus in regno Lex: Unus in exercitu dux: In navi Gubernator: In domo Paterfamilias: Inter Apes una Regina: Roma condita duos Fratres simul Reges habere non potuit: In Rebecca utero Esau et Jacob bella gessit. Ergò mi tiek emelt az egy Pásztornak szavát halgassuk, mert ezt ajánlotta mi nékünk s. Atya: Ez az egy példás Pásztor, ötet halgyátok. Ez az egy Pásztort Kövessük, mert ö az Út; senki nem mehet az Atyához; hanem ö általa. Nohát Uram Jesus! tselekedjed, hogy mindnyájan ottan lehessünk, holott te vagy! Amen!

in Kövend 22da Apr. 1776. Conc.

Concio XII.

Textus: Joan. x: ℣. 30. Én és az Atya egy vagyunk.

Esa: 49: 15. 16. Ha az édes Anya el feletkezhetnék edgyetlen égyeről, az Jn soha sem az ő hiveiről. Ugy vón! nincen eleitől fogva oly nagy gondja volt Jnnek az ő hiveire, hogyha az övéi szükségben voltak, őket megh elégitette, ut Eliam i Reg. XVII. ha háborusságbz forogtak, megh szabaditotta, ut Danielem Dan. 6: ha félelemben és háborgó szomorusságbz, keserűségbz voltak; megh bátoritotta és megh vigasztalta, ut Ezechiam Esa. 38: 1= 7. Ezokbol az Jsten az ő hiveinek sok szép bátoritásokra, vigasztalásokra szolgáló szokatis szollott: Illyen á többi között: oh Jzrael! ne fély! mert megh váltottalak téged, á te nevedről nevezlek téged, enyim vagy te. Mikor á vizen által menendesz veled lészek: és el nem boritnak téged: mikor á tüzen járandasz, megh nem égsz, és á langh megh nem persel tégedet. Isa. 43: 1. 2. É dologbz á J. Xsi követte szent Attyát; mert sz. Tanitványit, kik őtet halgatták, és követték, az ő szükségekbz megh elégitette, az ő háborusságokbol és veszedelmekből sokszor megh szabaditotta Act. 5: 19. Cap. XII. Cap. 16: etc. Az ő maga Hiveinek sokszor szollott bátoritó, vigasztaló szokott: Illyen az midőn azt mondá: Bizony mondom néktek: sirtok tü és jajgattok, é Világh őrül, de á tü szomorusságtok örömre fordul Joan: 16: 20. Illyen azis: Boldogok lésztek, mikoron titeket szidalmaznak etc. Matt. 5: ℣. 11. 12. Illyen azis: Ne fély kitsin nyáj etc. Luc. XII. ℣. 32. Illyen azis: Én az én Juhaimnk adok életet, és soha el nem vesznek, és senki ki nem ragadja azokat kezemből; mert az én Atyám mindeneknél nagyobb: Én pd és az Atya egy vagyunk. Duo

Duo videnda: I. Quid adversarii hinc volunt probare?
II. Quis est sensus loci huius genuinus?

Ad I. Aztakárják nincen ki hozni s megh bizonyitani; Hogy az Atyának és Fiunak azon égy állattya vön: Nem tetzik ez az értelem minékünk s nem jó ki nincen. Ugyanis 1. Itten nincs semmi szo az állatrol. Ergo miért beszélnek arrol? De 2do: Hogy lehetne á kettőnek egy állattya, ha edgyik á másikat állattyából szülte? Atqz Ipsi sic affirmant G. megh nem álhat, hogy á kettő egy állatu légyen. Ais: 1. 2. Ais:

Azon egy erejek s akarattyok vön G. egy allatuak?

Nem következik; mert sok lehet egyenlő erejü és egy akaratu valami dologban; de attol egyéb dologbz sokat külömböznek egy mástul. A mint itti á külömbségh elégh világoson mutattatik; mikor igy szoll az Ur Xs: Az én Atyám adta az Juhokat énnékem. ℣. 29. hiszem más az, felyeb való az á ki ád, más az, kiszebb az ki valamit vészen.

3. Ollyan értelemmel edgy á Xs az Atyával, á mely értelemmel maga á Xs magyarázza magát az Atyával edgynek lenni. Már pd á Xs magát az Atyával edgynek lenni olyan értelemmel magyarázza; minémü értelemmel sz. Attyát kéri, hogy az ő Tanitványit édgyé tégye, miként ő és sz. Attya egyek Cap. XVII. ii. 21. At qui á Tanitványok soha nem voltak edgyek az állatbz. Ergo Neqz Xs cum Patre? 3.

4. Valamikor á sz. Irásban egyéb Locusokban az egynek nevezeti sokak felől vagyon; soha az Allatnak és Természetnek edgységéről nem értetik; Ergo itt sem kell ugy érteni. Ha más helyekbz nem itt sem! Jó consequentia; mert á sz. Irásnak értelmét nem á magunk fejünkből kell venni; hanem á sz. Irásnak folyásából kell azt felkeresni; á homályos Locusokat más világos Locusokbol kelletik megh magyarázni. Igaz pedigh, hogy ez az ige: Edgy: sohult az 4. állat

állatnak egységét nem jedzi. Ex utróq; Testmo videndu Luca.

Gen. 11: 24. AZ házasok felöll ait S. Sáá: Hogy a Kettö egy lésznek. E' semmit nem néz az állatnak egységére.

1. Reg. XXII. 4. AZt m: Josaphát Ahábnak: AZ én népem és a Te népeö egyek. Ki mondgya hogy állatok? hanem akarattal 's értelemmel.

y. 8.

1 Cor. III. A Ki plántál, és a Ki öntöz egyek. Non essentiá; hanem a Tudományb egyességével, és a Tisztségb avagy hivatalb egyenlöségével.

Gal. III. 28. Mindnyájon egyek vagyunk a XS Jesusz. &c.

1 Joan. 5: 8. A' Vér, a VíZ, és a' lélek egyek: x. 7: az Atya, az Ige, és a' lélek egy. Non essentiâ, sed in duabus testimonio de Filio Dei.

5. Ö magok a' vélünk ellenkezök közüll sokan megh valzyák, u. m: Béza, Erasmus, Calvinus, Origenes, Cyprianus's mások, hogy ezen szókbz: Ego et Pater unum sumus, nints semmi szo AZ állatnak egységéröl, hanem értelemb egységéröl. Ergö

AZ II. quis est sensus Lucæ huius genuinus? Ego et Pater unum sumus: azaz: Én és az én Atyám egy értelemmel, akarattal, indulattal vagyunk a' Juhokb i. e. az Hivekb megh örizésében. Megh tesznek es AZ értelem a' XSb beszédéböl; a' Kiigy szól: AZ Atya mindeneknél nagyobb és erösebb. Ergö AZ Atyának kezéböl a' Juhokat senki ki ne ragadhatya; de mivel az Juhokat az Atya a' Fiunak adta, az ö Kezéböl sem ragadhatya ki: mert u. m: Ego et Pater Unus sumus. i. e. az on éxö és akarat vagyon bennünk a' Juhokb megh örizésében. Hoc sensu dicuntb Unum Apóli Joh. XVII. 11. 21. omnes credentes Act. IV. 32. a' Josaphát és Ahább népe 1 Reg. XXII. 4. Ergö ex Loco adversariorb opinio de Unitate Ecclesiæ Dei Patris et Filii Jesu Xti nullatenus sequitur. Q. E. D.

Disce

Disce:

Nagy bátorságra polgál es a' XS Juhainak; hogy a' XS egy es ö sz. Atyával a' Juhokb megh örizésében.

Ugyanis Pater óibus major est, et Xtö dedit Potestatem in Cælo et in Terra; E. nints kitöl félyenek a' XS Juhai. A' Juhokb legh nagyobb ellenségi a' Farkasok; Farkasok a' Hivekb ellenségi, Idv. nevezi azokb Matt. 7: 15. cita. Farkasok; mert azokban az álnok Farkasokb tulajdonságai mind megh találtatnak. Vegyük fel. A' Farkasoknak

Hivekb

1. Ez egyik tulajdonságok; hogy többire egész a' sellyb állatokb éxtnek, a' Vadakb kivül nem igen éhesznek, noha sokféle Vadakkal birhatnának, u. m: Rókákkal, nyulakkal, özönökkel 's egyéb affélékkel. E' tulajdonsága az Hivek ellenségiknek' kik mind ivásokkal, mind nyelvekkel azokb éhesznek éxtani, kikb neve kitsin nyáj: Juh. Béxány; nemtelen, sőt semmi Matt. x. iv. 1 Cor. 1. &c. De ne félyünk; quia Pater et XS Unum sunt ni custodiendis ovibus.

1.

2. A' Farkasok igen éxtalmas állatok, imen némelly országokban a' Farkast tsak említeni sem szabad. éxtalmas állat az' Ha a' vemhes kv, tsak illetös, legh otzan el veti vemhét: Ha a' Farkasnak fájától megh marad Juh bőrébül Köntöst készíteznek, igen hamar férczegh terem benne i. e. tetü. E' tulajdonsága az Hivek ellenségiknek' Hogy azokkal tsak társalkodnis feletsebb éxtalmas: mert a' ki azokkal bővön barátkozik, elsőben el veszti jó hirét, azután Istenes ex-Költsét, végre igaz hitét. De ha ily éxtalmasokis, ne félyünk ezek a' XS Juhai légyünk, quia Pater et XS unum sunt ni cust. ovibus.

2. in Anglia lupus nullus

3. A' Farkas sem fegyvertöl, sem botol, ugy nem fél, mint a' Kötöl, nemis ok nélkül: mert nékie oly éxtalmas a' Kö ütés, hogy a' megh tagját megh üti, megh rothad's férczegh terem benne. E' Julajdonsága az hivek ellenségiknek AZ örökösök' es semmitöl

3.

ugy.

ugy nem fél, mint az Isten 's á Xs nevétöl, mint az Ind 's á Xs sz. bé-
szédétöl. Ezzel megh gyözte, és magátol el kergette áldott Idv. Matt. iv.
Ezzel á fegyverrel állyunk müis ö ellene, söt minden lelki ellenségink ellen
's ezt mondván á Goliáth ellen készülö 's menö Dáviddal: Én mégyek te
rééd á Seregek Urának nevével. 1 Sam. 17: 45.

Ego et Pater Unum sumus! Egy á Xs az ö sz. Attyával á Juhökk megh örizésében.
Eg. ha az Eccla, mint Juhökk akla, tgt szerént igen erötelen: Ha az In-
hökk ellenségi, mint annyi Farkasok, igen erössekis. Megh ne rettennyünk!
annális inkább elne tsüggedjünk, bizzunk, erössek légyünk, tudván hogy
á mi Pásztorunk á Xs egy az ö sz. Attyával. Ugy viselyük magunkat
mint á Juhok: 1. Á Juhokra ha talál menni á Farkas, oltalmat
tsak á Pásztornál keresnek: Erös torony. oltalam hely, az Ur neve Prov.
18: 10. Eg. 2. Á Juhok az ellenségh elött öszve futnak. Sic nos. ut

Apli Act. 4. 24=31.

Ego et Pater Unum sumus! Az Istennek 's á Xsk megh esmérése éléghséges
az idvességre, Idv. mondja: Haec est vita aeterna etc. Joh. 17: 3.
Eg. Ha akarunk idvezülni, megh kell az Istent 's á Xst igazán esmérni.

Ego et Pater Unum sumus! t. i. értelemmel 's akarattal. Eg. Nékünkis. Kikk
egy Istenünk, és egy Urunk vön 1 Cor. 8: 5. 6. Kik Unitarii dicimur ab
uno Deo, edgyességet kell követnünk, mégh pedigh mind értelmünkre
mind jó tselekedetünkre nézve. Végyük itt például az Aplokat, kik
egy hazba, egy akarattal gyülekeztek vala öszve Act. 11: 1. Végyük
például az elsö Kereszténeket, hol az egész sokassághnak egy szive
's lelke volt Act. 4. 32. Végyük nékünk lett intésnek; mellyet
mondott sz. Pál á Filippibéliéknek: Telyesitsétek bé ... Fil. 11: 2. 2.

Amen.

in Kövend 24. Lps.

1776.

Conc. XIII.

Concio XIII.

Textus: Psal. XLVII. per totum. Aldozóra való.

Ugy olvassuk 1 Reg. 8. hogy mikoron Salomon á Jerusálemi
Templomk épitését el végezte, az Israelk Véneit Jérusálembe hivatta;
és az Innek Frigy ládáját, á mely addig á Sátorbz állott, nagy örömmel
vigassággal á Papokkal abba bévitete, és á Kérubimok közé helyheztete.
Lön pd hogy mikor ki jönének á Papok á Sanctuariumbol, á Köd az
Urnak házát annyira bé telé, hogy á Papok á Ködnek miatta, abbz
megh nem maradhatának; mivel az Urnak ditsössége bé tölte vala
az Urnak házát, akkor igy szolla Salomon: Az Ur mondotta, hogy ö la-
kozék á Ködökbz. 2. 12. Példázatok voltak ezek! példázhatta
á Frigy láda az Ur J. Xst, á Ládának egy ideigh á Sátorbz tartatása,
példázhatta á Xsnak majd 34. Esztendökigh ez álsó romlandó Világbz
volt lakozását: példázhatta á Ládának á Templombz bé vitettetése,
á Xsk á Mennybz lett menetelét, és sz. Attyák jóbbjára á Ké-
rubim Angyalok közé lett helyheztetését. Á Templombz támadot
Köd, példázhatta azt á Ködöt avagy Felhét, mely á menybe menö
Jésust el fogta az ö utánna nézökk szemek elöll. Ergo et ego
hac hora ex hoc Psal. volo meditari, qui eo ipso tempore de-
cantatus fuisse &c. Duae Partes Psalmi.

Partitio:

I. Salomon az egész Nemzetséget örömre nogattya.
II. okát adja, miért kell örülni 's örvendezni.

Ad I.

Ad I. Igy nogat Sal. mindeneket: Tapsolyatok kezetekkel; örven-
dezzetek Innek vigasságos szoval. Enekelyetek Istennek etc. etc.

mely

mely polly azt látom: Indit Sálomon örömre nem tsak valakiket, hanem minden népeket; mert nagyobnak esméri az Istent, mintsem egy nemzetségtől elégzé ditsértethetnek. Azt látom: hogy indit nem tsak valami közönségos örömre, hanem igen nagyra és kiváltképpen valora mondván: Tapsolyatok kezetekkel: örvendezzetek vigasságos szóval: énekeljetek az Jmék etc. i mely szavak oly kiváltképpen való nagy örömet kívánn, mely ne tsak a szívben lappangjon; hanem a Külső tagokban is áradjon: a Kezek tapsolyanak: az ajakak énekléssel közlapsolodjanak: a nyelvek ditsérettel mondásra megholdassanak: Egy szóval: minden Külső tagok a belöll öröm miatt repegő szívnek jelei: Demutatói légyenek; mert ezekből a szívbéli örömnek czégéri, ezek az örvendezőnek tulajdonságai: hogy tenyereket össze tsattogatván tapsolyanak, lábokkal tombolyanak, nyelvekkel hallelujákat kiáltsanak, ajakkal vidámságot mutassanak.

Ezekből értedj ember, ha nem tudtad: hogy az Jr Hiveinek e jegyek s bélyegek: hogy tsak ők ditsérjék az Istent, azzal meg nem elégedjenek, hanem másokat is arra serkentgessenek, sőt ha lehetne mindeneket magokkal társul vennének, mint s. Pál. gr. ait Rex Agrippa: Akárnám hogy nem tsak te, hanem mindenek a kik engemet hallgatnak, olyanok lennének mint én. Act. XXVI. 29. ült Dávid, a kit e vala tulajdonsága, hogy ő sok helyeken minden[ek]től est kívánnya vala; hogy vélle együtt az Istent ditsérjék, mint ait: örvendj egész föld az Jmék &c. Psal. 66: 1. 2. Cap. 148. toto. De ellenb az örökségh Fiainak homlokokra sütetett bélyegh es: hogy nem elégh ő nékik, hogy az Istent magok hídalmazzák; hanem másokat is gonosh magok vitelek miatt megh hídalmaztatnyák. Illyenek voltanak azok, kikről így ódicáll s. Pál: Az Jmék neve miattatok káromoltatik a Pogányok között. Rom. II. 24.

Maj-

Mais ama bélyegtelen fajai; mindenkor sértheti nyelvű, azt akarná h. mindenek egy káromkodásának mint ő: a részeges azt akarná, hogy mindenek oly jó borissákok, naplagosok volnának mint ő: a Luxánna hogy mindenek oly bárom életűek volnának, mint ő; hogy ne lenne kitől szégyenét fertelmességeket; mimen egyen örömet ha magyokhoz hasonló bordában sötétet találnak. Egy szóval ők sem ditsérik az Istent, ha lehet másokat is meghívásokra bemenj; az ilyenek nem Jmék, hanem ördögh Fiai, Atyjok az ördögh követik tulajdonságát, és mivel hogy el kárhoznak, azt akarná, hogy minél emberek Pokolba menne. Sic intellecta Parte Psalmi Prioris, Videnda 2da

Vö II. Vö II. Dic Sálomon az örömöt okait már elö számlallya:

Első mondito ok: Mert az Ur Első nagy Király mind az egész Földön. Ki birtokunkba veti a népeket, és a Pogányokat mi lábaink alá. q. d. a mi Istenünk az az Jr; Ki a velünk szomszédos népeket, a pogány ellenségeket birodalmunk alá hajtya. Így volt az Dávid, így Sálomon idejében; quibus subjugati erant Philisthæi, Moábita, Ammonitæ, és a kiktől vagy szolgáltanak v. adót adtanak.

Második mondito ok az örömre: Mert minket örökségévé választott. q.d. Ezt a Jmék nagy jótéteménye, hogy minket e Világnak sok népei közüll Ki választott, ej tulajdon sajátt népévé fogadott; E jótéteménnyét celebrálya az Jmék Moises, cum ait: Jmé a Jehovaé a te Istened az egeket s az Egek egei, a föld ej minden rajta levők; de tsak a te atyáidat kedvellette az Ur, tőlök magvokat ki választotta t. i. titeket, minden népek közüll mind e mai napigh. Deut. X. 14. 15. Evel ditsekedik s. Dávidis: Az Ur az én örökségemnek ej Pohárommak része, Ki is helyben ejett az én nyilom: nyilván szép örökségh jutott nékem. Psal. 16: 5. 6. Nagy jótéteménye volt az Jmék es. quod ex multis solam hanc Gentem sibi elegit, másokkal így nem tett Psal. 147: 20.

Kerj-

Kérdhetik vala a' hidok: Mi Jelből esmérhetnyünk, hogy mi az Ímék tulaidon népei vagyunk? Jel. Záloga u. m. Salomon az Ímék frigy ládája, mely mostan a' Templomba vitetetik. Mely felöll igy szóll Salomon: Fel ment az Ín nagy örömmel az Ur trombita szóval. Holott betü szerént a' frigy láda neveztetik Ímék a' Ur'é: mivel az Istennek jelenlétének szálhatatlan jele vala. Innen mikor ez a' Láda a' pusztából egy helyből mássa mozdittatott, Mojses mindenkor igy szóll ott: Kelly fel Jehova Isten! és oszlananak el a' Te ellenségid, és fussanak el te előtted a' te gyülölöid. Num. x. mikor pedig megh állattak, megh szállattak igy szóll vala Mojses: Térj megh Jehóva az Israelnek tízezerszer való ezereihez! Hasonló értelemmel szóll ismét Salomon: Fel méne az Ín nagy örömmel, az Ur trombita szóval. i. e. Fel vitetett az Urnak frigy ládája, az Ín közöttünk való létének zálogja, felvitetett nagy trombita harsogással, a' népnek applaususával. Hova? A' Dávidnak városába a' Sion hegyére, a' Salomon Templomába, hogy ott légyen annak maradása, annak jeléül, hogy az Ur Istennek közöttünk van lakozása. Hoc sensu cantatur é et Psal. 24.

Harmadik Mondító ok az örömre: Hogy mind a' Pogányok közüllis, nem csak a' Tőr alá való nemből, hanem a' Királyok közüllis az igaz Ímék esmeretére hozatnak. Ezt jelenti: cum ait: Az Isten mind az egész Földnek Királya, etc. cita. Zs. 8. 9. 10. Nagy örömre indító ok ez! hogy a' Pogányoknak a' Vakságból a' Világosságra térnek, igaz Istent s Messiást esmérnek. Noha ezen a' zsidók nem mindnyájan örültenek, sőt azt állitották, hogy a' xs csak nékik tsalatik, sőt megh az Apostolis egy ideigh ez értelemben voltek, de mikorra ostan láttak hogy a' Pogányokra is kiáradott az Idvezitő Kéne, nagyon örvendenek. Örvendenek Világh vége felé az Ímék akkor élő részei, mikorra látandgyák, hogy a' zsidokis a' xsshoz térnek, siet enim Vid. Rom. xi. 25. 26.

Ex.

Disce i.

Nomen Dei Ester Deum a' se, et aliis tribuit. v. in I.

Tribuit arcae 2. 6. cita. Judicibus: qui Elohim dicuntur propter a' Deo ipsis datam Potestatem in Terra: Ásáph énekli: Deus stat in synagoga Deor. Psal. 81. 1. alább 2. 6. Ín nevével azt m: Ego dixi Dii estis: azt hagyja Ín a' zsidó Szadduk: hogy a' nállok megh maradni kivánt szolgát vigyék az Ínék i. e. Birát eleibe Exod. xxi. 6. A' Magistratusnak Istenségét helyben hagyja, sőt exigitti az Ur xs, cum ait Judaeis: Nemde nem megh vagye irvan a' ti törvényetekben: Ego dixi Dii estis. Joh. x. 34. Moses is Deus Aronis Exod. 4: 16. et Pharaonis Exod. 7: 1. et Salomon is Deus, de quo literaliter: A te széked Ín minden maradandó megh örökké. Psal. 45. 7. 8. In Calo Elohim dicuntur Angeli: a' Sámson Attya az Angyalt látya s ezt Ezéltozza: Halállal halunk megh, mert láttuk az Istent. Nem emlittem, hogy a' bálványolis Istenekre nevezteték vesszenek el az illyen Istenek Jer. x. 11. nem azokat, kiket hasok Istenek Phil. III. Virg. Augustum Deum vocat: Erit ille mihi semp Deus. Item: Deus nobis haec otia fecit. Hinc

Coroll. i. Az Isteni nevezet nem jelent mindenkor magától való Istent; hanem a' személy v. dologh ki jelenti, minémü értelembem kellenék venni. Coroll. 1.

2. Ha azután a' xs mondatikis mi s. sacra Istennek; csak onnan nem következik, hogy a' xs magától való Isten. Sic Arca ni Foedus dicitur Deus, tamen non est Deus a' se, imo nec Persona. 2.

Disce ii.

A' Chrsnak Menybe menetele szivünket örömre gerjesztő Materiaia. v. in I.

Úgy amis ha az Ótestámi hivek örvendettek, mikor azt tapasztalták, av.

avagy árnyék által néztek; menyivel nagyobb örömünkb kell mü
nékünk lenni! midőn mü azt nintsen egy szemeinkel nézzük. Ergò
örüllyünk, örvendezünk, tsészinkel tapsolyunk, ajakinkal ditsérettet
mondjunk. Örvendezzünk jmò: ABon, hogy a xs ami Urunk
jmò: nagy Király, birtokában az egész Föld: Ennek Nevére megh ha-
jolnak minden térdek: Ki lelkeinkb ellenségit: az halált, a bünt
az ördögöt megh győzte s azoktol megh szabaditott. Nintsen im-
már a bünnek mi rajtunk annyi hatalma, hogy el tsalhasson
valakit a xsb igaz hivei vagyunk s. Pál ait: Rom. 8: 1. Nintsen
az ördögb birodalma rajtunk; mert megh ítéltetett: Nintsen a
Pokolnak; mert megh rontatott: Nintsen a halálb; mert el nyeletett
1 Cor. xv. Megh halunk nyugan immiaxis; de halálunk tsendes álom
s örök életnek ajtaja, tsak olyan mint annak fuladójától megh fosz-
tatott daxás, nem árthat. Avagy nem örvendezünke ilyen Király dat:
2do: ABon; Mert minket választott örökségül ő magáb; sőt örökös tár-
saivá a mennyei országh birájára. Ugy nézzünk hát immár az é-
letre mint jövendő mennyei örökségünkre, tsészivi lakó hellyünk-
re. Kiesek, nézésre gyönyörüségesek, illattal tsendesek, a mézöb,
a méznek. Vetemények terettek, kivált ez idő tájban; de ha egyben ha-
sonlitsuk mennyei örökségünkel, sovadnak! Értelmek, jóbonyuk,
dögvi illatnak. Egyéb örökségek tüzzel, vizzel el vesznek, e' nem:
egyéb országok ellenségh miá el pusztulnak, e' nem: egyéb jókat
az halálb elkell hadnunk, ezt nem, ez az halálb sem marad
el tőlünk, sőt az által introducáltatunk. oh drága örökségh!

Ais: Honnan lehet bizonyos valaki, hogy a Mennyei
örökségh ő részéjais tartozik?

Ő maga Sdr. mondotta: En ha fel méretem e Földről mindenekt
én utánam vonszok i. e. credentes in me Joh. xii. v. 32. de

ő?

de ő fel ment. G. ő mondotta: Ahol en lészek az én szolgaimis
ottan lészned. Atyja ipse ezt mi Calo. G. Ő mondotta: Atyám! azt
akarom, hogy a kiket ennékem adtál, ők is ott légyenek a hol en va-
gyok, hadd lássák az en ditsőségemet. Atty. Ergò,

3ò: ABon; hogy a Királly xs országa mindenfelé
terjed. Régen igen tsendesen voltanak az igaz Istennek tiszteloi, sőt
Judaei; de már ma Unus pro rem tertomány etc. juxta Psalmi
xix. Tsak az egy s. Péter Praedicatiojára 3000. ezeren tértek
megh Act. II: 41. AB egy s. Pál Jerusalemtől fogva egész Hor-
vath országig kiterjedte az Evang. minden féle nemetségnek
mely s. Pálnak utazása negyed fél száz mértföldet tészen
Rom. xv. 19. Avagy nem örvendezünke tehát azon, hogy aB
igaz Isten az Ur xs által mindenfelé tiszteltetik? Örülünk
a kit szeretünk annak elömenetelén; G. hiszem diligimus, gratulamur,
hogy ennek a Királyb minden Fejei Királyok engedjenek, fejet
hajtanak, előtte le boruljanak, ej a talpán lévő portis nyalogatyák
Vid. Esa. 49: 23. sőt ezt a sínt tsókolgattyák, hogy meg-
ne haragudjék ej el ne vesszen útat. Psal. II: 12. Ellenb
Boldogok mind azok, kik ő benne bíznak l. c. ezek megh nem
hágyenülnek.

E' legyen hát nékünk egy vigasztalásunk minden háborusá-
ginkban: Fel ment a xs. Ergò, Ennyországunkbis út nyittatott s.
Atyához: Petite in noe meo, et accipietis. Fel ment a xs.
Ergò minis ő utánna mégyünk a boldogb feltámadás után a
fényes Égbe, a sok Angyalok ditsőséges seregével. Imen!

Aó 1776. 29. Sbr. in Kövend.

Conc.

Concio xiv.

Textus: Joh. xvi. v. 23. 24. De Precibus in Noé Xti.

Esaias Spiritu Prophetico de statu Xti glorioso vaticinando quærit: Cap. 63: 1. Kitsoda ez á Ki jö Edombol vetes ruhákbá? Ki det in Persona Xti Esaias: En vagyok Ki igazságot szóllok. Iterum quærit v. 2. Miért vétes á te ruhádd? Ki. Esaias v. 3. in Persona Xti: Mert á sajtót egyedül tapodtam, és senki nem volt velem. Eandem hunc dialogismum applicant Xti D. illi statui, cum ingressus est Cælum, h. e. cum ascendit in Cælum, quasi Angeli tunc quærivissent: Quis iste qui venit? et Ki ez? Ego sum qui loquor &c. Iterá quæsissent Angeli: quare rubrum est vestimentum tuum? et Xs respondisset: Mert á szemvedésekben sajtóját egyedül &c.

Cur Angeli quærunt? Mert az Angyaloknis nagy Ki-vánsággal Kivántatik bele tekinteni á váltságnak munkájába 1 Pet. 1: 12. de mind addigis ö tőllök el titkoltatott, migis á Váltságó munkája véghez nem. Aktor lett reformatio az Angyaloknis mert annák előtte az egy Istent immediatè imádták, de már á Xsti Kell imádni Heb. 1: 6. Pacificálódtak az emberekkel is.

De az emberek aránti lett reformáó; mert az emberekis addigis az Istent immediatè imádhatták, ö sz. Tölségétől Értek mindenkor; mivel vetus erat canticum: Soli Deo servies. de immár Novum est canticum: Sedenti in throno et Agno &c.

Apoc.

Apoc. 5: Ettől már Jn Istén á Xsti Kell immádni, ö tőlle's az ö nevében az Atya Jntől mindeneket Kérni. Cita textum.

Amen! Vox Hebræa. idem é ac certò bizonyal v. igazán.

Valamit Kérendetek // Id est: akármit, á mi nagy Isten dicsőségére, és á tü Idvességekre. Nota: Kelki jókat szabad egy á-tolyább Kérni; de á tapsiekat cum conditione t. i. ha Istennek tetszik s nékünk Idvességes. Valamit = az Atyától // In S. Sá vari a sunt descriptiones Dei: Vocatb: Creator Cæli et terræ: Itemb: Deus Abrahami, Isaci, Jacobi: Dnus exercitnum &c. In N. Testmb: Deus et Pater Dni N. J. Xti. az Atyától // quod Patri onerationem facit, fiduciam filialem vult ingenerare; Pater n. filiis solet dare quæ petunt, si bona sit. Az én nevemb // Veteris Testmi Szentek multa petebant a Deo ita, ut mentionem in precibus faciebant Abrahami, Isaci, Jacobi, Davidis &c. Vide Deut. 9: 27. 3 Reg. 18: 30. At in N. Testmb voluit Deus, ut in nomine Xti D. petanch a Deo omnia bona, nagy mint egy emlékezetbe juttatják á Xst Istennek, és nagy Kérjenek, quia Xs erat dilectus Dei Filius Matt. 3: 17. Cap. 17: 3. Exgi in dilecto Filio vult nobis ója dare.

Valamit = meglh adja nékitek // Ais: Kisem sokat Kérünk az Atya Jntől sz. Fia nevébe; melyeket nem láttatik megs adni az Jn? Sic est: et quidem hoc facit Deus Primo: Hogy ezzel ohot adjon, á tovább és bizgobb való Könyörgésre. Sic mulier Chananæa orat Xtm: á Xs sokáigis halasztotta Kérését megs adni, hogy nind hitte, mind aitatosságra nevelednék Matt. XV. 22. Sic distulit Deus dare Davidi, quæ petiit, unde ait: En Istenem, nap ghigis Kiáltok és megs nem halgatsz. Psal. 22: 2.

Secundò facit: Hogy az Jn áradékit nagy obra becsüljük; á melly lészen, ha hosszas könyörgésünk által nyerjük azt megs.

Tertiò:

Ais:

Tertio facit: mert az Ind gyönyörködik abbz, ha gyakorta hozzája kiáltunk: mint az ede, Atya midőn szerelmes Fiatskáját magánál akarja marasztani, az álmát, melyet néki akar adni, mutogattya ugyan néki, de kezéből nem mindjárt ereszti ki; gyönyörködvén á gyermek eseðezésen, és ő rajta tsüggésén, függésén. Ez az edgyik oka hogy Idv. igy tanitott imádkozni: Á mi minden napi Kenyerünket add megh nékünk ma, i. e. hogy minden nap az Atyához folyamodjunk, és ne tsak egyszer egy hétbz, holnapbz, v. egy Esztendőbz. Luc. xi. 3. Hinc et Iudaeis in deserto tt pro uno die dabatt Manna, ut omni die ad Deum confugerent. Sic et Laban Iacobo loco Rachelis prius dedit Liam; hogy Iácobot továbráis magánál marasztaná, quem diligebat Gen. 29: 22. De ha valami efféle ok á mi jó Kérésünket megh nem tartoztattya; az Isten maga ajándékit megh adni el nem halasztya: á mint Isaiásnál mondotta: Á te kiáltásodnak szavára mindjárt megh felelek. Isa. 30: 19. sőt minek előtte kiáltonánk megh halgat Cap. LXV. 24.

Ex his

Disce I.

Az Uj Testmbz á xs által kell az Istent tisztelni, ő általa kell mindeneket az Atyától kérni. V. in T.

Hinc 1. Nem, vagy igen ritkán kell Abrahámnak, Isákk, Iácobnak nevében az Istennek Könyörögnünk. Etsi aliquando, non crebro.

2. Nem kellene az Atyának Külön, á Finnak ismét Külön, á szent lélekk megh Külön Könyörögni; hanem az Finnak nevébz mindeneket kérni az Atyától. Beati nos! quos Deus luce veritatis dignatus est, gaudeamus, et in nomine Xti Domini necessaria á Deo Patre petamus.

Disce II

Disce II.

Á xs nevében való Könyörgésnek tsak az Uj Testmbz van ideje. V. in T. Ez ideigh semmit nem kértetek az én nevembz. quia non erat tempus. Ez ujjult időre határozta Ind á xs által való Imádságot. Ergo vera Doctr.

Disce III.

Á Könyörgésnek igen nagy ereje vőn. V. in T. Valamit könyörgés áll kérendünk, mindent megh ád Isten. Cita Doctr: Bizony egy jól el készült Könyörgésnek ereje, é Világh erejét felyül mulya. Véghez vihetnéé az egész Világh, hogy valakit megh ragadván ruhástól az égő kemenczébe vetne, mégis megh ne perselődnék mégh tsak Köntösseis? Á Könyörgés véghez vitte Dan. 3: Hogy á vas ussson á á Vizbe? hoc fecit Eliseus per preces 2 Reg. 6: Á Könyörgés felöll igazán mondhattyuk: Nints kehetetlen dologh! Sed ut melius intelligamus Vires precum; Lássuk miféle dolgokkal bir á Könyörgés.

1. Bir az Eggel etc. etc. Vide hic dicenda in Nadudvario Conc. LXXI. Pag. mihi 640. et inde redde usque: mellyel á Könyörgés ne birna.

Ergo Minden szükségeinkbz, minden nyomoruságinkbz nyuljunk ehez az erőshez á Könyörgéshez, és az által kiáltsunk Istenhez, sőt ugyan az által fogjuk megh Iacobbal ezt mondván: Uram! nem botsátolak el soha addigh, á migh megh nem áldasz! Kiáltsunk á xsszor mint ama két Vakok Matt. XX. 29. 19. Uram! Dávidnak Fia könyörüly mü rajtunk!

Amen.

in Kövend 1a Maii 1776.

Conc.

Concio XV.

Exord. aliud ex Funeb. meo p. 173.

Textus: Luc. xxiv. v. 49. Ti maradiatok Jeruſalemb &c.

Quater: dolemne ego? Egy valaki kérdezi magától: Vigadjak vagy bánkodjam? Dubitare aliquis et hodie potest, gaudendo potius Discipulis xti, an dolendum? Dolendum esse videtur; quia Dominus eos discessit, eos veluti furtunes gementes in terris reliquit. Quid putatis sentire B. V. Mariam, quando vidit discedentem á se Filium, cujus ipsa comes individua semper erat? quid Mariam Magdalenam, quæ Dni præsentiâ adeo delectabatur, ut nunquam non ad ejus pedes reperiretur? quid Discipulos, qui sine Magistro tristes et timidi erant? Verum licet xti discessus mœstitiam aliquam parere suis potuerit, alia tamen ex parte eos lætificare debuit, hinc xs non vult ut tristentur ob illius discessum cùm ait: Veritatem dico vobis: Expedit vobis ut ego vadam. Joh. 16: Annáli inkább hogy á xs nem ngy távozott el maga hiveitől; mint Nero országa népétől; qui moriturus hæc dicebat: Me mortuo terra misceatur igne: nem bánom ha holtam után minden dolgok tüvel hegyyel egybe forduljanak, s ha a Föld fenékkel fel forduljon: hanem mind jó Atya, mind jó Gazda maga Jószágával jó rendb jó karban hadja: Hol legyenek s mit várjanak nékiek megh mondja in Textu, cita.

Ti maradiatok &c. Et cur? Atya Apáis ennyi ast ni Urſum mundum ad prædicand Evang. Psal. 19: 5. Rom. x. 18. Utána; de megh ekkor akkalmatlanak valának Apáli hivatalokból folytatására:

pro: Abért; mert megh elégge nem tudták az Jmék alázatyát: innen láthyuk é olvashyuk hogy sokszor sóhongattanak egy más között, nem értvén a xsnak szavait, mikor szóllott Idv. halálárol, feltámadásáról é menyben menetelérol. Hinc ait eis xs: Megh sok dolgok volnának &c. Joan. 16: 12. 2do: Deo: 2.
mert mivel az népek sokféle nyelveken szóltak, az Apáſtok mind azokat a nyelveket nem tudták, ergo prius debebant linguas habere notitiam, q̃d factum Act. 11: 3tio: Abért; mert 3.
az Apáli hivatal folytatására bátor szív kivántatik vala, hogy ölet az dühösöb méreg megh ne rettentse; hanem mint illik a gyönyörtelen Lelki Vitézekhez, ejummi fractus illabatur orbi. bátorsággal hirdesék az Ur beszédét. Hanc aut audaciam necdum habebant. Ex his ergo causis jubet Dnus manere eos ibi.

Sedete in Civitte. In qua? Jerusálemb: Ez a város volt szó szignak metropolissa fő városa, mely nevezetik mint s. saa: Civitas sancta Esa. 48: 2. mert ebb volt az Jmék Temploma épitve, ebb az Jmék nevezetes tisztelete: ebb az Jmék Papjai, szolgai, itt nemek vala végh az áldozatok. Dicitõneges Város volt ez: é typussa volt a Mennyországh Gal iv. 26. emelt jövendõ romlását pusztulását midõn Idv. elmejében forgatta, megh siratta Luc xix. 41. At econtra: Hæc Civitas erat officina omnium malorum, minden gonoszságnak utálatos fészke, gyökere: ebb lakott amar álnoksággal megh bérlett Pharisæusok: ebb az Ur szolgainak és Próftáinak gyilkosi Luc. xiii. 34. Hinc xs dolentes clamat Matt. xxiii. 37. cita. ebb lakott ama gonosz Vincellérek, kik a gazdának kért rendbéli szolgait, s végre fiát megh ölték Matt. xxi. melyre nézve bátorkodva mond Idv. Nem lehet hogy a Próféta Jerusálemen kivül vesszen el. Luc. 13: 33.

Aio: Cur ergo jubet xs suos manere in hac civitte? Aio:
Emelt sok okai vannak, lássunk egyet, kettőt. Rao Prima: quia.

quia ℈ dictum erat: Az Ur beszéde Jerusálemből mégyen ki. Esa. 11: 3. Ergō ugy kellett lennie hogy itt kezdjék az Apostolokis ſ. hivatalokat. Hinc patefecit Deus ſnam voluntatem ſuis Judæis, hinc et tuti mundo. Secunda caá: Ott kellett kezdeni az Ujſtét ſ. hivatalokat, holott tágas út nyittatnék a xs Jndományát bé vételére, erre pedigh igen alkalmatos hely vala Jerusálem Városa; illic n. az Ujſtum multi ex multis regionibus erant congregati, quibus dum vaxus linguis loqueretur Apſti, multi credidēr. Act. 11: et dum diſperſim Apſtos exinceps vidēr, et Concionari audiēr, non ſcandalizati ſunt: cum ipſi antea oculis viderant. Tertia caá: Mert ugy illik vala, hogy a holott az Ur xs maga Jndományát Vérével megh petsételte, azt hirdetnüs ott kezdjene.

Sedete in Civitate! Uram meddigh maradjunk? Addigh fel öltöztettek mennyei erövel. i.e. csak tiz napok alatt. Pünkösdigh. Mennyei erönek nevezi itt az Ur xs a ſ. lelket, az Angyal Jſten erejét mondia Luc. 1: 35. cita. Jgaz Mennyei, igaz Jſteni erōs a ſ. lélek!

1. 1. Az Apſtolban erejét abban mutatta, hogy ezeket egy ſempillantáſra az Jſten akaratyára megh tanitotta, megh a ſok nyelveken való ſzólásra, ei oly könyelmü tudomákká tette, hogy minden előre lett gondolkodás ei készület nélkül ſzólhattanak ei tanithattak Vid. Luc. XII. 11. 12. Ezt ſpedálták, a'kit hallottak is ezért mondották: Mimodon hallyuk őket a mi tulajdon nyelvünkön ſzollani? Act. 11: 7. 8. Hinc dixit Beda: Nulla in diſcendo mora eſt, ubi S. Sanctus Doctor eſt.

2. 2. abban mutatta: hogy ezeket igen megh bátoritotta, ugy hogy Vitk az előtt imitt amott a ſidókról féltekben bujdálnának, hanem be zárkodtanak, moſt már ki helyre Piacra ki állnak, s ugy prædicálnak, teli torokkal kiáltyák, hogy a ſidók gyilkosok, megh ölték az Urſiát ezc. áldatſa hát a ſ. lélek, melly ily gyümölcsi vannak!

Diſce

Diſce.

Az Evangéliumnak terjeſztéſére, nem teſti; hanem lelki fegyver kivántatik. V. m T.

A végre válaſztotta az Ur maga Tanitványit, hogy általok hirdettenék az Evangy: ei imé e végre nem igér nékiek teſti fegyvert, éles kardokat, dörzsölő ágyukat, hanem lelki fegyvert; Sedete in Civitate miglen fel öltöztettek Mennyei erövel, ei nem tetétől fogván talpig fegyverben mint Goliáth. i Sam. XVII. hanem Mennyei erövel, ſ. lélekkel, annak munkáival, az igéretekkel, menydörgő, ijeſztő fenyegetéſekkel, ezek! ezek az éles fegyverek, ſivéket megh dobbantó's ugyan el olvaſtó hangos bombárdák!

Exemplo Xti.

Aldott Jeſusunk Taſtos Taborunkt Feiedelme, o mikénta kell halgatnunk, de ő maga sem élt soha külső fegyverrel lelki országának terjeſztéſéhez: minden fegyvere volt a Tanitás ei éles hivogatás: Venite ad me: Diſcite a me. Matt. XI. Kardott vánta egy Vitézre egyſzer; de Jdv. o vélleis le tétette: Tedd a te ſáfyadat hüvejébe ezc. Matt. 26. Ma sem kell hát fegyver a xs ſzolgáinak oldalára, hanem ſzájába legyen annak két élü fegyver, melly az Jmnek beſzéde.

Páv 1.

Cita a. Azért ſ: Mert a teſti fegyver, külső brachium nem e végre engedtetett ha Ezt engedtetett, hanem hogy a jókat oltalmazzák, a gonoſzokat megh zabolázzák, igy m: ezt ſ. Pál: Rom. 13: 4. ez okra nézt viselik a fegyvert, hogy a külső békeségre viſelyenek gondot, az emberi társaságnak megh maradáſára légyenek munkáſok. Az Evangélium az Jmnek szerez békeséget az emberek; de ezt teſti fegyver által soha megh nem szerzi.

Páv 2. Ki vége ſ. Pál Apſt a xs ſzolgáinak kezéből a fegyvert dum ita ait: Arma militiæ noſtræ non ſunt corporalia ezc.

2. 2Cor. X.

2 Cor. x. 4. s. mint rabot, mint foglyot nem viheted valakinek gondolatyát tzak fegyver által ide vagy amoda, mert annak semmi hatalma nincs a lelken. Imen az Hit. vallás dolga szabad akaratot Eiván, Hic dicendа vid. Tom. Concionum meаrum in Kövend V. p. 331 sq. et inde vedde.

Disce jj[do]:

A' Ei[sz]. lelket akar nyerni, annak Jerusálemb Kell maradni 's mulatni. V. in I.

Idvezitönk parantsolya a' maga Tanitványinak, cita Textum: Jerusalemből el pusztult, egy Kő sints más Követ: de ha megis volnais, a' Tőrök Császár birtokában volna, Ki mehetne oda? ki mulatna abban? Vagyon más Jerusálemis, de oda fel az Egekben Gal. IV. 26. oda sem mehetünk, a' migh meghnem halunk és fel nem támadunk. Ergo mellyik Jerusálemben mulassunk és várjuk a' sz. lelket? Jerusálem szát Visio Pacis, békeségh látása v. Városa, Ergo ha Követ is lakik, mind Jerusálemb lakik a' Ei tzendes békeséges ember; e' hát az a' Ei[sz]. lelket minden bizonnyal vemelhet. Maga az Ur Jé kérdi: Kin nyugszik meghaz én lelkem? ő maga megh mondja: Az alázatoson és tzendesen. Isa. 66: 2. Nohat maradjunk Jerusálemb, i. e. légyünk tzendesek és békeségesek, és fel öltöztetünk mennyei erővel. Ennél nem kell csiffrább Koutos Ünnepelni, adjon Isten nékemis, nékteketis illyent!

Amen.

in Kövend 3a Maii
1776.

Concio.

Concio XVI.

Textus: Act. xx. x. is. Paulus it Hierosolymam az Pentecostandum.

Post Festum venisti! Késön jártál! olyan Példabeszéd es, melyel azok tzufoltatnak, kik valami dologhoz késön fognak. Rhesum Thracum Ducem simili Proverbio objurgat Hector, quod ad belli Trojani societatem sextus, decimus minimum Anno venisset. Az okos ember migh magábantanátsot tart, Fabiussal cunctando késedelmezve vár hatodjára, lassan siet; de mikor munkára kell, sietve meggyen, hogy késön ne járjonn, ne illi eveniat, quod 5. Virginibus factum Matt. xxv. Hamibal estvétől fogva tsak reggeligh késik Románat megh vételével, mégis késön jára, Románat megh nem veheté. Ergo nem jó nagyon az hebehurgyaságh; de károsabb olykor az idő mulatás, késön járás. Mi hapon sokadalom nagyja után vásárhz indulni? Nem illi győzedelem után harchra menni. Kész az Ünnep el telvén, Ünnepi áldozatra készülni! méltán az ilyenekre illik: Post festum venisti! Késön sertentél. idő multa. Ünnep után jöttél. Az okos ember sietsem késik, valamire tanátsosan szándékozik, arra tüzön, vizen el jutni igyekezik ut Paulus in Text. cita.

Elvégezte vala Pál magáb // a' Ei itt Pálnak, napjait Saulusnak nevezteték, ne tsudáld est! mert nem nyilvánságh a' sz. Irásbz, hogy némely emberektől kettős nevek legyen. Ama a' Templom és oltár között megh ölettett Zakariást a' xs Barakiás Fiának mondja Matt. 23: 35. de 2 Par. 24: 21. Jojada Fiának nevezik; mert Jojada is Papi kettős neve vala, hittak őtet Jojadának, hittak Barakiásnakis. Így hittak Pált

Pált Pálnaknis, hittak Saulusnak is. Némelyek nyj gondolkodnak, hogy ez kettős név Pálnak gyermekségétől fogva adattatott ilyen okból: Hogy a Saulus név megh mutatná hogy ő zsidó Nemzetségére nézve: A Paulus v. Pál név, hogy ő Romai szabadsághoz szűletett ember. Imé jám s. Lucas le irván s. Pálnak a zsidók közt tanitásait, zsidó néven Saulusnak nevezi, mikor pedig a Pogányok közt való forgolódásiról, Paulusnak ott in Text.

El = Hogy Ephesus mellől el menne &c. Ephesus Ásiai Város, szinten a Tenger parton, hollott két folyo Vizek Caister és Meander a Tengerbe szakadnak: régen fő Anya város volt, de ma igen megh rondúlott, neveis el változott, Ejesónak hijják; de mivel Törökök birja. ő nállok Figéna a neve. Ezen Várost aszonyok az Amázonok épitették vala: Ezen városhoz vala egy Hécate nevű lép, melyről a Pogók el hitették a néppel, hogy azt Jupiter az égből hozta le. Act. 19: 35. Itt volt ama a Világh hét csudái közé számláltatott Diana hires Templona: melyet Herostratus azon napon égetett fel; quo die Alexander in Pella natus. Sokszor volt s. Pál Jésushoz, tanitotti, ottlét Esztendeigh egy Végh Act. 19: 10. Ebből a Városból a Keresztén Vallástis s. Pál szúdalta, gyüt ez Epistolam misit: Et xús élolo Eccles lujus Angelo & Joannem Apoc. II: 1. sqq. Sokszor fordult megh s. Pál Ephesusba: most megis Sámos szigetéből hollott csak nem ugyában vón Ephesus, el evés mellette: ej mene Miletumba, mert félt ha valami akadálya, idő mulatná ésik Ephesusba. V. az Atyafiaktol Act. XXI. 12. Vagy félt ha akadálya lesz a Diana Istenségnek tiszteli Pogányoktol; mivel most nagy ellenségi válik s. Pálnak 1 Cor. VI: 9. de lis Paulus: Megh harczoltam a fene bestiákkal Ephesusba. 1 Cor. 15: 32. minémű vala egy Demetter nevű ötves ej Társai, kik Ephesus Városát fel zendittették vala s. Pál ellen. Act. XIX. 22. &c.

Menjünk el mijs immár Ephesus mellől! Verba Textus: Hogy ne kellettnek néki időt mulatni Ásiában. A' Geographusok az egész Földet négy részre osztották; melyek ezek: Europa, Affrica, Asia, America. Asia, némely Indorúlt értelme szerent Ásiának az Feniciai szorol neveztetik: Asi; mely annyit tészen mint Kőrjepte, mivel Ásiának egy része bé nyulik Europa és Affrica közé. Ásia közö van; Nagyobb és Kisebb. Nevezetes része Ásia a' Világnak, mert az emberi nemzett itt kezdett szaporodni mint a Szentirásból, az post diluvium. Ásiának kezdete Enoch az Ur nevét segitségül hini: Gen. 4: 26. Ásiának kezdett az Isten Eccláia terjedni elsőb: Ásiának kezdődött a' K. Vallás: Ásiának voltak ama 7. Eccliæ: Apoc. 1. Ásiában kezdettek az Apostoli Edicállani: ott élt, ott tanitott a' xús: Többire minden régi mesterségek, tudományok itten vették eredetet.

A2 s. Irásból mikor Ásia emlittetik, többire a' Kisebb értetik, mely ő in ezen Tartományai: Frigyia, Cilicia, Pamphilia, Lycia, Bythynia, Paphlagonia, Cappadocia, Galatia &c. ubi multi erant Judæi.

Ez ixatik továbbá s. Pál felől in Text. Siet vala = Irs lmb. quid sibi? Hogy időt ne mulatna Ásiában? Hissem Jerusalemis Ásiában volt. At Lucas videtur innuere, acsi ő esset in Asia. K. Vigyúzz fel! Néha Ásián értetik a' Világnak Negyed része: Néha a' nagyobb, néha a' Kisebbik Asia: néha a' Kisebbik Ásiának valamelyik tartományja ut in Text. Ásián értetik Jonia, melyben vala Ephesus Városa. Félt tehát s. Pál. hogy néki akadálya ésik Jóniának Ephesus nevű Városában; ej nem érkezik el Pünkösd napjára Jerusálembe.

Siet vala = Pünkösd napjára. Volt régen a' zsidóknál Pünkösd, ugyan a' Keresztyéneknélis mind a' mai napiglan. A zsidók illetik in memoriam datæ legis Mosaicæ, mely az Egyiptombol való Ki jövetel után 50. nappal esett. Lev. XXIII. 16. Xnj celebrant in memoriam effusi Spús Sancti: Act. II: At cur festinat Paulus? Hogy ottan több Emberek Edicállhatnák az

Evang.

BIBLIOTECA BIBLIOTECA DE STAT „BETHLEN" ALIUD

Evang. insserat v. Deus. ut Judaei quotannis ter ad festum iret Hierosolymam. quod sciens Paulus festinat non ad Jud. diem Pentecosten celebrandum; sed ut data sibi occasione pluribus simul publicaret Evang. Xti. et a' xpo tõbb lelkeket nyerhetne megh.

Disce 1.

A' Jó Keresztén keresse teresi a' jó alkalmatosságat, melyb a' Kegyességh munkáiát gyakorolhassa, és az Ecclát épithesse.

Sic Paulus in Textu. applica. Mádsorin így tselekedett s. Pál, vigyázatt a' jó alkalmatosságra, a' Népes helyekre ment Praedikálni, minémüek a' nagy Városok voltanak. Ut Athenas, holott bé ment a' Synagogábl, tanitott, a' Piaczoni Edicállott, mindenekb Eltet elöll utoll tsálá Act. 17: 17. oltan látván azon oltárt, mely volt épitve Ignoto Deo, occasionem arripuit docendi de uno vero Deo v. 23. Philippiben Macedoniab fõ városában li ment a' folyó Víz melle, gr deesset occasione adificandi Eccl̃am. holott megis terittette amá' bársony árosi Lydiának Asyl. Act. 16: 14. Et Ipse Xs̃ quaesivit occasionem ut opus Pietatis exerceret et suam Eccl̃am adificare posset. Cum videret magnam turbam ad se venire, a' Tabor hegyére fel mene és ott Edicálni kezde Matt. 5: 1. 2. Cum esset annos XII. ascendit Hierosolymam ad Festum, nem helytelen helyre, hanem a' Templomba, és ott tanitott, a' Doctorokkal beszéllett. Luc. II: E' Világh fiai sokszor a' Lakadalmat rosznak alkalmatosságává váltartattyák; at Xs̃ et ibi docet, miraculat facit, melyért hivének ó benne az ó Tanitványi. Joan. II: Nem sajnálotta a' Publicánusokat bémenni, a' bünösökkel enni, s innya, üt eos convertere et Eccl̃am adificare posset. Ah! imitandi ó bone Xtè!

AB

AB ótos ember vigyáz mindenkor az időre és az alkalmatosságra, nemis ok nélkül; mert olykor jobb egy ora, mint mássor 100. Esztendõ. Accidit in puncto quod ó reparatb in Anno. Sokszor olyant vesst az égz emberis órákb, egy szempillantásb, melyet Esztendeigh vagy sohasem nyer. Ismét: oly jót tehát egy órában, melyre tõbbször nem lesz alkalmatossága. Pittacus tanátsa: Nosce tempus et opportunitè. Ismérd meg az idõt és vigyázz az alkalmatosságra; helyes tanátsa! mert Catõ mondása szerént. ha ma üstökõs, hamar kopasz lehet az alkalmatosságb. Okosbak a' világiaknál az ó Nemek szerént e' Világh fiai! quaerunt illi occasionem in suum bonum, hát nem illõ hogy mi is vigyázzunk a' jó alkalmatosságra, ut opus Pietti exercere valeamus. s. Pál halgassad: áron in quit, megh végyétek a' jó alkalmatosságot. Eph. 5: 6. Item Col. iv. 5. Hinc

Coroll. 1. Nagy hidegsegh némely emberekb: hogy néha a' jó alkalmatosságh adva adja elé magát, tõ non exercent opus Pietti. Noctis Paulus. ó tekintse tekinti a' jó alkalmatosságat! Huc historiam Caci Viatoris, li megh sebesedik a' Folyásnak alk. mellette menyen el egy Pap, adassét occasio pium opus faciendi, ó facit, el kerüli Luc. x.

Pietatis opus é Eleëmosyna: árvának táplálása, etc. de istan õrömest mindenik beszél. Non nego! dantur in Eccl̃a qui faciunt Eleemosynam: at multi nec sciunt quid valeat. Ergò qui nec templum frequentant, ubi frequens occasio dandi. opus Pietti templum frequentare, ut in multis quid nullus é Zelus! Vannak, nem tagadom, kik ezt az Isten házának szeretetre; at multi de qui nunquid apparent. opus Pietti Causâ Dnica ut, qua bonus Xtus omni utilis occasione: ut illi, de quibus Lucas Act. II: 42. adest et nunc occasio, at dantur multi ó Christes, oh nagy hidegsegh ez! oh nagy bün ez!

Coroll. 2.

Coroll. II: Nem tsak nagy hidegségh, hanẽ tetemes gonosságh, midõn valaki nem a Keggelségh munkáiának, hanẽ maga gonosságának tekeri alkalmatosságot.

Ezt jõ fel találod a bünhez fogott emberben: a Lupo azzá vigyáz hol-lophasson; hinc illud: occaõ facit furem. Huc Ebriosus: Venereus: Lege Prov. 7: Igy a tsinosban Kerengõt jam jam templõ egressi azzá-dunk. hol lehágtodnak: Proditor quærit occasionẽ proditionis ût Judas Matt. 26: iõ.

Disce II.

A' K. L. nagy Kivánsággal Eiván Pünkösdöt illeni, az gyük Hierosolymis. V. in I.

Evõll bizonyságh ezzé sz. Pál, a Sidókat sietvala Hierosolymaná ad festum. In V. Testmẽ az Istení szolgálat, Eivált az áldozatra nézve Jerusálemhez éj ott az Ur Templomához lévén kötettetve, siettek a' sidó oda mán-szor, de neveletesen Imádni, nagy szorgalmatosságga volt az Ur népének mikor el szakadtak volt Jérusálemtõl, éj sél nem mehetett az Úri szol-gálatra, áldozatra's Imádni. Sirt az Ur népe Babyloniában-is de nem azért, hogy el hagyott Országa jutott volna eszébe: hanẽ hogy a Sionról megh emlékezzenek. Psal. 137. sic Dávid országán Eivül bujdosván, nem Királyi házát, nem Eletét etc. siratta: hanem az Ur házát sohajtya Vid. Psal. 42: et 84:

Dániel Dárius-nak Udvárában lakvan, lábaival nẽ mehet Jerusálembe Úri szolgálatra's Imádni, el mentt a' mint lehetett, apertã n. suã fenestra, eò converses orabat DAN. 6: 10. Cùm ó eppen qui Hierosolymam ad festum ascendebant: azt irja Jer. P.: sírnak siromak útai Thren. 1. 4. Imé mint Eivalta a' sidó Jerusa-lemben Jét szolgálni, Imádni, Imádságot szentelni!

Evés.

Evés ide hirom juxta Docct. Halgat. Venite Diem festum celebrare, Pünkösd napiát megh szentelni! Csudálkozol né talám e' beszéden et alis; quod, Cyro dictum a Babyloneusibus: Sidóvá lett a' Király! Dan. xiv. 27. Ez sidó nem vagyok! Ez sidó vallást nem tartok! mégis Imádni mindenekét Jerusálembe hivok. Idv. die ascensionis in Cælum id mandat Apóstl: Sedete etc. Luc. xxiv. 49. ottis illették megh Pünkösdöt Act. II: Nihil ergò novi, si et xtus ibi sanctificét! Ergò

Eamus eò és ilyénkint Imádságot a' sidó Városba Keresztény modon. Könnyü dolog ottan Imádni, a' Keresztény ama Mennyből le szállott új Jerusálemnek lakosa Apoc. xxi. 9. Imádhatsz Jerusálemben. Ergo a' mint a' sidók a' testiekben végben vitték, mikor Jerusalemben ünneplet-tek; mi tselekedjünk hasonlóssot a' lelkiekben.

Judæi omnes convenêre ad festum, sic nos Animo et Corpore.
Judæi sacrificavêre, et nos hostiam Laudis Psal. iiv.
Judæi in conspectum Dei ó ibant vacui. Nec nos.
Judæi latabantẽ in Deo. sic nos.
Judæi Agapas celebrabant. sic nos.
Judæis ó licebat alibi festare. Nec nobis misi in Ecclesia in Templo. Deus adsit piis conatibus!

Amen!

Præludium Pentecostale: Ex Thren. 1. v. 4.

Sirnak siromnak útai, hogy nintsenek, kik tel-menjenek az Ünnep napra. sirnak a' Papolás sirnak a' szüzelés! Elleuk van itt az dologh! Az örven-dezneknek siromnak útai: Igen a' Papolás! Igen a' szüzelés! mivel találtattak a' kik fel jöttek az Ünnep napra. Ergò ne Deus ni luctum convertat gaudium nobis, oramus. Con.

Concio. XVII.

Textus: Eph. iv. v. 30. Nolite contristare Spiritum Dei — legendus totus versus juxta Valdrum.

Poenitet me creâsse hmém. ily panaszát olvasuk az Istennek Gen. 6: 7. miért nem bánnya hogy egyéb teremtésit teremtette? Cur Coelum cum stellis creasse non poenitet? &c. hanem egyedül az embert bánnya, az emberre van panasszia: Poenitet &c! a' bőlcs épitő mesterhez nem illik az, hogy olyan munkát épitsen, melyet épitésére aztán megh bánnya. Unde ezt ergo hogy a' bőlcs Ur bánnya hogy az embert teremtette? holott az Ur' bőlcs minden felett. Vallyon az Isten változót megh, vagy az ember lett rossza? Nem az Isten! mert változhatatlan, a' változás ezek árnyéka sem járulhat hozzá. Az ember lett hát rossza: Az embert az Ur teremtette a' maga képére, tehát jóvá teremtette, de corrupit ős caro Viam suam az ember az ő útát megh vesztegette, el távozott az Istennek törvényétől. Ezért: ezért bánom hogy az embert teremtettem. Poenitet! miképpen belőlle hogy Ur megh bánta az ember teremtését? ait Deus: Non permanebit Spus meus in homine Gen. 6: 3. Az Ur a' maga drága lelkéből lehellett vala az emberbe, s úgy lett élő lélekké Gen. II: 7. de már azt m: az Isten: Non permanebit &c. Nemis maradna megh: mert örökön viset botjára és az által a' Lelket el-vévé az emberektől; de egy kis maradna megh, melyet megh hagyá az ő maga Lelkét. Hát nem adotté megh az Isten lelket az embernek? adott igénis! de addigis megh adott, irgalmasságából igért Joël. II: Es lészen az utolsó &c. cita. Az ember lél-

lélek nélkül csak dögh. Ugy ember a' lélekből el eltávozása előtt az emberek valának megh holtak: Az első lélek adott volt életet, de a' mésik sz. életet: ezt az Ur effudit ugyan bőven Ei öntötte Act. II: Jam quid faciendum ne a' nobis auferatur? docet Textus cita: Nolite &c.

Nolite contristari Dei. || Nagy vesz a' szomoruságh! ossa exsiccat, occidit Eccli. 30. Ergo Spus Dei ő azt tristitia afficiendus, a' mely lennünk munkálkodik, mindenkor jóra segélli erőtlenségünket Rom. 8. a' mely bizonyságot, hogy mi az Istennek örökösi a' mi örökös társai vagyunk. a' mely vezérel minket minden igazságra, mivel igazságból lelke Joh. 14: Ezt! ezt az Urnek jó lelkét ne szomoritsuk megh. Nolite contristari! mert az Ur megh bánnya hogy nékünk adta 's el vészi mitőllünk.

Drága Vendégh a' sz. lélek! megh ne szomoritsuk; a' Vendéget a' mely hiznál piros arczjára, illetlen szókkal mosztolyáik, oda hadja azt a' szállást. Igy ez a' Vendégi a' sz. lelket megh szomoritják 's azzal az emberrel szálláson nem marad, a' Ember szájából fajtalan, trágár beszéd, káromkodások származnak, innen tilalmazza sz. Pál ante et post Textum: Sermo turpitudinis aut scurrilitas aut stultiloquium, quae ad rem non pertinet, haec non fiant vobis. A' Gazda ámbár jó szókat adgyon; de igen fösvény megh szomorodik a' Vendégh. Igy ez a' Vendégi a' sz. lelket szomoru ámúl az háznál, hol ott fösvény mind a' gazda, mind a' gazda Asszy: mivel ez a' Vendégh bő kezű, bőven adakozó, Ur-tól jött Ei. a' Ki ezt mi nékünk nem tsseppentett adta, hanem effudit minket Vizet bőven Ei öntötte, azért nemi szeret fösvény szállást: hinc Cap. III. 3. ait Apstus: A' fösvénységh nem nevetségér mi közöttünk.

Nolite contristari etc. A' Vendégét ha dohos, szemetes, mozgós házban szállitya a' gazda, oda hadja. Es a' sz. Vendégi oda azt a' szállást, valamelyik undok sok a' vétek; de megh bele sem száll: In animam malevolam non introibit Spus. Sap.ae I. 4. Cum Xs baptizatus est sanctus in forma Columbae descendit Matt. III. a' galamb szennyes, szemetes, megh rongyolott házoknál nem lakik, szép házakon,

hegy-

szép Templomokon. Palotákon rendes: Asspicias ut veniant ad candida &c.
de kivált a Templomon pereszti lakozni. E. ha ki akar ennek a Vendégnek
Galambnak száll[á]sa lenni. tiszta lán. tiszta templom légyen. Nem tudgyátok
hogy az Ürnek Templomi vadrok, ę az Ürnek lelke lakozik bennetek? 1 Cor. 3: iv.

Nolite etc. // a Vendégh nem pereszti azt a száll[á]st, a hol az ő
ellensége lakik: a sz. lélek sem lakik abbz emberbz, a kiben a Világnak
lelke s a világnak barátsága vón; mert a világ barátsága ellensége aB
Ürnek Jac. iv. Az igazságt az hamissággal, a Világosságh a setétséggel mi=
szen semmi köze 2 Cor. 6. Nolite contristare illum Sanctum Dei:

Mely áltt Megh petsételtettetek: // Tiszti az a jó gazdát, hogy maga
márkáját, drága jószágát megh bélyegezze, petsételye, hogy megh ismérh=
hesse: aB Isten nagy tselédű gazda Matt. xx. drága joszága az ember:
mert nem veszendő arannyon, ezüstön; hanem sz. Fiának piroslo Vérén fesz=
tette 1 Pet. 1: ig. azért megis petsételte, mivel? drágn szent lelkével.
a' Petsét exōségnek ę kijelelemnek jele s egy bevsmérő annakis, hogy
a kit azt el petsétel az azé's nem máse. Exqv jam nos certi sumus
quod Dei et Xti sumus; mert minket el jelzett ő magáh örökségül.

De mire jelzett el? a' tellyes váltságnak napiára. az az:
a menyei boldogságnak birására.

Disce I.

A' Szt lélek az az Petsét, mely minket bizonyossá tett, h.
az Isten nékünk menyei boldogságot ád. V. m I.
Vagyunk fel! 1. A „mely Petsét azt tselekszi, hogy az Ür igazságára vezéreltessünk ę
azzal jegyeztetünk el az idvességre. Atq. S. S. facit 1 Joh. iv: Exqv.

2. A mely Petsét azt tselekszi, hogy az Ür magájénak esmérjen
bennünket lenni, azzal vagyunk elis petsételve az örök életre. Azt de

S. Scto

S. Sancto cognoscimur 2 Tim. II: 19. Hoc é signum: Novit Deus qui sunt ejus.
aB Ürné pedigh annak, a kik az ő akaratyát tselekesik; de az Ür akaratyát azok
tselekesik, a kiknél van az Ürnek lelke. Exqv a sz. lélek az a petsét &c.

3. A' Ki az Ur Jésust Urának valya, az el van petsételve az örök
életre 1 Cor. XII. 3. de senki a' Szt Urnak nem mondhattya, nisi p S. Sancto.
Exqv gyak a kinek sz. lelke van, a van el petsételve az örök életre.

4. A' mi által az Ür szerelme ki öntetett a' mi szíveinkbz, mely
Ür szerelmébol vón a' mi idvességünk, az által petsételt el minket magát
az Ür. Atq Rom. 8. Exqv. Vera ex his vocabula.

Disce II.

Nem elégh Szt lelket venni, azt vigyázással megis kell őrizni.
Vettek vala elhiszem sz. léket a sz. Pál hallgatóiis; nem elégh; ezt parantsolya
nékiek: Nolite &c. i. e. nagy vigyázással tartsátok megh magatokná.
Megh ne szomoritsuk; mert ugy nem maradh megh bennünk: lélek nélkül
pedigh megh holtak lésünk, az Ür fiai nem lehetünk; mivel azok az Istén
fiai. kik az ő lelkétől vezéreltetnek Rom. 8: 14. ha pedig fiai nem lésünk
örökösi sem lehetünk. Nolite contristari S. Spíritum Dei! quo[d] két
vagy gonosz gondolatinkál. v. gonosz tselekedetünkel.

Ezt a sz. lélek Exqv ne oltsuk ki gonosz kivánsággal, vigyázó
haragtartásnak sár vizével, erre int sz. Pál Apólis: A' sz. lelket ki ne ol=
tsátok! 1 Thes. 5: Galamb fremából szállott a' vízre Matt. 3: Exqv
a ki azt akarja hogy a sz. lélek réá szályon, v. ha réá szállott ő vagya ma=
radgyon, Galambi erkölcsöket vigyen: Legyetek okosok mint a Kigyó:
de szelidek mint a Galamb. ez a parantsolat Matt. x. iv. A' Galamb
tenyésző állat, télben nyárbz fiakat nevel fel. Mivis ha sz. lelket nyer=
tünk, tekintsük ahoz illendő gyümölcsöket, járjunk méltan az Úrhoz
minden jókkal gyümölcsözvén Col. I. A' Galamb nem ragadozó

mint

mint a Sás, nem ùldözi a' több repesö állatokat, nem él ragadomanyokkal. Mùis ha sz. lelket nyertünk, ebből észrevehetjük; senkit meg ne bántsunk, senki mérgét, dühét hamissan el ne foglalyuk, sz. Pál tanitása: Dei= Rendet követjünk mindenekben! é galamb Virtus Heb. XII. ez a sz. lélek gyümölcse, Gal. 5: 22. A' galamb maga ellenségét a' folyo Vizb néözi és látya meg. Látott sz. János A. egy szép folyo vizet, mely ugy fénylett mint a Kristály, az Istennek és a' Báránynak széki alól folyt ki. Apoc XXI. 23. Ez az Istennek igéje a sz. Irás. Ebbe a sz. Irásba, mint szép folyó vizbe nézzünk, itt meglátyuk ellenségünket, az ördögöt etc. a' ki= től hogy meg ne győzettessünk Vigyázzunk és józanok leggünk Szép tanács i Pet. 5: 8.

A' Szt lélek Pünkösd napian Nyelvek képében adatott. Öröz= zük megis hat, ha nyertünk sz. lelket, hogy nyelvünk lehessen. Nyelvünk a' szólásra; de nem a' vétkes dolgokra szólásra, hanem azzal az Istennek nagy dolgait hirdessük és dicsérjuk. Nyelvünk légyen; de nem az ért hogy a' Krt meg tagadjuk; hanem hogy Vallást tegyünk volla az emberek előtt, hogy ők is mi vellünk Mennyei sz. Atyank előtt Matt. x. Nyelvünk légyen; de nem káromkodásokra; hanem az Ur dicséretére, illyen nyelvet, illyen végre kért Dávidis az Istentől: Nyisd meg Ur stb. Psal. 51:

A' Szt lélek Petrét in Text. a' Petrével nem polyvát, szalmát pettsételnek; hanem drága Levelet. AB Ur minket el pettsételt el bélyegzett sz. lélekkel; mi hát drágák vagyunk és Ur előtt becsesek. Ö= rizzünk ezt a pettsétet, felne szaggassuk; mert a' kin ez a' Pettsét nem találtatik, azt a' Krs magának nem ismeri, kinek dicit: Non novi vos! Ellenben kin e' pettsét lészen, azt a' Krs, mint jó gazda, maga Juhainak lenni meg ismeri, magához vészi és meg dicsöiti.

Amen!

Conc. XVIII.

Concio XVIII.

Textus: Agg. II: 9. De majori gloria Templi 2di quàm fuit Primi.

Quærite primum Regnum Dei. Ez a Krs sz. parantsolatya Matt. 6: 33. sz. parantsolatok mondom; mert mélto's a' dologok rendüs azt kiványa, hogy elébb betsüljük's elébb tseleködjük azokat, melyek hasznua néz Imre's jövendőre, hogy sem mint a' melyek nemek ez élete= re. Ez a' jó lelkü embernek első czélya sz. Dáviddal: Psal. 27: 4. cita. Dávid a' Nyábitákkal földön lákozik; de onnan hasa kivánozik, nem tsak azért hogy Királyi Palatájáb ő magát mulassa, hogy Felségát visszá vehesse's láthassa, nem tsak hogy egyék, igyék's jóvaib gyönyörködjék; hanem azért kivánkozik, hogy az Ur házát lathesse & 's Istenét tisztelhesse, hallyad mint örvendez, minémü szókkal szive repese hengedez Psal. 83: 1. 2. cita. másutt azt énekli hogy néki nagy örömet vön, mikor neki a mondatik: Eamus etc. Psal. 122. 1. 2. Dávidnak L. Fia az Ur J. Krs. a' kinek szerette az Jubhászát, hogy abb minden nap tanitott, minek nap! Luc. 19: 47. Acto XII. ott disp. Luc. II. 4-7. Ecce prima cura Mariæ! ut sisteret Filium Deo! nem másutt, a' Templomba találta, ott látta szemeivel a' Messiást ama' Vén Simeon. Luc. II: 25-29. 70. Esztendeig tartott fogságokból hasa szabadulnak Cyrus K. országlása alatt a' Sidok magok országokba, és az első gondjok, hogy el rontatott Templomokat meg épitsék, hol az Ist tisztelhessék, e' végre, Kőmivesket, Ácsokat, minden kivántató Mester embereket fogadák, idő fecerunt graui: Unus vir, senki

ne.

nem lévén ezen s. dológbz ellent mondó, és igy Anno 2do á Templomb fundamentomát fel veték, melyet látván á nép örvendeße lege 1 Esd. VII. 1=10. de hoc Templo in Textu. Cita.

Occão: Zorobabel 3 Esd. IV. cum duobus sociis custos corporis Darii, coram illo proposuit Problema: Quodnam esset in orbe fortissimum? Zorobabel tulit palmam, judicans palmam Veritti. Unde á Rege jussus petere quicquid vellet, petiit ut Rex votum á se nuncupatum exsolveret, votum aut erat: Si rex crearetß Templum Deo in Jerusalem se ædificaturum. Annuit Rex, eumq cum Judæis remisit in Jerusalem cum Præsidio 1000. millitum, et datis sumptibus promovit structuram 1 Esd. 6: Atq edicto Cyri confirmatô 1 Esd. 5. Redüt ergo Zorobabel, et populum ad fabricandum Templum hortari cœpit, verum Populus non satis credens Zorobabeli, distulit opus usq sex Menses, sed cum populus Literas Darij vidisset impulit animum Agg. 1: 2. 3. /: N. b. Hujus Darij Filius successor Rex, duxit Estherem, quæ Judæos ab interitu liberavit. Esth. 1. :/

Urget et Aggæus P. Templi ædificaõnem variis Argtis

1. Dei præsentia gratiosa, quæ opus promotura sit Agg. 1. 14=16. 2. Cum Populus prætexat suas angustias paupertatem ob exilium, quod non possent Templum aurô et gemmis ornare; promittit Prota Aurum et argentum &c. 8. Meæ sunt omnes divitiæ, suppeditabo necessaria, quicquid etiam vobis sup est, á me datum est: Omne aurum, argentum seu effossum, seu adhuc in montibus meum est. Ergô si videro desiderari, mihi facile erit suppeditare. Quin m. si ædificare pergant, promittit frugum abundantiam &c. 11. Disce: Neglectus causa Divini cultûs est sterilitatis Agg. 11: 15. Mal. 3: 8.

3.

3. Promittit in Textu majorem fore gloriam hujus Templi; viderat n. Populus Templi 2di fabricam fore exiguam, vilem et quasi nullius momenti si conferatß cum fabrica Salomonis 1 Esd. III. 12. Fundamenta non respondebant magnitudini et majestati prioris Templi: Salomon construxerat ex lapidibus Politissimis, 1 Reg. 6: Judæi Babylone reduces et pauci et pauperes tt é lapide Vulgari: Templum hoc jussu Cyri et quoad altitudinem, et quoad latitudinem tt 60. cubitos fuit; At Salomonis 120. Hinc Deus consolatß Populum eo ipso quod in Textu habemus. Templum Salomonis totum auro obductum fuit usq pavimentum, omniaq Vasa in Sanctuario ex auro constabant, totum ita ornatum, cui par nullum. Tamen ait Deus p. Protam: Exegesis:

Nagyobb leßen= ditsőßége //: Nagyobb leßen: quia Messias hic cum gloria comparebit &c. 7: Ergô non aurô et argentô; sed cum gloria Messiæ, quæ ornabit illud. Hic n. Messias Deo oblatus, hic in Doctoß medio sedit: hic docuit Luc. 11: C. 19: 47. in ejus pinnaculo á Diabolo tentatus, sæpius versatus, ibi enarravit abscondita á mundi constitutione, ibi miracula patravit Matt. 21: 22. etc. docuit legem graæ; fundavit novam Eccdam. Si in Salomonis Templo fuit Arca fœderis, hic Xs et Lex graæ; non tabulæ lapideæ. Si ibi Virga Aoris, hic Radix Jesse: Si ibi vestes Pontificiales Urim et Thummim; hic summus Sacerdos cum Doctrina et Veritte. Si ibi p Nubes Velata Dei gloria apparuit, hic Lux mundi et Splendor gloriæ, Unigenitus Dei Filius. Si illud diu floruit in Pace, hic apparet Princeps Pacis, qui æternam attulit pacem Rom. 5: 1. Bonæ voluntatis hominib. pax! Luc. 11. et in Textu: In loco illo dabo pacem!

Hic 1.

Hic 1. Pacis noē scāri ptt. id: Aggæus Zorobabelem et Populum animat, ne metuant Darium, Samaritas et alios hostes. Deum n. effecturum ut faveant fabricæ, cui videtur eventus respondisse i Esd. 6: v. 14. 2. Pacem ꝛc. oēm benedictionē. 3. De Pace temporali non loquitur hic Prōta; constat n. ex historiis Populum ab initio Templi 2di usq; ad plenariam ejus destructionem variis bellis et persecutionibus fuisse impetitum, variaq; fuisse fata Templi. Sæpius fuit pollutum ab Antiocho Epiphane i Mach. 1. Pompejo, tandem a Sito et Romanis ana cum Urbe excisum confr. i Macch. 1: 41. 42. sq. Ubi Antiochus Epiph. Templum diripuit, in eo Jovis idolum collocavit, multos Judæos ad idololatriam compulit, resistentes per varia tormenta martyrio affecit i Mach. iv. Et hæc oīa loquitur Prōta

Nomine Dñi exercituū. duplicatō, quia oīa in sua manu ac Potestate habet, ejus jussa omnes expediunt. Sub V. Trē dicebatur Deus: Dñus Exercituum ex Exercitibus Judæorum, quos moderabatur Exod. XII. 41. ostenditq; Aggæus suam commonefactionem non esse privatam, sed ejus qui novit et regit cogitationes Regum ac Populi.

Disce:

A' volt mindenkoron's mais az Jnnek sz. tettzése és sz. akarattya, hogy légyen arra rendeltetett sz. hely, holott ō Felsége tißteltessék. V. in T.

Igy tudta, igy tartotta é Indományt Zorobábel, azért kivánta épiteni a Templomot: Igy tudta, igy tartotta Aggeus P. azért onszolta

ta

ta a népet Nomine Dñi exer. hogy az Isten tißteletére házat épitsek.

Cita Δ. A' volt ante latam legem a Törvényt kiadása elött, a mikor ambátor nem volt Templom, de kinek kinek maga háza mint egy Templom vala, abban Pap a' gazda. Eccla az ō Familiája. Ha hol pedigh Jn ennek v. amannak ō magát megh jelentette, ottan mindjárt az az ember az Jnnek oltárt epitett, és azonn áldozott, akar maga házájában, akar idegen országbz esett ez a' dologh. Sic fecit Abraham Gen. XXII. 9. Jacob C. XXVIII. 16. Item: C. XXXIII. 20.

Cita Δ. A' volt et Post latam legē. Dujdosik egy helyből más helybe az Izrael népe, mégis egy bizonyos helyet készitt Moises a' sz. Sátort, holott az Jn minden napon tißteltetnék, ha hol megh állattak, a' sz. Sátort a' Tábornak közepette helyheztették, ha más helyre mentek elöll vitték. Ebbz a' Sátorbz tißtelték az Jnt mind addigh, migh Salomon amá nagy ditsösséges Templomot épitté, mely in Textu elsö Háznak nevezetik. Csudályad itt a' Salomon sz. igyekezetét! mely ékesen, mely fényesen kivánta az Jn Templomát épiteni; Ugyanis a' Templom falait, pádimentomait, gerendait, nem Aranyal festette, hanem arany darabokkal fedte bé: Az Asztalok, oltárok gyertya tartok, Hamma vérök, és egyéb sok eszközök merö Aranybol voltanak i Reg. 6: et 7: Sidó Joseph szemérel látott dolgot ir, és a' Templom eszközeinek számát igy számlálya: A' Templomban – Arany mosdo medencze volt 20000.

Ezüst – – – – –	40000.
Gyertya tarto – – – –	10000.
Bornak való Kanwa – –	80000.
Arany Pohár – – – –	10000.
Item Ezüst – – – –	10000.

Arany

	Arany Tál - - - - - -	80000.
	Ezüst Tál - - - - - - -	160000.
	arany Lemjénező - - - -	20000.
Joseph. Lib. 8.	Tüz hordo arany edény - -	50000.
Antig. C. 2.	Papi öltözet - - - - -	1000.
P. P. p. 1138.	Trombita - - -	200000.
	Musica - - - - -	40000.

K. t. nem arra valok voltak ezek, mintha Ő az aranyon, Ezüstön lepna, mert ő Ura minden Aranyok Ezüstnek x. 8. aute Text. hanem ezekkel az ékességekkel tekintetére és becsületére kivánta tenni az Ő Templomát. Praeter hoc Templum fuer apud Judaeos etiam Synagoga veluti Schola, in quop oppido et Pago, in quib. p Singula Sabbatha legebatur et explicabatur Lex Dei, Populus instruebatur in Religione, invocabant Deum, et Eléemosynas contribuebant Act. 15: 4. huc Xs et Apli ingressi sepe docebant.

Cita Doctr. In N. Testám egy bizonyos helyhez az Imádk tiszteletre nem lettetett, mit Xs eDisserit Joh. 4: 21=25. tn Fideles Dei ad Deum colendum, ha csak lehetett egy helybe gyülekezetnek: Neha házba Act. 11: Neha Vasárnapi házba C. 1. in Templo Hierosolymitano Act. 111. ejus Porticu Act. 5: 12. 15. De minthelyen lehete a Keresztének Istendicsérő Templomot épiteni, siquidem Ao 307. Constantino Magno ad imperium promotő, ubivis locos nova capták extenere Templa, aut Gentilium in suum convertere: quod exemplum Constantini Magni imitati Regnantes Reges et Principes xni tot aedificavére, ut hodie jam in toto orbe xni abundant Templa.

Cita D. Abii Imo omnyomat exosiri, hogy az Istennek maga Ki adta a formát, hogy épitsék ss. helyet, ubi Deus colatur.

Istennek

Isten adta Ki a Sátorh formáját Mosesh Exod. 25: 9. 40. az Salomon Templomáh helyét Isten választotta, Isten mutatta meghDávidnak hogy Jerusálemben a Moria hegyén legyen 2 Par. 3: 1. 1 Par. 21: 28. C. 22. 1. Fundátor mestere a Templomnak, a Templom minden ékességeinek ötlött maga volt az Ő: mert a normát kezével le irta s ngy adta által Davidnak 1 Par. 28: 19. Sap. 9: 8. ss. Irás bizonysága, hogy az Ő Salomont a végre teremtette, Királyá a végre tette s emelte, hogy ő az Ő Templomot épitsene. Azért Salomon mikor helyen Királyi székbe ült, elsőször azon könyörgött, hogy az Isten a Templom meghépitésére adgyon néki bölcsességet 1 Par. 28: 10. Sap. 9: 8. 9. 10.

Ex his vera est Doctrina. Ergo ex his

Coroll. 1. Valamely Eccla az ő Istenét, ss. Istene tiszteletre helyét igazán szereti, az, az Ő Imádk házát épiti s tisztán tartya. Épiti s tisztán tartya azokat, valamelyek tartoznak az Isten tiszteletre helyekhez, u. m. a Czintermet, tornyot, Scholat, Paroch. at ss. Est tanitotta Agg. Cap. 1: 2. 8. 13. Esdras 1 Esd. 111. 1. 2.

Kérdés: Nékie néz hogy az Ő házát épitgessék, szépitgessék? Egy szóval mindenekre: De Ki ált az Ecda Tisztire. Elsőbnek kellene lenni a' dologban a' nagyobbaknak s tehetősebbeknek Exemplo Cyri: David Királyi állapotyát első dolgának tartotta az Ő házárol gondolkodni, imen, Cédrus fösvény lélek! mennyit gyüjtve. Salomon mennyit hagyott hogy azt meghépitse Vid. 1 Par. 22: 14. Cap. 29: 4. Elsők voltak ebben Joaphát 2 Par. 19: Ezechias 2 Par. 29: 30. 31. Zorobabel, Esdrás, Nehemias 2 Esd. 5: Mulieres Judaicae Exod. xxxv. 22. 25. 26. Elsőbb kellene lenni a Papoknak és belső rendbeli lévőknek: Ezeket kellene követni a Köz népnek, Vénebbek, Ifiabbak, Serfiabbak, Asszonyokk. Exemplo Universi Populi ex Babylone reducis.

Corolli. 2.

Coroll. II. Valamely Ecclá Jnét = etc. szeressi, első gond-
jának azt tartsa, hogy az Jn házát megh épitse 's azután a magaházát.
Ujtsen megh épitve a sido Gazdákt hiszá, de azon vandhogy épüljön
az Jn háza. Salomon elébb megh épitette az Jn házát, expost suam,
3 Reg. 6: 1. C. 7: 1. DÁvidra vigyázzatok, lássátok, halyátok minth hogy
az Jn házához: Ha bémenendek n. m. etc. lege Ps. 132. 3. 4. 5.
Első az Jn dolga azután a miénk! de ma ellenkezni! Éjjet. napot
egyyé tésznk a magunk dolgunkhz, aligh lésznk egyszer az Jn dologh.
Nem sájnályuk pénzünket, trat magunkat épithessük, aligh! aligh!
Annak egy példát a Köz jóra. Feleh ha ránk illik a Poéta verse:

Aedes, Hæredes diversfaut more lupor.
Enes quondam Pietas nostros struxit Avorum

i.e. a mely p. házat eleink szentül épitettek, mi el pusztitynk v. el-
pusztulni engedjük. Ki nobis ædificandum est, non parcimus labori,
imus ad emenda materialia, ad revehenda ea; at cùm Eccl.æ opus
imminet, ha circa Parochiam etc. ædificandum, laborandum é, abst
mondhatyuk ama beteggel: Hominem non habeo! Joh. 5: AZ
Jn panasszát hadyad az ilyen Gyülekezet ellen. Agg. 1. 2 = 11. lege.

Coroll. III. Ajj kellin embex inkább sájnálya az Istem
tiszteletére néző dolgokt romlását, mint a maga Házát, puszttulását.
Megh mondját Elinek h. ez hartzon el essett két fia, mind Ezinyen
szenvedi; de mihelyt megh hallá, hogy az Jn ládáját el vették, szeli-
ből bújában ki esék, ej szörnyn halálte megh hala 1 Sam. IV. v. 17. 18.
Terhes vala ugyan AZ Eli Pap menye a Phinees felesége, megh
holt férjét tudvaleti; Fiat fiul, örömre nogatyák: Ne félj! Fiad van
számhz sem vészi, tsak az Jn ládáját siratya's ezt Kiáltotta: El vétet-
tetett Dicsőségtől a Izraelnek! mert el nyerték az Istem ládáját. v.
20. 21. 22. Ergo verum Coroll.

Coroll.

Coroll. IV. Minden igaz Ecclá Tagja tartozik AZ Istem
tisztelete helye épitésének épittésére, ha nagy kivánatik, adakozni.
Templomot kivánt Zorobabel épiteni, és a Köz nép örömét adakozik 1
Esd. 3: 7. Sic cum Moses Tabernaculú exstruit Exod. 35: 20. cum
Aaron Vitulum Aureum C. 32: 2. 3. Igy vané ma Köztünk? Non,
semel in vanum ædificantium copuere dolemus. Ebbe el hisszem sic =
ut populus, ita et Sacerdos. Ez az, a mely sokszor az Jn áldásán AZ
Papoknak Ezeréit Között el vonta. Példából látom! A'kik nem akar =
tak semmit conferalni Aggeus idejébe a Templom épittésére, ait Próta:
Nagy AZ ilyen fukar sidó ha el ment AZ Aptagához, mely ből 20. Vékát
vont, tsak 10. talále, mikor a Sajtohoz ment h. 50. Vedrek bort mertenek
20. találni. Agg. 11. v: 16.

Motiva:

1. Quia Templa sunt domus Dei. Decet autem mod-
omni, ut regnum v. gens aliqua, ki velit Regem suum habitare secú
exstruat ei palatium pro regii dignitáte. Atq; Ergò. Cogitemus
cum David: Non homini præparatá habitaó; sed Deo. 1 Par. 22:
Gentiles curarunt maximè loca sacra: ergò Xtni? Apes Regi
suo in una parte Alvei regias exstruunt. ergò nos? etc.

2. Quia Templum é index Religionis et Pietátis
mée. Index ást curiosi oppidi v. Pagi, si publica ædificia in =
tegra conservet, pontes incolumes, vias puras etc. Hinc Caro =
lus V. Imq. ingressus aliquam Urbem hæc tria attendebat:
An Templum ornatum esset? An Horologium æquum? An
Platea munda? indeq conjectabat Civium pietáte, industri =
am, et honestatem. Applica. Mind ezekre a Lieber file van helya,
boldogh ha ki erti, boldogabb a ki követi. Amen!

Conc.

N.b. In Jo-
vem Jranarium adipe.

Concio xix.

Textus: Joann. ii: 13=16. Purgat Templũ xs.

Profanatio Templi portendit aliquid mali. a' Templomnak meg fertéztetése, az Ür érkezõ csapásának jele. Ezt Socrates mondotta. A' xs a' zsidóságh romlásának elõl járó jeleit mutogatya 's azt mi: liveink: hogy mikor az Úri tiszteletre épitett p. helyben az utálatos pusztaságát látyák, bizonyosan tudják, hogy közel, sõtén az Úr tsapásánál von Jérusálemnek utolsó veszedelme, alért ne mulassanak, hanem el fussanak, hogy el ne boritsa õket a' nagy veszedelem. Matt. xxiv. 15. Ha látnád hogy a' Király házát a' földségh számban sem vessi, réá rohan, hajigálya, rontya pusztitya, ugy gondolnád, a' Királyi rints ott betsületre, oda lesz majd minden tekintet, oda lesz minden rend 's rom- lás követtein Úr az egesz országra: Mennyivel nagyobb az Úr minden Földi Királyoknál, annyival málcobb tiszteletre az õ Háza minden Királyok házánál. Ellenb az Úr házát nem batsulsa, nagyobb romlásnak ellõl járó jele: Ismeretes P. a' zsidók romlásának ezt az okát irja, hogy az Istennek templomát pusztán hagyták Agg. i. 4. 9. io. A Templomok egyedül Ímmár épitetnek, 's azzá rendeltetnek hogy Úr házai legyek, melyekben nekie szolgályunk: Mindenütt jelen az Istennek Joh. 4: 23. mindazáltal mivel hogy Vis unita fortior, ezt akarja Úr hogy Domus Dei sit domus orationis Isa. 56: 7. oratio- nis sit domus, és nem vásznak vévésnek, sõt adalmas ezen Háza. Ex hoc capite xs D. ejecit Templo Vendentes &c. in Textu.

Duo:

Duo in Textu: i. Mi idegen dolgot látott a' xs a' Templ? ii. Azt látván mit tselekedett?

Ad i. Vidit in Templo Ementes et Vendentes. Varia n. Deus sacrificia in V. T. instituerat, qua quotidie Judæi juxta Scriptum legi offerre tenebant. Eum igitur in finem indultu Sacerdotum oves, boves, columbas et alia ad oblationes et sacrifi- cia necessaria ni ipsius Templi aditu venum exponebant, mensa- ria sua nummularii argentarias collocabant, qua summa erat Templi ex avaritia Sacerdotum dependens prophanatio, ut quod precib. non negociationib. destinatum erat. Hæc videns

Ad ii. Mit tselekszik az Ur J. xs? Ipsa rei indignatione commotus, zelans pro domo Dei, Templi honorem restituere adoxit. hac formalitate; i: Facit e' funiculis flagellum, et eo ementes et Vendentes Templo ejicit. 2. Oves, bovesq expellit. 3. Mensas Nummularios subvertit. 4. Nummos argentarios effudit. 5. Sellas et cathedras vendentium columbas everrit Matt. xxi. v: 12. et dixit Venditoribus: Vigyétek el ezeket innét. v: 16. 6. Nec ut quisquam Vas e Templum portaret permisit Marc. xi. 16. Cur, et qua Authoritate faciat, indicat Divinum citans testimonium: Avagy nintsene meg irva, hogy az én házam imádságh házának hivattatik minden népektõl? Marc. xi. 17. Conf. Isa. 56: 7.

Nagy dolgokat látunk ebben a xs tselekedetiben! Nonne stupendum est, quod xs inermis, sine ullo satellitio, in publico Templo: in conspectu Sacerdotum, quibus maximè exosus erat, qui eum ad mortem quærebant talia agit? Nonne stupendum est, quod xs D. solus. Unes valde multos flagellõ percutere audet?

M. h. Nem pén legyünk e' házas Úr jeles imádságh házának, mint pénzváltók, mint árulók. Templo expellentes.

Memor

mensas subvertit, templô ejicit? Roma stupendum, quod inde nullus tumultus? nullus contradictor? Hoc factum Hieronymus omnib. xti factis praefert: Hinc et Discipuli recordati sunt illius scripti: At te házadhoz való buzgo szeretet megh emészt éngemet. Psal. 69: 10.

Quaeris: Num et aliis Eccl.æ Ministris idem liceat? Non; talia n. Heroica exempla sunt supra regulam; ideóq non imitanda. Quicquid xs D. hic egit non vi corporali, sed impetu, quo exarsit, Spiritus fecit. Quali zelo Heroico et Elias percitus Baalitas mactabat i Reg. xviii: 40. et Phineas adulterum et adulteram transfodiebat Num. 25: 8. et Matathias Judæum idolis immolantem interimebat i Mac. ii. 24. et Petrus Ananiam interficiebat. Act. v. at mihi. Tibiq non licuit talia. Fyrácsbat halgassuk; qui ita: At te erődnél nagyobbakról ne tudakozzál bolondul; a melyek tenéked parancsolatnak, azokról pestül gondolkodjál. Cap. iii. v: 21.

Disce

Az Isten szent háza valahányszor egyéb végre fordittatik, azon kivüll a mely végre épitetett, mindenkor megh fertéztetik. V. in T.

Végyük fel már! Az Ur háza a végre épitetett's épittetik mais, hogy abban az igaz Tudomány tanittassék, az igaz Imok's a xstus eszerette predicáltassék; mivel haec est vita aeterna etc. Joh. 17: 3. Ergo

1. Prophanatod Templum Dei Falsâ doctrinâ, ad quam vel ipsi Cœli obstupescunt. Jer. ii. 12. ust gyu mutatur gloria incorruptibilis Dei in effigiem imaginem mortalis hominis Rom. i: 23. ust olim tempore Jeremiæ a sacerdotib. et xti tempore a Pharisæis: Audi Deum, Jeremiam dicentem: El hagyták az én tör-

vé-

vényemet. -- és a bálványok után járnak, melyre tanitottak őket az Atyok. Jer. ix. 13. Audi et xtm contra Pharisæos: Hijába tisztelnek engemet, ha oly tudományokat tanitnak, melyek emberektől parancsolatik. Matt. xv. 9. Hac de causa, non solum turba sacerdotum similis latronib. dr, qui insidias ponunt in via, et Cædes faciunt Oze. 6: 9. sed et omnes falsi Doctores nominantur lupi rapaces Matt. 7: 15. non parcentes gregi Act. 20: 28. fures, et latrones Joh. x. 8. Hogy tehát a t. Templomot hamis tudománnyal megh ne fertéztessék. 1. Péternek parancsol végre: A kit Isten, folyamint Istennek beszédét. 1 Pet. 4: 11.

II. Az Imének háza a végre épitetett's épittetik mais, hogy ottan a buzgó ἐυχὴ es Istennek beszéde halgatása által a lelkiekben épüljenek. Ergo prophanatod templum Dei cum qui non exaudit, non verbum Dei audiendi; sed fallendi temporis gratia adit illud. Seminator non propter hoc seminat, ut seminet; sed ut metat: quod ni fieret, etiam damnum semantis pateretur. Mercator non propter hoc navigat, ut naviget, sed ut experiatur, v. lucrum faciat: sine quibus damnosa esset navigatio, sic in templo convenimus, non propter hoc solum ut illic immoremur, sed ut spirituale lucrum faciamus, et justificati discedamus domum ut Publicanus ille Luc. xviii:

III. Az Istennek háza a végre épitetett's épittetik mais, hogy ottan tisztúlvel, szivünk gondolattyait al jelen légyünk. Ergo prophanatur domus Dei hypocrisi in orando et auscultando, cum labiis solum appropinquamus Deo, cor autem longe abest ab eo. Esai. 29: 13. quam depravatam hypocrisin in suis auditoribus hic reprehendit Verbis Chrysost. Labia movent, mens sua fructu est.

Tu;

Tu non audi oracõnem tuam, et Dominum vi audire eam: Cur= vesti nitus genua; sed mens foris vagatur. Os quidem loquitur, sed mens usuras cogitat, possessionum reditus supputat: Amicõ verba volvit, negligentius famulõ intuetur, mulieꝛ speciem con= sideravit. Imitare, inquit ille, Chananæam, quæ vigilanter et cum summa sapientia rogabat dominum, et ideo meruit impetrare.

iv. Az Istennek háza a végre épitetik, hogy ottan nagy Tiszteletes léven, az Istent kissebben inádhassuk, mint a magunk házunknál, ubi continuus est tumultus, a servis, Liberis, domesticis Animalibus. Ergo prophanatõ Templum, ingẽs, garrulis, confabulationibus, cachinnis, concionum frigillationibus, obambulationibus. Hegy n. est Eccla tosztrina, aut officina forensis; sed locus Angelõ, Archan= gelõ, regia Cœli, et Cœlum ipsum. Quid igitõ domus ad meam non habetis? Ecclam Dei contemnitis. Kinek est qui tacitus, qui modestus esse velit corrumpitur. Eccla, i templum, non di= sceptandi, sed discendi locus est. Verba sunt Chrysostomi.

v. Az Istennek háza a végre épittetik, hogy abban lelki áldozatok menjenek végbe. Az õ Tiszteletükre az Istennek ezüstbe az aranyba vitt állatokból: hogy azok eper. egyenesen légyenek; ma sem kedves Istennek előtte annak az embernek áldozatja, a kinek fejetlen farkatlan állattal áldoz, tales aut sunt, qui sero in Templum intrant, et ante sacrificium excurrunt. Huc i hoc etiam modo prophanatõ domus dei. Audi in hanc rem Chrysost. Ingressus in Eccla õ homo! dignatus es consortio Christi; Ne areas, nisi dimittere. Totum diem in lusibus, quæ ad corpus spectant insumis, duas horas spiritualibus non vacas. In taberna totum diem potas; in Templo potu spirituali citõ satiaris.

vi.

vi. Megh fertesztik az Istennek háza, midõn abba a pestis Ebenyek, asztalok, székek 's egyebek tisztán nem tartatnak; annál in= kább ha azok el pusztitatnak. Eleitõl fogván soknyu csapásokkal ostorozta az Istenis az Istennek házát, a kit a Templomát rontottak pusztitották. Példa az Heliodorus, ki midõn Jerusalembe a végre méne, hogy abból a kin= tset el vegyé 's elvigyé, az Istennek Temploma oltalmára az Egyik három Angyalokat Küldé, a kik őtet addigh verék, migh holt számban hagyák, de a Papi Fejedelemnek könyörgésére ugyan tsak megh gyogyula. 2 Mach. 3. 7, 23=26. 38. Példa Antiochus ki az Istennek házát a pestis Ebenyektõl ki minden kiitseitõl megh fosztván, az Istent őtet azért isszonyu nyavalyával megh látogatá, mely mia jajgatva kiáltotta. h. õtet a Templom pusztitásra kinozza. i Mach. 1. 23.49. Példa Mica= nor, a ki harczok menvén a kidobat megh fenyegette, hogyha az Hava= kból megh térend, Templomokat fel égeti: de az ütközeten legyen elosztoz= néki kon halála. i Mach. 7: 35. 43. Példa Nabugodonozor a ki fel égeté az Istennek Templomát, de megh adá érette, mert az Istent barommá változtatá. Jer. 52: 13. Dan. iv. Példa a fia Boldisár kinek Istennek minden országait minden életét el pusztitotta, hogy a Templombol el prédált Edenyeket kõnyörgés által forditotta. Dan. 5.

vii. Az Istennek háza a végre épittetik, hogy abban lelki vásár, lelki kalmárkodás ne légyen. Ergo pollutio negotiationibus, ci= vilium negotiorum tractationibus; siquidem dicente Chrysost. Difficile est inter ementes et Venditores non intervenire peccatum. Vid. Syr. 27: 2. et cita. Item Ezech. 28: 16. Azért Jézusunk el azt mondá az Irás hogy szelid volt mint a bárány, nem volt versengő, szava kiáltása nem hallatott az uttzákon, mégis Kétszer az árusokat ajtotta, vévőket ki verte a Templomból, elsőben in Textu Sanctorum Evangeliumokban; másodszor Matt. xxi. 12. s. Evangeliumok szerint végén, ki verte; mert olvasta Ezt. mit irattak az Istennek

i Cor. 14: 40.

ii. t nem épitkezésről fog. 1. 4. §.

Jnét lelke, ezt t. i. Non ĺst mercator in domo Dei! Zach. 14: vi.

Hiv ista intellectiv. Mivs H. Jt. fordittsuk's tartsuk a végre ez Jn Templomát a' mely végre épittetett. Epittetett pedig ut hic fiant: Prædicativ V. Dei, Publicæ Preces, Eleemosynæ. etc. Ergò in eum finem convertamus. ond alibi sunt licita, illa ejam xti Dominus vult exesse Templá, ut scilicet Mercaturam, Ergò et nos tollamus occasionem in hoc Templo emendi, Vendendi: Tollamus occasionem de nobis omnia lè tegyendi; xti Verbis dico: Vegyétek el ezekt innen am a' semmiségeket onnan, ne teggétek az en Atyámnak házát Kálmaxságnak házává. xc vö.

Mikoron Salomon a' Templomat épitette, és Jsten azt igérte, hogy ezt állandóvá tészi, ha az Napis az Jsten parantsolatit tselyesiti. hogy ha „Jzraelt ki gyomlálom, a' házat letöröm, Dictum 3 Reg. 9: 5. 8. Factum Vespasianum. Jsten ma mivnékünk a' xtusnak tseleksedete parantsolat: Esen para: Tollite hinc! parantsolat, Ergò telyesitsük. Zelus domus Dei comedat nos. Az Jsten háza tisztességének Eivánása emésszen meg minnyeét, hogy igy az Jstennis sz. tisztelete házát nállunk megh tartsa, és ajtoit mieénkünk napontaut megh nyittsa.

Amen!

NB. Mikor ezen Conceptust készitettem's el mondottam az anyos Kövendn Papostodtam, hulott a' Templomb voltanak holmi Kupérok's arokat ha„nyottam ki a' Templomból. ezen Jamitásommal's végbei vittem, és azután épitette külvn Jabonát a' Jnterembe a' Kövendi Ecclesia köből.

Con. XX.

Concio XX.

Aº 1776. 23. Junij.

Textus: Luc. 1. v: 63. János a neve.

János a neve! itt egy Gyermek környül meételtetik, és Jánosnak neveztetik. Holnap János napja lészen, és hát ma arrol tanittatik. János a neve! Szokások volt régentén az Imperátorokat, hogy öt azon Tartomanyrol Eivánták nevesztetni, a melyet magok országok mellé foglaltak. A Romai Scipiotis egyike megh győri Affricát, és azért Affricánus Scipiónak neveztetik: a' másik meg hodoltatya Asiát, és azért Asiaticus Scipiónak lön neve. A Magyarok András nevü Királyokis Jerusálemi Királynak azért hivattatott. k. Jerusalemb el mentvala a' Sz. Földre. Jacob ob Victoriam Jzrael dictus Gen. 32: 28. A' sidok régentén az ö gyermekeket ab Eventu a' dologtis Eimenetelébül nevesték eztis vagy amannak. Mikoron Evának legh elsö fia született, azt m: Possedi Virum a' Dnó! ei Cainis nevezé, gd scát Possessio Gen. 4: 1. Lia az ö elsö fiát szülvén monda: Vidit Dnus afflictionem meam! ei nevezé Rubemet, gd scát: Látván Fiamat. Mivan másik fiát szülte volna monda: Audivit me Dnus gd odio haberet me Maritus meus pro Rachel. ei nevezé azt Simeonnak gd scát: Megh halgatott En. sic Filius Zachariæ mivel az Istenis Klénnek Praedicatorává lészendö vala az Angyal parantsolatyából Jánosnak nevezteték gd scát: Gratiosus, Pius, misericors. Kedves, Jrgalmas és Irgalmas. Hinc cum alii vellent id nomen Patris vocare, Pater acceptâ Tabellâ s: mutus enim erat adhuc s: scripsit: Joannes é Nomen ejus.

Videnda 1.

Videnda: i. occasio. ex x.bus ante Textum.
ii. Cur cognati voluerint nomen Patris?
iii. Cur Joannis nomen accepit?
iv. Cur Joannes in Solstio æstivo: xs in hyberno natus?
v. Num responderit Joannes nomini suo?

Ad ii. Resp. 1. Ut cum nomine Paternu Paternas induceret virtutes, adeoq. Patrem repræsentaret et Re, et nóe. 2. Videtur consuetudo fuisse ut nomina Parentum aut Cognatõ imponerentõ Puerin recens natis. Unde subditõ: Nemo est in cognatione tua, qui hoc noe vocetur. Dice huic: Recepta consuetudines, nisi ráo obstet, ó facilẽ mutandæ, nec sine caá nova introducendæ.

Syr. 30: i= 4.

Ad iii. Cur Joannis nomen accepit? R. Joannes sonat: Gratia Dei, merito ergò sic vocatus i. quia ex graá dei Parentibus sterilibus datus é. 2. Q. Graá dei adhuc in utero Matris repletus xstum quasi agnovit. 3. Q. Legem Gratæ inchoavit. 4. quia gráa et sanctitáe óibus præcelluit. optimè ergò Joannis nomen ei congruit, quõ et indicatõ talem unumquemq. debere esse, qualem ófert eius Titulus. Q. 5. Jam ab Angele nomen hoc acceperat.

Luc. i. v. 15.

Ad iv. R. Quia sicuti in æstivo solstitio, sole recedente, dies minuntõ, in hyberno verõ, sole redeunte, crescunt, ita Joannes adventu suo veterem hominem paulatim minui debere scábat, xs autem Novum hominem crescere jam oportere demonstrabat. Inventum Bellarmini.

Ad v. Vallyon megh felelte JÁNOS a maga nevẽre? Jánost jegyes Kedvest, Klmast, rẽglmast. Megh felelt hát. Voltè Kedves? Omnibus placere é impossibile. Imò idem velle é stultõ.

Hinc

Hinc nem volt Kedves a Farizeusokk. Sadduceusokk; mert õket bũnõkért feddette; Vipera Rigyok fajzatinak nevette, megh mutatta hogy õt nem Abrahámnak fiai, és arzal fenyegette, hogy a bünért, mint a' Fa Elvágattatnak 's Tüzre vakattatnak Matt. 3: 7. 9. 10. Nem volt Kedves Herodesnek. se Feleségének, xeper. Marc. 6:

De Kedvés volt a többi. a kik midõn Sanitast hallották, megtértek, és ent tudakoztak tõlle: quid ergò faciemus? Quib. ait: Huc facite: A' Kinek két köntöse van adja annak a' kinek nintsen, a' kinek eledele vón similiter faciat. Luc. iii. ii. Kedves volt a' Publicánusokk. a' Vitézlõ rendnek. a' kik ò tõlle tanátsot kérdezkedjnek? ê ait: Sentit megh ne rontsatok contentu vestro stipendio. x. 14. Itti Publicani et Meretrices præcedent vos in Regno mindenek felett. Kedves volt Jób elõtte. magnus coram Deo, s. Sancto replebitur adhuc in utero Matris. Luc. i. sõt nyyan Jn Angyalnak mondotta Malakiás P. Cap. 3: 1. Kedves az Ur xs elõtt, de quo xs eximiè loquutus est Matt. xi. 11. Maximum dixit Krotẽr. Luc. 7: 28.

De Miért volt Kedves? 1. A' jozan életért, a' kit se bort se részegitõ italt nem ivott Luc. 1. 15. 2. s. Jámbor. fegyhetetlen életéért, nyz mint a' kit a' s. jámbor életet nem csak tanitotta példájával; hanem kis mutatta életé példájával. 3. Kedves volt: mert egész élete alázatossagh volt. Etele nem Ur: hanẽ igen alávaló: Köntöse nem lágy, puha, pipes, hanem durva szõrbõl vala. Lakó helye nem valami nagy Fejedelmi Palota: hanẽ Vadak lakó helye a' fiatagh puszta. Disce.

Szép neve van annak kinek Jánosi neve van; de nyyha annak mg felel. Joannes significat Gratiosum. Szép név az.

De

Hinc nem volt Kedves a Farisseusoknak, Sadduceusoknak; mert őket
bűnökért feddette: Vipera Rigyok fajzatinak nevezte, megh mu-
tatta hogy ők nem Abrahámnak fiai, és arzal fenyegette, hogy a bű-
nezt, mint a' Fa Ejvágattatnak 's Tűzre vettetnek Matt. 3: 7. 9. 10.
Nem volt Kedves Heródesnek se Felségének, teste. Marc. 6:
De Kedves volt azoknak, a' kik midőn Tanitását hallották, mg
térének, és ezt tudakozták tőlle: quid ergò faciemus? Quib. ait:
Hoc facite: A' Kinek két Köntöse van adja annak a' kinek nintsen,
a' kinek eledele vón similiter faciat. Luc. III. 11. Kedves volt
a Publicánusoknak v. 13. a' Vitézlő rendnek, a' kik ő tőlle tanátsot
kérdenek: Hát mi mit tselekedjünk? et ait: senkit megh ne rontsa-
tok, ne káromolgatok, estote contenti vestro stipendio. v. 14. Itti
bé tölt a' XX mondása: Publicani & Meretrices præcedent vos in Regno
Dei. Matt. 21: 31. De mindenek felett. Kedves volt ISTEN előtte,
de quo Angelus: Erit magnus coram Deo, & Spiritu Sancto replebitur
adhuc in utero Matris. Luc. 1. sőt nyjlvánvalóvá Is Angyalának mon-
dotta Malakiás P. Cap. 3: 1. Kedves az Ur XS előtt, de quo XS exi-
mie loquutus est Matt. XI. 11. Maximum dixit Propheta. Luc. 7: 28.

De Miért volt Kedves? 1. A' jóra életért, a' kit se bort
se részegitő italt nem ivott Luc. 1. 15. 2. Sz. Jámbor, fegyhetetlen
életéért, nyj mint a' kit a' Sz. jámbor életet nem tsak tanitotta a' pajával,
hanem Is mutatta élete példájával. 3. Kedves volt: mert
egész élete Alázatosságh volt. Etele nem Ur: hanem igen alávaló:
Köntöse nem lágy, puha, pipes, hanem durva szőrből vala. La-
kó helye nem valami nagy Fejedelmi Palota: hanem Vadak lakó helye
a' sivatagh puszta. Discite.

Jézus neve van annak Isteni Jánosi neve van; de ugy h a annak mg
felel. Joannes significat Gratiosum, Jézus nevez is. De

De Eltömben: Simia est simia &c. a' Majom mégh rutabb ha Királyi ruhát, azonert viel, mivel maga vicliše nem egyez megh azzal. Igy a' Ki Angyali nevet visel, de ördöghöz illö a' tselekedete. Igy szép név ez János, de rut ha a' szép Virtusokban hijjános. H. Sándor Sándor nevü Vitézinek azt ir: Aut nomen, aut mores mutabis. Igy main rut dologh szép dolgokat jedzö nevet viselni, de mottkor életet élni. A' Zsidók Abraham fiainak mondották magokat: de mivel Abrahámi életet nem élték; a' XS ötet ördögh fiaik nevezi Joh. 8. Szep név, rut élet, tsak olyan: Mint egy szekrényben ötet tegyék: mint a' dijnv orrában az Arany pereccz. Ego rapponduendo Nomini pulchro. Hinc Ego sum Adam G. Gen. III. 19.

Példd. xi: 22.

Si Angyeli nével tiszteltetnél, élly Angyali; és nem ördögi életet:
Si Georg. ezto bonus Agricola, hasznos a' Respublicában az Ecclában. &c.
Si Stephanus. Ezto corona, ornamentum Eccles, familiæ. &c.
Si Michael. esto, quantum pótes fieri sicut Deus, imitando Deum 28.
Si Andreas. esto fortissimus contra hostes: Carnem, mundum, diabolum.
Si Petrus esto Constans in fide, in bonis operibus &c.
Si Susanna, legyél tenagye Atyádnak &c. Férjednek, Eccles &c.
Si Sophia esto sapiens. Mulier sapiens ædif. Prov. 14: 1.
Si Christina. Virtutes xnás segnesse. Agny ab Agno.
Si Mária J: szác Exaltata, ited: Nave amarituidimis:/ Ergo delean peccata, ut a' Deo exalteris.

Ha János valaki azon legyen, h. Istenes lehessen minden az Ur, mint a' jó embereket előtte; ne gondolyon vélle ha a' rosz embereket előtte nem lészen Istenes tartsa a' Pöcczal: opto placere bonis, pravis odiosus habeari. quéis nisi sit pravus, nemo placere pót.

Ne már ia sp. Ecclánkba lévö Jánosok örülyenek s Istent ditsérjétek; h. sp. János napjával pintsén pintse megis örvendetessék. Halleluia! Ditséret Isten! Amen!

Concio.

Concio xxi.

Textus: Matt. xix. v. 17. De Bonitate Dei.

Domine, quis similis Tibi? David Istenhez: Ps. 35: 10. Az Ur Istenröl ditsöitik, ezzel magasztalyák az Istent: Dne! non est similis Tui! 1 Par. 17: 20. Az Istennek magáról azt kérdezi maga felöl: quis similis mei? Jer. 49: 19. C. 50. 44. méltánis! mert azt kérdezhettyük Dáviddal: Kittsoda volna olyan mint a' mi Urunk Istenünk? Ps. CXIII. 5. Ha gondolod az Isten természeti valóságát azt kérdheted: Dne! quis similis Tibi? mert az Istennek tulajdonságit tekintsed, méltán ismét ezt kérdheted: Dne! quis similis Tibi? Vedd fel: az Ur solus Sapiens, nintsen senki Jézus hasonló bölts Rom. 16: 27. az Ur solus Potens, nintsen senki mint az Isten oly hatalmas. 1 Tim. 6: 15. az Ur solus Immutabilis, Istennek szava: Ego Dnus. et non mutor. Mal. 3: 6. nem olyan az Ur mint az ember hogy változik Num. 23: 19. Ellenben az ember egésszen változandó ágh. Megh az Istennek szentei közöllis senki nintsen változhatatlan Job. XV. 15. de az Istennek Tanátsa megh áll. Esa. 46: 10. Dne! quis similis Tibi? Hagyok egyebeket: az Ur solus Bonus Judith. xi. 6. Nintsen senki Jó tsak az egy Ur in Textu.

occáz: Ezen kérdésnek es alkalmatossága: Egy ember a' Krshoz járul s igy szólitya megh a' XSt: Jó Mesterem, mi jót tselekedjek hogy etc. Erre feleli a' XS: Miért mondasz engem Jónak? Nintsen senki jó több az egy Istennél.

Deus in I.

Duv in T: I. Cur Deus dicatur Bonus?

II. Cur solus Bonus, cui nemo similis?

Ad I. 1mo: Metaphysicè Jonak mondatik á minek magához hasonló Termé=
szete vón, Ergò az Ur Jn Jonak mondathatik; mert az Jnnek ö magához
hasonló Természete vón, ugz hogz valami megh kivántatik az ö sz. Ter=
mészetére, abban semmi fogjatkozás nintsen. Továbbá: Jonak mon=
datik, á mi, á mely végre teremtetett v. alkalmaztatott azt végre vi=
heti. Ez szerentis lehet az Istent jók mondani: mert az Isten mind
azokat véghez viheti; de végbenis viszi, á mit az egz Jnnek véghez
kell vinnie. 2do Jó az Jn Moráliter; mivel jollehet
az Isten magát semmi Törvény alá nem rekesztette; mégis maga Tör=
vénnye ellen nem tselekeszik; hanem mindenbz követi az igazságat. et
Sanctitati suæ convenienter agit. 3o: Jó az Jn; mert
mindenekkel jól tészen: jók mondjuk pd á kinek van akarattya és haj=
landosága á jótételre, és consequenter jó akarattyát megis telyesiti.
Jam verò Deum talem ee Benefactorem passim clamat S. Sacra

Benefacit autem Deus non ut Hnes: Illi sæpe benefaci=
unt ob accepti beneficii memoriam, ut grati fiant; Deus ex sola
sua Bonitte. Illi sæpe ob præsentem utilittem, ut Mercatores, Deus
non item. Illi sub spe futuræ retributionis; Deus non, confer.
Rom. XI: 35. Jac. I. 5. Hnes sæpe metu alicujus mali, v. g.
Dat aliquis Pauperi, ne Deus vindicet, Deus non sic. Hnes solent
Amicis Amici fieri, et benefacere; Deus m. indignis, imò sæpe
ignaris, nec talia somniantibus. Hnes deficiunt bene fa=
ciendo; Dei Bonitas nequit exhauriri. Meritò ergò exclamare
et cantare possumus cum Davide: Bizony jó az Jn! Ps. 73:1.

Ad II. Cur dicatur Deus solus Bonus? Nints tobb jó az Jnnél

ais:

ais: Atqui in S. Sacra et alii dicuntur Boni?

Ugz vón! Áldott Jdv. önnön maga Jónak mondja, ki ki az ö szi=
vének jó kintsébül hoz elö jókat. Matt. XII. 35. sz. Pális azt kiván=
nya á Romabéliektül, hogy tökélletesek légjek Jósággal. Rom. 15:14.
á kik ha Jósággal telyesek lehettek, jókk nevezethettek. Hát ma=
ga á Xs nem volté Jó? de quo os: Bene oia fecit. Mar. 7. Ergò
cum in Textu az Jn egyedül jók mondatik; itt á jonak nevezetén
legh tökélletesebb Jóságot kell érteni; olyant á minémühez hasonló
nintsen. Ugzanis az Jn magától Jó: Jó természete szerént: Jó;
mert senkitül nem vette azt á Jóságot, sem á jótételre való haj=
landoságot. Egyedül Jó! mert az ö Tulaidonságibanis nintsen
más hozzá hasonló; sem böltsességében, sem hatalmábz: sem örökké=
valoságában etc. Ergò á miképpen egyéb Tulaidonságibz az Jnnek
oly nagz perfectio vagyon; á melynél nagyobb nem lehet; Igz mél=
tán az Isten egyedül jónak mondatik.

Cum ergò ait Xs: Miért mondasz engemet Jonak?
Sensus e: Ne mondgz engemet Jónak in sensu excellenti; mert azon
értelemben Jó tsak az egz Isten. Ego n. mea attributa, meam Bonitte
non á me ipso habeo; sed á Deo Patre, ut pote ipsam Sapientiam,
Potentiam, immortalitte. etc. Nints tobb jó az egy Jnnél!
Ugy kell ezt érteni, mint mikor á Xs ait Discipulis: Ne hivassatok
Mesterekk, mert edgz á Jn Mestertek, ki á Xs. ubi Xs in sensu ex=
cellenti dd solus Magister, in sensu n. latiore et alii dicuntur
Magistri. Sic: Senkit é földön Atyátokk ne nevezzetek; mert
egz á Jn Atyátok, ki menybz vón. Matt. XXIII. 8. 9. Atqz multi pos=
sunt dici, et dicuntur Patres sensu vulgari: at in sensu excellen=
tissimo solus Deus ptt dici Pater. Ut et Bonus solus.

Nintsen több jó az egy Istennél. Ergò: a'xs nem amaz mindenek felett való Isten. Ugyanis midőn a' xsnak az Ifiu ezt m: Jó Mesterem. ezzel a'xs ezt feleli néki: Miért mondasz engemet Jónak? nintsen senki több jó az egy Istennél. Mivel ezért az Ur xs a' Jonasi titulusát, t: a' mennyiben sensu excellentissimo tsak az egy Istennek tulajdonittathatik: magára nem vette, tehát a'xs nem amaz mindenek felett való Isten. Ugyanis az Ifiunak ezen megbollitására: Jó Mesterem. ez a'xs Argumentuma: Tsak az egy mindenek felett való Isten Jó, sensu dum taxat excellenti; Atqz Én nem vagyok az mindenek felett való Isten, Ergò én az a' Jó nem vagyok in sensu excellentissimo.

Disce:

Az Isten mindeneknél felett jó.

In Textu est hac Veritas cita. De megh áll ez a' Jndomány 1. Ha belé nézünk a' dexér 2. Irásba. Dávid örömében igy énekel: Tiztelyétek az Urat; mert igen jó, örökké való az ő irgalmassága. 1 Par. 16: 34. ő ntánna az Israel fiais ezt énekliik: Tiztelem az Istt mert igen jó, és örökké megmarad az ő Kegyelme. 2 Par. 7: 3. Ismét Dávidot emlittem, qui sic canit: Ditsérjétek az Urat mert Jó, mind örökké von irgalma Psal. 106: x. 3. De ezt az igazságat mutogató s. Irásbeli helyeket ki gyözné mind elé számlálni? Mennyünk tovább!

2do: Hogy az Ur mindeneknél felett Jó légyen, ebben minden népek, sőt a' Pogányok is velünk egyett értettenek. Az egy Senecát emlittem a' ki azt mondotta: Primum est Deorum cultus, Deos credere, deinde reddere illis majestatem suam, credere bonitatem, sine qua nulla majestas. Hinc apud Ethnicos illa vulgaris formula: Dii Boni!

3tiò: Mindeneknél felett Jó az Isten! Ezt tanitják az Irók minden munkái: Teremtette Ő a' Világot, de mi okkal moditatta azzal? ne egyebbel, hanem az egy Jóságával. Ciceros igy irt ezről: quaerimus causam, qua eum impulerit, qui hac machinatus sit, ut originem et molitionem novam oriretur? Probitate et Bonitate praestabat: haec minimum gignendi mundi causa justissima. Ugyanis valamit az Isten teremtett, mind azok teli torokkal kiáltyák, Eum, bonum esse Genesis ált: Jó az Ur! az 3. napon azt mondja; hogy mikor ez Ur mindeneket teremtett, látta hogy jó volna. Gen. 1.

4tò: Jó az Isten! ezt megh nyugvó lelki esmérettel el hiszed és helyb hagyod, ha minden napi minden teremtésire való Gondviselését vizsgálod. Nézd el, a' Jó Isten, maga teremtésit nappal holdal, csillagokkal mint világositya: a' napot melegével melegiti, az által gyümölcsöztetti a' földet: az időt forgatásával, néha paraszszaggal, néha hossszas esőzéssel, vagy egy mást szép rendel követő melegség és egész időkel mikeppen mutogattya mi hozzánk gondviselését! Ezekből hogy Jó az Ur esmérhessyük: Dáviddal álmélkodva el énekelhessyük: Uram mely nagy a' Te böltsességed &c. Ps. civ.

5tò: Jó az Isten! ezt megh esmered, ha a' lelkiekhez nagy Jovoltát megh tekinted. Vedd fel! az ember: nem ezett vétkezett, Istennek ellensége lett: Királya ellen rebellált. Crimen laesae Majestatis! Halált érdemlett volna! Pokolra taszittatta volna! Ingyen való Jóságából megh szánta, Gratia! ezt kiáltatta s megh Kímélett. ő szerzett elsőször minket i Joan. iv. Egyetlen egy szerelmes Fiát az halálra adta, hogy mi éljünk. Sem Kegyességünk, sem Istentelenségünk nem használ az Ur, mégis minden által akar el követ, hogy Kegyesek legyünk s idvezüljünk. Bizony Jó Israelnek az Isten! Dávid ezeke ez, azokból tsak tiszta szivnek Psal. 73: 1. Jó az Ur! Ergò ezekből ez a' mi Tisztünk:

1. Cognosce Deum esse Bonum. Ezt megis Eiránnya a' Jó Is' tőllünk, mdy megh tettzik abból, hogy panaszolkodik azok ellen, a kik ötet nem akarták Jó Ismék lenni megh ismérni. Hályátok u. m. Egek etc. cita. Isa. 1: 2. 3. Jó az Istен! Ergò

11. Ha jó az Is'. Dilige eum. Mindenekfelett jó az Is'; tehát oly szeretettel szeressed melyrek mondja avagy tekinthesse nintsen Matt. xxii. E világiakhoz ha Ei valakit szeret, azt nindenekelőtt elébb bétsülli, azt ítéli, hogy annál szebb, jobb nintsen, 's né talám azt mondja: quis est sicut dilectus meus? Ei olyan mint az én kedvesem? noha gyakorta megh tsalatkozik. De a kit az jó Istent szereti, semmiképpen megh nem tsalatkozik, mert ő benne minden tökélletességh fel találtatik. Nintsen ő hozzá sem Egen sem földön hasonló: quis sicut Dnus Deus noster? Psal. iii3. Ei lakozik a magasságh, és hozzá mehetetlen világosságh i Tim. 6: vi. Ki minden jó adományokk Attya Jac. 1: i 7. azért mindenekkel szemei reá nézzenek Psal. cIII. 27. 28. Ezt. ezt a jó Istent szeressük! Dávidis azt parancsolya: szeressétek az Urat minden tú ő jótéteményeért: Psal. 31: 24. Aequum ut ametur amans! Hesiodus mondotta. Virgil. Ergò. Jó az Is'! E.

111. Ha ki ő ellene. Time Deum félyed ötet megh bántani, nagy Vétek a' Jó Istent megh bántani. hoc facimus cum peccamus. Es az óra hogy a' mi jó Istenünk, néha el változik erőn bosszu álló Urrá. Jó az Is'! Ergò

iv. Szolgályunk nékie. Jó Urat jó dologh szolgálni! szolgályunk hát a jó Ismék. Az Is' Josája Eiránnya ezt: mert jóllehet az Isten jó mindenekhez: gondot viszel mindenekre, de ollyanokat a' miképpen a' Királyok, Urak Udvarába nintsen mindennek rendelt praebendája. hanem tsak a' szolgákk: Ugy az

az Ismék maga szolgáira vón nagyobb gondja, nyis hogy azokat az ihségbenis el tartya. Az illyenekk nem lészen semmi fogyatkozások. Dávid beszélli Psal. 33. Az oroszlánok tölyei megh éhesznek, szükölködnek: de az Urat keresők semmi jó nélkül nem. Oroszlánok az földnek hatalmasi Nah. 11: 12. ezek néha pusztaságban éltöznek Ezech. 7: és olyanok mint a szarvasok, kik hogy ki nintsen a mezőn el hagyják fiakat Jer. 14. és nem találtak elesett Lamest. 1: 6. De találnak a' Jó Ismék szolgai, mint Dávid. quem Pane consecrato pavit i Sam. xxi. Mint Vidua sarepthana: mint Elia miraculose. Ezért ditsérti Dávid az Istent ebben is: Gyermek voltam etc. Psal. xxxvii. Jó az Is'! Ergò

5. Confide Deo! megh jő nem tsak egy vagy ötödben; hanem akarjó, akar gonosz szerencsében. szent jóvallotta: Bízzunk az Istенben. i Tim. iv. 10. Bizott Dávid. mint énekel: En jó olyan vagyok az Istен házában, mint ollyó olajfa. Bizom az Ismék jóltéba mind örökkön örökké. Psal. 59: 10. Jó az Is'! Tehát mivis mint jó fiak i jó tanátsot végyük szájunkba sz. Dávidnak ama' ditséretét, melly vagyon Psal. 105: Áldott az Izraelnek Ura Istene öröktől fogvan mind örökké, és minden nép ezt mondja: Ugy legyen. ugy legyen! Ditséret Istennek!

Amen!

in Köveſd 28a Junij 1776.

Conc.

i. Cognosce Deum ex Bonum. Ezt megis Eiránnya a' Jó Is tőllünk, mely megh tetzik abból, hogy panaszolkodik az ők ellen, á kik ötet nem akarták Jó Ismék lenni megh esmérni. Halyátok u. m. Egek etc. cita. Isa. i: 2. 3. Jó az Isten! Ergò

ii. Ha jó az Is; Dilige eum. Mindenekfelett jó az Is; tehát oly szeretettel szeressed melynek modja avagy terminusa nintsen Matt. xxii. E világiakhz ha Ei valakit szeret, azt nindeneknél elébb bettülli, azt iteli, hogy annál szebb, jóbb nintsen, 's né talám azt mondja: quis est sicut dilectus meus? Ei olyan mint ás én kedvesem? noha gyakorta megh tsalatkozik. De á Ei az jó Istent szereti, semmiképpen megh nem tsalatkozik, mert ő benne minden tökélletességh fel találtatik. Nintsen hozzá sem Egen sem földön hasonló: quis sicut Dnus Deus Psal. iii3. Ei lakozik a magasságh, éj hozzá mehetetlen világosságh i Tim. 6: vi. Ki minden jó adományokkal Attya Jacobus azért mindenekfelett szemei reá nézzenek Psal. cxiii. 27. 28. ezt a jó Istent szeressük! Dávidis azt parancsolya: szeressétek az Urat minden tű ő jótéteményeiért: Psal. 31: 24. Diligunt ut ametur amans! Hesiodus mondotta. Utqui. Ergò. Jó az Is! E.

iii. Ita ivén félelmes Time Deum félyed ötet megh bántani, nagy Vétek a' Jó Istent megh bántani! hoc facimus cum peccamus. Es az oka hogy a mi jó Istenünk, nékia el változik erőn bosszu álló Urra. Jó az Is! Ergò

iv. Szolgályunk nékie. Jó Urat jó dologh szolgálni! szolgályunk hát a jó Ismék. Az Is' Joságra tekintsünk ezt: mert jóllehet az Isten jó mindenekhez; gondot viszel mindenekre, de ellenzőnkéltal a' miképpen a' Királyok, Urak Udvarokhz nintsenek mindennek rendelt próbenjája, hanem tsak a' szolgákk: Ugy az

Dávid 1 vol 5: 1 2 c 238

az Ismék nagy szolgaikra vón nagyobb gondja, nyz hogy azokat az ellenségbenis el tartsa. Az illyenekkel nem lészen semmi fogyatkozásuk, Dávid beszélli Psal. 33. Az oroszlánok tölyei megh éhezenek, szükölködnek: de az Urat keresők semmi jó nélkül nem. Oroszlánok az földnek hatalmassi Nah. 11: 12. ezek néha pusztaságban öltöznek Ezech. 7: ej olyanok mint a szarvasok, kik hogy ki nintsen a' mezőn el hagyják fiokat Jer. 14. és nem találtatnak elesett Lamech. 1: 6. De találnak a' Jó Ismék szolgai, mint David, quem Pater consecrato pavit i Sam. xxi. Ut Viduæ suscepta: Ut Eliæ miracula. Ezért ditsérti David az Istent ekképpen dicsekedvén: Gyermek voltam etc. Psal. xxxvii. Jó az Is! Ergò

5. Confide Deo! megh jő nem tsak egy vagy más állapotbéli; hanem akár jó, akár gonosz szerencsében. Szent Pális ezt jóvallotta: Dicsőnek az Istenben. i Tim. iv. 10. Dicsőt Dávid halyas mint énekel: Én jó olyan vagyok az Istennek házában, mint a' zöldellő olajfa, Bizom az Ismék jóvoltába mind örökkön örökké. Psal. 59: 10. Jó az Is! Tehát mint jó fiak 'j jó léányok végyük szájunkba sz. Dávidnak ama' dicséretét, melly vagyon Psal. 105: Adgyon az Izraelnek Ura Istene öröktől fogván mind örökké, és minden nép ezt mondja: Ugy legyen! ugy legyen! Dicséret Istennek!

Amen!

in Kövend 2da Junij 1776.

Conc.

Concio XXII.

Textus Matt. xix. v. 17. De Bonitte Dei.

Valaki Jnhez akar járulni, mindenekk elötte hinni kell hogy vön é Világnak vezérlö Ura, gondviselö Fejedelme, teremtö Jnē: Ki mindenható erejével é Világat alkatta, böltsességével igazgattya, Jóságával tartya: Es hogy mind hiv szolgainak, mind az ellene rugoldozó gonosz pártosokk érdemek szerint megh fizet végtére. Ez! ez á Kereszténi Hitnek, és idvességes Jndományk egy erösz fundámentuma. Hebr. xi. 6. De Kérdeď: Ki és minémü ez az Jsten? Isaiás azt irja, hogy ez olyan Jsten, Ki három ujjaira függesztve hordozza az egész Föld Kerekségét. Isa. 40: 12. erösz három ujjak ezek! Ezekk edgyike az Jsten Hatalmassága; mely által mind megh tselekszi azt, valami szükséges és hasznos é Világnak. másik ujja: Böltsessége, mely által utat lél sz. akarattyának végben vitelére. Harmadik ujja az ö Jósága; mely által jól kiván tenni minden teremtett állatival.

Á Kik már az Jnnek ezen három ujjaira nem néznek, nē figyelmeznek. Jajt kiált azokk á Próta: Jaj azokk kik az Urnak dolgait nem tekintik! és kezének tselekedeteit megh nem gondolják! Isa. 5: 11. 12. Hogy ez á Jaj mi réánk ne essék, ne légyünk mi az olyanok közüll való, azért figyelmezzünk, nézzünk ez órában az Jstennek bár tsak edgyik Ujjára az ö Jóságára; ánnali inkább hogy nintsen több Jó az egy Jstennél üt in Textu dicit xs. D.

Nem született é világra olyan világos Igazságh, excepta Veritte Mathematica, melynek é Világnak szája ellene nem mondott volna. Ez á Propositio: Jó az Jsten! világossabb igazságh á napk világánál, á mint á mult alkalmatossággal megh mutattam; mégis találtottak, 's találtatnak mais, á kik ez ellen az igazságh ellen eleget szollanak. Azért ez órában ezekk panasszokat ki beszéllem, 's rövideden refutálom, hogy ökis el hidjék az Jstent Jónak lenni.

1. Igy szolnak némelyek az Jn Jósága ellen: Ha Jó az Jn; miért nem teremtette az ö teremtesit nagyobb Tökélletességgel? Item: Mi végre teremtette Jn á Pusztákat, Köszikláket? á Földön 's á Vizekbz á sok mérges állatokat, sok olyan dolgokat, á melyekk talam semmi hasznaninsen, söt inkább az emberekk ártalmára vannak? Obiectio 1.

R. 1. Az Jn mindenek felett való Tökéletes Valoságh, cui nemo similis, E. az ö teremtéseinek mindz tökélletességgel birni nem lehet. Sic enim quæ esset distinctio inter Creatorem et Creaturas? imo et Contradictio esset Creaturam ēē, et oibus perfectionibus gaudere. Ha pd azt kivánnád az Jn Jóságától: Hogy bár tsak tökélletéssebb volnák mindenek mint ma vannak! Ha ugy volnais á dologh, megint nagyobb tökélletességet kivánhattál volna. Et sic porro. 1.

E. Ha ugy vannakis á dolgok, á mint vannak; nem ellenkezik az az Jstennek Jóságával. Söt 2. Azt mondom: Á Jó Jsten teremtvén Nagyokat és Kitsineket, maga böltsességet és Jóságát ebben mutatta ki: Hogy edgyik tökélletesebb, mint á másik; de azonbz mindenik elégh tökélletes; mert elégséges arra, á melly végre Jsten teremtette. Nemesebb az ember egyéb Teremtett dolgoknál in Terris; quia sana raone ꝓditus est; non aliæ Creaturæ; et Bruta sunt Nobiliora Plantis; de mi panasszra az oktalan 2.

áll-

állatokk, quæ non possunt váccinari ut hvó? et quód Plantæ non possint ambulare ùt Bruta? Adott Jn mindenikk a'maga természetikes megh tiráustatoj Tökélletenségét: Unde describens Creationem, óibus adjicit: Et láta Jn hvgy volna. Gen. 1. Non dico quidem, quod Deus pluribus et majoribus effectionibus non potuisset insignire suas creaturas, at si non fecit. Ennek mi panásza? Liber Dnus liberè creavit ùt sibi placuit. Nihil ergò contra Dei Bonitáe. Imò Dei sapientia in hoc maxime splenderet, hvgy ily különbözó qualitásu dolgokat teremthetett. Quod verò aiunt Dei Bonitáe evertere tot res in mundo inutiles: Scile: Terra magnam partem sterilis, et inhabitabilis: maria maccessa et glacie concreta: Pluviæ in mare decidentes: Terræ noxiæ, venenata Ánlia: Fulmina, Tonitrua, morbi: Vermes, muscæ &c. Dico 3. Contrariú potius concludendum: si Deus horum óiúm author est, novit cur creavit. Q. Sapiens, ergò Bonus debet dici, etiamsi nos illor úiúm utilitáe ó assequamur. Qui, et ju non novimus eód usum, ergò nec habent, nulla sequela! Intra in officinam Chirurgi, Apothecarij, Horologiopi, multa ibi debes videre instrumenta magna, parva, Vasa, pyxides, Vitra, quæ cui fini serviant, ignoras, at novit Chirurgus &c. sic se res habet in officinâ summi opificis nempe Dei. Inspice Te ipsum! Hóó est Microcosmos, nullus in toto ejus corpore vel minimus pilus, cui ó sit usus: Ex Venenis animalium fiunt remedia; contra pestem antidota: In musca, v. formica plus admirandum habes, quàm in sole, astris &c. Musca Pigros diu dormire ó finit: et insuper est hirundinum esca, et aranearum. Aranea quid utilius ad repurgandum aërem? Ergò az Isten dolgai ellen ne fúrts mint panaszlódjál.

Episcop. p. m. 18. Inst. Theol.

II. Alii sic querulantò contra Dei Bonitáe: Az Jn Jóvoléven, miért engedi, hogy az emberek az ó nks Teremtése annyi nyomorúságh alá vettessenek? Annyiféle nyavalyákkal igyen, bajos dolgokkal küszködjék? az Istentelenektől háborgattassék? Néha ehezzék, néha szomjuhozzék? oly erós munkával élyen? Dögh halálk, viszáradás, degh essék, rogyjác &c. szenvedgyen. Fortè ajunt, hæc contrariantur Bonitati Dei!

1. R. Minime! Ugyanis! Ha sokakk, tsetsekk látiatnak nékünk az Istennek rajtunk forgó ítéletiés csapási; de mindazáltal sokkal többek Jótétemények áldási. Dixit Poëta Ovid.

Si numeres Annos Soles et nubila toto
Invenies nitidum sæpius ille diem.

Sic: si Dei Beneficia conferantur cum ejus flagellis, csapásai semmit áldásihoz képest. Q. Nints mit szollani az Jn szolga ellen.

2. De 2do: Deus est liberrimus Dnus, ptt facere nobiscum qd vult; semmi! semmi nintsen a mi keserséünk hogy hozzánk szolgált mutassá, si ergò inter Beneficia nonnunqm visitet sive Judicio. Ei szóllhat az Isten ellen edgyetis? Hát

3. hogy 3tio: Azok közüll a tsapások közüll, quæ enumeravi, vagy Ei sokat nem az Jn immediate, hanem mi magunk okozunk magunkk a mi bününkel? quot sunt, qui v. quæ hunc v. illum morbum contrahunt ex libidine? Quot, qui ex immoderata Vita, gula, ebrietate? Quot, qui pastimò Vulnera, imò mortem ex contumaci audacia? Nocet temeraria Virtus! Dizsony sok szinü nyavalyáinkk, sok nyomorúságainkk nem vagyunk a Kolcolói. Demus: Az Isten hozzá's bottátya ez vagy amaz ítéletét vagy külsós személyünkre, v. Falunkra, quid?

quid3 tum? an non sumus digni? qui peccatis scatemus. Ergò non Deus, d. nos accusandi sumus! Annyiralis inkább, hogy ő3 effele csapásüs Istennek ert az igerségat tanityák: Jó az Isten. mert ezekkel nem tsalot az Isten el tsöröltetésünkre; hanem mg3 tetésünkre, üt ipse dicit: Élek én nem akarom etc. Ezech. 33: 11. Es mikor az Ur a megh átolkodott gonoszkat eltörlüs, akkori Jóságát mutattya, mert azokk vesedelmével a maga Hiveit oltalmazza: Faraót el veszti; hogy Izraelt szabadon botsássa, Herodest csapdosa, hogy a xs Tanitványit bátoritsa. Dico

4. 4. Haec Dei flagella Dei Bonitatis esse indicia, mert azok altalmatosságát adnak Ennek Ennek a Virtusra: vedfell! a sütséggel, szegénységgel tanitt Ur mértékletességre: a nyavalyákkal, máskon való szánakozásra: a hosszas nyomorusaigal, Békeséges türetre: az üldözéssel, atyafiui szeretetre. egy szoval mondja Ezs. Pál, a mit ez sok szoval: Az Ur háznunkra dorgál, hogy részesei légyünk az ő szentségének. Heb. XII. 11. sub exemplo docet hoc DAVID Psal. CXIX. v. 71. cita. 5tő:

5: Nem mondhatnád Tonoszsnak a Királyt, nem Kegyetlenekis, hogyha subditusitol azt Eránná, hogy egy ideigh ehezzek, szomjuhozzanak, vagy valami nagy munkát tégyenek, mert majd draga jutalommal megh jutalmaztatnd; sic Nec de Dei Bonitate dubitandum, si n. supra dictis malis vexat, dummodo finem Patientes, promisit nobis Vitam aeternam. Ezt forgattya, ezt tanitya sz. Pális a maga szenvedő Hallgatoinak: A mi nyomoruságinkk egy szempillantaisigh való Tönyüsége etc. 2 Cor. 4: 17. G. III.

III. Sic loquuntur: Cum Deus est Bonus est, et Prasit " ója, cur non avertit omne malum de Homine, vel saltd " cur non significat, hogy az emberre ne lövetteznék " annyi lelki s tzti vesedelmek, az emberis ne ejtené magát annyi gonoszságba? "

Dico 1. Milor én a Te, Te az én gonoszságomk eventusát tudjuk, quid facimus? Ha jó lelkünk von, egy mást előre meghintyük, azon gonoszságrol dehortályuk; ej ezért Jobb mondatunk. Atqui Deus sic facit & Prófas, Verbi D. Ministros dehortatur nos a malo minis, excitat a bona praemiis. Ha ezekkel ne használhat. quis est causa mali? Deus non, G az ő Jósága mg3 marad3. 1.

Dico 2. Nem bánik az Ur egy az emberrel mint az oktalan allatal. Taurok cornua funib. liganto, sic hunc, illúcp ducunt, nos non. habemus liberum arbitrium eligendi malum et bonu; alias nullus Virtuti v. Vitio esset locus, et sic salutis Oeconomia turbaretd. Ezért ha az Ur eröszakkal nem vonnyais az embert a Jora, nintsen hiba az Jmek Jóságában: Hát hogy mitsoda az ember a bünt megh tselekedtein, az Ur hatalmas abból jót Ei hozni, üt Fratrum Josephi factus convertit in bonu Gen. 41: 2.

" IV. Azis emlegetik: Hogy egyes megh az Istennek " Jóságával, hogy az embernek egy ideigh való vétke " örök halállal büntetessék megh? " IV. objectio.

" Ezis nintsen az Ur Jósága ellen; mert ha igaz az ember az bünt megh sontolya mi légyen, által látya, hogy annak az örök halál lehet büntetése. Ugyanis Ei annak az oka: ő maga az ember. A Ki mikoron vétkezik mit vész megh? az örökké tartó boldogságat, melyet Isten igért azoknk kik nem vétkeznek. Ergò ha megh veti egy Eletsin mulandó dologért az örök boldogságot

sajgát, nem illő-é, hogy örök kárhozatot érdemelyen? In sug peccator peccando ladit Deum Ens illud infinitum, infinitè bonú, Ergò dignus aterna panâ. At ecce et hic summam Dei optimi Bonitatem; Deus n. ponitenti remittit omnia delicta. Ergò minden enyi ellenvetések utánis talpán megh all ez az igasságh. Jó az Ú!

Corall. 1. Ha Jó az Isten, tehát ötet szeretni Kell. Megh pld mentől nagyobb a Jó, annál inkább kell szeretni; már pedig az Ú minden ekfelett Jó, mivel nintsen több jó az Jménél. Ergò minden ekfelett kell ötet szeretni. E' mellett nintsin az Jmén minden ó Tulajdonsági között ennél kedvesebb, nints örvendetesebb, mint az ó Jósága; mert az ó több tulajdonsági miriket rettentnek; de ez vidámitt, bátoritt. Megh rémülnünk ha tekintyük az Ú Hatalmát: el bámulnunk ha forgattyuk az Jmén Bölcseségét: rebegnünk Jnaink tsüggeinek, a Vigálynk az Jmén Igasságát: de ha Jóságát szemlélyük; mely ez ó hatalmát, bölcseségét, Igasságát soha el nem hadja, sőtt inkább leghottan vidámul. ujjul. Mikor hát az Istent Jóságáért szeretni s Áldással ugy énekelni: Ki menny égben Te vagy nekem etc. Psal. 72: v. 25.

2dó: Ha Jó az Ú, tehát félni Kell az Úrt. De nem polgai, hanem Fiui félelemmel, hogy megh ne bántsuk Istennünket. Ut Bonus Filius. Bonum Patrem dolet offendere. Sámuel prováal pollok: Félyétek az Urat; mert gondolyátok megh, hogy nagy dolgot tselekedett ső veletek, i.e. benefecit. 2 Sam. XII. 24.

3ó: Ha ió az Ú, et multa bona communicat nobiscum, Ergò az Ú jótétemenyeit máltóképp kell betsülni.

4tó: Ha Jó az Ú imitemur Dei bonitàd. Estote effectiæ &c. Matt. 5. Hogy ugy az Isten Jósága édességét érezzük mind az életb, mind pedigles jövendőb. Ámen.

Concio XXIII

Concio XXIII

Textus: Luc. XII. v. 16-20. De Divite.

Exord. Aliud Tom. II. Conc. LXX.

Exord.

Ultima semper
Expectanda dies homini est. dicq beatus
Ante obitum nemo, supremaque funera debet.

Solon mondotta. Vide Exemplum, ubi et Exordiú, Tomo Concionum meár IV. Conc. XX. pag. 146. ez refer. Aliud exemplum dictum Solonis confirmans habes in Textu hunc Divitem.

Occáo: Ante Text. v. 15. ait Xs D: Megh látjátok, őrizkedjetek a fösvénységtől: mert nem abból vón valakinek élete, hogy bővölködik jószággal. q. d. Nem a nagy gazdagságh: hanem az Isten áldása tartya az életet, a mint látyuk, hogy sokszor a szegények tovább élnek és egésségesebbek, mint a gazdagok. Példabeszédb tanitya est a mi áldott Jsmerő Mesterünk: Egy gazdagh emberb = meséje. Ennek a gazdagh példáiáb az adatik elsőb I. Hogy igaz amaz 2ik mondás: Quo quis scelestior, eo fortunatior: sokszor ki minél gonoszabb, a Világon a' boldogabb, gonosz vala ez a gazdagh, mégis ám jól termett mezeje.

Occáo:

Exeg. 2

Exeg.

I^mo:

Ais: Atqui Impiet as maledicta: Moses scribit: si nolueris audire vocem Dni tui, maledictus eris in agro, maledictum horreum tuum, maledictus fructus terræ tuæ.

Deut. 28:

Qk. 1. Pœna in V. Testmo erant a potiori temporales. 2. Permittit aliquando Deus Impios prosperari, ut bonos in fide exerceat, et ad adpetenda atqꝫ continuò acquirenda bona futuri seculi impellat. 3. Sinit malos prosperari, ut hac sua bonitate ad pœnitentiam invitet:

ejs.

et si non egerint pœnitentiam, graviori supplicio eos afficiat. Ösve gyüjtöd, u. m. Jérémiás, az Istentelenekét, mint a mésárpélyre vált jutalékot; ej tépited ötet a megh ölésnek napjára. Cap. XII. 3. quæ cùm agri hujus divitis attulerunt uberes fructus, non factum est propter meritum pietatis ejus, erat n. impius, sed factum est ut invitaretur ad resipiscentiam, et si non resipisceret, gravius concideret.

Sollicitudo: 2. Ennek a gazdagnak példájában tanittatik, hogy mely igen nagy sokaság e világi jót arannak sárgalmatosságát. Cogitabat dives intra se dicens: quid faciam? non habeo quò congregem fructus meos. Divitiæ maximis curis exercent studiosos suos, et nec interdiu nec noctu sinunt tranquillam agere vitam. Prima hìc cura, ut congregentur divitiæ, quæ labores hìc non sunt subeundi? Secunda cura, ut partæ divitiæ augeantur; quæ miseriæ hìc non sunt sufferendæ? Tertia, ut auctæ conserventur, quæ sollicitudines hìc non sunt suscipiendæ? quid faciam, inquit, quod non habeam quò congregem &c. Hoc illud est quod Paulus scribit Timotheo: qui volunt ditescere incidunt in tentationem et laqueum &c. 1 Tim. 6: 8. siquidem radix omnium malorum est studium pecuniæ. Vanum ergo est ex divitiis tranquillitatem sperare.

3. Adumbratur in hoc divite ingenium impium, qui beneficiis Dei non excitantur ad pœnitentiam, verùm abutuntur illis ad impietatem. Hoc, inquit, faciam: quid facies? num superabundantiam opum dispensabis pauperibus? at de pauperibus ne quæritur quidem. Num inopem vicinum de tuo adjuvabis? sed ne vicinorum quidem ulla fit mentio. Num Consanguineis et Amicis aliquid donabis? nihil minus! quid ergò facies? Destruam horrea mea, et majora faciam, et illic congregabo omnia, et dicam animæ meæ: Anima! habes multa bona &c. En hæc illa sunt, quæ divi-

tes.

tes ex divitiis sibi pollicentur primò Vitæ tranquillitatem, secundò lætæ Convivia, tertiò voluptatem ex omnibus bonis suis.

Exitus: 4. Adumbratur in hoc divite, quem exitum habeat spes Impiorum, dixit n. Deus: Stulte &c. h. e. Deus ita ordinat et punit studiosos divitiarum, ut in spe sua pudefiant, et tunc maximè opibus priventur, cùm jam illis lautè vivendum esset. Et ut sciremus Deum exemplò hujus et aliorum divitiarum studiosos taxasse Christum, addit xs generale illud dictum: Sic est qui recondit sibi, nec est ejus Deum dives. 2: 21. q. d. quod dixi de uno, omnes intelligi volo, hungaricè solet dici: A' mint Pálnak mondanak, Péterais értsen annak.

Disce I.

Valaki világi jóraiból ö magát Boldogé teszi, hasonlan ítél. V. m. I. Vid. hanc Doctr. in Tomo in Jovoczky elaborato ad Text. Prov. xxx. 7. 8. Conc. xxv. Doctr. 1. Corollario jmò et inde redde usq Doctrinam IIdam.

Disce II.

A' Gazdagságh sokszor bolondá teszen. V. m. I.

Láss más Példákot, ezre: Ns. Sándor igen megh gazdagula, de azonbs megis bolondula, elmene az ese. Nem el mene ezen emberé, a' ki ember magát Istennek lenni állitya. Atya sic ipse Ergò. &c. Nabugodonozort az ö gazdagsága Daromra változtatta. Hiszé a' Báromnak nintsen ese. Ergo. Norvegiai és Dániai Királyi Asszy, Margarétá volt a neve, felettébb bölcs harapván és meghizetven a' gazdagságh ízét, a' lehen fértéra Külön, külön a' tehénre, a' hór Kémönyére külön, külön az hézra adót kezde vetni. Emel

Ennél sem volt á Salomon espe, az ilyenre illik az Isten panaszsa: Megh épiték ab én népem hussát. Mich. III. 1-4. A' ki elfeledkezik az ő Istenéről, jóltévőjéről, mindennapi Gondviselőjéről, nem sok espe annak, sőtgui hoc faciunt divitiæ. Isten panaszsa: Mindenkinna megh hizott az Izrael, Isten ellen vagdalkozott. Megh lövéreitől, megh gazdagotál: El hágyá az Istent, kifelmagasztalta őtet, ę megh utálá ab ő megh szabadításának Kőszikláját: áldottad az ördögöt s nem az Istent. Deut. 32: 15. 17. Hinc Historia Sutoris, qui pauper Deum cantando laudat: at ditatus nil minus, tantum de divitiis cogitat. in Summa Bono pag. m. 128. Ex eodem summo Bono refert Historiam Divitis Pithiī pag. 138. Salomont mérjemé néktek említeni, ő nállánál elsőbben Böltebb embert ne hallottál; de mikor egy megh gazdagodék, ennél gazdagabbat soha sem olvastam, n. m. a kinek, hogy egyéb gazdagságát el mellőzzem, Feleségé vala 1000. jó szegény legény, a ki ennyi feleséget gazdagon pompásan el tarthat? mi lett végre e' gazdagh Királyból? Bálvány imádó: lőszem a ki semmit imád, semmi a bálvány, mintsen annak jó esze.

Cita 1. Sőtan ha megh gazdagult, azt mondjátok a mit annak hallhis Dives Luc. 12: 4. cita. Semen Arvát, örvegyét megh nyomorítnak s ezt mondják: E'dolgot az Jr nem látya! Psal. 93: Eccla. talu Szőlőjét, szőlőjét fel szaggják, bontogattyák. Atgui ezekről az á ki a szőlőjekkel nem gondol.

Cita 1. Sőtan ha megh gazdagult dőrbészlésre, részegségre vetemedne. Részem Ki estelen, ha nem a részegh? Sőtan el telvén gazdagsággal, megh hiznak, megh vérszedne, asztán mint az ábrahot menyló a más feleségé után nyerítnek. Jér. 5: 8.

Hiss.

Részem á Lovak, akar mi ló, akar másfele ló légyen mintsen ezse, ilyne Dávid: Psal. 32: 9. cit.

Ergo. Hogy á ne mondassék mi nékünk: Bolond! én tőlem ez á tanács: Kiki ugy élyen Isten áldásával, hogy á mellett megh gyüjtsön kintsét, mert el mulik e'Világh, ma, holnap ide hagyhattyuk á nagy asztagh búzát. Ember! ez napon lelkedet megh kérhetik.

Dicse III.

Ha kinek ab Ür vagy lelki v. Testi áldását adta s adja, mélto hogy ezt Kérdezze: quid faciam? t. i. ezen nálam lévő Isten áldásával. V. ni 5. et si in malis finem.

quid faciam? K. A! Megh áldotta Ür határunkat buzabéli áldásával. jól termett á mi mezőnk, jam quid faciemus? Panaszra fokajtuk ezen gondaggal ezt mondván: Vinitis Nova tabernacula etc. Jó ökrökkel ő nyjan vélle: Ezt tselekszem etc.? 2. ix. Ezzel kistappuk lelkeinket: Lelkem! sok Esztendőre etc.? Igenis ezután á gazdagokkal halgassunk, erre nézzünk: á Vipera mérgéből orvosságot Épittünk. á Teremtő fűről ide mézet szedjünk, rossz példából jó kimet vagyunk.

Quid faciam? Hoc: El rontsuk szívünket. Jérémiással ez á parantiolae: Rontsd, törj! Cap. 1: 10. Ez tőllünk ez á tanács á gazdaghoz: Rontsd el szívedet! Sincse sok gazdagnak kivále á fővényből, hanem a maga szuszékja, kassa. Gabonája, pénzes ládái: melyekből ritkán részesül a szegény: nem jó tsűrök ezek! rontsd el! nem jót mondok: quia ubi Ignis, fur etc. divitias consumunt. Más tsűröket épittünk hát, ad exemplum Diviti, amaz olnál nagyobbakat. Ez á tsűr az Ür Ládái, mely sokszor kivan téve in Eccla v. szegények számára. Ez á szűr á Kolduló szegényeket marja, e' hátrányos Gabonás, vit Ezzel ámyedet.

Rontsd!

Épits!

myedet ne féltsd Tolvaitol etc. quia Extra forcunam est. Dic
cum Divite: Ebbe tahtarom minden etc. scio n. illud: Prov. 19: 17.

Curam habe animæ! Quid faciam? Ez mondom lelkemnek: Lelkem! ha á gondagh Lelkével bészélget. Tanuly á gazdagtol! Többet beszély lelkedel, mint testeddel, mert á test és á vér nem tanit jó dolgokra Matt. 16: 17. ’s mic Paulus: Nem tanáltattam semmit á testtel és á Vérrel. Gal. 1: 16. Lelkem! ait dives: Sok = vagyak. Ez á gondagh lelke számára le tett jószáju érti: Búzát, borl. pénzt ’s több testi jókat. Igaz an á neve boldog: pénzát akar tudva vesztegetni, nem tudt á lélekkel buza etc. Ergò Á mi lelkünk számára gyüjtött Jók légyenek: Az Istennek akaratyából tselekedjé, ist xsi Joh. 4. 34. á XS Tudománya am á menyből alá szállott manna, melyből ha észünk megh nem hal lelkünk Joh. 6: 47–51. Ezekkel tsinálj lelkedet.

Quid faciam? Megh m: á gondagh: Nyugodjál. Bona res quies! Nyugodjál hát; de miből? Nyugodjál á feleslegh való gazdagságtol: á tellhetetlen tsinálástol: á bún tételtől. etc. Nem lehet ételen nyugodni! Egyélj ez lelkem! Mit? Cibum sapientiæ, ezzel invitál salomon minden lelket: Hát szomjan hogy nyugodjunk? Iggal ez lelkem á borban, melyet salomon tőle Prov. 9: 5. ’s abból á vízből, melyre Az Ur xs hivia Joh. 7: 37. 38. Ételt, ital mellett Vigadni hivia á szeretegh. Vigadj ez lelkem! miben? in quo David: Psal. cxxii. 1. et Cap. lxiii. 3. in Rythmis.

Mind ezekre mivel mondtsalak? Ezzel az Ur szavával: Ha éjjel megh kérik lelkedet. Quid faciam? Vos enim docui gratiter quid faciamus: at ego, cui annuum Proventum reddidisti, quid faciam? Hoc faciam, quod Timotheo ir: 2 Tim. iv. 2. quia vero, frustra plantat Paulus, irrigat Apollos, ni Deus dederit incrementum, Nexum az Ur, kinek majestási épitesi vagyunk, adjon lelki haszuot. Amen.

Conc.

1 Cor. III. v. 7.

Concio xxiv.

Textus: Matt. III. 2. 13.–17. XS Baptizatur á Joanne.

Szolott dolga az Imék: Ha Ezektől eleitől fogván fel vett valami nagy hivatalra, erőtlet hivatalától végben vitelére előre el Készitette ’s fel szentelte. Innen solennis Inauguratiolt, nevezetes Hivatalra lett fel szenteléstt példáit olvasuk á sz. Irásban. Mojsest fel vészi az Isten hivatalra, hogy leune az Izráel népének vezére ’s ime miképpen az Istén előre Készitgeti, fel szenteli! Ha Mojsnek rebegò nyelve és szollása, az ékesen szóllò Áront Isten mellé adja, hogy Istentől lett bötsülettel ása á nép előtt hiteles, és mind á nép, mind á Király előtt illendò méltóságu legyen, az Ur tudat tehetò erővel fel ruházza Exod. iv. Áront fel vészi az Isten Fò Papságra, és abban tiszta tétellel, az Áron vesztegetnek hiztelen lett megh virágzásával erősite megh Num. 17: Vide Inaugurationem Elisæi P. in officiu Proticum 1 Reg. xix. 16, 19, 20, 21. Mitu alia. Nevezetesebb példa mind eszünél, mely van in Textu. Jmé itten az Ur ő Felsége é Világh Messiássát, hogy hivatalához tartsa Professorságra mely solemnitter inauguralva fel szenteli! Nagy dolgok lettek itten. A XS megh tértsteltetett: az égh megh nyilatkozott: az Jmék lelke minek egy Lélaunk á xsra le szállott: az égből meunyei szózat hallatott; mely ezt mondotta: Ez az én szerelmes fiam etc.

Puncta iv. Examinanda: i. Cur xs ad Joannem venit?
ii. Quomodo Joannes noluerit xm baptizare?
iii. Cur xs baptizari voluerit?
iv. Quomodo xs per apparitionem spûs Sancti et vocem Paternam inauguratus sit?

Ad.

Ad 1mum: Cur xs ad Joannem venit? scilt Dnus ad Servum, Unigenitus Dei ad ministrum Dei? Indicat Evangelista: Ut baptizaretur ab eo. Atqui debebat Joannes xti gratiâ ire in Galilæam, et non xtus venire in Judæam? Ita judicat humana ratio; verum aliud divinum Consilium. Certis id factum ex rationibus, quod Joannes non in Galilæa; sed in Judæa xm baptizaret, et de eo testaretur. Prædictum siquidem erat, quod vox ista Præcursoris in deserto Judææ clamatura esset, et ibidem xm Israeli manifestaret, et Agnum Dei tollentem peccata mundi coram veluti Populo ostenderet. Hinc xs accedit ad Jordanem baptizandus. Unde? Ex Nazaret Galilææ. Quando? Cum Joannes jam aliquandiu Cdicasset et baptizasset, et Populus magna frequentia ad eum, ut baptizaretur, accederet. Luc. III. Tunc ergo accessit, ut initia revelationis fierent præsente et inspectante Populo.

Esa. 40: v. 3.

Ad II. Cur Joannes noluerit xm baptizare? Ex consideratione mattis xti, et contra propriæ tenuitatis. Ita et supra dixerat: Indignum se esse, qui vel corrigiam illi calceamenti solvat. Præterea sciebat xto non opus esse ut pænitentiæ baptismo baptizaretur, ipsi imo opus esse a xto baptizari, et arbitrabatur indignum absurdumque esse, si Dnus a servo baptizetur. Ex his capitibus dicebat: Ennékem szükséges h. te tölled megh kereszteltessem 's te jöszszé én hozzám? v. 14.

1,)
2,)

Ad III. Cur xs baptizari voluerit? Vult xs D. baptizari; sed non a Scribis, vel Pharisæis, kik abb az idöbe mint valami Missionariusok mind a Tengert, mind a Földet bé kerülték, hogy Pogánybol sidot tégyének, és a Prosélytust, i. e. a Pogánybol sidóvá lett embert megh keresztelni szokták vala Matt. XXIII. 15. sed vult xs baptizari a J. Baptista.

Ais:

Ais: Hiszem a K. sz. János Keresztsége volt Baptismus pænitentiæ; innen olyakat keresztelt sz. János, kik bünösök voltanak, kik bünöket megh vallották 's arrol pænitentiát tartottak: A xs pd soha bünt nem tett, ártatlan, széplö nélkül való volt, tn hoc baptismo baptizatur? ||.

Caæ:

R. Baptizatur xs hoc baptismo ex his caussis. 1. Hogy bizonyságat tenne arrol, hogy ártatlan lévén, továbráis szentül kiván élni. 2. Ut ostenderet baptismum Joannis esse a Deo. 3. Hogy mindeneket példáiával tanitana, mint kellene az Isten szolgait megh betsülleni és azokkengedni. 4. Cselekedte az Ur xs a bünösök biztatására, hogy a mit mások bünök bottánattyára tselekedtenek, mindön látnák, hogy a xsis azt tselekszi, annális inkább reménségekben megh erössödnének. 5. Exemplum dedit magnatibus quoo debeant legem et ipsi servare, cum ipse major omnibus servat eandem. 6. Suo exemplo omnes movere voluit, ut ad baptismum Joannis accederent.

Ad IV. Circumstantiæ hujus Baptismatis videndæ.

1. Ki jöve a Vizbol. t. i. a Jordán vizéböl. Ergo belé meritetett vala; ugyanis régen az egész testnek vizbe való meritésével ment végbe a Keresztségh. Igy keresztelkedtek a Sidok, Aplok, elsö Keresztének. Sot mais némely Keresztény Nemzetségek é szokást megh tártyák. Igy Keresztelt sz. Jánosis. Ezt bizonyittya hogy a xs fel jött az Jordán Vizéböl. Ezt az az hely, holott sz. János keresztelt, t. i. a hol sok Viz, v. mély viz volt Joan. 3: 23. mint Bethabaránál, és Enonnál, hol a Jordánon rév volt Joh. x. 41. Ide való am a Fö szeretsenk példáia, qui penes Aquam baptizatus est Act. 8: Itt lehetne szollani arrol: Cur hodie non sic baptizantur? Scit. Ut Consuleretur Clinicis, Mulieribus, et Infantibus.

2.

2. Az Egek megh nyilatkozának. Sőt Lukács ezen
historiát irván azt jedzette megh: hogy abkor nyilatkoztanak megh az
egek, mikor az Ur xs Könyörögne: Ugyanis lehetö hogy a xs ki jövén
a vizből, teérdre essett, imádkozott, az Ímek ajándékáért, mely et Jn
adando vala az Ur xpo. Aperti Coeli: / Deus prosuis est in
Coelo et in terra Sepe facit mirncula. In gratiam Populi Israelitici
divisit mare. In gratiam Mosi et Aaronis aperuit terram: In
gratiam Eliae Caelum sapius. Et in gratiam Stephani Act. 7: 56.
In Textu in gratiam filii D. xti. Aperti Coeli / Cur? Jam ut
esset ostensum eum de Caelo venisse, et Caelestia docere velle:
hinc illud: qui de terra est, de terra loquitur, qui de Caelo est &c.
Joan. 3: Jam ut sciremus xm esse eum Mediatorem, qui pacem
Caelestia inter et Nos restituerat Eph. 1. Jam ut docerem ur
xm esse, qui nobis Coeli Januam reseravit et ad Jhrnem grata
aditum fecit.

3. Spiritus S. super xm descendit. Cur? An ob id ut illi
in rebus gerendis adesset? An xs hactenus illo caruit? Neguagm.
sed ut per hoc xs mundo innotesceret. Et Joannis testimonium
illud: Ecce Agnus Dei qui tollit peccata mundi! confirmaretur.
Quin ut et Joannes ipse xm Dnum cognoscere et Conf. Joan. 1. 32-34.

Sed cur descendit in specie Columbae? Quidam arbi-
trantur allusum esse ad Columbam ex Arca Noe dimissam, et post
cum ramo olivae reversam. Quo figurabatur xm eum fore,
qui pacem adferat mortalibus, juxta canticum Angelorum,
et verbum Apli Eph. 11: Haec cogitatio quidem non est inanis,
videtur tamen simul ostensum esse quid in cordibus xto credenti-
um operaturus foret Spus sanctus. Nempe hoc ipsum quod xs in-
fra Cap. x. dicit: Estote simplices sicut Columbae. significatu

est

etiam, qualis futurus est Rex Coelestis, nempe mitis. Vid. Matt.
xi. 28, 29, 30. et mansuetus Jta. 42: 1, 2, 3. Non visa est species Aquilae
sed Columbae. Hinc et Eccla in Canticis Columba vocata est; Vide!
Spiritus Sanctus non generat Corvos, Aquilas, Accipitres; sed Columbas.
Proinde videbit quisq. quale referat ingenium! Columbae an Aquilae?

4. Vox caelitus audita. Non simpliciter vocem hanc
auditam esse dicit; sed nominatim de Coelis auditam. Nec Angeli cujus-
cun vox delata est, sed Patris. Vox audita talis: Hic est Filius
meus. Vult hoc testimonio Pater noster notum esse mortalibus in
xto esse sitam illorum salutem. Qui credit in Filium, nisi alibi, habet
Vitam. Item: qui non credit judicatus est: quia non credidit in no-
men Unigeniti Dei. Hic est Filius meus / q.d. quem huic vobis
mitto meus est Filius, quem mihi diligo, proinde ipsum audite. Mis-
hactenus vobis servos meos Prophetas; sed hos contumeliose tractatos oc-
cidistis. ob quam causam in Universum poteram vos abjicere. Verum
ne quid committatur ex parte mei, ecce mitto Filium meum dilectum,
sed et hunc contempseritis; nullam ex mihi gratiam expectetis.

Ex his sequentia discenda:

1. Chs cum a Joanne baptizatur, non ea formula baptizatur
qua habetur Matt. xxviii. v. 19.

2. Senki nintsen a szentségek olyan felsöbb gyakorlásán, hogy né-
mely szentekbe ne tselekedjék lenni. Ecce Joannes B. ab utero Matris
Spiritu S. repletus adhuc vult sanctior esse cum ait: Emendem jusz-
tegyes hogy te tölled megh keresztelkedjem. v. 14. Hinc Apoc. xxii. 11.
Boni Christiani Symbolum esse debet illud et V. Caroli Symbolum: Plus
ultra! Többről többre. De Virtute in Virtutem Psal. 83: 8.

3.

3. Jollehet ezen xs Hexeptsége alkalmatosságával hárомrol van emlékezet, U. m. 1. a' Fenrol, ki megh Hexepteltetett. 2. A' Szt Lélekről, mely Galamb Képben le szállott. 3. az Atyáról a' kinek hangjából ez szózatot hallották: Ez az én szerelmes Fiam etc. mégis innen kívül sem következik az a'mit némelyek akarnak, hogy itten az Istenségh három személyéről volna emlékezet. Ugyanis vegyük fel! Pater hic describitur ut Deus immunis, Filius ut summi Dei filius, Spús S. ut donum Xtó Cœlitus datum. Pater conspiciendus proponitur in Cœlo regnans, Filius in Jordane baptizatus, Spús S. jug Xtó baptizato requiescens. Ergó infirmissima est consequentia ad Unam Deorum trium Divinitét, qua ergó confidentia dictum olim illud: Abi vane Arriane, et videbis in Jordane, S. Trinitét plané.

4. Quod xs sit Filius Dei a nemine ptt cognosci, nisi per revelationem Dei Patris immotuerit.

Hanc docent veritét illa Xti verba: Nemo novit Filium nisi Pater. Matt. xi. Item xs ait ad laudabilem Petri Apli confessionem: Tu es xs Filius Dei vivi! Caro et sanguis non revelavit tibi; sed Pater meus qui in Cœlis est. Matt. xvi. Ergó rogandus est Deus Pater ut cognitionem filii sui illustret in cordibus nostris. Rogandus xs D. filius Deo dilectus, ut interpellet coram Patre pro nobis. Azonk éllyünk szentül, igazán és mértékletesen hogy az Jsten Lelke vígasztaló szent Lelke reánkis leszállyon és örökké lakjunk maradjon.

Amen!

in Kövend 16a Aug.
1776.

Conc.

Concio xxv.

Textus: Matt. xxviii. v: 19. De Baptismo.

Sæpe valedicto ruxus sum multa locutus: Sæpe eadem mandata dedi. Ovid. P. beszélli, hogy mikor ő néki maga házától Romából száműzetésben kellett menni, sokat bátorított, sokat hagyott ott a' maga háza népének. Így van mais' hogy mikor az emberek vagy bujdosás, vagy halál által, v. másképpen egymástól végképpen eltávoznak, egymáshoz való dolgaikat, v. tanátsokat, v. utolsó parantsolattyokat az övéikkel abkor jelentik ki. Sok volna a' Példa erre. Unum alterumve commemorabo: Mikor Illyés Elizeustól el valék, utolsó akaratyát abkor jelenté meghnéki, és Palástyával együtt Lettői lelket hagyá néki. 2 Reg. ii: Dávid mikoron meghalása sok dolgokat parantsola Salomon Fiának, hogy szerencsésebb lehetne Salomonk országlása i Reg. ii: Si xs cùm esset in Cælum ad Patrem abiturus mandata dat suis Discipulis, inter alia in Textu. Prett. L. i. Eleg. iii.

Ez olyan szent írásbéli hely, melyből némelyek Erősnek meghmutatni azt: Hogy az Istenségnek háromszemélye lészen: az Atya, Fiu, és Sz. lélek: és egy állatya. Videamus num sequatur illud. At ut illorum opinio possit accuratius refutari, illos argumenta in tres Classes dividemus. Classis

1ma: Cùm aiunt: A' Kinek nevére v. nevében Keresztelkedik valaki, akkor annak imádására, tiszteletére el kötelezteti, és így annak Istenné tselli lenni. At qui in Textu baptizamur in Nomine P. F. et S. S. Ergo? ||
||
||

R. 1. A' szent Prásbol ki nem tettzik, hogy az egy átalyábz
In légyen a' kinek nevére Keresztelkedik valaki. Exemplo patebit:
sz. Pál irja: Hogy a' Sidok mindnyájon megh keresztelkedtek Mosesbz
a' Ködben és a' Tengerben. 1 Cor. x. 2. Már ha megh állana az
ellenkezök okoskodása, igy Moses In volna: mint mondjunk a' Ködröl és
a' Tengerröl? Scio nemo his attribuet Divinitatem. Item:
Erkézvén sz. Pál Efésusba, talál ott holmi Tanitványokra, kérdi töllek:
Mire Keresztelkedtetek megh? illi: A' János Keresztségére. Act.
xix. 3. már pedig sem János, sem az ö Keresztsége nem volt Isten.
Item: Sz. Pál ait: A' kik a' Jésusban megh keresztelkedtünk, az
ö halálábz keresztelkedtünk megh. Rom. 6: 3. tudom jid h. senki
a' xs halálát Innek nem mondja. E. argtão adversariorum suprà
recitata non procedit. Annyivális inkább 2do:
Hogy a' sz. Prás azt tanitya: Hogy a' Keresztségh arra való, hogy
az által valaki megh bizony itsa, hogy ö kinek légyen Tanitványa,
és azért annak nevére keresztelkedik megh, kinek Tanitványa akar
lenni. Exemplo res patescit: sz. Pál abban gyönyörködik, hogy
ö senkit nem Keresztelt, hanem tsak Krispust és Cájust, hogy
valaki ne mondhatná, hogy ö az ö nevére keresztelt. 1 Cor. 1: 14.
i. e. senki ne mondhatná, hogy azokat a' kiket Keresztelt, a' maga
Tanitvánnyává tette volna, quatenus vocarentur Paulini. Igy
a' Sidok Mosesben, a' Ködben és a' Tengerben mondatnak megh
Keresztelteteteknek lenni; mivel imidön a' köd öket az Egyiptiusok elöl
el fedezte, Moses a' tengeren oket száraz lábbal által vitte, ez
jeleket látván a' sidok, a' melyek Moses áll lettek, kezdettek ma=
gokat egészen bizni a' Moses vezérlésére, hogy lenne nékiek
vezérlö tanitó Mesterek. Si baptizari in Baptisma Joannis
idem est; fieri discipulos Joannis, unde illi idem dicuntur

bap

baptizati in Nomen xti Act. xix. 5. h. e. facti sunt discipuli
xti. Igy is láttyuk: Valakinek nevére megh Keresztelkedni, nem
azt tészi, hogy az ember azt Istennek tartsa a' kire keresztelkedik.

IIda Classis. Cum aiunt: Más szollás modjai ezek; a' melyeket
elö számlálánk; mert más Mosesben, más Mosesnek nevébz
Keresztelkedni: Más Jánosbz, más a' János Nevében; de
sohult nem mondatik; hogy valaki a' Moses v. János
nevében keresztelkedett volna megh, mint itt mondatik,
Atyának etc. nevébz. Ubi quia semel exprimitur: szent
lélekk nevében, hoc indicatur Irium Una Essentia,
Personae autem omnes tres nominantur. Ergo az Is=
tenségh vön 3. személye és egy állattya. ?

R. 1mo: Hic Essentiae v. Personae nulla est mentio, nulla Unitatis 1.
nulla Deitatis: Ergo a' mint te el mondhatod: Hogy az Atya a' Fiu,
a' sz. lélek egyek állattyokbz: Enis, hogy egyek személyekbz: Ha
te hogy személyekbz hármok. Enis, hogy állattyokbz harmok;
mert három személynek, három állattyais vön: Ergo hoc unde
accepisti, hogy ez a' szó: Nevében, állatot jelentene? 2do: 2.
E' tsak Compendiuma a' Stylusnak, hogy ez az szó nevébz semel ös.
Külömben igy kellett volna mondani: Baptizantes in noe Patris,
et in nomine Filii et in nomine S. Sancti. Es igy ha már ez a'
szó: nevében állatot jelentene, abbol a' következnék, hogy igy min=
denikk külön külön állattya lenne, consequenter a' háromnak
három állattya. 3o: Az az ellenvetés sem nyom sem= 3.
mit, hogy másutt nem mondatik a' Keresztelkedés valakinek ne=
vében lenni, hanem tsak itten; quia juxta ductum Scripturae Sacrae,
a' xsbz's a' xs nevébz Keresztelkedni mind egyet tészen.

Hinc.

hogy más állattya vón liát a Fiunak, más az Atyáb, más a Sz. lélekk. mert ha egy állattyok volna, hármon nem nevezettetek volna.

Not. 3. Nem a xs szavaival Exceptelnek, a Ekt így Excepteltk: Kxceptellek Atyának és Fiunak és Sz. lélek Istennek nevében, ha nygamis ezen szót: Istennek, az Ur xs nem mondotta. Méltó itt megh emlitésre a mit mondott régen Hillarius; hogy a Kxceptségnek lenni kell: In Confessione authoris, et Vnigeniti et Domi. Aliás plura dicturus de Baptismo, nunc ejtv

Doctrina:

A Ki hiszen és megh Kxceptelkedik, idvezül.

Marc. xvi. x. i v. Amen!

Conc. xxvi.

Concio xxvi.

Textus: Luc. vii. p. 36 = 50. De Pharisæo xm ad Prandium invitante et Muliere pœnitente:

Igen draga é ditsöséges tselekedetét irja elönkb a xstus Sz. Matt. Cap. xv. 22. et sq. holott azt olvasuk: Hogy midön am a Kananeabéli Asszon leánya az ördögtöl sokaigh gyötrettetett volna, é a se magáb vigasztalást, se leányának orvosságot sohult nem talált volna; annak a xs hatalmas dolgainak hirét megh halla é ö utánna indula: é mintsem Kananeát határában megh találta volna, az Urnak a Jesusnak illyen kemenkedésel teljes bsédeket szolla: Uram! Davidnak fia könyörüly ön rajtam; mert az en leányom az ördögtöl szörtelen gyötrettetik. De a xs a remenkedö ajyb semmit nem felele. Ismét megh vjjitya az Asszy a xtus remenkedö szavait e ait: Jesus Davidnak fia könyörüly en rajtam! de ezen kérésére a xs semmis nem szolla: hanem a Sz. irásnyok remenkedtk, hogy mivel régen Ejáltos utánna, halgassa megh, é jo válosszal bottassa el: De ezekb instantiajokrais igen gyenge választ ada, ezt t. i.: Nem bottátottam en a Poganyokért: hanem az Izrael házának el veszett juhaiért. De megh sem szünik megh az asszegény Asszy a Jesus után Ejáltorni, hanem közlebb járul hozzá, térdre esik előtte s igy szolla: Uram Davidnak fiával légy segitségel rajtam. De ekkoris a válasz tsak igen igen vékony lön; ait n. Jesus: Nem jo a fiakb kenyereket el venni s a ebekb vetni. Mely szavára Urunkb az nagy hitü Asszy lelkibe megh buzdulván, legyerver

szivel,

szivel ezt mondá: Ugy vagyon Uram; de az Ölyöktis azokkal a' mosolékokkal soltanak élni &c. Ellen nyere oktán ilyen övendetes feleletet: oh Apúnj állat nagy a' te hited! légyen néked a te akaratod szerént.

Mind ezekből azt látyuk's tanulyuk: oly tsudálatosok az Istennek az idvesség dolgában az emberek közüll minden munkái; hogy azokon egyat bámul az emberi elme; és s. Pállal azt kiáltozhatya: oh Istennek bölts[illegible]egének mélységes gazdagsági! Rom. II: 33. Sőtpsak ugyanis a' xs a' magához valo szeretetnek tüzét a' nyers falkban meghgyuj-tya; hogy az Apsúi fák tudjak szégyenleni: sőtpsak az erön hitüek dölli ö magát el vejti: hogy a' nád szállmodjára ingadozó hitünk tud-janak megh vetteuni: uti mi Mulieve Chananea: sőtpsak a' bünöktöl vossi fel Kegyelmének ephözéül, hogy azok által a' magok szentségekben bizotak megh szégyenitse: uti mi Textu per Mu-lierem peniteutem prudefacit Phariseum. Jrjá mi Textu:

i. Hi volt ez a' Simon. Ki a' xst házába fogadta's jó szivel látá?

ii. Hi volt ez az Aszy mi Textu? et quid fecit?

iii. Az Aszy a' xhoz való buzgoságával mi jót nyert?

Ad i. Hi volt ez a' Simon? Némelyek ugy gondolkoznak, hogy élete légyen annak Bétániában lakott Bélpoklos Simon, kit a' xs megh gyogyitta hálála előtt egy levés idővel, a' kinek házában Mária a' Lázár nénnye a' Jésus fejére annak jószéle Nárduszból készitette drága kenetet öntötte vala. Matt. XXVI. De nem ez a' Simon a' mü Simonunk K. H. mivel ez a' Bélpoklos Simon a' xst a' maga házában az Ur xsto halála előtt mint egy hatod nappal fogadta vala bé; de ez a' mü Simonunk a' xst a' maga házába bé fogadta halála előtt mint egy 3. Esztendőkkel.

Mások ezen a' Simonon értették azt a' Simont, ki a' xsto válasz-tott Tanitványa vala Matt. X. 4. a' ki más nevezettel Simon Zelotesnek ne-

nevezetik vala. és a' kinek házánál esett ama' mais igen hires laka-dalom, melyben a' xs a' vizet borrá változtatta vala Joan. II: v. 9. De nemis a' volt ez a' mi Simonunk; hanem volt ez egy fü vendéglövö Nagy Uri Mlgs ember, a' Jerusalemi nagy Synedriumnak v. Synedriumnak egy tanátsos tagja: szerzetére neve Farisæus. Ki az Istennek országát várja vala. és a' xst ismérni, látni, néki gardállodni régen hogy kivan-nya vala, azért mostan alkalmatosságát nyervén a' xst maga házához be hiva hogy vélle ennék v. 36. Ehez a' xs be méne és asztalhoz tele-pedék vélle. Et mox hunc dixit xs Parabolam illam, quæ habetur v. 40-43. His ita intellectis

Ad II. Hi volt az az Aszy. Ki a' nevezett Simon nevü em- Ad II.
bernek házában a' Jésus lábait könyhullatásával öntözgette, ötet tsókolgatta; Fejét és lábait drága kenettel kenegette? Ez arántis nem igyeznek az értelmek; Nem volt ez az Aszy a' Lázár és Mártha Attyokfia nénnye, ki Béthániai vala, mely Béthánia Jerusálemhez egy frombat napi járó föld volt. Nemis volt ez Mária Magdaléna. mar igen bünös Aszy. ki a' xshoz megh tért vala, kiből a' xs hét ördögöket üzött vala ki Luc. V: 2. mert ez Galiléából. és nevezetesen annak Magdala nevü Városából való vala, hanem volt ez Galiléának Náim nevü városából való. Ha ennek az Aszynak nevét szeretnéd tudnia: az Evangélista ki nem irta; ha-nem közönségos nevezettel amartalos-nak bünös Aszynak nevezte. Pec-catrix bünös Aszy'. valyon minémü bünei voltának ennek az aszynak?

i. Régi szerént, ugy mondanak a' zsidók, abban vala büne; hogy ez igen hoszszu hajat tartott, a' melyel fajtalanságra nagyon kevély-kedett: és jóllehet a' zsidók Törvénye tiltotta; hogy sarki frombaton há-jat ne ducsája. ne fodozgassa, módoson ne fonogassa; ö minden ezen által ertet tselekedte. Bünös volt hát ez az Aszy, mert igen kevély volt; már pedigh a' kiben a' kevélységh jó szállást verhet magának, azt

az

az embert lehet bünöznek nevezni: mert á Lelkiesméh, a mint Cassiodorus mondotta, est peccatum quod ex Angelo diabolum facit. Vid. Ind. x. 6. est peccatum quod homini mortem infert, ist Adamnak. Est peccatum mater omnium malorum. minden roßnak szemét dombja. De mivel azt m: Ur. erröl az aßyrol: Hogy sok bünei botsáttattanak meghnéki.

Ergò 2. részt tereszt ennek bünre abban vala, hogy ez parázna aßyi állatis vala! unde Augustinus eam appellavit meretricem, et alii asserunt propter ipsam dixisse xtum illud: Meretrices precedent vos in regnum Dei. Ais: Cur ergò non expressè vocat Meretrix? Quia omnes sancti abhorrent ab hac voce, et non nisi ex zelo et indignatione solent eam pronunciare.

Peccatrix bünös aßyt volt ez. de most panitentia tartáshoz fogván, lássuk mit tselekszik? Hæc facit

Primò: az áldott Jesus lábait Könyhullatásával mossa.

Szokásban vala nyjanis a régi Zsidó, Görög és Romai nemzetekneil: hogy a Vendégeket, kiválte az érdemesebbeket, minek eleiben Asztalhoz ülnek vala lábaikat az ház gazdája tseléri szépen megh mosták vala: E már ennek a szokásnak elmulatását a Xs Simonnak improbálya, de az aßyhz ditsérí. Annalis inkább, hogy é Jésussa lábait nem akarmínemü Vízzel: hanem Könyhullatása vizével mosogassa, mely víznél drágább víz, non ejusdem calo.

secundò: A' megh mosott lábokat haiával törölgeti.

Imé mint tsinál ez a bünös aßyi! eorigh a maga szép hajával bünösnek ezhrezévé forditotta: de már most astatis az Ur Jésusnak szenvedtes. Vévén ez a burgó lelkü aßyi ezen példát az elött a nemzeteknek szokásokbol; a' kik valamikor ó magokrol az Imék némü némü nagy csapást el-likvánnyák vala fordítani, a Templomba menének vala; ej az oltárokrol, 's a' Templom Padimentumárol a' szemetet hajokkal seperegetik vala el, a mint ezröl Ovid. Pöetais emlékezik: Illa m. aute laeves passis prostrata capillis

iii Libr. Fasti: Contigit extremos ore tremente focos.

Tertiò:

Tertiò: szüntelenül tsokolgattya vala az Ur J. xst.

Oscula sancto pectori tsokolával tsokolgattya vala. Ezis a régi szokásokb egyike része vala, hogy a Vendégeket a garda peretetnek jeleül megh tsokolya vala: mint az Apostoli időben a szokás megh vala vid. 2 Cor. xiii. 12. 1 Pet. 5: 14. de már ma a Judás Iskáriotesnek áltok tsokja, ki ez által árulkodott: ej az Joábnak tsalárd csokja, ki Abnert megh tsokolá 's az alatt megh is ölé 2 Sam. iv. 27. a' csokolódzást felettébb gyanussá tette, megh épen sokszor az, hogy a kik egy mással lelki 's tghi ellenségi, kik egy mástól inkább ellenkeznek mint a tüz a vízzel, azok tsokolgattyák egy mást.

quartò: Lábait a xstnak drága kenettel megkenték.

Est tselekedtek ez előtt ennek Mária a Lázár és Mártha nénye, minek pld a Mária Magdaléna. Sőt ezzel ditsérik sz. David is: az Ur az Izraelnek ama kivánságos Pásztora Asztalt szerez ö nékie ej az ö fejét olajjal megis kiszálja. Psal. xxiii. 5. De lássuk immár

Ad iii. Mit nyert ez aßyi állatti ily bußgyakorlásával? 23 iii.

Nyerte ezt az örvendetes választ: Bünei megh bottsáttattak: mivel igen szerette a xst: Exedj el már aßyi békességgel, a te hited megh tartott tégedet. oh ditsöséges absolutio! oh áldás Jesusi szók! Emelkedjél fel már burgó lelkü aßyi eorigh való bünei nek mélységes sarrából, mert megh vón immár a Te könyhullatásodnak drágasága; Megh bottsáttattak bünei! Solva bétsülletes áldott Idvezitód igaz hitből származott szentséges cselekedetidet: Megh bottsáttattak bünei! Tekintetnek lenetidnek illatossági: Megh bottsáttattak bünei! Exedj! exedj el hát bünös lélek: de ám immár boldogh lélek békességgel! Ki vádol már ez után tégedet? Ki nevez tégedet Peccatricem bünös aßnyi állatnak? Holott az Igasságh páira téssen vollad bizonyságot, Hogy a Te hited megh tartott tégedet. Immár a tesperelmeid tiéd, te pld övé vagy. Cant. ii: vi.

Disce:

Discе:

Ez a' máiſs. Evang. Tudományok Forrása. Ergò hinc discendum.

Ezen a' Világon az idvességh dolga azánt hárcom Harcban v. Castisban vagnak az emberek t. i. Némelyek ártatlanok, némelyek bünökből megh térnek, némelyek bünösök. A' legh elsö hárcom Férfiakban ugy láttattak ezek t. i. Adámb. Cainb. és Abelben. Abel ártatlan volt: Abram bünaiból li tért: Cain igen bünös. Ez hárcom állapot vón ezen Evangeliumban ki nevezett hárcom személyekben. Xs Innocens, Mulier panitens. Pharisæus Peccator. Ergò Ezekből mindenikből tanulyunk tselekedetekből hasznunkra valókat.

1. Discamus a' Pharisæo. Et quidem (:1:) discе: Ez a' Pharisæus annak a' fegyetlen Aszonnak csak bünös voltát forgatya: Ez az Aszszony, u. m. bünös! v. 39. Nem tekinti hogy most pœnitentiát tart 's könyörögh Jesusnak nállánál. Illyenek vagyunk mi sokan! a' kit egy per bünösnek lenni esmértünk, arrol soha jót nem szollunk, sem jót nem remélünk, mintha minden napban nem XII. óra volna, melyek közül ha ki bünös az egyikben, megh Istenhez térhetett 's nállunknál jobb lehet a' másik órában. (:2:) Ez a' Pharisæus hibás Logicus, kösszel okoskodik, azt mondja, azt concludálya: A' Xs nem Próta; mert ezt az Aszszó bünösnek lenni nem tudja. v. 39. hibás Logica; hibás okoskodás! Nagy n. Próták erat omnia prorsus et occulta nosse. Samuel nescivit quis e' filiis Jai eligendus esset in Regem 1 Sam. 16: Elisæus ignoravit quid contigerit Sunamitidi ad se accedenti 2 Reg. 4. Próta tsak erant. Ergò Xs m. potuerat esse Próta, etiamsi vitam Peccatricis perspectam non haberet. Hasonlók ma ehez a' Pharisæushoz azok az emberek: a' kik Felebaraikat egy hibában lenni látván, azért az ördögh adják, kösnál kösszabnak állitják. Hibás! Vétkes dologh! Nemo fine nævis! a' „Ki nem hibás, nem vétkes, a' vessen követ a' másikra. Ut benignè argumentatur ipse Xs. Joan: 8: v. 7.

II: Jam discamus a' Mulliere

1. Ez az Aszszony a' Xshoz járul, de bünеit fegyelvén hátul áll megh lábainál. fegyelli orczája eleiben menni. előtte forogván mely sok mindek bünеivel bántotta megh ötet. 2. Lábainál áll megh, jelentvén ezzel azt, hogy ö a' bünt mia, oly mindek, oly utálatos, mint valami sártol, v. ganétol megh fertéztetett láb. 3. Könyeih Kenettel teli szemeinek tart, azt mutatvén ezzel, hogy most az ö szive, mint valami edény, teli vón alázatossággal, töredelmességgel, hittel, reménységgel, szeretettel. 4. Szinti Hajaj, 's könyveivel Hajai közzi öntözi a' Xs lábait, melyet azt tanitya, hogy a' bünt a' könyhullatásnak vizén kivüll semmi egyéb el nem mossa. 5. Hajával törlögeti az Idvezitö lábait. 6. Csókolgatya ötet. Egy szóval: Ez az Aszszony mind azokat a' maga Tagjait a' megh térésnek eszközévé tette, a' melyek eddigh voltak a' vétek eszközei. Vad fel! Eddigh lábaival táncolt, dantzolt, modorban járt, sétált, most azokat megh állitotta: 's Idv. előtt alázatossággal megh hajtotta. Eddigh Könyettel a' jó illatu tsinált vizekkel teperedett orczáját Hajagatta. fényeggette, most azzal a' Xst Hajagatni. Eddigh Szemeivel hatzér modon hunyorgatott, tilalmas helyekre nézett, most azokkal sir nagy Hasznossan. Eddigh szép hosszu hajával Hajvályhedett, ez által simogatta, gráditson ült fonogatta; most azokkal a' Xs lábait törölgeti. Eddigh szájával tzigár szóval szollott, szerelem énekeket dudolgatott; nints Pacy Salvatoris osculat. Summa: Igaz a' mit egy valaki mondott: quot in se habuit oblectamenta; tot in se invenit hostia. Mit tanulyunk mind ezekből?

Est. est K. L.! hogyha ki bünеiből igazán ki akar térni, annak mind azokat az Eszközöket, melyekkel eddigh vétkezett,

a' Virtusok gyakodtatására kellették el változtatni. Ígaz jövendölése az Evanz ùdvöröl: Hogy a' Kardbol kapákat tsinálnak, sarlókat a' dárdákbol. Cap. 2: 4. akkorra kerül, àrtalmas dárda gyanánt élla bùnös ember minden tagjaival. Ergò akkor térünk meghigyzára, ha nem állatunk többé a' mi tagjainkat etc. ùt docet Paulus Rom. 6: 19.

III. Discamus a' Xstò: i. a' xs kérve, mint egy kènyeritve ment ebédre a' Pharisæus asztalához. Tanuly innen: sokat ne vendégeskedgyél, minden evò, ivò társasághoz meghne jelenyél: mert többire az olyan helyeken ha òstövér tapintunk lisznunk. Lelkünk kivánkozik, ha nyavalyás vitka vendégségh, vitka mulatságh áll, melyhez az hàtulsó tál étek v. ember szollással, v. tàrsunk dàsával, v. ùstök vonással, v. legh alább egésségünk rontásával nem borsolatnák meghn. 2. A' xs tsak azért, hogy ebédre hitta òtet az a' Pharisæus nem hizelkedik nékie, nem kenegeti az hasát kérve kérni való szókkal; hanem igazán szemébe mondja, hogy az a' bùnös aszszony több jót tselekedett velle, mint ò. Tanuly innen: Ebbenjàrt v. Vatrosájáért senkinek ne hizelkedgyél. 3. Az xs igen igen Klmésen bánik ezzel a' bùnòs, de megh térni igyekvò 3. aszszony állattal: a' megh kepedezet nádat megh nem rontya, a' füstölgò gyertya belet ki nem oltya, ùt de xtò exat Ps dictum Isa. 42: 3. Ebredjél fel teis bùnòs lélek! exòn hittel járuly a' xshoz ezzel a' nagy hittò aszszonyal: Vidd végbe azokat igaz megh térésed által, a' melyeket ò rolla hallottál s tanultál; éj asszecurállod. Jobb kezem bé adásával igaz hitemre biztatlak: hogy e' ditsòséges választ nyered: Megh bocsátattak bùneid! a' te hited megh tartott tégedet! mény el Békességgel! Amen!

Conc.

Concio XXVII.

Textus: Luc. 7: v. 37. Ecce Mulier, quæ erat in Civitate Peccatrix!

B. Salomon kereste's a' kérdezi: Mulierem fortem quis invenit? et ipse respondet: Az utolsó határokról annak az arra. Prov. 31: 10. g. d. ha vasból készúlt tarnval v. tsúfmában a' földet minél bé tekerülöd, alig alig találsz egyet. Ály megh B. Sal.! Találtam én égyet, Ezt ebben az Evangéliumban az egész világnak szeme leiben ki tépen s. Lukács his verbis: Ecce mulier! etc. Ha exòs aszszony lett, exòn tsuda: mert ez megh gyözte az ördögöt, kinek birtokában vala: megh a' maga dézsmezett testét, melyet eddigh engedelmes szolgálója vala: megh a' Világot, melyet eddigh kedveskedni kivan vala. Sòt megh az Istèn Bírót, mikor ezt törvénytelen szavával megh hajtotta, az halálos sententziát magáról el fordította, s ezt választ nyerte: Remittuntur tibi peccata. Exòn aszszony tsuda! ha nékie eddigh bùnösnek lenni nyilvánságh ki mutatát, Ecce mulier peccatrix! most minden ezt mondhatya feléle: Ecce mulier Victrix, et Speculum Pœnitentiæ! De valyon milyen fegyverrel gyözedelmeskedett ez az exòn aszszony az emlitett nagy ellenségen? Jahel szarát sátor szeggel, pórúlyel ölte megh Judic. 4: vi. hac non. Judith Holofernest Kardal. Hæc non. Egy aszszony Abimelechet egy darab kövel, v. téglával, hæc non. Ergò quib. armis? Judic. ix. v. 53. uj fegyverkezés mozjával: Exòn hittel, pœnitentia tartásyal. Azért emlitem ezen exòs aszszonyt a' megh térni szükséges bùnösökhez sükörül ki tésem: Ecce mulier! Ecce mulier! Bùnös lélek! Ebben az aszszonyban, mint valami ki polleroson sükörben sokat lathatsz.

1.

i. Art látom: Hogy ez ő magát bűnösnek lenni ismervén, kiknek ett a megh téréssel: mikelyen megh tudja, h. a' Xs Urnak apostalnái vón, ottan ova mégis: nem várja h. apostaltol fel kelyen; nem várja hogy egyedül kilön bészélhessen vélle, hanem lep az alkalmatosságon, ebéd orajánis kéri bűne botránnyát. Exre! exre a' fűbőrre nezzünk bűnös lélekre! De jaj sokan vagyunk ma olyanok, minth Pharao, kinek midőn azt m. volna Moses: Rendeld el nékem: quando deprecer pro Te, et pro servis tuis, et pro Populo tuo, ut abigantur ranæ abs te. Respondit: Cras. Exod. 8: 9. io. apostalni máskál a' béka, ágyán nyüsögh, 's mégis nem kíványa hogy Moses orokat el forditsa vélla ma; hanem holnap. Igy mű nincnis, tulis remittitatunk bűneinktől, méghis más napra halasztyuk orokból kitéresünket, de ngy járunk, tudv megh bűnös léler, ut Viator: qui offendens rivulum ad saltum paulo latiorem, tendit inferius, spérans eum forte angustiorem, et invenit semp latiorem. Ergo prima occasio Conversionis arripienda, ne pertinax calva.

ii. Art látom: Hogy ez suffusa est Pudore el borult szégyennel, hátul jácul a' Xshoz, szégyelli elében menni. Nem szégyelli h. a' több emberek étet lényák, szégyelli hogy a' Xs látnya. Láddé szegény bűnös ember! mikoron vétkezünk, csak az emberektől félünk 's szégyelyük, non a' Deo, et Xto. qui vident omnia. Nagy kisebbségére tselekszünk ist az Jmér 's a' Xsnak. ó dolore mérünk vétkezni, 's nem az ember előtt; minthaz Istent tsak semminek állitanók lenni. De tamáld megh, ha nem tudtad, ngy jársz mint David. Vétkezik David, és vitéz tsak az emberek előtt rejtegeti, semmit nem gondol Imél: de kéred megh tőlle hogy jára? Est mondá neki az Isten: Tu fecisti abscondite; ego fac-

faciam in conspectu omnis Israel, et in conspectu solis. 2 sam. xii. 12. Ez ertsán kiáltozza: Tibi soli peccavi, et malum coram te feci. Ps. 51: Imé ergo Disce: Ha vétkezsz nem szégyelted, ne szégyeld megis vallani, ne szégyeld mezjedet verni, térni, a' földre bocsulni, ertsi tsokolni, tsak megh halhasd ezzel az Aszyal: Remissa sunt tibi peccata!

iii. Art látom: Hogy ez erőssen megh indult, fel burdult magában, annyira hogy Könyvei nem tsepegtek, hanem mint a' Patak, torgyattak szemeiből, unde ot: vigasse pedes xti v. 44. ais: Miért indult oly erősen sírásra? Quia ust terra quo est sterilior, eo plus requirit imbrium, ut possit fœcundificare. David de se: Anima mea sicut terra sine aqua. Psal. 143: illyen vala ennek az Aszyú szive, ideo vigaoe maxima indignit. Exiguus imber non suffocat muces, qui in foraminibus agrós delitescunt, sed copiosus. Vis et tu occidere vermes conscientiæ? fac, abundanter plores. Ut David: Lavabo q singulas noctes lectum meum: lacrymis stratum rigabo. Psal. 6: Hinc Scriptura cum de pœnitentia loquitur planctum amarum, planctu quasi suo Unigenitum requirit. Zach. xii. et cordis scissionem: scindite corda vestra. Joël. ii.

iv. Art látom: Est a' bűnös aszyú, hogy mindenek láttára bűnét megh valya, sirassa, senki nem tsuszerizene, de mivel tudta, hogy tűbra vagyon az ő bűne, publicè pœnitentiam agit, quasi scivisset: Si crimen est publicum, sit et pœnitentia. Exemplo in primitiva Ecclesia publicè agebant pœnitentiam magni peccatores. Sic et Theodosius Imp. egit, qui in Ecclesia publicè peccatum suum deflevit et eorum veniam cum gemitu et lachrymis oravit. ut Ambrosius dicit in oratione sua illo.

v.

V. Azt látom: Hogy ez a bünös ászy, hogy annál könnyebben bünbe bocsánattyát megh nyerhesse, a'XS tiszteségére szelenczét abbh drágya venetet épitsen: Néz33 a tükörre bünös lélek! légyen szelestke a mü szivünk, abbh képiszd el abigas törzsökmagyár venetét. De lássuk, minémü fisserből telletik ezt a venetet épitseni; minémü liquorokbh telletik abba nyredálni? Első füzet annak megh gondolása: Quid fecisti? Hac voce voluit Deus movere cor Caini ad pœnitentiam de admisso parricidio. Gen. 4. quærit G. Quid fecisti? non quod scelus ignoraret, sed quod immanitatem criminis ob oculos ei ponaret. Hoc idem dicat sibi peccatrix anima: Quid fecisti? h. e. quis ille quem offendisti? Tanta Majestas, ut potestas Principum et Angelor3 respectu illius pulvis: Quis tu, qui eum offendisti? Vas luteum, Væ qui contradicit fictori suo! Isa. 45. Quam graviter deliquisti? Sanguis XTi, quem conculcasti, clamat ad Deum de terra. Justum non malum fecisti, ut pro eo mori filius Dei debuerit, cujus tamen mortem iterum calcasti. Quoties offendisti? Toties, quoties immundus Canis redit ad vomitum, ut minime mirum foret, si is te evomeret, et in æternum a facie sua projiceret. Ollyen! ollyen fiszer tellt a szelenczébe: melyet tell vinni a XS sleibe. De jaj félek! ha reánk illik az Imér ama panaszsza: Nullus est, qui agat pœnitentiam, super peccato suo dicens: Quid feci? Jer. 8:

1. Quid fecisti?

Második füzet emmel forgatása: Unde venis? Hac voce Angelus allocutus é Ancillam Saræ Agar fugitivam, et in solitudine errantem Gen: 16: Non gd ne sciret, unde ea veniret, sed ut confessionem peccati, quo jnam Dominam despexerat, ab ea eliceret. g. d. quávo tu é' tam bona domo Abrahæ in miserum hoc exilium devenisti? Agár scát fugitivam. Fugitiva est anima peccatrix, fugit hæc dum peccat a Deo, a XTo, e' Cælo: ab Jerusalem descendit in Jericho, nihil illi amplius cum Cælo, cum Deo, cum XTo. Anima peccatrix! unde venis? Filium Prodigum inde magis afflictum videmus, quod e' Paterna domo se exclusisset: Quanti, ait, mercenarij in domo Patris mei abundant panibus? Ego aut hic fame pereo. Luc. XV. Sic anima peccatrix caret bonis Patris sui Cælestis. Unde venis? R. Agar: A facie Saxai Dnæ meæ fugio. Tu ó Peccatrix a' Dei facie fugisti. Au, non dignum lacrymis perdidisse Deum? Abstulerant aliqui Michææ idola domestica, quod cùm is intellexisset, cucurrit post eos clamans, ejulansq: Ad quem illi: Quid tibi vis? cur clamas? Et Michas: Deos meos, quos mihi feci, tulisti, et Sacerdotem et ôña, quæ habeo, et dicis: Quid tibi vis? Jud. 18: ℣. 23, 24. Si mirer ille tam vehementer peditum doluit Idolum, quod non doleat peccator, qui Deum verum perdidit? Miseri nos et Cæci! damna temporalia deflemus, Deum animæ non dolemus. Multo fletu prosequebatur ille securim demersam in flumen 2 Reg. 6: Et Poëta bene ait: Ploratur lachrymis amissa pecunia veris, at non Deus, quem toties perdimus quoties peccamus. Harmadik füzet a megh térni igyekezö bünösök szelenczéjében ezen szókal való érdeklédés: Ubi es? Hac voce allocutus é Deus Adamum post admissum peccatum Gen. 3. quasi quærat Deus: In quem statum devenisti peccando? reliqui te in alio loco, et jam invenio in alio loco: Gloriâ te vestieram, nudum invenio: Ubi es Anima peccatrix? Amisisti mentis tranquillitatem: Conscientiæ pacem: Vide in qua mala inciderit peccando! Ferunt, Elephantes domitos vespere quotidie jnam deplorare ser-

2. Unde Venis?

111. Ubi es?

vile?

vilem conditionem. Hoc faciendum Peccatori, qui in servitûd
meidit Dæmonis, non prius somnum capiat, quin defleverit cul-
pas suas. Exemplo Mulieris Peccatricis. Hegyedik
4. Quò vadis? draga Fűßzer, emlèk a' terdeßner elménkbe való forgatása: Quò
Vadis? Bűnös lelkem! hova indultál! Dixit huic Angelus Domini
ad Agar. Ancillam Sarœ fugientem à facie Dnæ suæ, et in so-
litudine oberrantem. q. d. Jn hac ratione fies præda ferarũ,
nisi reverteris ad domum Dominæ tuæ Gen. 16: Si-
militer peccator ad interitum suum tendit, ut fiat præda Dæ-
monum. Similis Peccator Filio Viduæ mortuo, qui jam
efferetur ad sepulchrum infirmi, et certò efferetur, nisi Chris
obviet ei et resuscitet eum. Ergò Hova megy bűnös
ember? Est Via quæ videtur via pessima plenaq; cladis, quare
revertere ad Dominum tuum: An non audis vocem Domini tui
post tergum monentis: Térj megh! térj megh oh Sulámitból
való! teri megh! térj megh! hogy nézzünk tégedet. Cant.
6: 12. 10. Ezen a' bűnös ember után Ելtorló Jsten szava:
Convertimini ad me, et convertar ad vos. Zach. 1: 3.

Térjünk hát a' xſthoz ezzel a' Bűnös Aſzonyal! Als: Mi haſonmal?

1. Ennek haſna: Vade in Pace! Ergò a' megh térésſ
jó ízű gyümölcse, az embernek belső tisztessége Rom. XII. 17. 12.
Gal. 5: 22. a' megh tért embernek szive mindenkor örömb von.
Jlyesten ehez haſonló tisztessegh s' öröm: Vade in Pace. az
illyen lélekb tisztessége sok lépésnél felyül haladja a' Királyi
Koronának és Pálcsának tisztességét: mert az Jsten térthek
megh álmodás tisztes. Prov. VI: 9. Cap. 12: 2. sőt megh
rontatot tetemeis örvendezner Psal. 51: 10.

Térjünk a' xſthoz! Mi haſonnal? 2do: Az 177.
a' megh térésnek haſna; Hogy e' világon ennyi lelki s testi ellen-
ségek közöt Bátrok lépünk. quia 1 Joh. 3: 21. ha szivünk nem
vádol, bizodalmunk von az Jsten. Azért ha a' sok nyomoruságok-
ra nézzük, mokat megh trufolyuk, mint egy ezen bátyából bá-
torsággal Elàltozzuk: Ha Jn velünk, ki ellenünk? Rom. 8: Ha
Jstenre nézzük, szivbéli bizodalomm al térdezzük: Uram!
miért állaſsz távul? Psal. x. Ha magunkra nézünk, bátran
est mondgyuk: Semmivel nem gondolok, az én életemis énnékem
nem draga &c. Act. xx. 24. Sőt ha megh áldortatomis, örülök
ej örvendezek. Phil. II: 17.

Térjünk a' xſthoz! Mi haſonnal? 3to: Az az Jsthen 3to:
ej a' xſthoz lett megh térésnek haſna: Hogy azutan elmènk ez élet-
beli epeſtèt s emeſtèt forgalmatosságtolis megh mugyik. El-
hiszszük Abrahámmal: Az Ur gondot visel! Nem epeſtődünk a' Poga-
nyokkal: Mit együnk &c. tudjuk, megh adja az Ur a' mi jo nekünk,
sőt álmatin eleget enged. Matt. 6: 33. Psal. 127: Egy szoval: az
ő Bűneiből ki tért lélek mindenb jót talál magán az Rom. 8: v.
28. minden vesszőrol vigaſztalást nyal: a' halál árnyékában
sem fél a' fuláját el veszteo haláltol Psal. XXIII. 4. El
hiszi az ő bűneiből már ki tisztult Ember; hogy a' jeust ember-
ekb példái ő ereae irattatanak megh; Azért az Egben nér
az Jsmél járásokért el ragadtetot Enok. Illyés. Jesus utàn.
Sendesen van a' habok közöt háború bárkáb az igaz Noéval.
Bátron utot a' fustöt okáró Sodoma határán a' sz. Lottal.
Remeti rejtekből az oroſlánok közötti igaz ijjet meg tarto Danielle.
A' Világh tüzében sárgulási nélkül jár ama 3. Jffiakkal.

a' Sz. Lélekben Istent dicsér a' sz. Apostolokkal, mert reméli hogy majd Királyi székbe vitetik Ki onnan a' Sz. Jephel; mivel el hitte az igazságh szavát: Apoc. iii. v. 21. cita.

Conclusio: Ki nem tenne hát Jnkább, s'hoz ezzel az Aszszonyal? hogy azután ő nékie megh tisztult lélek ismérete erős sánc, vas oszlop, réz bástya gyanánt légyen Jer. 1: 18. sőt olyan mint a' sion hegye a' mely megh nem mozdul Psal. 125: sőt minden nyilván ezt a' soltárt zengedezi: Jmmár az Ur az in Vi= lágosságom és szabadítom s Kitől féljek? Psal. 27: 1. Igz be= széll mind arokk, a' kiket eröll utolli. úton út félen talál a' bű= neikből Ki mondott Dáviddal: Megh vallottam hamisságomat az Urnak; ej ő megh bocsátotta: a' Ki bízik az Urban, megh környékezi azt az ő Irgalmassága. Psal: xxxii. 5. 10.

Ámen!

in Kövend 31a Aug.
1776.

Per Abrahamum Schmáczay. Gloria Deo y xm!

Conc.

Concio xxviii.

Textus: Luc. vii. v. 38. 39. Damna fœdæ libidinis ostenduntur. A Vis lachrymárum.

Ez ha Próféta volna, tudná minémű aszszony állat ez; mert Bűnös. Ez a Pharisæus szava: holott látod hogy ez az aszszony bűnösnek mondja; de bű= neinek Nemét Ki nem magyarázza. An cur? ait Erudit, hanc Mulie= rem fuisse mœretricem, a' pórul ely undok bűn, hogy azt az Istent szen= tei nem kívánnyák vepsik nyelvekre. Hinc Paulus: Fornicáció et omnis immunditia, nec nominetur in vobis sicut decet sanctos. Eph. 5: v. 3. Undok Vétek hát a' bűnnek ágha. Undok; mert ez által a' sz. Lélek Jaja a' pa= ráznának tagjává tétetik. 1 Cor. 6: 19. Undok. mert minden bűn, mel= lyet az ember tselekszik etc. ibid. v. 18. Undok, mert a' kit ez egyben belé zavarodik, habarodik; a' minden tiszteres bűnökre hányat homlok rokan. Ugyanis ez az Undok bűn az, quod capit in Superbiam ad ornandum Corpus quod in Amorem sui alios pelliceat, quod hanc Mulierem fecisse probabile est. Rapit in rapinam alienæ Conjugum, mint Pharaohnét in raptum Saræ Gen. xii. Sichem in raptum Dinæ Cap. 34. Rapit in Prodigalitást mint Judam filium Jacob, qui pro hædum promissum, meretrici dedit etiam Annulum et armillam. Gen. 38. Rapit in Ebrietást, mint Holofernem Judith. xiii. In Homicidium mint Davidem, et Herodem in necem Baptistæ. Rapit in mendacia et Calumnias mint uxorem Putipharis Gen. 39: Senes illos duos ad calumniandum Susannam. Dan. xiii. Undok bűn ez! hinc nullo medio, nisi lachrymis delenda est. Scit hæc mulier, ideo flet v. 38. cita. Temp.

Tempus flendi. Eccla. III. 4. az embernek elsö para sirás

Sap. 7: 3. Fabulantur Poetæ à Prometheo Hnêm ex luto fabricatum ee, cui cùm aqua ad lutum subigendum deesset, lacrymis ejus mappam luteam subactam compositámq. Hinc somniabant gentiles, ideo hominem adeo esse miserabilem, quod in prima sui compositione lacrymis fuerit humectatus et figuratus. Tempus flendi. hogy ezért a'ne mondassék mi nékünk: Sibûs cecinimus vobis, et non saltastis: lamentabi simus vobis, et non planxistis. Matt. XI. 17. ad just mûs sirásra magunkat. At videndum

I. Quare flendum sit.
II. Coram quo sit flendum.
III. Miémû Spongyával törölgük el Könyhullatásinkat.

Ad I. Quare flendum. Invenimus in S. Literis varia causa, ob quas hic vel ille lacrymas profuderit: quidam enim fleverunt 1mo: Ex Gaudio. ut Jacob et Esau post longum tempus se revisentes Gen. 33: 4. Joseph vijo Beniamine Cap. 43: 30. 2do: Ex dolore: Ut Hagar cùm siti premeretur filius Ismael Gen. 21: 16. Jacob, cùm putaret filium dilaniatum Gen. 37: 35. Vidua Nain, cùm Unigenitus sepelireture Luc. 7: 13. 3tio: Aliam in Textu de hac Muliere, quæ peccatrix fuerat, quod fleverit. et quidem tam copiosè, ut lacrymis rigaret pedes Xti. sed hæc flebat propter sua Peccata. Ergò et nos flebimus

1. Propter Peccata nrá. Dicentes cum David: Tibi soli peccavi, et quod malum in oculis tuis feci Psal. 51: 6. 7. Item: Si peccata observabis, quis consistet? Psal. 130: 3. Numerosa sunt enim peccata capillis capitis mei: Psal. 40. v. 13. at ô Domine! Non intres in judicium cum servo Juo! Psal. 143: v. 2. Jales! tales n. Beati lugentes, quia etc. Matt. 5: 4.

2do: Sirnunk kell. Hogy Dûneinkk bintetését magunkrol el fordithassuk. Ezért hogy Ezékiás K. sira jó választ találla Isa. 38: Jót Ninive városnak Jon. 3: et 4: Capb. At nesztra fundamus lacrymas

Ad II. Coram quo flebimus? Lucas scribit hanc Peccatricem stetisse ad Pedes xti. Cain etiam flet occiso fratre, sed desperat de Venia impiens: Peccata mea majora sunt quàm ut possint mihi remitti: Gen. 4: 13. s ezért hijában petyeregh. hiratta Judásis vitték, de kétségben esvén annak megh bottakásán ezáltal, hijában. Matt. 27: Jobb kellyen: bóltsebben sir ez az aszj: mert ez a Xs elöt sir: az elöt, quem sciebat cauam lacrymas tollere posse: az elöt, quem sciebat omnes lacrymas abstergere posse: az elöt mégis, a'ki ast mondotta minden Bnôtöket. Venite ego recipiam vos. Matt. XI: 28. az elöt, ki azért bûsonyos, hogy a bûnöket megh bocsássa nya. Ez elöt nem tsak sir; hanem szivebenis ezeket forgatya: Ego peccavi, tu potes remittere peccata:
Mecum peccata, Tecum gyakám:,
Tibi peccavi, apud Te quæro gyakam.
Gen. 32: 26. Non dimittam Te ô Jesu ni benedixeris!

Nota: Si coram Deo et xto flendum, Ergò non ad Sanctos: illi n. nos nesciunt Isa. 63: 16. Non ad magos et incantatores ut Saul. 1 Sam. 28: 7. Non ad Humana auxilia; mam Maledictus etc. Jer. 17: 5. sed ad unum Deum et Unum Mediatorem 1 Tim. II: 5. mert tsak az Isten ejaz Ur xs az, qui colligunt et ponunt lacrymas nostras in Utres suos, imò qui omnes nostras lacrymas in numerato habent. Psal. 56: 9. ej el törölnek semmiképpen minden Könyhullatást. Apoc. 7: 17.

ad

Ad iii. quare lachrymas exsiccare debeamus?

De Peccatrice hac ꝺ: quod Capillis extersit. Ut lavandi, sic fuit et siccandi modus insitatus: Non parcit oculis, non capillis, quo Xtō serviat. Quō ipsō docet hæc mulier, non solum profundi, sed et exsiccare debere lacrymas. Exgy Elsō Spongyia könyhullatás-ſtūl eltörölésére az exōs Hit léggen: é volt ebben az aſzÿh, hinc audivit: Fides tua te servavit. Hinc a' lélek fiáuktozik sok bünei miatt, Hitből fiáuktozék. Hoc modō: Peccavi, ô Deus! fateor, et doleo ex animo, sed credo Christum Agnum Dei, qui tollit peccata mundi. et mea. Joh. 1: 29. Peccavi! sed credo firmissa fide, quod sangvis J. Xti purgat nos ab omni peccato. 1 Joh. 1: 7. Peccavi! et peccata mea magna et multa, sed scio: Ubi aſt amplificatum peccatum, ibi superabundavit gratia. Rom. 5: 20. Peccata mea me vendidei sub potestate Diaboli: At Jn ô benigne Salvator per sangvinem redemisti: Apoc. 5: 9. Plenus sum peccatis, vacuus bonis: At Xtè Dnè Venisti vocatum non justos; sed peccatores Matt. IX. 13. Peccavi! et peccati stipendium aſt mors Rom. 6. 23. de a' xs élet Joh. 14: 6. Illyen! illyen exōs hiael kell el törlögetni bünein miá tett könyhullatásinkat s megh halyuk: Fides tua te servavit. Te jō édes Jesumk légy segitséggel hihetetlenségünkbe! Marc. 9: Második Spongyia: Promissio Dei: az Jmēk a' megh térō bünösökhez tett Kegyelmes Igérete. Nagyon vétkestél! sok ab vétkestél! Ki tudná bünein számát? exer talentum: ad ossagok arok Matt. ix: De halyad mit igér az Jr: Ha engedelemmel halgatandatok engemet: ha a' jn büneitek olyanok volnának mint a' veres festék, fejérek lésznek mint hó, ha pirosak, mint a' piros festék, olyanok lésznek mint a fejér gyapju. Esa. 1: 18. 19. Ex his

Dicet:

Disce:

Nintsen olyan megh áradott nagy vÍz, a' mely nagyobb dolgokat tehessen, mint a' szivből ki áradott Könyhullatás.

Exgy lássuk ennek a' VÍznek munkáit: Elsō ennek munkája ennek a' szemekből ki omlott nagy VÍznek: Delet Peccata el mossa, el hozza a' bünöket sok aſzágát. Ezt munkálkodta ebben az Aſzÿh: Remittuntur tibi peccata! Jmmen Chrys. ezt a' VÍzet nevezte: Spongiam peccatoꝝ a' bünöket el törlō Spongiának. Pierius irja: Hozzha a' SövÍnyes disznó, diribbe, darabba vagdaltatik, ej darabonként a' tengerbe be vetetik; a' Tenger Vize azt tsalekszi vélle, hogy annak el vagdalt tagjai ōszve nemnek, ōszve fornak, ijsz osztán ujonlagh megh elevenül a' SövÍny disznó. Dragája hát ō réája nélve a' tengernek Vize! Nagyobb dolgot tselekszik a' bünösök a' Könyhullatásnak Vize; mert azt nem tsak megh ujjitja; hanem a' nagy bünöst nagy szentté változtattya. Ut hanc unicrem Peccatricem. et Mariam Magd. ô magnam vim lacrymaꝝ!

2. Az exōs munkáia: Hogy a' Békeséget szerezz Istennek a' megh térō bünös emberekkel. Ezt mivelte ebben az aſzÿh: Vade in Pace! Erről tésen bizonyságot Sárais a' Raguel leánya: A' fergetegh után tsendesség, a' sirás és könyhullatás után örvendezés. Tob. III. 22. Ugyanis ezen vÍz a' könyhullatás ezek bizonyságh az ezután, hogy mē a' bünt mint utályuk, de mint szeressük az Istent! Ezen vÍzből ismérte megh az Ur xtus, hogy ez az aſzÿ mint szereti ötet, hinc ait: Multa peccata remissa sunt ei; quia dilexit multum.

3. Az exōs munkáia: Hogy ez által valamit Istentől kérünk, nimdenk megh nyerünk. Patet in hac Peccatrice: Petit Peccati remissionē non verbis; sed solum lacrymis, impetrat: Remissa sunt tibi &c. Petit pacem: impetrat: Vade in pace! Petit salutem; impetrat, Fides tua te salvam fecit. Anna flens Prolem petit, impetrat. 1 Sam. 1.

Aguā.

Ezechias Isa. 38. 1. 2. 3. 4. 5.

Petrus:

Aquam petit Agar filiolo fleus, impetrat. Gen. 16. Egy szóval: Minden[ek]et megh nyér az Istentől. A' Vízzel való curát minden féle nyavalyák ellen egy ditséri Hoffman, hogy el méri ezt mondani: Nintsen ennél a' nyavalyát el fordítására egy' nemesebb eszkös. Hic refer quid fecerit Doctor Barberan cum Agna in curandis aegris. Oratet. Matyus T. II. p. 462. Minden égh alatt veszedelmesebb nyavalya, mint a' bün; ez a' tsontot megh avatya, a' nedvességet az emberből el szárasztya Psal. 32: 3. 4. Ebb' a' nyavalyába belé esett vala Dávid; e' víz curajához a' könyhullatáshoz fogja, jól succedála, mert megh gyogyula. Psalmus citato.

Aqua fortis! erös Víz a' könyhullatas! ha e' mindenek[e]t megh nyér; megh nyér pl; quia lachrymae sunt orationis quasi condimentum. Qui orat cum lacrymis, testatur se serio orare, et adjutorium Altissimi toto corde implorare, quod summopere placet Deo. Angelus Raphaël ait ad Tobiam: Quando orabas cum lachrymis, ego obtuli orationem tuam Dñi. Tob. XII. Ezzel tsak mondotta: Hogy az ösvegy könyhullatása az örökről az égigh fel mégyen. C. 35: 19. Hieronymi dictum: oratio Deum tenit, sed lachryma cogit: haec impetrat, illa impugnat. Aelianus scribit de Principe quodam, nomine Trisout, qui cum esset in subditos crudelis, et ideo sibi ab illis timeret, interdixit Civibus omne Colloquium. Quo facto, ipsi mutus confabulabantur, quod ipse similiter prohibuit. Itaq. Cives in foro consedentes lachrymas una ciere consueverunt. Hoc sibi in majorem fore perniciem metuens, Rex stipata manu in forum descendit ejam lachrymas prohibiturus. Sed ipse devictus et jugulatus est a' lachrymantibus. Nimirum lachrymae oppressos a' maxilla ad Deum ascendunt, et vim quodammodo illi faciunt. Ergo si peccatum non opprimat, per lachrymas Deum implorem[us].

4.

4. Az ennek a' Vínek drága munkáia: Hogy a' Xst örömre inditsa. Ezen sirándozó apszt a' Farizeus megh útálta; nem a' Xs! a' Xs. ditséri, és az ebéd mellett vigadó Farizeusnál inkább szereti, elébb betsülli. Ezzel commendálya: Haec lachrymis rigavit Pedes meos. Örömre inditsa az Angyalokot, kik inkább örülnek egy megh tért ember[ek] sirásán, hogy nem mint 99. igazakon. Luc. XV. 7. Imen mondotta egy valaki: Lachryma sunt Vinum angelorum. A' Bünös ember sirása, szemeinek könyhullatása az Angyalok bora.

Conclu.

Hallok K. H.! Mely drága víz a' Könyhullatásé vize: hallok miért? Ki elött? s mikeppen kell sirni. Hallottuk gyakorta: Beati qui lugent. Matt. 5: 5. Ergo Feredgyünk Könyhullatásra ezzel a' bünös Aszszal s Dávidd[a]l: Legyenek szemeink Könyhullatás Kútfejei Jéremiással, és sirassuk Bünein[k]et: Annális inkább, hogy a' mikeppen Nemo coronabitur, nisi qui legitimè certaverit 2 Tim. II: 5. Sic nemini abstergentur lachrymae, nisi prius flenerit: nemo Consolationem recipiet, nisi prius tristis fuerit.

Parum petit Deus pro Regno Coelorum, offerre minimum lachrymam quaulas; quis ergo non solveretur in lachrymas super peccatis suis? Mondgyuk azért müis egy bölts emberrel: Firmum est mihi propositum nunqua videri, quoad mea audiam ex ore Dei illa verba: Venite benedicti! neque a' fletu desinam, donec liberem ab illa sententia: Ite maledicti in ignem aeternum. Melytöl örizzen az Isten!

Amen!

In Rövend 4ae 7br. 1776.

Conc. XXIX.

Concio xxix.

Textus: Marc. 16: v. 15, 16. Elmenven = A'Ki hiienk
és megh Kereszteltetik idvesül.

Ugy látyuk 's ugy tapasztalyuk: Hogy a'Kik valamely Társaságba kivánnak állani, ej annak a'Társaság Privilégiumival élni, valami bizonyos Cérimoniát elöre el kell követni. Igy van ez akárkon; midön valaki ennek v. amaz országé: emek v. ama városnak Civisse akar lenni: Igy van, ha Ki a Papi st. Ministeriumba akar bé állani: Igy van, ha Ki katonája kiván lenni. Igy van, ha Ki az Házassági állapotba kivánn avattatni. AB Ő Testh
az Jr megh kivánta, hogyha Ki a Moses Törvényéb Privilégiumival kivánt élni, a'Sidó Respublicáb Fagja lenni, circumcidatur: sőt ha Pogány volt, ej Sidova lett, baptizetur, ej bizonyos áldozatnak Nemek végbe vigye. Sic qui vult fieri xti Discipulus, imo Xnus, in hunc finem debuit et olim, debet et hodie Cerimoniam Baptismi pagere, ist xs Dnus cepit et Matt. 28: 19. et in Textu. Cita.

Duo in Textu: I. Mi a Kereszthegh.?
II. Lássuk megh annak eredetét most an.

Ad I. „ A'Kereszthegh a Testnek olyan végre való megh mosdása a'vizel, mel-
„ lyel külsőképpen az ember Kereszténi hitben való állását, ej ujjan való
„ születését, st. életben való járását megh bizonyitya. Dico 1:
Vizel való mosdásnak nért, hogy, ist noviti, ist vizel élünk, most

most ugyan csak kevés vizzel öntyük megh a' megh Kereszteltetendő személyek Feiét, és azzal mosogattyuk, olim vero tempore áplo totus homo immergebatur aquæ. Dico 2: olyan mosodásnak melyel az ember K. Hitbe való állását ex c. t. i. ez az mosdás csak külső del, melyel valami belső mosodás ábrázoltatik: t.i. Hogy az a'személy, a'ki Keresztelkedik, oly tisztaságban kivan lenni a'bűntől, mint a'ki vizzel a'testnek fennyét le mossa: mely szerént magát el-ajándya a'Xs tiszta Judomány áb vállainak, és a'szerént való életre. Sed de fine Baptismi alias. Dico 3: megh bizonyitya. Ergò hic Testibus opus est, coram quibus edat Confessionem de xti Doctrina. at de hoc etiam alias.

Ma ugyan mivel Kisded Gyermekeket Keresztelünk, paulò secus fit: mert itt a mosodás al bűnből való tisztulást nem ábrázolhatunk, qui a Parvuli st Innocentes, peccatum ó hénk, melyből kitisztuljanak. Ergò csakis tsak ezt ábrázolhattyuk, hogy azon Kisdedek ha fel nevekednek, bűntől tiszta életet élnek. Eb
ilyen Kisded Confessiot sem tehet, qui nec scit, quid eum illo agatt: verum censemus ejus Parentes, ejusq Patrinos scire xti Doctrinam, et ubi illé adoleverit, docebit.

Ad II. Eidem Baptismi inventum ascribunt Abrahamo, alii Jacobo. ist notat Irotius, verum hoc incertum; hoc aut certum, quod apud Judæos in Praxi erat Baptismus, mert a'Kik az idegen Istenekb tiszteletét fel hagyták, és magokat az Moses Törvényére adták, hogy a'szerént tisztelnék Deum Abrahami, Isaci et Jacobi ej a'Moses Törvényéb Privilégiumával élnének, ezek a'sidók sokára szerént megh Kereszteltetnek, a'minthogy 3. Cérimoniát kivántak az ilyenektől: 1. Körülmetélkedjék. 2.

2. Kereszteltelkedjék. 3. Áldoratot. Et quidem tales toti immergebantur agna fluenti. Hanc praxin et hodie continuant Indei, ti qui ex Perssi, Ismaelitis, v. Turcis, ad ipsos transeunt.

Jam mi Baptizandó hos mitabat J. Baptista ex mandato Dei: ilt ipse fatetur Joh. 1: 38. Unde Baptismus ejus dicebatur esse de Cælo Matt. 21: 25. ej a'kit a Farisaeusok közül megh nem Kereszteltetnek mondatnak az Ő tanaitsát megh vetni Luc. 7: 29, 30. János pedig Keresztel való megh teresnek Keresztségével in remissionem peccatorum Marc. 1. 4. Quo Joannis Baptismo ostendere volebat Deus totum mundum esse in Peccatis, adeóq non solum Ethnici, sed et Judaei egerent poenitentiâ et Baptismô. Hic

1. Not. Baptismi Inventor non erat Xs, verum Baptismos diuscrecensitos alkalmatossa a'maga eléjéhez esmodosságához.

2. Not. 2: Haec tria Baptismi gra Judaeor. J. B. et Xti D. habent quandam inter se Analogiam, quod ad formam quid non; sed quod ad Materiam et Administrationem, nihilominus differunt. Baptismum Judaeor. quo Ethnicos Judaeos faciebant baptizabant, facile est distingvere a'J. Baptista et Xti Baptismo, mivel amaz a'Mosses Kereszteltetnek vala, ej a'Külső Politiai állapotra, a'Respublichába bé avattatnak vala, de a'K. János ej xs Keresztsége egésszen lelki dologra vétetett fel. Magni arduum e inter Xti et J. Baptistae Baptismum distinctionem facere, unde quidam pro uno eodemque habent, de mi megh külömbözteszük ezt a'Tettöt. Méltánn!

Nam 1. Joannes Baptizabat solum in Judaea; Xs in toto mundo. 2. Baptismus Joannis duravit tt usq ad tempus Xti; donec Evangelium

gelium Xti dicari coepit, mivel a'Követ hirdetni szokta addigh tart, migh az Ő Principalissa elétkezik, at Xti Baptismus durat usq finem mundi.

3. Joannes Baptismô poenitentiae baptizabat, ut Evangelium az emberektől h. poenitentiát tartsanak. De aXs Keresztsége est Evangelium, h. a'hi Evangelt megh Kereszteltetni, jam prius egisti poenitentiam. Act. 11: 38.

4. A'János Keresztségének vége, gyümölcse, a'bünteteStől való szabadulás, de aXi Keresztsége a'felett remenységet ád az örök életre is.

5. A'János Keresztsége volt a'végre, hogy az emberek hinnének abban, a'ki ő utánna eljövendő vala t. i. a'Xsban. Act. xix. 4. At qui xti baptismate baptizati, jam debet credere Xm advenisse, különben ha hi a'xsh nem hisznek vala, ő baptizabatik. Act. 8: 37.

6. Qui baptismo Joannis baptizabatur, adhuc debebat Xti etiam baptismo baptizari Act. xix. 5. Ha pedig egy levelet volna minden a'Tettből, non erat necessum reiterare. At qui xti baptismate baptizatur, non habet necesse ultra baptizari, unde dr: Unum baptisma Eph. iv. Ex his patet differentia.

Dicse:

A'Xs Keresztségét megh tartani ej azzal mind világ végéigh élni szükséges. V. mS. et dictis.

Uganis 1. Ezt a'Xs akkor rendelte, akkor szerezte, akkor parancsolta, mikor a'Sanitásnyokat Edicálni el hivattatta, hogy mindenekt ősanitásnyivá tegyenek, azaz esse Mediumokat, t. i. a'Sanitást ej a'Keresztséget.

Ais: Discipuli xti ő baptizabant hac formulâ: Baptizo Te mi Noe Patris. Filii et S. Sancti, hogy non ezt praeceptum semp. observandó? Ais: R.

R. 1. Inanis est exceptio; essi n. non baptizâ illâ formulâ baptizarunt tamen. Unde sequitur illos Xti Praeceptum de Baptismo observâsse. 2. Quando Apli in Nomine Xti baptizarunt, tunc sensu baptizarunt in Noe. Patris, Filii et S. Sancti ha pintén soval ereket ti nem nevestéris: mert mikor a xsra megh terjesztették valakit. azt el gyúlolták annak a' Tudományb vallasára, mely származott az Atyától. Ki hirdettetett a xstól, ej Judák által a sz. lélek ergyével megh erősittetett.

II. A' Kereszteget megh tartására tanitya a xs Példáiais, a ti mint fő Vezér elsőben tivana megh Keresztelkedni Joannem B. hogy e' részint másokb példát mutatna jixta Reg. Catonis: Patere legem quam ipse tulexis.

Ais: Atp xs nemine baptizavit? Baptizat Discipuli ex ejus mandato. At qui facit per alium facit ipse facit. xs ipse non baptizavit, quia majoribus erat intentus: ugy' mint ki sz. galmatosodott a' tanitásban. Judaeusokb. Hinc dicebat Joh. B. hogy a' ti ő utánna jö, a' Keresztel sz. lélekkel és tüzzel, i.e. donó Spús Sancti baptizatos adeo copiosè repletat; mintha éppen azokat megh keresztené. Matt. III. v. 11.

III. Vera Doctrina Exemplo Ipsos, qui baptizabant: et Paulus Crisptt Cajust ej Stephanust Lydiának házát 1 Cor. 1: Ais: Hiszem sz. Pál ditsekedik hogy ő nem Keresztelt? R. 1. nem keresztelt sokat; de ugyan tsak Keresztelt némelyeket. 2: abban volt sz. Pálnak ditsekedése; hogy ő oly igen szorgalmatos volt a' tanitásb, hogy a' miatt nem ért rá a' Tsillebb dolgokra, hanem azt, u. m. a' Keresztelést bizta más tanitványokra. Scimus et Petrum ab. baptizasse multos, et praecipisse conversis: Baptizetur in Noe Xti Act. II: 38.

Act. 16: v. 15.

Philippus Act. 8:

et alibi in domo Cornelij dicebat Petrus: Vallyon megh tilthat-tya ae valaki, hogy ezek megh ne Keresztelkednenek. Ki sz. lelket vett, mikeppen mint? é akkor parancsolá sz. Péter hogy Keresztelkednének megh az Urnak nevében. Act. x. v. 47; 48.

IV. Tellyes Tudományu Egyenes bizonysága: Hogy az Aplok idejektől fogva a Keresztenek minden seculumban megh tartották ezt a szent Ceremoniát, Ergo Nékünkis, a' Tudomány szerint, mint Világh végéigh megh kell azt tartani, hogy minden a' Ki hivend és megh Keresztelkedik idvezülyön.

Amen!

Oncio xxx.

Textus: Luc. vii. v. 39, 40. E' Próta volna etc. Simon vón valami beszédem etc.-neked.

Látunk megh imitt amott ez országbani fidókat; de nem látunk fidó Pharisæusokat. egy fidoval sem beszéltem, ki magát Farisæusnak mondotta volna. De ha nem látunk fidó, látunk eleget Hexepteir Farisæusokat. Ugy látyuk az Evangéliumbol, hogy a' Farisæusok Kevély, Kérkedéreny, más magokhoz képest semmiuek állitó emberek voltanak, vid. Luc. 18: Ha ma ilyeneket viggáss, eleget látz a' Hexepteinek köt, kik közöt egyik a' másikat megh utálya 's ennek v. annak nevezi 's kuricsya, ust in Textu Pharisæus Mulierem vocat Peccatricem: Ez. u. m. ha Próta etc.

Nem ejak ebben a' Pharisæusb, hanem nevezetes hiba közöllünkti e' sokakban; hogy egyik a' másikunkat megh utáljuk, ujjal mutatyuk, ilyenek 's amolyannak tartyuk. Ergo ez oráhan megh mutatom azt

Propositio:

I. Nintsen senkinek oka, miért a' másikat megh utálya 's ö magához képest semminek állitsa.

II. Mivel ez a' Farisæus ezt az Ajtót nézi utáltra, hogy Dívus Ajtó volt. E. ostendam Peccatores ö ék contemnendos.

Ad I. Nintsen senkinek oka etc. Ezt az Ur xs a' Farisæusnak akarván megh mutatni, ekképpen szóllitya megh ötet: Simon vón valami beszédem, melyet mondjak neked. És egy Példa beszédben mutatá megh néki. Imis a' xpus ak példáiára példabeszédekbel mutatom ezt tü nektek. De valyon tik ezek, a' kik mást meg útálnak, és magokhoz képest semminek állitnak?

1. A' Papok, holmi szerzetesek azok, a' kik ezt állityák: azzal hogy Papok avagy szerzetesek, már szentek, már ök idvezülnek, mert minden nap, vagy akárnak v. nem, hivotalok szerént imádkoznak, Mi-Atyánkat mondanak. Ellenben: A' Tudatlan közégh el vész, nem idvezül. De oh sz. Papi Társaságh vón valami beszédem etc. Egy embernek vala két fia etc. refer ex Matt. xxi. v. 28, 29, 30, 31. Hanc parabolam dixit xs Principib. Sacerdotum et Senioribus; qui peccatores contemnebant, peccatores tn eorum xto justificabantb, non illi! Ad hunc modum evenit quandóq, ut Religiosus qui Deum novit, minimè curat, quàm is qui non novit. E. Nintsen oka a' Papnak is, cur contemnat non Religiosum.

2. A' Fardagók talám azok, kik a' szegént megh utáljak, és magokhoz képest semminek állityák. De oh Fardagók vón valami etc. Duæ vaccæ erant, Una pinguis, libera a' jugo, Saltituq in pratis: altera macilenta jugum ducens. Illa hanc contemnebat, et maciem objectabat, miseramq servitutem. At venit Lanio, illam emit, et macravit, hanc deformem dimisit incolumem. Cuius tibi conditio melior videtur? utiq vaccæ macræ. Ad hunc modum Dives Epulo in inferno, pauper Lazarus in sinu Abrahæ. Luc. vi: Ergo etc.

3. A' Tudósok azok, a' kik megh utáljak a' Tudatlanokat De oh fenn hejzó Levély Tudósok! vón valami beszédem etc. Jactavit aliquando Vulpes Felí suas technas eáq Varias: Felis autem unicam dixit sibi nosse artem, cui fideret, si quid esset discriminis. Inter confabulandq repente adcurrerunt Canes Venatici, ubi Felis arborem ascendit, et una arte servatb, contra Vulpes inter mille technas capitb et dilaceratb. Utra conditio melior? Felis. Pari modo præstat sæpe pauca, sed utilissima, ad salutem necessaria, quàm multa inania. Sapientes Pharisæi peccatri onusti; Rudis e' contra Zachæus, qui tn Jesum

Jesum, et cum eo salutem invenit, Luc. XIX. at Pharisæi sapientes xm̃ pro scandalo habentes 1 Cor. 1. periet. Hinc Augustinus: luxerunt indocti et Cælum rapuint, nos cum nostris doctrinis in Carne voluta= mur. Ugyis vagyon! Sokáth eligh Könyvek vőn, s az olbol elazet tudnak, de nints Bibliajok: Multi ḡdicunt in Sole et Luna Ecclypses, interim ad mortis suæ Ecclypsin non attendunt: Multi callent Arithmeticam,, qui= sua non numerant peccata: Ergò Nints oka a' Jndoknak &c.

4. A' Nemesek arok a' Kik megh vtáljak a' Nemtelenekет. De vőn valami &c. Equus phaleris, sellaq; ornatus in gesti hinnitu per viam current: Curenti onustus obviat asellus, cui Equus fre= mebundus: Quid ignave obstiti? Cede, aut proculco te pedibus. Asellus rudere non ausus, cedit tacitus. Equo interim currenti frangitur pes, quid jam? spoliatur ornamentis, et inutilis cursui venditur Coriario. Cui asellus: Heus! heus ubi ornamentum? ubi aurata sella? sic! sic necesse fuit evenire fugbientí! Hoc sibi dictum putet et Nobilis, qui ign obilem sperniit, exspabit aliquando mortem, et æqualis exit conditio cum plebeis, spoliatus ornamentis, pari cum aliis modo sepelietur. Ergò Nints oka a' Nemesdri &c.

5. A' Szépek, a' tekintetesek arok, a' Kik megh vtaljak a' diftelenekет. Saltabat, bémulabat &c. De vőn valami bészédem &c. Arbores duæ erant in sylva juxta se positæ, una procera, recta elegans, altera humilis, curva et nodosa. Huic illudere cepit illa et exprobrare deformitatẽ. Interim Architectus venit qui cæsuros li= gna cedua ad domum ædificandã illam cecidit, hanc incæctam reli= quit. Utrius conditio melior? utriq; curvæ. Sic elegans hoc periculo semp vicinior &c. Dis est cum forma magna pudicitia. Et quid si hic elegantiam in Animo habet, Ju in corpore? Certè Vini bon=

bonitas non æstimatã a Dolii nitore, sed a Vini efficacia. Ergò &c.

6. Az Erőssek arok, a' Kik megh vtáljak a' Gyengéket. Sed habeo tibi aliquid dicere. Duo Galli Gallinacei &c. Fabri in Tom. IV. pag. m. 477. Multis hodie hoc idem evenit. Despiciebat Davidem Goliath, et jactabat se ejus carnes daturum bestiis et Volucribus, sed quod facere voluit passus est 1 Sam. 17: et Capillus hét Umbram. Et Nicanor prius vendidit Judæos in Campo, quã vicillet; at post ipse victus, lingua ejus avibus data est. 2 Mach. VIII. 11. 12. 13, 14. Ergò:

A' Cane non magno sæpe tenetur Aper. Ovid.

Ad II. Non spernendi Peccatores. 1. Quia for= te quod talem existimamus, non é amplius talis. Certè Pharisæus in hac Muliere deceptus est, dicebat n: Peccatrix est. quæ tũ tunc pœnitens et bona erat. Rem Nathan ex embleã sensit hamar Tolobra sententiã= ãrmi; Homo n. videt ea quæ patent: Dñus est qui Cor intuetur. 1. Sam. XVI. Hac de causa cepit Deus Lev. XIII. Ne sacerdos illi= co in leprosos ferret judicium lepræ, eosq; a mundo cœtu sepa= raret, sed jussit prius eum, qui leprosus putabatur, in clu di 7: diebus, et si: necdum lepra se manifeste proderet, denuo includi totidem diebus, ac tum de eo judicium ferri. Ne videlicet ali= cui injuria fieret, si quis mundus esset, leprosus damnaretur. Non minor adhibenda curæ crisis in lepra animæ discernenda. Aliàs et bonus citò malus dijudicabitur. Ad II. 1.

2dõ: Quia qui hodie peccator é, forte cras non erit. Brevi n. converti poterit, cùm tũ contra potes ca= dere et perire. Potens est n. Deus statuere illum. Rom. 14: Huc Parabola de duobus filiis Matt. XXI: 28= 31. 2. 3.

3. Quia fors Peccator in uno ꝙ deliquit, in alijs vero culpâ vacat, in quibus tu reus es. Nemo ita ager est, ut non in aliqua corporis parte sanus sit: et contrà vix reperies aliquem usquequaque sanum, ut nihil debilitari in aliquo membro habeat. Idem videre est in hominum moribus. Ruben libidine pejor erat Fratribus; quia incestavit Uxorem Patris sui; dilectione tamen et misericordiâ melior Fratribus; quia nitebatur Josephum liberare de manu Fratrum ac servare; unde laudatur Gen: 37: Arborem nemo excindit, quæ non nisi Unum v. alterum ramum habet aridum; imo quæ Unicum non viridem et fructiferum habet; quod et Deus vetuit Deut xx. Atqui tales sunt sæpe Peccatores, qui licet non ex toto, ex parte tamen utiles et fructiferi sunt, si non sibi, saltem alijs.

4. Quia fors Peccator fortior et melior resurget; qui fuit ante lapsum, et ita se corrigit per pœnitentiam, ut multos superaturus sit, qui nunquam peccavêre enormiter. Sic hæc pœnitens mulier melior ostenditur erasse Pharisæo. Peccat Onesimus Philemonis servus, quid inde? convertitur per xnum ope Pauli Apli, et post Timotheo primo Ephesi Episcopo demortuo, ibidem Episcopus creatus et demum Romæ sub Trajano martyrio laureatus. Unde huic Furi tanta crevit sanctitas? Profectò peccatum fuit ei occasio. si n. Philemonem non fugisset, nunquam Romam venisset; ubi erat Paulus vinctus in carcere. si Paulum non invenisset, vix fidem in xtum recepisset. Ez az Hieronymus bölts okoskodása.

5. Quia Peccator se humilians et peccata sua agnoscens melior est, quia Justus confidens in sua justitia.

Huc

Eccle. ix. 4.

Huc pertinet illud quod Ecclesiastes dixit: Melior est canis vivus, leone mortuo. h. e. Peccator humilis, qui se canem mortuum in oculis suis reputat, est David, interim Deo vivit; quia justus impius, qui sibi leo vivus videtur, coram Deo tu mortuus est, ut Sardensis ille Pastor. Apoc. III: 1. Leo vivus sibi videbatur in hoc Evang Pharisæus, canem reputabat Mulierem; at ipse erat mortuus, hæc viva; Ipse n. est aliquin mortuus sua non agnovit peccata; agnovit hæc ut viva. Ex his verum: Non sperneuda Peccatores. Unde et

Doctrina est:

Senki magát oly fenéknek, oly Gazdagnak, oly Judosnak, oly pépnek, oly Nemesnek oly Erősnek igazán nem tarthatya, hogy mást megh ne ítélyen és magát elhidje.

Mert ez a Pharisæus az Aszónak képét ő magát valami nagy szentnek tartotta, amaz megh ítélte; de minden gondolatyába a rutul belé sült. Belé amaz más Farisæusis. ti est Változza vala: Non sum sicut cæteri homines! Luc. 18:

Ráz 1.

Ah bizony senki magát &c. cit. A. Ugyanis jóllehet: A' ki magát ez v. amaz ollyol máshoz deibe képzi, ollyá akarja képzni, 'g más felett ítéletet tehán reped ni, egyszer mitsoda magát ki nyilt semmel jól megh nézni, hát ő az Utolsó. Ut contigit huic Pharisæo. Item alá. nem az az első hely az Imádság szeme előtt, a mely az emberek szeme előtt: az ember szeme előtt nagyobb az Ur, mint az Szolga: nem az Isten szeme előtt, hanem az Ur xs ítélet tételét ez ezáltal Matt. XX. 26. 27. cita. a' ki a' lakadalomba a' Gazdától elsőbb helyre akar ültettetni; ülyön.

ülyön aз utolsó helyre Luc. XIV. 8. 9. Elsőbb, felsőbb minden-
neknél ma a' Király xs. de mierт? azért hogy elsőben magát
megh alázta, 's mint egy az utolsó helyet válaszotta Phil. II:
minд akkor, mikoron a' Szemek Jászlyában született: minд akkor,
mikoron K. Jánostol megh Kereszteltetett: minд mikor a' Tanitvá-
nyoкk lábokat megh mosta: minд mikor in cruce inter duos
Latrones penдebat. Ergò: Hogy valaki mástul nagyob
betsületeнér, maga magát betsülye kisebner. Quia Honor est
sicut equus fatuus, fugientes sequitд, sequentes fugit.

Ratio II.

II. Cita 1. Mert a' ki magát ez v. amaz okbol másoк
eleibe tészi, ezzel tiszt azt nyeri, hogy az ilyen embert mások
megh gyülölik 's irigyjeднek rája. Perflant altissima
venti: a' Portas fű, az Úti lapi tsenдeresen van sokszor, mikor a'
magas Cedrus fát a' fél agyarogva fúja, tiltorgatya, a' meny-
ütű Jó hasogatya, a' tüzes villámas ki szárasztya Psal. xxix.
Sola miseria caret invidiâ. a' ki magát megh vonnya. Kevesebb
annak irigye 's ellensége mint ege. Az ördögh v. a' Lucifer
akkor vetette le a' pokol türeigh, mikor ezzel mosta szaját:
In Cœlum ascendam: ero similis altissimo. Esa. xiv. 13.
Jól tudta ezt Cató, egy Romai igen magas bölts elejü, de
mégis igen igen alázatos ember, hogy a' ki magát nagyolya,
mást azt mottskolya 's gyuмolya, azért mikor Rómában minд
rend Nemes embereк a' Romai nagy piatzon magokк magas
oszlopokat emelnéneк, ő egy tsutakat sem emelt, Kérdeтén annak
okáról? Rf. Malo bonos ambigere, quam obscurem id non me-
ruerim? quam Cur impetrarim? mussitare. id est:

Int-

Rav III.

Inkább akartam u. m. Cató, hogy a' jó emberek iránt am azt tudakoz-
zák, mintsem hogy egy más előtt ezt suttogják: Valyon mi érdemből
emeltem émis oszlopot?

III. Cita 1. Mert a' ki magát ez v. amaz okból mást
eleibe tészi, többnyire azt tselekszi, tudatlan, vakmerő, vaktában for-
mált gondolatzából, egy szóval: Hibás ítélet tételből. Ha nékem,
's ha nékeд előnkbe állitnának volna egy felől: aз Izrai magas,
tetés, hatol, Cavallér fiait, más felől a' Kiseд Davidot, Dávidot
hátra hagyták volna, Királyt amazok közüll választottunk volna: De
nem úgy az Isten, a' ki nem testünk, hanem szivünk állását nézi. Sam. vö:
1 Sam. vö: Némely Könyvek kivüll papiros, arannyosok, belől
semmi derék dologh nintsen irva vagy nyomtatva. Sok ember
van olyan, ki kivüll aranyos, de a' szive rongyos: Ellenb: Sok ember
ha kivüll rongyos, de belől aranyos. Bajos dologh ilyen hellyen
az igaz ítélet tétel! A' Páváнak a' Polla szép, a' filemilenek
nyelve; Így: az egyik embernek éles a' szeмe, a' másiké az
orrája: az egyik embernek teli az erszénye, de üres aз
agyavelője: a' másiké nagy az észe, ha kitsinis az erszén-
nye. Ergò: Nintsen semmiben oka etc.

IV. Cita 1. Mert a' ki magát ez vagy amaz
okból mást eleibe tészi, más Tollával büszélkedik mint az
Ésopus Varjа: Ugyanis azt kérdheti kéli ő magától, a' mire
tanitott sz. Pál: Mid vagyon oh ember a' mit nem vettél volna?
ha vetted, miért Kevélyedel velle, mintha nem vettед volna?

Pál

Talentumos szolgák vagyunk, mind az Uré á mink vön, nem vagyunk Urai: hanem számadó szolgai. Sáfári, Redde rationem dispensationis Inæ! Luc xv.

V. Cita 1. Mert á ki magát ez vagy amaz okbol másk eleibe tészi, 's másfelibe magasztalya, humiliabitur, quia odibilis et coram Deo et coram hominibus superbia Eccli. x. Innen az ilyen magát nadzó embert az Isten Dejicit dum allevaretur éppen felemelkedö úttyában megh forditya 's á gyalázat Sárába taszitya Psal. LXXII. mint á Kevély Jézabelt az ablakbol. 2 Reg. ix. mint á magassan repdesö Simon Magust az Aerböl. Csak ez hát eri töllem s. Pállal á tanáts: Kiki mást magánál jóbb itélyen. á XIsal: A ki elsö akar lenni, légyen utolsó. Ez most szom ultolsó: Amen!

In Kövend 12a Septembris
1776.

Per Adamum Almási
Cpra.

Gloria Deo p Christum!

Conc.

Conciu xxxi

Textus: Marc. xvi. 15, 16. De Baptismo.

Az Ö Testmban igen sokak voltak á Cérémoniák Act. xv. p. 10. cita. mais némely Keresztének több Cérémoniakat tartanak; de mü az új Testamentonk idéiében csak kettöt számlálunk U. m. á sz. Keresztseget v. Mosodást, és az Uri sz. Vatsorát. Ezeketis tsak tiszta Cérimóniákk nem tartyuk, hogy azok tsak külsö tselekedetek által végeztessek el; hanem olyanokk, á melyekben az embernek belsö kegyes indulattyais az Isten tiszteletére megh kivántatik, annyira hogy, á nélkül sem á mosodás sem az Uri vatsora nem hasznos. Innen ugy láttyuk hogy édes Idv. azt kivánnya á Tanitványoktol, hogy tanitják megh elsöben az embereket, és azután keresztelnék megh i.e. hogy á Keresztséget értelemmel, és megh kivántató buzgosággal vennék fel. Hinc ait in Textu: Cita. Hac occasione videamus:

i. Mi légyen ezen Cérémoniák Matériáia? Tria Videnda:

ii. Miképpen vitetik végben?

iii. Mit ábrázalunk ezekkel, á melyek ezen szonak Baptizo ereiéböl, v. á mosodásk nevezetéböl következnek?

Ad i. Omnibus consentientib. scitu Naám baptismi esse aquam, sive ea sit maris, sive Fluvii, sive Paludis, s. Putei v. Fontis; nam et Iudæi olim suos Proselytos, et Johannes B. Iudæos, ut et Xm Dnum: Et xs ipse in initio suæ prædicationis illos, qui in ipsum credebant, p suos Aplos, aquâ abluebat seu baptizabat, quod Ad i.

ipsum

ipsum inde ab initio observatum est in ejus Xnor Coetibus, nec mirum; nam ordinarium omnis ablutionis instrumentum seu maa aqua est: nec ulla alia maa reperiri pot ad abluendas sordes corporis ipsa aquâ aptior. Hinc est ut Puritatis seu innocentiae et sanctitatis etiam symbolum habeatur Aqua Joh. III. 5. 1 Joh. 5: 8. Eph. 5: 26. Vizzel Gell hát eluenk a Keresteségh végh vitelében, de emek a vizek nem Gell lenni valami tiszták vagy főképpel Gépiccetes vizek, hanem csak mindenn sokott lenni a Vizzel természet szerént. Tertullianus mondotta: Nulla est distinctio, mari quis aut stagno, flumine aut fonte, aut lacu diluatur.

Ad II. Az Aplok ideiében ő az első seculumban így volt: a megh Kerestelendő Személyek egésszen a vízben belé merittetek 's azutan kimitak Ei. Est a szónak mind nevezetéből ?: annak ereiéből, a mint hogy ez á szó: Baptizo illyen vízbe való merités v. mosodást jelent, jövén amá Görögh szótol: Bapto: mergo v. tingo. 2dó: Ex Praxi Judeor, Proselytos sic baptizantium: ex Praxi S. Baptistæ, qui loca ad baptizandum elegit talia, in quibus erant Aquæ multæ Joh. III. 23. et Xs baptizatus ex Jordane ascendisse dr Matt. III. 3tio: Ita baptizabant et Apostoli Act. 8: 38. ita post Apostolica tempora diu satis Xni, ut hanc veritr Historia Eccliæ docet: Docet et Catechismus Part. II. Cap. II. §. 17. ubi ita: Ablutio autem non magis fit cum aliquis aquâ mergitur, quod diu a primis temporibus in Eccla observatum animadvertimus, quam v. aqua effusione, quod nunc in usu positum videmus, Vel Aspersione, sit a Petro factum esse colligitur cum uno die 3000 Hominum ad fidei veritatem tradidisset et baptizavisset. 4to: Hanc veritr docent

docent et allusiones Aplor, ut Rom. 6: 3. 4. ubi Paulus aperte indicat Baptismum in D. Xni tum sepulturam, tum contrariam ei resurrectionem adumbrare, quod melius fieri non pot, quam si baptizandi tot in aquam immergantur, et denuo inde emergant. Coll. Col. 2: 12. Unde intelligit illos, qui retinent modum baptizandi per immersionem, quales sunt in Hollandia Collegiantæ, in Anglia quidam Anabaptistæ, hoc facere, quod Xs et Aplicum primi Xnis faciter, et si hodie m. modus Baptizandi hic observaretur. Votu Xnor communi, malum esse ő videtr. Quod et Clemens V. Romanus Pontifex sua authoritate ratihabuerat et confirmaverat. Hodie tamen maior Pars Xnor utitur V. Aspersione, v. Perfusione. Cur? Ideo

1. Hogy ezt a Keresztén Világh erősen bevette, Exqlicet pulchrum esset antiquum ritum tenere; in pixta illud: Malu bene positum stet suo loco. ha ebben a Keresztének megh egyezett, 's beleegyben vannak, nem illik azért haborogni, és az harmoniát, mely ez által von, bontogatni. Annáli inkább

2: Hogy ha pirsten oly tökélletesen a mái Keresztséghmodjával az Aspersioval v. Perfusioval, nem ábrázolattatik az ő emberen le vetkezése, ugy halála, és az Új ember fel-öltözése, és feltámadása az új életre, mint az el merittetéssel: mindazáltal ittis lehet, ha csak kevés ábrázolást gondolni, ut n. et exigua aqua defert aliquas sordes, sic D. priam vitam purgatæ Animæ etc.

3. Invalint Perfusio v. Aspersio (1). mi szám eor qui in graui morbo cubantes (Clinici seu Cubitorii dicti nomen dare Xto expetebant. (2:) Ut consulerent utcunq; sexûs Pudori. (3.) Postqm baptismus Pueror in usu esse cœpit, ne tenella cor-

pus-

puycula mi frigida ledexerentur. (:4.:) quod est magis proba-
bile ex superstitione, juxta quam putabatur hominem quemcúnq
etiam Infantem sine baptismo mortuum salvari non posse, ideóq
Unumquémq quoquomodo baptizandum esse, seu perfusione, seu
aspersione.

Quaerit: Num trina debeat esse Infusio v. Aspersio?

Licet trina apud quosdam in usu sit, eandem tn institutam fuisse a Xto
ex nullis indicüs patet: néq ex verbis institutionis: Baptizantes in
nomen Patris Filii et Spiritus Sancti, trinam debere fieri inferri pt: nam
nulla est ráo cur unica immersione, v. quacunq ablutione eidem
Xti Praecepto satis fieri non possit. Hinc dicit et Catechismus R.
P. II. Cap. II. §. 18. Utrumvero unica an trina ablutio fiat, nihil
referre existimandum é; utrovis n. modó, et antea in Ecclesia
Baptismum verè confectum esse, et nunc confici posse satis apparet.

N. b. Refer hic modum per Immersionem in Hollandia apud
Collegiantes baptizandi ex Dictatis Cl. Steph. Ags.
in Tractu de baptismo ad Punct. VII.

Ad III. Példákat tarts a Keresztséggel v. vízzel való mosdással (1.)
A' Keresztelendő személynek, in adultis, a' vélhető szennyétől való tisztulása
hogy valamint a' víz a' mosdót a testről le issa, és ut tisztává tégye,
igy is a' személyis a' vélhető szennyétől magát megh tisztitotta, és már
tiszta életet kivan élni: mintha ugy nyja lett volna, mint a' kimgy
holt és ismét fel támadott. Rom. 6: 3, 4. 5. ata.

(:2:) Abrázolatik: hogy valamint a' testnek szennye vízzel
el mosatik, ugy az Istennek annak a' megh keresztelkedett személyb
büneit a' megh térés által el mossa i. e. Kimosson megh bvtsánkya.

A:

Oly eshtől a Keresztségh v. medium, a' mely által Kell
mindennek a' Xs Gyülekezetibe bé avattatni. V. mi T.
et Matt. 28: 19. ubi jubet primò docere, et pòst baptizare credentes.

Patet doctrinae veritas ex eo jmvò: Hogy ez által kivánta 1.
a' Xs a' maga tanitványit megh különböztetni a' fidoktol és a' Pog á-
nyoktol, ist Idem Judaei q baptismum Proselytos ab Ethnicis.

2. Tempore baptismi expetebant etiam sépe ut Homines 2.
Confessionem edexerent de Xto et ejus doctrina, ist scimus, neminé
baptizabant, donec Confessionem ó edebant. Vid. Act. 8: 36. 37. 38. ata.

3. A' Keresztségh által avattatik bé az Ember a' Xs Testének 3.
Tagjai közé, unde Apls: Minden egy tagjai Keresztelkedtünk megh ahar
fidok, ahar Szolgók, ahar polgárok etc. 1 Cor. XII. 12. id est m. Gal. 3: 27. 28.

4. Per baptismum obligat se homo, v. Parentes suos Liberos 4.
hogy a' xsi igaz Tanitványi léjenek, et mandata ejus servabunt, illi ob-
edient. Mert jóllehet erre külömbenis kötelezteténk, tn plus est, mi-
kor világosan az ember erre obligálya magát. V. g. obligati sumus
Principi, tamen jure amasto fortius stringimur: ist Milites. Hinc
nos baptizandi apud Pontificios. Vid. mi Dictat. Cl. Ags. §. 9. 10.

5. A' Keresztségh mégis az az Medium, mely által kötte- 5.
tünk égbe a' pusztai Társaságába 1 Cor. XII. Egy testé keresztelkedtünk mg.
és igy lettünk azon egy xs Testének Tagjai, et sic Commembra. Ex his:

Monitum 1: Ut quisq meminerit se factum Xti discipulum. 2.
obligatum ad mandata Xti tenenda. 3. Ad communionem cum fra-
tribus tenendam. 4. Testari debemus operibus nris nos peccato
mortuos, et resurrexisse ad vitam novam. Amen!

Conc. XXXII.

Concio XXXII.

Textus: Act. II: ℣. 38. Térjetek megh = Xsb nevébe.

Ugy olvassuk á Külső Historiákbol: Hogy á Xs menybe menetele, és az Aplok halála után sokáigh nem volt emlékezet á Kisdedek Keresztségéről; hanem in seculo III. vel in fine secundi, kezdették á Kisdedeket megh keresztelgetni, és mégh akkor egy Conciliumis azt szükségesnek lenni nem állitotta: De majd továbbat ostán in Aó 418. á Cártágobéli Conciliumban az idvességre szükséges dologh itéltetett á Kisdedek Keresztsége, az hol 214. Püspökök /: köztök lévén Augustinusis :/ el végezték ezt. Mindazáll mégh akkoris ebben á dologban ugy megh nem edgyezték, ut nullus foret Contradictor. De mit mondok? et in seculo 8vo fuerunt kik ezt ellenzették, sót mais disputályák sokán, hogy valyon tsak á megh élemedett eszü embereket kellene-é megh keresztelni, vagy á Kisdedeketis? Némelyek amazt, másik ezt tuéálván. Qui statuunt tantum maturi judicij hmes esse baptisandos, sententiam suam probant ex mandato Xti, quo jussit illos baptizare, qui primum erant docendi Matt. XXVIII. ℣. 19. et Praxi Aplos adultos baptisantium, quales vult baptizatos in Textu et Petrus Cita.

Duo in Text: I. Quos vult Petrus baptizari?

II. Ma kiket keresztelünk?

Ad I. Ad I. Ait Aplus: Térjetek megh és keresztelked. etc. ubi

Ubi Not. I. Á mint magatok láttyátok, nem parantsoltatik itten hogy az Qplok, és ö utánnak mások értelem nélkül való dolgokat keresztelienek, mint p. o. némelyek Harangokat keresztelnek.

Not. II. Szt Péternek ezen szavaibol azis ki tettik, hogy olyanokk jovalya á megh keresztelkedést, kiket elsőben tanitott. És olyanokis voltak ezek, kik az Hitre, pœnitentiára, á Xsrol való Vallástételre etc. alkalmatosok voltanak. Az Ur Xsnakis é volt ám intentioja Matt. 28: 19. hogy az Aplok fel serdült idejü's állapotú embereket keresztelienek megh, á mint ezt tanitya 1. Á Xs Parantsolattya, á hol azokat kivánnya megh keresztelni, á kiket tanitani kellett. 2: Á kiktöl azt kivánnya, hogy az ö parantsolatit megh tartják ℣. seq. 20. 3. megh tettik abbolis, hogy olyan embereket kiván á Xs megh keresztelteti, á kiktöl maga á Xs Hitöt kiván Vid. et cit. Mar. 16: 15, 16. már pd hitet nem mástol; hanem tsak á nagy emberektöl lehet kivánni, á kikk arra értelmek vön. 4. Inde etiam patet, quod Apli adultos baptizarunt, ök ugyanis senkit addigh megh nem keresztelték; migh azok á Xsba nem hittek, és pœnitentiát nem tartottak. In Textu s. Péter azt tanátsolya az ö szivekbz megh dobbant emberekk: Térjetek megh etc. Igy midön ama Fö ember kiván vala megh keresztelkedni, azt m: Filep ö néki: Ha telyes szivböl hiß, megh lehet. Act. 8: 37. 38. és minek utánna ezt mondá á Fö ember: Hißem á I. Xst In Fiának lenni, Ugy keresztelé megh Filep ötet Act. 8: 38. Olvassuk hogy á Cornélius házábanis azok keresztelteték megh, á kik á Xsba hittek's s. lelket vettek Act. X. 44. Ama Tömlecz tartotolis s. Pál, midön megh rettene ob motum terræ, és tudakozná, hogy mi tévö lenne, nem egjebet kiváná, hovnem hogy elsőben hinne ö és az ö háza á Xsba

Not. II.

1.

2.

3.

4.

és azután keresztelkednék megh. Act. 16: Vid. et Act. XIX. 1-5.
Iam verò scimus adultos posse in Xm credere, et pœnitentiam agere; Ergò patet adultos ab Aplis baptizatos esse.

Ais: 1. Id est Matt. XIX. 13. 14. Hogy á Xs nem tiltotta magához menni á Gyermekeket, azért azokat megis Keresztelte?

Nem tiltotta magához menni G. megh Keresztelte, nulla sequela. Aliàs etiam hic in citato Matt. loco, non agitur de Baptismo, sed de manuum impositione, quus Pueros permisit, Pueros inquam ad se deferri, ut impositis manibus illis bene precaretur; moris n. erat apud Iudæos Pueris per impositionem manuum bene precari ut patet Gen. 48: 14. 15. At nullibi legimus Xm Pueros baptizasse.

Ais 2: Legimus Aplos aliquando integras Familias baptizasse, cui Familiæ Pueros m. interfuisse necesse est ut domum Stephanæ 1 Cor. 1. 15. 16. et Act. 16: 15. 33. Ergò ?

Non legimus in illis Familiis exstitisse Infantes, quot etiam hodie domus, ubi nulli Pueruli? at licet exstiterint, docetur nihil minus quam illos fuisse baptizatos; imò contrarium patet ex historia; illi n. qui in dictis Familiis baptizati sunt, dicuntur Apostolum audivisse docentem et ita credidisse Act. 16: 33. 34. quod in Infantes non cadit. G. hinc nulla argumentaõ.

Ad II. Ad II. Ma már Kiket Keresztelünk? Scitis quod Infantes, nem ugy mint az elsö idökben. Cur? Ezekk Keresztségeket mentyük ezekkel á következendö okokkal jmò:

Hogy

Hogy ezek Keresztén szülektöl születvén, magokis Keresztének lésznek, juxta illud Pauli: Hogyha á senge szent, annak az egész állattyadis sz. et si radix sancta et rami. Rom. XI: 16. mely szerént igy okoskodhatunk: Hogyha á szülék szentek, az ökk Ágaiis i. e. eos liberi; szentek lésznek, mivel ezen jó Vallásbz neveltetnek.

2. Baptizamus Infantes; mivel azokis az örökéletnek részesi lésznek, u. m. á kik ártatlanok, Xs n. ipse dixit: Talium est Regnum Cœlos. Matt. 19: 14. Avagy azért á kinek igértetik az örökélet, nem leheté azt azon Tudományt Követöi közé bé avatni, kikk az örökélet igértetett.

3. Baptizamus ideo, hogy ugy láttzik, hogy á szülék és á Keresztatyák obligályák magokat arra, hogy á kis gyermeket á Xs Tudománnyában fogjál nevelni, azért hiszünk ezekk, hogy á mit fogadnak, béis telyesittik. EX his

Coroll. 1. Hibáson vélekednek azok, qui Baptismum Infantium el annyéra szükségesnek tartyák, hogy azt ne lehessen el halasztani. Ugyanis nem olyan szükséges quia 1. Erröl sohult in S. Saã parantsolat nintsen; sõt valaholott parantsolat vön, ugy láttzik hogy ottan, az értelmes emberekre vön respectus; ut audistis ex Matt. 28: 19. et ex Textu. 2. Exemplum etiam Baptizatos Infantium habemus in S. Saã nullum. 3. Etiam Primi Xni necessarium non dixes; hanem post seculum IVtum determináltatott Aó 418. Ergò Nescio unde tam necessarium dicatõ, si neq Xti mandatum, neq Praxis Aplos, neq Primos Xnos necessarium adeo docuit, hogy azt az ember idösebb állapottyára ne halasszsa avagy halaszthassa.

Ais:

Aliis: Igenis szükséges, quia haec Cerimonia succesit Circumcisioni, jam verò Infantes circumcidebantur. Ergò:

Nulla sequela; non n. succesit Circumcisioni Ravi i. Circumcisio n. Infantium fuit Praecepta; non baptismus Infantium. 2. Circumcidebant Judaei suos Infantes 8vo a Nativitate die, ubi hoc praeceptum de baptismo? 3. Tantum masculos Circumcidebant, non foemellas; Ergò Hövetternek hogy a leányokat nem kellene meglkerestelni. 4. Ab illis qui circumcidebantur nihil operis requirebatur; requirit a baptizandis Fides & poenitentia. 5. A Környülmetélkedéshez nem vagyattatott a' bün bottánat; de a Keresztségh példázolja az Istennek bün bottánó Klmét. 6. Circumcisione fiebat quis haeres terrae Canahan; at sole Baptismo nemo fit haeres Regni Coelor, nisi praecedat Fides et poenitentia. Ergò úst ótenditur, sic necessarius ó est.

At licet concederetur Circumcisionem figuram fuisse Baptismi, inde tamen non sequeretur Infantes necessariò esse Baptizandos, et non differendum baptismum, aliàs primi Xnii: Nazianzenus, Joh. Chrysostomus & alii plurimi peccassent, differendo baptismum in adultioxem aetatem.

Coroll. ii. Hibáznak arottis nagyon a' kik ellenek a' Kisdedek Keresztségét contemnályák, á' mit kellyetlenek, vétkes lenni itillik: Ugyanis 1. Ha sinteis nem parancsolatotis a' Kisdedek Keresztsége; de nemis tiltatott. Et 2: Judaeorum non sequitur hodie non esse baptizandos Infantes; mert akkor nemis lehetett másképpen, cum oportebat Xtus Discipulos parare, ezekkel

pedigh elébb szollani kellett az Evangéliumot, és hinni, mellyet a Kisdedek ól nem lehetett várni. Ergò

3. A' Keresztségh sok vegyes vannak, a' melyekben ha minden részei nem illenek a Kisdedekre, mint a' poenitentia, a' bün bottánat, a' hit és vallástétel, tsak aliquid in Baptismo, a mi illik ó reájok. V. gr. Hic ipse dat testimonium se fore Xti Discipulum, et participem vitae aeternae.

4. Scimus et Xnii peccatum non habuisse, tsak baptizatum, quidni possent et Infantes baptizari? Ergò si cui placet Conclu: pot. Infantem baptizare q. f. Non é adversum Religioni Xnae. q. 2: a' multi jam seculis continuatur hic ritus. 3. Scandalo non debet esse religio in hac re. Si verò quispiam militat pro baptismo Adultorum qui et magis congruere Religioni Xnae videtur, nec ille est condemnandus.

Corollar. iiii. Hibáznak itten arottis igen nagyon, a' Coroll. iii. mit a' nagyob Kisdedek Keresztségekre Keresztatyákat és Anyákat más Vallású embereket hinak, a' kik nem hogy ját, vagy nem azokat mire való ez a' Compaternitas. Hi debent esse Susceptores, qui curam Infantium maxime enervatis Parentibus, suscipere debebant. Q. Committine curam tui non suae Religionis? Hi debent esse Sponsores, qui quasi spondent pro fide Infantium, An Ergò Extraneus dét fidei tui Infantis rationem habere? Hi debent esse Compatres, an Ergò Extraneum vis tibi Vicarium substituere? Haec omnia mala sunt. Ergò corrigenda.

Amen!

Conc. xxxiii.

Concio XXXIII.

Text. Act. II: v. 38. De Baptismi Formula et Efficacia.

Rebaptismum non urgeo, tñ triplici Baptismo debemus baptizari.

Három neveseres Keresztségről van emlékezet á ſz. Irásſz: melyeket igy nevezik á Theologusok: Baptismus Fluminis, Flaminis et Sanguinis. Ezekkel Keresztség tsak tropicè dr baptismus, u. m. Baptismus flaminis, v. Spiritûs, a melyet ſz. lélek Keresztségének lehetne mondani. Erről vagyon emlékezet Matt. III. v. 11. cita. Celestinen essel ſz. János a XSt am azajándékát á ſz. Lelket, melyet nagy bőséggel á Tanitvány okra elsőben, s aztán minden hivőkre Ki öntetni vala. Vid. et Act. I: 5. sed de hoc Baptismo non est in Textu sermo; hoc n. Baptismo solus XS baptizabat.

Á más Keresztség, melyet emlitettem, Baptismus Sanguinis. Keresztviselésel, szenvedéssel való Keresztség, de hoc est mentio Matt. XX. 20, 22, 23. ubi XS ait Filiis Zebedei: cita. értetni Idr. á Keresztségen á maga majd majd lejendő szenvedéseit, melyet Baptismusnak nevez. Igy látszik á ſz. Irásban, hogy á szentek sok nyomorusági, Vizsnek árjaihoz hasonlittatnak, mint á Dávid szenvedési. Psal. 42: 8. et Jer. 47: 2. Ezech. 26: 19. etc. Jnnen már á XSti, Ennek Vere szenvedései Ezt Ki ostatott, mondatik mint egy Vérrel keresztelni v. megh mosattatni. Igy azok á Szentekis á Kit á XSért martyromságot szenvedtek, sok Keresztett injeltek, dicuntur sanguine baptizati: és innet lett már á Keresztségh nevezete a Cruce á Keresztről. & similitudinem. applica. At nég de hoc Baptismo est sermo in Textu; verum de Aqua Bapt. lita.

Duo:

Duo hac vice: I. Vallé valami Formuláia á Keresztségh?
II. Minémü haszna vón annak?

Ad 1. Sunt aliqui ex Xtis, qui urgent Xtⁱ Formulam dicens in Matt. XX: 19. at nos dicimus Xtⁱ formulam non Descripsisse, Rá v. I. Nég ex S. Irá, nég ex Praxi primor Xtior patet, hogy ezen formulat mindenkor szükségesnek tartottak volna á Ki mondásra, sic n. Apli semper illam formulam in baptizando semper tenuissent: Nem mondhatta volna ſz. Pál Apls, hogy ő volla senki nem mondhatja, hogy á maga nevére Keresztelt volna, mert ennek á gyanunak semmi helye nem lett volna, si in Noé P. F. et S. S. baptizassent. 1 Cor. I: 15.

2. Apli mandatom Xti erant observantissimi, tamen hac formula non legimus eos baptizasse; sed v. in Xtⁱ, v. in nomen Xti. Vid. Act. 8: 12. 16. 38. Cap. 10. Cap. 19. Rom. 6: 3. 4. et in Textu.

Ais: Cur Ergo Decepit XS Discipulis ut baptizarent in Noé
Patris, et Filii et S. Sancti?

R. Ennek értelme volt csak ez: Hogy mindeneket tanitanának, á tenniének az Atyának, Fiunak á ſz. Lélek Tanitványinak, a'minek hogy valakinek nevére Keresztelni valakit, á ſz. Irásſz annyit tészen, mint annak tudományára á járatni, és Tanitványává tenni: Sic perexeg Judæi baptismum in Mose: et Johannis Discipuli Act. 19: 2. 3, 5. Immár pedig ha fel vésszük 1. Lehetett méltán az Atyának nevére keresztelkedni; mert az á Tudomány, á melyre valaki in baptismo ajáltatik, commendáltatik, vett eredetet az Atyától, hinc ait ipse XS: Az én Tudományom nem enyim &c. Joh. VII. 17. 2. Á Fiunakis t. i. á XSt nevében is tell á Keresztségh végh menni, XS n. promulgavit non R, sed et morte cruenta confirmavit. sed

3:

3. Á sz. lélekk nevébenis lehet Keresztelkedni, n. m. annak nevében, á kit á Xs menybe menetele után, mint egy maga hellyett küldött á Tanitványokhoz Tanitónak, á ki minden igazságra vezérelné őket Joh. 16: 13. és Vigasztalonak v. 7. szaszollonak v. Advocatusnak, á ki megh feddené é Világot á bünről, az igazságról, és az itéletről v. 8. Ez á sz. lélek vala az, mely mind á Xsbz mind az Aplokbz, munkálkodott in patrandis miraculis, et Xti Doctrina confirmanda: Mais munkálkodik mü bennünk, tanitt, vigasztal, erőssit, bátoritt, innen az mü Mesterünk, mü Annak Tanitványi vagynuk. Non est quidem Persona, sed per Prosopopeiam potest dici Doctor, ut Experientia est optima magistra.

Dices: An ergo Inconveniens est si Baptista inter Baptizandum dicat: Baptizo te in Noe P. F. S. S.?

Nullatenus! Verbis n. illis Baptista bene pt Naturam, Finemque Baptismi Xui exprimere. Noe tt dicimus et docemus modo Baptistam repetitioni istos verbos non mandato Xti esse alligatum, sed consvetudine tt quadam esse introductum, ut verba illa inter baptizandum repetantur. Unde intelligitur: Boni ordinis esse hodie, ut per Baptistam verba illa repetantur.

Dices: Quidsi Baptista repeteret illud: Ego te Baptizo in Nomen Xti?

R. Etiam verbis illis naam, Finemque Baptismi exprimi posse asserimus: expressiones n. illae: Ego te baptizo in Nomen Patris et Filii etc. Et: Ego te baptizo in Nomine Xti; sunt aequivalentes; at in ritibus externis temere nihil esse immutandum ratio et Charitas Christiana suadet.

Ad ii.

Ad ii. Minémü ereje v. haszna vön á Keresztségnek?

Sok hasznot és erőt tulaidonitanak némely Keresztének ennek: Ajunt enim 1. Originale Peccatum delere. 2: Alia etiam quaecunque peccata remitti. 3. Virtutes Xnas ingenerare. Verbo: Ad igazulást az embernek. De ha fel vészem elsőbenis az Credendo Bünt, nem szükségh hogy azt le mossa; quia non est, ut alias docuimus. Quod autem alia attinet, Megh jedzem Tudományul.

Á Keresztségh ö magában nem szerez az emberben Hitet és megh igazulást. Nem hitet; Végyük fel Ugyanis Matt. 28: 19. jubet Xs Discipulos primo docere, dein baptizare; Ergo á ki akart megh Keresztelkedni, elsőben hitinek kellett lenni: idipsum vide in Baptismo Eunuchi Act. 8: 37. 38. Nem szerez megh igazulástis: Petrus n. Aplus in Textu dicit Judaeis primo: Convertimini, á gite szaenit. 's azután Keresztelkedjetek megh. Sed haec Veritas et inde patet

1. Azt m: sz. Péter: Minket megh tart nem á Keresztségh; melyel á testnek szennyei el mosattatk, hanem á jó lelki esméretnek Innel való kérdezödése á J. Xsk feltámadása által. 1 Pet. 3: 21.

2. Hogy lehessen az, hogy á Viz az emberk szivébe bé hassom, és az embernek lelkét megh mossa 's abban az hitre és sz. életre nézve oly nagy változást szerezzen? Annyivalis inkább oly hirtelen, á mint az ki töltyük, hogy olt valakibe Hitet?

3. Ha á Keresztségh Hitet adna és megh igazulást, ugy az Hitetlenekis élhetnének Keresztséggel, h. hitet nyerhessenek; De ki mondja h. hitetlent lehessen Keresztelni? Cum scimus Aplos et primum fidem expectasse á Baptizandis. Annyivalis inkább

4.

4. Mert senki azt nem tapasztalta: hogy valaha valaki
a baptismum melior et sanctior evasisset. Apparet in Infantibus
á' kik á' Keresztségh után ha fel nevekednek, lehetnek gonosz életü emberek,
és hitetlenek: Ha pedig jámbor, é' Kegyes embereket lésznek, á'nem á' Keresztségből,
hanem ezek á'jó nevelésből.

5. Si fidem etc. negenexaret Baptismus, tum qui in Infan-
tia, v. inter Gentiles sine baptismo moriuntur, el kárhoznának, quod
absit, hogy ők azért nem lévén annak el kárhoznának. G. infer Doctr.

Á'is: Á'is: Nintse hát á' Keresztségh valami gyümölcse, effectuma?
Von, et quidem jmus Fructus: Hogy mivel á' fel serdült embereknek az hitnek
és pœnitentiának megh kell előzni á' Keresztséget: tehát ezután végben az ember
Jusst á' bün bocsánatra és örök életnek elnyerésére. Ezt in Textu. Melyre
á' Rendeltetés nevekedvén jussok lésznek.

2. Fructus. Á' Keresztségh mondja az embert á' jóban
való elömenetelre, á' minthogy ottan igéri á' fel serdült ember Kegyességét,
engedelmességét: Et in Persona Infantis Parentes v. Patrini. Quæ
obligatio magis stringit Hominem igéretének tellyesítésére.

3. Fructus: Annak emlékezete, Kinek Szolgálatjára
gyúlottra magát; mert minden napi valahányszor ilyen alkalmatos-
ságban vagyunk; megh kell emlékeznünk, hogy mivis á' Xpusnak Ja-
nitsárjai vagyunk, é' igy kötelesek arra, hogy az ő Parantsolatit
megh tartsuk reménylvén hogy annak végén Bün bocsánatot
's örök élet von. Mellyet adgyon Isten mindnyájunkk! Amen!

Con c.

Textus: Judic. ix. v. 12. 13. Ad tempus Vindemiæ.

Szokás volt régenten mesék é' Fabulák által tanitani, megh
pedig mind Pogányok, mind Zsidók, mind Keresztyének köt. Fabulák által
tanitott Esopus, kinek fabulái é' napjig nevezetesek: Azok által tani-
tottak amá nagy Poëtákat: Homerus, Virgilius és az Ovid. Fabulák
avagy Parabolák által tanitott áldott Jdv-is. Az által á' Zsidók közül
Sámson, á' ki maga lakodalmi Vendégének illyen mesét vete elejekben:
Cita. Jud. xiv. 14. Az által Joásis az Izraelnek Királya, á' kit
midőn Amásia á' Juda Királya arra ónsollana: Hogy egy mással har-
cot próbálnának, Joás azt akarván megh mutatni, hogy hozzája képest
semmi Amásiás, ezt izeni néki: A' tövis bokor, á' Cedrus fának le-
ányát kéri feleségül á' maga fiának i. e. á' miképpen semmi á' tövis
fa á' nagy Cedrus fához képest, ugy az Amásiás ereje semmi az enyim-
hez képest 2 Par. xxv. 18. 19. Fabula, Apologus által Jothámis
ezen ix. Részben, cum aic v. 7. Italyátok etc. = v. 15. lege.

Fel gyültünk az Jr háza, lássuk megh hát mivis ez órában
ezen Jotham Fabuláinak értelmét. Vajha többekre volnának! Dávid
egykor bünéről Fabula által ugy megh győzettetik, hogy abból igazán é'
térne 2 Sam. xii. v. 1, 2, 5. et 2 Sam. xiv. holmi Asszony által kerem- Votum.
gő beszédel. Vajha énni ezen fabulából oly haszonnal tanithatnék!
adgyon Isten Ellek Ennek ide Ejvántató fület, szivet!

occáo: Gedeon vala Birája egy ideigh az Izrael fiának, occáo:
de megh halálozván maradának neki 70. Fiai, a' kik közül kell vala

vala már valamelyikk Atya vkáu a Birái hivatolba succedálni; mivel azok az 70. fiai nemes Vérből, Nemes Ágy Feleségeitől születtek vala. De lévén mégis egy Abimélek nevü fia Gédeonk, a Ki szolgálobol lett Feleségetől született vala nékie: n Izrael fiai, neveretésen a sitembélieknek tésik Királynak; holott az ilyen parasst Agyból született gyermeket akkor sem illette, 's ma sem illeti Királyságh. Fel ülvén már Abimélech a vadászott hivatolnak Ugyka fajára, holmi henyélö 's vándollo Férfiakat maga mellé vésen, 's el mégyen a Gédeonnak 70. fiait, s: tibbel ö Agyával vala tsak tsavar:/ egyen kivüll mind megh öli, egy életben marad, kinek neve Jotham, ezteti megh élte volna; de é magát el rejtette vala. Igaz: Asperius nihil est &c.

Immár ez az életben maradt Jotám Gédeonk fia akarván megh mutatni, mély méltatlan dologh légyen, hogy Gédeonk érdemes Birájoknak fiai megh öletessenek, és Királyt egy Nemtelenből tennek, megh álla a Sár Bimhegyén, és hangos kiáltással igy kezdi beszédit: Audite Viri &c. Melyekből ngy tanulni hogy a Sikémitak már nem biri; sanem Király akartak igazgattatni, a hunnan ngy fabulák, mintha az Sák orszagh gyülést celebrálnak volna, és Királyt akarván magoknak koronázni, hittak a Királyi dignitásra elsöben Oliviam &c. quae abnuunt additi rationibus, vefer.

Sensus: Itt a Fákon értsed az Izrael népét; a mely Királyra továrnagh: az olaifán Otoniel: a figefán Deborát: a szöllöfán Gedeont: a Galagonyafán v. Tövisfán az Abimelekot; mert mind az Otoniel, mind Debora, mind Gedeon a Birái dignitással megh elegettek, mint az olajfa kövérségével, a figefa édességével, az szöllöfa Istent 's embereket megh vidámitó musttyával: de nem az hitvány tövisfa i.e. Abimelek a maga sorsával.

Hinc

Not.

Not. 1. A ki Kis hivatolba áll, le kell annak minden maga dolgáról mondani, és nem annyiban magának, mint más kell élni hagni. Hoc docetur in rationibus ab oliva &c. dicti. refer. Publica privatis &c.

Not. 11. A jó fa, s a jó ember nem igen kap a tisztségen, megh elégszik a maga tsekély soesával, ut oliva &c. de bezzegh kap a tövi bokor, hogy a szegény Juhnak gyapját el tépheti. Illyen hiv

Térek a leczke szavaira, ubi Viti vocata ad regnum dignitatem dicit: Cita. Indjuk hogy a jó Bor az embert mitsoda Vidámitya; de hát hogy az Istenéret? Ismérte borot az az Isten hogy megh vidámulyon? ob nem tulajdonképpen? Exgo 1. Azt lehet mondani, hogy ebben az Jotám beszédében lehetett tekintet a Pogányok bálvány Isteneire, kik feliöll a tudatlan régiségh azt tartotta, hogy azok Nectare potantur, annál inkább hogy itten loquitur Jotam ad Sichemitas tunc adhuc Idololatras. 2. Mivel itten a Sidóban ez a szó van: Elohim, minémü neveretel a Birák nevetnek Exod. xxi. 6. C: 22: 28. Exgo g. d. Jotam: Vino meo non solum plebs, sed et Judices laetitiam accipiunt. V. 3. Laetificat Vinum Deum cum in sacrificio offertur ut Ceptum erat Num. xv. s. 7. 10. Hinc in festis Diebus Vino utebantur Judaei in honore Dei gaudiorum laetitia. Exhilarent Homines // i.e. Personas crebris doloribus obnoxias; Hebraei n. Hominem et agnum eodz appellant nőe Psal. CIII. v. 15. Prov. 31: 6. Jer. 16: 7. Isa. 40: 6, 7. Ezekből mind a sz. Igének czélya, mind értelme jól megh tetzik. Exgo ago mitteo scopum quo Jotam collimabat, pro hoc tempore hanc ponam Doctrinam:

Disce:

4. Laetificat Deum // q. hoc denotatio fortè Vini Excellentia, unde Sermonum: Hor gotha Vern. Latini: Vinum Gaudium.

Disce:

A' Bor az Intól a' végre adatik, hogy élyünk azzal az Isten akarattyára 's a' szentekk örömére. V. in T.

Valakinek maga szája vallása ezer bizonyságh; at qui Ipsamet Vitis ait: cita. E' Indomant igy valya Dáridis Psal. CIV. 15. cita. Igy vallya Syráchis: A' Bor vigasságra teremtetett és nem részegségre; eleitől fogva: a' lélekk 's a' szivnek vigassága a' mértékletesen ivott bor. A' lélekk 's a' testnek egessége az Jozan ital. A' lélekk keserüsége a' sok bor ital. Cap. XXXI. 35=39. Hinc jubetur dari mærentibus Prov. 31: 6. Et Xs bibit Vinum, et ex aqua fecit vinum Joh. II. quæ omnia facta secundum voluntatem Dei, licet invidi calumniati sint Vini potatorem Matt. XI: 19.

cita 4. Isten akarattya szerint él, a' ki egességére él vélle, és az természet munkáinak u. m. elmélkedésék, munka tételk segitségére, Vénségh terheinek könnyebbittésére, szomorú szivének vidámitására.

Az Istennek tulaidonittatik more humano: Bánat, haragh, örom; örülni mondatik az Ind, midön néki a' nép engedi, és parantsolattyában jár. Es már a' Boris az Istent ugy vidámittya megh, ha azzal ugy élünk, a' mint Isten nékünk parantsolta. Ergo lætificat Deum

1. Midon valaki mértékletesen él borral: v. ha ez ideigh részeges volt, sok kárát érezvén, magát mértékletességre fogja: Certè Nazaræi abstinebant Vino Vid. Num. 6: ad corpus castigandum aliqui ad tempus ut Paulus Act. 18: 21: aliqui in perpetuum uti Samson Jud. 12: Profectò Judæi non comedere amplius Nervum ex quo Jacob in Nervo læsus fuit Gen. 32: Sacerdotes Dagon non calcarunt amplius Limen templi, ex quo tempore eorum Dagon fregit in eo caput et manus. 1 Reg. 5: nonne ergo æquum esset, ut M. ii qui a' Vino læsi sunt, eo abstineant? qui in Cauponis Caput Vino gravari ac vix non ruperi, posthac eam limina non terant? Gaudium hoc foret Deo et

et Angelis, qui sup peccatore resipiscente jubilant in Cælo. Audi Deum abstemiis Rechabitis ita dicentem: Non deficiet Vir de stirpe Jonadab, Filii Rechab, stans in conspectu meo cunctis diebus. Jer. XXXV. 19.

2. Lætificat Deum, midon az jó Ember a' részegek Társaságát elkeruli: V. ha azok kost vagyonis megh nem részegedik: Quod fit primo: Cum effundimus potius ac perdimus, quam ut nos inebriemus. Exemplo Diogenis qui id fecit, et indignantibus aliis sic dixit: Si hoc totum ebiberem, non Vinum, sed me perderem. Dolemus si Vinum ad vastes fundatur, et eo commaculentur; at cur non potius dolemus si Anima peccato inquinetur, et Corpus vitietur? Fit Secundò: Cum Vinum, ne obsit, Aquâ diluimus, Vel grandia Pocula hoc v. illo modo recusamus, ut ille, qui ad immodicos haustus stimulatus se excusans dixit: Pecuniam sibi deesse quam det Medico, si ex Potu nimio infirmus fiat: Alius qui dixit se metuere ne a' Cane pudefiat, qui satur jam quiescit. Lætificat

Vid. hic Tom. VIII. p. 346.

3. Quando Vinum disvademus v. subtrahimus iis quibus nocet, vel corrigimus eos qui eo abutuntur. Ut Bethsabe quæ Filio Salomoni Vinum disvadet Prov. 31: 4. cita. Et ut Alphonsus Rex Arragoniæ, qui Vino uteus dilutissimo plerosque Aulicos traxit in eandem consvetudinem. Lætificat Vinum Deum et Homines

4. Cum Vinum mæstis et Pauperibus impenditur. Hoc docet Salomonis pia Mater: Date siceram mærentibus, et Vinum his, qui amaro sunt corde, bibant et obliviscantur egestatis suæ. Prov. 31: 7. 6. 7. Hinc dedit Deus Vinum ipsi Noë et Liberis eius, ut mæroris ex diluvio concepti obliviscantur. Hinc et Xs sponsum pauperem Vino lætificat Joan. II: Verè si Calix aquæ frigidæ pauperi datus habet mercedem Matt. X. quanto magis Vini? In V. Testmo in Fine sacrificii jussit Deus pedem Altaris Vino perfundi. Num. 28: Altare est Xs, ejus pedes sunt Pauperes, Ergo illi debent Beneficio perfundi.

5.

5. Cum pro servanda sanitate utimur; et ad Vires roborandas modicum potamus. Id fecit Apl̃us Timotheo: 1 Tim. 5: 23. cita. Ne igyál mégis csak Vizet: hanem égy kevés borrahis propter stomachum tuum et frequentes infirmitates tuas. Bene alignis: Ut chorda in Cythera si minus tendatur, non sonat, si amplius raucum sonat: sic Virtus abstinentia aut omnimo nulla est, si tantum quisq corpus non edomat quantum valet, aut valde inordinata est, si corpus atterit, plusquã valet.

6. Latificat Deum Vinum si utamur eõ cum gratã actione In parantsolacza: Mikorcon éjendel /: ugy mikor ijandol:/ ej megh elégedendel, akkor ditsérjeõ Uradat Istenedet. Deut. 8: x. 10. Itinc: Valahány Pohár Bort iszunk, az Imék annyi szer megh megh ezer annyi hálaadással tartozunk. Rationes Vide Tom. Conc. mear̃ in Kövend 1. ad Text. Deut. 8: 10.

Beati qui sic utuntõ Beneficiis Dei! Utinam id in nobis locum haberet! Utinam mea vites sic loquerentur! Fructus meus latificat Deum! et Hnés! Scio dari sobrios; at quã multi ebrios! quib. juxta Pauli Rom. 14. Bonum est non bibere Vinum, nam in primis scandalizantur. Extranei arripiunt occasionem nos calumniandi. Si Privata damna fileam, quæ parit ebrietas, hæc sufficerent ad eam vitandã. quam tristes sũt Dei mina Vid. Isa. 16: 9. C. 49. 26. Thren. 3: 15. quod ut fugere possitis; Venite in cellam Vinariam d. Spécalem Cant. 2: 1. Alas le potu 1. Torrente Verbi Dei, qui latificat te. 2: Dono S. Sancti. Joh. 7: 37. Isa. 55: 1. Emite Vinum et lac! lac est initium Vitæ náturalis, Fides Vitæ Spirãlis. Ergo accipite Verbum Dei, unde fide, charitate roborati, semp parati ẽstolemini adventum Christi Dñi.

Amen!

in Kövend 17e Octobr. Anó 1776.

Conc.

Concio XXXV.

Textus: Matt. 28: 19. De Baptismo.

Aligui magna multãs cum Ceremonia peragunt Baptismũ: de mi minél együgyüebben lehet ugy vigyázzanak véghez; ne hogy ezen s. munkához valami superstitio elegyedjek. S. i. Apud nos hic est modus Baptismi 1. Hauritur Aqua Vase ad paratu, et in mensam deponitur. 2. Invocatur nomen Dñi. 3. V. D. Minister format apud Gentes brevem de Baptismo sermonem. 4. Fundit preces pro Infante, v. eundem Precibus suis Deo recommendat. 5. JubeÃ Infantem produci, et nomine quæsito, aquam Capiti Infantis, tenente Infantem Matrinã aliqua, infundit, additis interea Verbis: Ego Te /: noé nominatv:/ Baptizo Aquã in Nomine Patris F. et S. Sancti. 6. V. D. Minister baptizato jam puero benedicit, et sic finitõ tota Ceremonia.

N. b. Nem arra való hát a Keresztségh h. tsak nevet adjunk valakinek, hanem a tsak accedal; mellyet ha sinte el fejtenéis valaki, jó volna attol a Keresztségh.

iv. Videnda modò 1. Kinek kell Keresztelni? Puncta 4tuor.
ii. Hol kell Keresztelni?
iii. Mikor?
iv. Hányszor.

Ad 1. Aligui /: Domini Catholici :/ tres ordines instituunt Baptismum administrantium. In Primo ordine collocant Episcopos et sac-

Sacerdotes; illi n. putant dictum in Persona Aplos: Euntes docete etc. In 2do ordine Diaconos, quibus indulta ab Episcopis aut Sacerdotibus autoritte jus esse censent Baptismum administrandi. Deniq in 3o ordine omnes etiam de Populo sive Mares, s. Fœminas, quamcunque illi Sectam profiteantur; Nam Judæis quoq infidelibus Hæreticisq necessitte ita cogente munus baptizandi permissum esse censent, modo intentiem habeant eam quam Pontificii. In hoc ordine collocant m. Obstetrices, quibus facultatem putant esse baptizandi præsentibus quibusdam Maribus: Quamquid mulierib. aliis non sit facultas baptizandi Maribus præsentibus, neq his præsentib. Clericis.

Quæris: Quid nos in hac mãa dicimus?

R. Non est contrarium v. S. Sãæ, v. S. Raõni ut baptismum administrent illi, quibus in Eccla munus est docendi; illis n. præcipit ut baptizent, quib. præceperat ut docerent Matt. 28: 19. unde apud Unitarios non baptizant nisi V. D. Ministri.

N. b. Qui asserit posse etiam Laicos sive Mares sive Mulieres, imo etiam Obstetrices administrare baptismum, ezekk minden vélekedések abbol foly, mely szerént a Kisdedek Keresztségét oly igen szükségésnek állityák, hogyha a nélkül megh halnak el kárhoznak.

At nos non sumus in hac opinione, azért nemis tartyuk szükségesnek és igen helyesnek, hogy Assyon Keresztelyen, annyivalis inkább, hogy sz. Pált megh tiltani halyuk; hogy az Assyon ne szolyon a Gyülekezetben 1 Cor. 14: 1. Ezis sz. Pál szava: Nem engedem h. az Asszony tanitson t. i. a Gyülekezetben. 1 Tim. 11: 12. Ez. neq baptizare. Neis félly attol, hogyha modon válami (: nem léven modod Gyermekednek megh keresztelteteisere:) megh hal keresztelletlen, el kárhozzék; mert juxta Regulam Oeologor: Non carentia Baptismi; sed contemptus damnat.

Ad II.

Ad II. Hol kell Keresztelni? Inter primos Xuos az Keresztelésnek helye volt a Folyo Viz, ubi multam Aquam invenerunt, azután a Templomok mellé készittetek a végre Tocsákat, az hova a Gyülekezetekből kellett ki menni, ottan megh Keresztelkedni, és ismét a Templomba visszá menni, hogy ott ö érette omnes orent.

Hodie verò quia sola Perfusione baptizamus, præstaret si hoc fieret in oratorio, cum totus Populus adesset, ideo 1. quia Baptismus publicam requirit Confessionem. 2. quia tunc oportet et preces fundere, atq melius foret si totus Populus oraret. 3. In Templo majori etiam cum reverentia fieret. 4. Hic plures essent Testes. 5. Plures recordarentur se m. baptizatos. 6. quia in his Occasionibus fit aliquis sermo de baptismo, et plures inde discere possent. Ez igaz igy volna helyesebb, de mindazon által ne gondold hogy másuttis helytelen volna ez, ut auditis olim et penes Aquas baptizabant, és azis megh esik, hogy ez vagy amaz ok nemis engedi, hogy a Keresztelendö személyt a Templomba vigyék, ut cum infirmitas illud non sinit.

Ad III. A Keresztelésnek ideiéröl sokat külömböztenek a Keresztének. Quod attinet Infantes, multi prætendebant eos 8vo die esse baptizandos, attendentes ad tempus Circumcisionis, at alias docui baptismum Circumcisioni non successisse. Aliqui ad 4o usq diem distuler, si Infantis Valetudo permisit. A mi pd az Esztendönek idejét illeti, régen erre nevezetes idönek tartották az Husvétot, a mikor az Xs halálával 's feltámadásával példázni kivánták a Keresztelendö személyt a bünnek megh halását, és az uj életre feltámadását. Igy sokan kivántak Pünkösztöz Keresztelkedni; quia eo tempore ad Aplos est

Ad III.

eff.

effusus S. Sanctus, hogy igy a Keresztelendő személyreis a Vízzel egyűtt a sz. lelek ajándéka Ki ontatnek. Mások Kis Karátson után való napis Keresztelték, vagy a Xs szűletésének emlékezetére, vagy hogy a Xis akkor Keresztelkedett megh. Voltak olyan Ecclesiák is, a melyek Szombat napokon kívántak ezt inkább végbe vinni mint Vasárnap. de azt mondgyuk mi Tertullianussal: Omnis dies Domini est, omnis hora, omne tempus habile baptismo.

Ad iv. Hánysz0r? et an quem semel Haereticí baptizaut, debetne rebaptizari? De hac re multum altercat? xíi in 3e Seculo. Mi azt tanítyuk, hogy akárki, akármelyik féle Keresztén által Keresztelkedett légyen megh, azt nem szükségh ujra megh Keresztelni; Ex Rationibus sequentibus:

1. Mert extra sem paradisolatum & sem például nints a sz. Irásban, hogy valakit kellyen ujra Keresztelni. Illyen Cerimonia az Uri Vacsora, a' hogy azt gyakorolyuk van paradisolatum volla: Valahányszor &c. 1 Cor. xi. így már ha kellett volna a Keresztelkedettet ujra Keresztelni, ez aránt is paradisolt volna a' xs.

2. A' Ki egyszer megh Keresztelkedett, a' xs Sidományát bé vette, a' xs Szent tagjai közé bé avattatott, azt már nem szükség több szer bé avatni per baptismum.

3. A' Keresztségh oly Jel, melyel a' Keresztén a' Pogányoktól Különböztetik megh; de ha az egy Keresztyéntől megh Keresztelkedettet, a' más Keresztén ismét megh Kereszteli, így a' Keresztségh magát kórt a' Keresztyének közt tenne Különbséget, a' mely éppen a' xs Sidománya ellen volna, mert a' Keresztségh az Unum Eph. 4: 6. mivel egy Urhoz egyszer közelez bemenetet, de ha egyik Keresztén a' más

más Keresztelt Keresztét ujra Kereszteli, azért hogy az ő Sidományát követve, így megh oltsa a' xs Sanctyát az ilyen Keresztségh, quod est contra xm. Ezért méltán haragszik sz. Pál, hogy némely magát Pálénak = etc. mondja, at hinc ait: Képre oltatott a' xs? Pál szívetette megh értetett? Valyon a' Pál nevére Keresztelkedtetett megh?

Hinc: A' Ki egyszer a' xs nevére megh Keresztelteretett, nem szükségh külön's emberi Sidományára ujra Keresztelni, mert ennis mint se lehetsem a' xst az élő Istennak lenni: vagy Sanitomb Mesterem lenni: ei így sanitványa vagyok, mint se. Ergo. etc.

ais: Joannis Discipuli sz Rebaptizati? Bene; sed ust alias vidimus, differebant xti et Joannis Baptismata.

ais: Administer Baptismi fuit Haereticus, Ergo etc.?

R. In Baptismi Administrace unusquisq Ministros putat se esse orthodoxum, consequenter vult Baptizandum Deo xtoq esse devotum. Et baptizat in Noe xti: V: In nomen Patris et Filii et S. Sancti; ed in hoc consistit nda baptismi a' xto instituti, ed ab Apls practizati.

Ais: Si quis in Apostasiam incidat pst rebaptizari?

R. Utiq; quia avulsus est a' Corpore xti; Ergo si iis rursum vult incorporari pst rebaptizari. At de talibus hoc dixit Apls: Impossibile est tales rursus renovari ad poenitentiam. Heb. 6: 6.

His ita monitis vos volo 1. Nemo rebaptismú stendat. 2. Si Infans sine baptismo moriatur, ne ideo se torqueat, quia non Laxentia baptismi; sed contemptus damnat. 3. Nemo pro Testibus in baptismo alienae religionis advocet. 4. Cum omni reverentia practizanda est haec Cerimonia. Amen!

Haec de Baptismo: Gloria Deo pXmo D!

Conc.

Concio XXXVI.

Textus: Matt. X. v. 22. A'ki mind végigh megh maradd, idvezül.

Finis; non pugna coronat.

Finis coronat opus! a'Koronát diadalom után adgyák! a'Korona diadalmasok jutalma! Sokan tusakodnak, pályát sokan futnak; de *finis coronat opus* csak az egy győzedelmes az, ki a'Koronát el vészi. 1 Cor. 9: 24. Jó a'Vitézben a'Képesség; de a'mellett igen szükséges az állhatator hüség, különben senki megh nem koronáztatik, hanemha törvény szerént tusakodik 2 Tim. II. 4. Egbéli onsollás: Légy hiv mind haláligh etc. Apoc. II. v. 10. S. Pál, Imék ama választon edénye, a'szék, mint Lelki Királyok jó Vitéze, a'pálya futásban és viktóreán nyert diadalmi ékkön bé tattya magát győzedelmi Koronával 2 Tim. IV. 7. 8. Cita.

Macrobius irja: Egykoron Aug. Császárnak egy Vitéze az hartzon lévén megh félemlik. Eripe nate fugam! futásra vészi a'dolgot, de futása közben hátra tekintvén, egy Patriciából ki hajtott, egy üti homlokát, hogy ezen vitézinek bélyege, oztája disztelenségére holtigh ott maradna. Mikor mégis ezen Vitéz mások előtt jó Vitézségével dicsekednék, a'seb helyeket nagy gloriával mutogatná, Aug. Császár melléje mégyen ezt sugván néki: At tu cum fugies, nunquam post te respexeris. ez jelentéssel: hogy azzal minden Vitézségét megh mutatta, mikor az hartzoló helyet el hagyta, s végigh állhatatos nem volt, u. m. a'ki sebetis futásából kapta. Kivánnis a'Hadi emberben

egy

egy gyakorlatosabb dologh, mint az elpalástás v. állhatatlanságh; ellenben nints dicsőreteresebb, nints az Király előtti kedvesebb; mint végigh az Viadalban állhatatosnak lenni. Viadal ez életünk 's nyughatatlan Vitézségh Job. 7: 1. Ámen mi bennünkis olyan fogyatkozás, melynél nagyobb aligh lehet, a'Virtusok után el indulni, Jó hitben, Vallásban lenni, 's attol el állani: Ellenben gloria diciségh, Szentséges, idvességh. mind ezekben végigh megh maradni in Text.

Occas: Eben a'Réghi jövendel Dávid a'hivek követésére állapotyokról, a'mely szerént fognak üldözéseket szenvedni, és hitekben sokféle képpen megh próbáltatni, és midőn ezekről jövendölne, utánna veti, hogy a'Keresztes és xstushoz való igaz hitében megh maradni, idvezül.

Duo in Text. 1. Von szó az állhatatosságról. Partitio.
2. Annak drága jutalmáról.

Ad 1. Ezen szókban von: A'ki mind végigh megh maradd. a'holott von szó az állhatatosságról, melyről az a'Virtus: Midőn az ember az ő jó szándékát az hitnek és engedelmességnek dolgában nem csak folytattya, hanem azt végre is hajtya. A'mely állhatatosságh, úgy tetszik, Kétféle: Mert nés ez vagy minden Virtusokra, V. gr. csak ez v. amaz Virtushoz mutatgya ki magát. Ámen már külömb külömb nevezetek vésen, quia ki constans est aliquis in Verbis v. Promissis, ez a'Virtus nevezetét Fidelitásnak v. Fidességnek. i. e. szava megh állásnak. Ha ki állhatós a'nyomorúságh szenvedésében az Patientia: Ha ki állhatós az Jóhez v. xstushoz való engedelmességben, e'nevezetét: Hűségnek. Ha ki állhatós az hitben, Vallásban dolgában az: Fortitudo i. e. erős hitnek.

Már in Text. úgy tetszik az állhatatosságon értetik ez az Fortitudo az erős hűt, a'Patientia, mindazáltal lehet értelmezni azt az állhatatosságot is, a'melly minden Virtusokban megh kivántatik.

úgy.

ugy hogy nintsen Istv. ezt m: A'Ki mind végig megh maradt. i'lén értelme: Hogy a'Ki minden üldözések és háboruságok között megh marad igaz hitiben, Jézushoz, xtusához való hüségében, és a'szeretetnek minden munkáiban, ugy hogy attol sem élet, sem halál etc. el nem szakasztya mint Sz. Pál assecurálya magát Rom. 8: 36=sine. Idvezül.

Ad ii. Ez a'Jutalom: Idvezül. i.e. a'Poklokol megh tartatik, és menyorszagban vitetik: idvezül i.e. annak boldog halhatatlanságot el éri, 's a'Koronát el nyeri. Idvezül i.e, oly boldogságot ér, melyet soha szemével nem látott etc. 1Cor. II. 9. Ezekről énekelte egy valaki: ô mea spes mea! Jn tibi aurea! Clarior Auro!

Agmine splendida, rorida, florida, perpete lauro!
ô bona Patria! num Tua gaudia plena tenebo!
ô bona Patria! num tua Omnia, tecq videbo! Boldogh

ember a'Ki tudgya, mit tégyenek ezek a'szók: örök élet. menyorszagh. Megh tudgya, a'Ki mindjárt fel téjendi Jndománt megh tanulya's megis tartya:

Jndomány:

A'Ki akar Menyországot 's örök Boldogságot nyerni, annak az embernek mind igaz hitiben 's Vallásában, mind egyéb Virtusok gyakorlásában holtiglan kell megh maradni.

Durus sermo! Nehéz leczke ez azoknak a'Kik a'jó dolgot csak el kezdik. 's mindjárt félben hadjják; a'Vallást váltortatni csak karika csapásnak állityák, ha nehezis, de igaz ez; mert az igasságnak szája valya: A'Ki mind etc.

1. Ezt a'Jndománt igy lenni tanitya a'Sz. Irás. Semmi nyomos bövebben ott nem tanitatik, erősebb intéssel nem parantsoltatik, mint a'hitben Vallásban, és a'jóban való Alhatatosságnak. Hoc docendi cum dr: örizzük megh

megh az Jr Parantsolatinak utát mind végig. Item: Győzedzünk megh a'Kísértésben. Item: Légyünk hivek mind halálig! Item: Erősedjünk megh az hitben: Item: Tartsuk megh az hitet, a'mi Vallásunknak tétellyét: Maradjunk megh a'Krus beszédében és Jndományában: Item: Fussunk mind a'végig. Sz. Pál intése: szeretnek Atyánk fiai! stabiles gratiae et immobiles erőnek légyetek és megh nem mozdulhatatlanok, nem elégh! neveredjetek az Ur munkáiában etc. 1Cor. 15: 58. Item ipse oculus Galatas Vid. Gal. 3: 3. Krus ait: Memores gratiae Uxoris Loth. Luc. 17: v: 32. Vid. ejam plura Loca 1Thes. 5: 23. Heb. 13: 20. 21. etc. Ergo:

2. A'fel Jndományt erősitik a'Szentek Példáia, kik a'jóban holtigh megh maradtak. Jób itt az elsö, a'kit Jr ezzel dicsér: Jób az ô tökélletes voltát megh tartotta. Cap. II. 3. ô minek utánna megh probáltatott volnais, maga felöll ezt méri mondani: En nyelven megh haloc az en tökélletességemből magamat Ei nem tagadom. Cap. 27: 5. Ex hoc capite laudat S. Sáa Nehemiam Cap. 6: 11. Danielem Cap. 6: 11. Sozias Danielis Cap. 3: 16. Ezek mindnyájon az igaz Jnek esmeretében és tisztelettében holtigh megh maradtak.

3. Ezt erősiti ám megh nemely Pogányoknak példáia: Socrates mondotta: Ut Statua basi, ita Vir Bonus instituto immotus hugato, nullatenus debet dimoveri. Egy Indiai Böles Draco mannus a'neve ezt bepellette: Hogy valamint a'gyertyát langja, bátor a'gyertya fel fordittásával is, felfelé ét, ugy az igaz embernek is, bátor alatsánya essék is, soha jó szándékától el nem mozditatik. Pyrrus Kiv a'Romaiak fejedelme Fabriciust ezzel dicsérte: Hogy Fabricius olyan Férfi, Ki az ô hazájának hüségétöl sem igérettel, sem fenyegetés, sem boldogh sem boldogtalan állapot el nem vonthat. Si sic illi: quid ergo nos? ha nyomos inkább illik a'Kr. embert, hogy ô alhatatosságát a'Jllemnyei hazának szeretetéb.

2 Exempla Sanctor.

3. Ethnicor.

Rom. 8: 35=39.

4.

4. Ezt tanitya's erősitti a Decorumis v. az illendőségh, a'mely találtatik az Álhatatosságban. Aristoteles mondotta 's azzal tartotta, hogy nagy tanátsoráss al 's jól el végezett gondolattal
" kell az embernek ez v. amaz Társaságba állani 's menni. Valójában ellenkezik hát a Jozanoksággal, a'Ki minden igaz ok nélkül egy Vallást, egy Ecclást fel hagy, fel vagy, és májban áll. Bizony! ha valamiben von Indecorum illetlenségh, ez igem nagy azok közül. Diogenes
Diog. egykor kérdette'n: Miért forgatná Venusségében is lakó Hordóját? miért nem feleji el már abbéli Filosofiáját? Ked it: Ha u. m. a' Pályában futnék 's a' czélhoz közelitenék, avagy a' futást félb kellenére hagynom? sőt inkább nem sokkal jobban kellenne futnom? T. i: illetlennek állitotta lenni a' jót el kezdeni 's abbol holtig meg nem maradni. Ha nyugalmas az csapongás, az álhatatlanságh lehasságh és balgatosságh dele, annak mondgya Bizony p. Pál,
Gal. 3:3. gyma Ha az Galatas: Oly esztelenek vadtok e, hogy lélek által kezdettetek el az hitet, és most test által akartok el végezteti. C. 3: 3.

5. Ezt az Hitben és Vallásban, a' szeretet munkaiban való álhatatlansagot lehasságh és balgatosságh lenni annyal inkább által látod, ha azt megh fontolod: Miért hadgya el valaki a' Xs hitét 's vallását? Kérd megh: Láte abban hamisságot v. Képtelenséget, absurdumot? Kérd megh: Vagyone jobb Judomány, jobb Evangyomnál, a'melyet mi hisznünk, vallunk, tanitunk? Ha vagyon nints mit follanunk az okról, a' kik ebbe megh ne maradnak. De gondold megh! A'mi Judományunk egésszen s. Pauson fundált Igasságh; a'mi Jmi tiszteletünk olyan a' minémük s. Pál Levén t. i. ἡ λογικὴ λατρεία cultus Rationalis okos Jstni tisztelet. Rom. XII. 1. mert Verán mi az Jrót mi szivünk et Veritas Joh. 4: 24.

a'

a' Xs Igaza nállunk könnyü és gyönyörüségos, melynek jutalma lelkünk nyugodalma Matt. XI. 29. etc. Avagy miért illyen vallást, illy Judománt kellé változtatni? illyent kellé magyal fel tserélni? mégh pld oly tudománnyal, melyen lelked esmereti soha megh nem nyugszik, hát mégh annak vége minémü lészen?

6. A fel tett Judománt im' ezekis erősitik: Judiátok a Sidok nem tették el a' David Paxisyájának Köveit, a' melyekkel Goliáth ellen az harczot kezdette; de el tették 's megh tartották a' Kardot melyel harczát el végezte I Sam. 17: et 21: Igy a' lelkiekbe hivatalnak végét tekinti az Jn. Ergo a' hith etc. holtigh kell megh maradni. 6. Allegor.

Az Ô Testnek mikoron a' Fő Papok be kellett a' szentek szentibe menni, bizonyos Eszközök kellett öltözni: Nevezetes volt ezek közt az a' Köntös. melynek alyára Korona formára Gomagyrának voltak aggatva Exod. 39: 24, 25, 26. sed not.: az alyára voltak aggatva. Álhatatosságh emblemája volt ez! Ergo legyen vajmunk az hith etc. való álhatatosságh ruhája, és annak állyán t. e. végén megh adatik az igasságh Koronája Apoc. II: 10.

Ir Ezechiel holmi csudás Állatokat, 's azt irja azokról: Hogy azok elébb mentenek 's vissza nem tértenek 's megh sem állottak. Ezech. 1: et x. A' Ki a' Jóban megh állott, vissza indult az illetlen az Jó' Kergetőihez! A' Loth Felesége útában csak vissza tekintett 's példáson vesze el Gen. 19: Ergo hogy igy ne járjunk az Hithez &c.

Jól ereszt 's jól vannak erősek! De vajmi nehéz ostromai vannak ma azoknak Kik az Hith, vallásokhoz 's a' Keresztségh dolgaihoz holtigh kivánnának megh maradni.

Nagy akadály itten

jövő:

i. Metus. a Félelmes Vitézb ha el nem dulnis, nem mehyen vi-
tézeknek Jud. 7: 3, Ana Petrus Matt. 26. Nicodemus félt nappal a Xstho-
menni Joh. 3: 2. Non sic Mulieres, quæ in auxoxa eunt ad xti Sepul-
chrum Marc. ib. Non sic Apli, a kik szembe mondják a sidó Tanátsnak:
Inkább etc. Act. 5: 29. audierant n. a Xto illud quod dixit Matt. X. 28. ért.

ii. Akadály Pudor. Scivit hoc xs, hinc dixit: A Ki engemet
szégyel, és az en beszédimet, azt az embert Kinek szégyelni fogja Luc. 9: 26.

iii. Acedia, Tespor. a lust. Vallás dolgában való Restség.
's azt követő lágy melegség, a Ki sem Ennen sem bonn. Nehéz az ilye-
nekre sententziaiot: Vájha hideg volnál etc. Apoc. III. 15. ib.

iv. Ignorantia. Ebből v. a lépsen: Quod dicit unus, cre-
dunt oes, dijudicat nemo. Vagy egyik nemtudombol a másik nem-
tudomba botlik az ember. mi nem ugy tanultuk a xst. Eph. IV. 20.

v. Amor mundi. E miatt hagy nintsen az Atyától,
el vonnya az embert az Istől i Joh. 2. 15. Judra a sátán mit tégyen
e világi jótt szeretete, mért Idveszitették Annanyal Sz Romollya:
Haec omnia tibi dabo etc. Plautus irja egy hüségtelen szolgáról,
qui dixit: Si quid lucri detux, etiam rem Divinam deseram.
Ha jól fizetnek hitemet, vallásomat el hagyom. Nos sic didicimus!

oo Nohát végyük nékünk mondott intésnek: Vigyázzatok!
állyatok meg az hitben! 1 Cor. 16: 13. Vigyázzunk! mert az idők
gonoszok! Vigyázzunk! de a mellett Istn. intése szerint: Imádkozzatok!
Matt. 26: 41. Vigyázzunk! 's hogy hitünket megh tarthassuk,
dicamus cum Apls: Dne! Adauge nobis fidem! Luc. 17: 5.
// Ok Istennek segély minket! Nevelyen gyenge hitünket!
// Adjad ezeket hihessük 's a Koronát el vehessük!

Amen!

Conc. xxxvii.

Oo. Ezt a symbolum Elisabethae Reginae Angliae
in sculptum: Semper eadem! Et Gallico Exagmi exat
Nulli cedo!

Textus: Luc. XIII. v. 14. Hat napok vannak a melyeken kell
munkálkodni.

Szabad é szombaton gyogyitani? a xs kérdi cum hydropicum sab-
batho vellet sanare Luc. 14: 3. Kérdheti valaki: Cur xs hydropicum die
sabbathi curaturus interroget: Si licet sabbato curare? num vult pote-
statem accipere ab hinibus? minime! ipse n. est et sabbati Dnus Matt. v. 8.
XII. Quærit nihilominus; videbat n. se ab illis observari, num in Sab-
bato, Judæi festo, quid operaturus esset? inde interrogat: Si licet etc.

Et hoc factum ad nostri Instructionem, ut dies festos sedulo observe-
mus; quia multi sunt qui nos observant quoad festa celebremus. Observ-
vant ni Magistratus, quibus et incumbit. observant Hypocritæ, Da-
vid ait: observat peccator justum. Psal. 37: ist Pharisæi: xii Luc. 14: 1. ob- v. 12.
servant Dæmones, quod mi dixit aliquando Deus: Numquid consideravisti
servum meum Job? Cap. 1: ezek kerengnek, és bé vádolják az Agyafiakat Apoc. v. 8.
XII. observant Angeli Dei; quoniam Deus Angelis suis mandavit de nobis
Psal. 91: observat ipse DEUS; de quo Job: observasti omnes semitas meas. v. 27.
Cap. 13: et David: Deus de Cælo prospexit sup filios hinum, ut videat, si v. 2.
est intelligens aut requirens Deum Psal. 13: Ezis ilyen masok után
vigyáso, circalodo vala, quia ait in Text. Hat napok vannak etc.

iv. in Text. i. Videnda occão.
ii. Melyek voltak a sidók hat munkás napjai?
iii. Melyek ma mi nékünk?
iv. Smely napon szabad valami dolgot tenni?

Ad i. occasionem lege a v. 10 = 17. Ad ii.

Ad II. Hat munkás napiai valák á sidokk omnes dies á die Solis = diem Veneris inclusivè: Verbô: Exceptô Sabbathô omnes. Á melly szombat napon igen szorossan innepelnek vala's innepelnek mais. ex mandato Dei: Memento ut diem Sabbati Sanctifices. Exod. XX. 8. an qua de causa? 1. Ut 7mi diei celebraõne admonerentur Iudæi Deum 7mo die quievisse ab opere creationis. 2. In memoriam Liberaõnis ex servitute Aegyptiaca. Deut. 5: 15. qua de causa Deus etiam signum esse voluit Fœderis inter se et Populum Iudaicum Exod. 31: 17. Ezech. XX. 12. 20. 3. Ut sabbatum esset tempus quietis á rabottis tum ipsismet Iudæis, tum Servis et Ancellis, tum Iumentis. Exod. 23: 12. N. b.

n. b. Omnium Festorum in mundo primum Sabbathum; trahit n. originem ex eo quod dr: Benedixit Dnus die Septimo, et sanctificavit illũ. Gen. II:

Ad III. Mellyek nékünk Innep napiaink? Erre azt felelte Hieronimus: Nobis, qui in Xm resurgentem credimus, jugem et æternam esse festivitatem. i.e. Nékünk, á kik á feltámadott Xsbz hiszünk, örökké való Innepünk vón. Ugy hogy ez az Uj Testmi idö olyan mint valami ditsöséges nagy Innep nap. De körlebb szolván á dologhoz, Nékünk nem Innep á Szombat; erat n. Præceptum de eo Cerimoniale, ideoq nos non obligat, hinc á Paulo umbra vocatur futurorum Col. II: 17. Más Innepünk sintsen á Xs vagy Aplok rendelésébol Vid. Rom. 14: 1 = 8. Col. II: 16. 17. hanem miképpen az Aplok és az elsö Keresztének bizonyos okokra nézve szabad tettésekböl fel vették Innep napul az Hétnek elsö napiát i.e. Vasárnapot, Act. 20: 7. 1 Cor. 16: 2. qui Dies dies Dominicus appellatur Apoc. 1: 10. ugy á jó rend Kivánnya, hogy azon napot mûis nagy Innepk tartsunk.

Méltánis! mivel igen nevezetes nap ez á Vasárnap! Hoc die accepit mundus exordium: Hoc die Angeli conditi: Hoc die post diluvium Arca Nöe stetit in montib. Armeniæ. Hoc die Izráel liberatus é manu Aegyptiorum. Hoc die Manna primum de Cælo datum: Hoc die Decalogus in monte Sinai promulgatus. Hoc die

die Xs circumcisus Luc. II: 21. Hoc die á morte resurrexit. Marc. 16: 6. Hoc die distinctis vicibus Aplis apparuit: Hoc die S. Sanctus de Cælo missus Act. II: 1. seq. Ergo si Apli. et Apostolici Viri hunc diem pro Festo habendum sanxerunt, quia eo die Redemtor noster á morte resurrexit, observemus et nos ordinis et decoris gratia diem Dominicum, et honorificemus illum, quem observandum et honorificandum et Constantinus. et Oeodosius et Arcadius Imperatores Xni publicis edictis ac Decretis jusserunt.

Ad IV. Innep napon szabad-é valamit dolgozni? Ad IV.

Igenis et quidem 1. Talia sunt opera necessitatis. p.o. szabad szombat avagy Innep napon á Jazdának ökrét v. szamárát az Jászolyrol el oldani és azt megh itatni. ut Xs docet Iudæis p. 15. post Text. Item: Ha valakinek marhája Innep napon kútba esik, szabad azt Innepen ki vonni, docente itidem Slv. Luc. 14: 5. Verbô: Licet illa operari, quæ non patiuntur dilationem sine magno damno. Hic Hebræi valde erant superstitiosi, et opera necessitatis illa ut vocabant, in quibus erat Vitæ periculum. V. gr: Dicebant tale opus esse; si ægrotum periculosè ægrotantem Medicus curaret etc. At dicebant non licere Sabbatho: Domum incensam extinguere: Spicas Colligere: Allium corticare: Pomum assare: Pulicem interficere: Hostibus resistere, hinc Ptolomæus, et Pompejus eos Sabbatho aggressi, Urbem Hierosolymam sine ulla armorum repercussione Cæperunt. At post et Iudæi facti sunt sapientiores, ut videre est in Libris Machabæorum. Vid. Joseph. Antiq. lib. XIV. C. 8: Lib. XII. Cap. 8.

2. Talia sunt opera Charitatis et Pietatis. Hinc Xs multos mordos Sabbathi curavit: ut Hydropicum Luc. 14: Mulierem

in-

nicuvam in hoc Evang.ô Ahém habeutem manum aridam Luc. 6: Cæcum natum Joh. 9: Langvidum ad piscinam Joh. 5: De a' sidók itti azt mondották, hogy Ímepen tsak azt a' Kegyességh munkáját lehetne végben vinni, a' melyet nem lehetne máj idóben tselekedni, nem lehetne máj idóre halasztani. Hinc dicebat xtô et aliis cum illis Præfectus Synagogæ: Hat napok vannak a' melyeken kell munkálkodni, azokon jójjetek é' gyógyittassatok, é' nem sombat napon.

Tudomány ex Textu:

AZ Ímep napokat megh Kell tartani sorosan, szentül é' Kegyesen.

Sidó volt á' Ei mondotta: Hat napok vannak etc. É'. az Ímep napokat &c. AZ Uj Testám név szerint Ei nem fejezte, hány? é' mely Ímepeket kell megh szentelni? de a' melyeket eleink Ímepekké lenni el-végezték, azokat megh kell tartani sorosan, szentül é' Kegyesen. Exre kötelez

1. Præcepta Dei.

1. Mikket az Ur Parantsolattya. Deus dixit: observa diem sabbathi ut sanctifices eum. Deut. 5: Memento ut diem sabbathi sanctifices. Exod. xx. Nem ide nézett az Ember ama parantsolattya, hogy a' sidók sombat Ímepén mamát se fejenek Exod. 16: Tát, forgátsat se fejegessenek Num. 15. aliis diebus unum &; ac sabbathi duos agnos Deo offerant Num: 28:

11. Exre kötelez bennünket a' sidók Példája. Kik az Ímep napokat sorosan megh tartották; Videns Nehemias homines torcularia calcantes, et onera portantes Venalia in sabbathis, objurgavit eos, tanqud diem sabbathi profanantes 2 Esd. XIII. dicens: Micsoda gonosz dologh ez, melyet tú tselekesztek, hogy megh szegitek az Ímep napot? ezért hozott az Ur minden veszedelmet ezek ránk é' Városunkra, mégis tú ögybitzitek a' haragot Israel ellen.

x.—

x. 15 = 22. Nicanor egy kotsin Ímep napon a' hartzba akarja vinni; nem akarnak a' sidók, hanyá mit mondanak néki: Ne tselekedgyél illyen kegyetlenül é' gorombául; hanem adgy tiszteletet a' megh szentelt napnak, é' tiszteljed azt a' ki mindeneket lát. 2 Mach. 15: 2. Si sic Judæi, quid ergô Xtus? Cita 1.

111. Exre Kötelez minket az; hogy azok rendeltetnek Lelkünk jóvára, és tsünk nyugodalmára. Viator oneratus subinde requiescere debet, et Corpus a' labore, et Anima a' corporis pondere tractenta ipsum ad terram; quia corpus quod corrumpitur aggravat animam Sap. ix. x. 15. Ergô et animus debet suam habere quietem, ut spiritum resumat, quod fit cum ad Deum exigitur, terrenas deponendo cogitationes. Istes Judæi, qui in Ægyptio inter continuos labores sacrificare Deo non poterant, hinc Deus: Dimitte populum meum ut sacrificet mihi in deserto. Exod. 5: Juxta enim Ciceronem: Duas res magnas præsertim uno eodemq; tempore, non dico agere; sed ne cogitando quidem explicare quisquam potest. Hujus rei admonere voluit Deus Judæos naturali quasi miracule illius Fluvii in Judæa, qui per sex dies fluit, 7mo desinit, unde Amnis di Sabbathicus. Joseph. L. 7: Belli Jud. C. 24. De nem tsak Lelkünk; Testünk jóvárai is rendeltetett az Ímep nap. Agnovit id et Plato Ethnicus, qui ita: Dii miserati hominum, remissionem laborum ipsis statuerunt. Huc prospexit Deus qui jussit: Non facies ullum opus tu, Filius etc. Deut. 5: ut quiescat jumentum tuum, et servus; unde subjungit: Memento quod et ipse servieris in Ægypto. g. d. Nézd sem volt jú sémtelen dolgozni, Ergô quod tibi vis, alteri id feceris. Matt. VII. Lex est naturæ. Cita 1.

1V. Exre Kötelez minket a' Szutalom, quod promittis

Sancte.

sancte Testantibus, audi ex ore Dei Isa. 58: 13, 14. lege.

v. Pœna transgressoribus imminens, Deum audi ita loquentem: Ha nem engedtek nékem etc. Jer. XVII. v. 27. Item: Qui fecerit opus in die festo, occidetur. Exod. 35: ita factum cum Judæo ligna colligente Num. XV. Adde Pœnam Magistratualem etc. His ita præmissis jam videndum: Hány dologh szükséges hogy szent Innepléssünk lehessen? Kivált három dologh áll az Innep szentelés:

Elsöben: Hogy á Külsö munkátol megh szünnyünk 's tsak á lelkiekre figyelmeszünk. Ezt tanitya á sz. leczke: Hat napok vannak etc. Gondold K. L.! mely jó Innünk vagyon! Ki nem tsak lelkünkre, hanem testünk nyugodalmárais gondot viselt, mikor az Innep napokat nyugodalomra rendelte, hogy az emberi tellhetetlenségh el ne fogyatná életünket: Senki é Világhi Urak kösüll nem tiltya szolgáiát á munkátol: Nemis látott senki oly Urat, á ki szolgájátol hét napokbol tsak egy napot Eivánnyon á szolgálatra, hat napot szolgáiának engedgyen, ut DEUS: Sex diebus facies opera tua, 7mo die Sabbatum Dni. Dei tui est.

Másodszor: Abban áll: Hogy Innek szentellyünk Innepet. i. e. fordítsuk az Innepet Isteni szolgálatra, Templom gyakorlásra, Imádkozásra, Isten Igéjének halgatására. Bizony á Xs Innepen semp in Templo et in Synagogis docuit Joh. 18: 20. Ugy az Apli idöben Per omne Sabbathum prædicabatur minden szombaton prædicatio volt. Act. 13: 27. De

C. 33: 9. már ma arra jutottunk, á mit mondott volt B. Syrach: Dies festos celebrant ad horam, az emberek egy óráigh innepelnek, mivel egy óráigh való Prédikátsio hallásban gondolyák állani az Innep szentelést. Nagyobb az! sokan á Prédikátsiorais kunt ut audiant; non ut discant.

Két bolondságot gyaláz Plutarcus az Halgatokban: Egyik az: Hogy sokan nem vigyáznak arra mit mondanak; hanem melly

Bif-

Bifrán szollanak: Ezek olyak; mintha á halálos betegségben lévö ember á bizonyoson használó orvosságot más Edényböl bé nem venné, hanem tsak Portzellánbol: Másik az: hogy sok Halgatónak á Tanitás egyik fülén bé mégyen, 's ki á másikon.

Harmadszor abban áll: Hogy minden Vasárnap magunktol számat végyünk, mibe töltöttük el á munkás hát napot, mert ki tudgya érünké, élünké több vasárnapot v. sem? Sed de his aliàs fusius.

K. H.! Végyük kérdöre, mi hogy Innepünk? az Innepet kinek szentelyük? Metuendum ne surgant in Judicio Judæi et condemnent nos qui 1 Mach. II: occidi se passi sunt magis ab hostibus, quam ut sabbatum violent. Condemnabunt et hodierni Judæi: Condemnabunt et Gentiles: qui severè mulctabant eos, qui in festis aliquid operis fecissent.

O! homo! quam adduces excusationem in Judicio, cur festa profanasti? Num ignorantiam? frustra! An Infirmitatem? at hanc potius prætendere posses, si ad laborandum cogereris. An Paupertatem? at hæc vix audietur: habemus n. Dei Promissionem, quod si quæsiverimus in primis regnum Dei etc. Matt. 6: 33. An lucrum temporale? quid illud? Quid prodest homini si mundum Universum lucretur, Animæ verò suæ detrimentum patiatur? ut ait Dnus Matt. 16: An sufficiet dicere: Non ego; sed Famuli, v. Ancillæ solum laborarunt? At m. Pilatus non propriis, sed militum suorum manibus flagellavit Xm. et tamen flagellavit Joh. XIX.

Ergo: A. or. Hat napokon munkálkodjunk, de á rendelt Innepeket szentül megh ilyük. Amen!

in Kövend 2a Novemb. 1776. Conc. XXXVIII.

Concio XXXVIII.

Textus: Luc. xiv. v. 1–4. Quomodo Festandum?

Oriet̀ vobis Sol Justitiæ, et Sanitas in pennis ejus! Mal. iv. 2. ezen szavaik a' Próta az Ur xst Naphor hasonlitya, 's méltánis: üt n. Sol quocúnq; ingreditr radiis suis lætitiam affert viventibus, dat lumen et calorem: et post se suæ Gentis fœnetum relinquit, t.i. a' földet terméssel gazdagitya, az ászt tisztitya: Ita xs dum in terris conversabatur. quocunq; ibat, in quamlibet domum introibat, ottan jótétemènyének jelet hadta, és igy mint egy a' pállás ászt megh ébresztette. Pertransiit benefaciendo et sanando oes; oppressos a' diabolo üt ait S. Petrus Act. x. Si in nuptias irit, ibi Aquam in Vinum vertit, Discipulos in fide firmavit Joan. ii. Si in Domo Simeonis discubuit, peccatricem absolvit Luc. 7: In domo Zachæi salutem domui tribuit. Luc. 19: Marthæ, hospitæ suæ fratrem a' morte suscitavit Joan. xi: In domo Matthæi discumbens, ipsum Apstum fecit Matt. 9: In Synagogam quandam ingressus, Mulierem incurvam sanavit Luc. 13: In hodierno Evang. in domo Pharisæi discumbens hydropicum sanavit, Convivas salutari doctrina imbuit. Bene G. de xto dictum: Oriet̀ vobis Sol Justitiæ, et sanitas in pennis ejus. nam quocunq; ingressus est hic Sol, sanitatẽ egris attulit.

Hoc Evang. explicandum ℞ Quæstiones:

Exeg.

i Qstio: Cur et quo Animo invitavit Pharisæus Jesũ xm? /: nẽq; n. xs nisi invitatus ad eum iviset:/

℞.

℞. Incertum est; videatur tñ quod malo animo invitavit, Primò: q. sabbato invitavit, quod putabat xm jam jam violaturum. Secundò: q. hydropicum præ foribus suis statuit v. toleravit, et sic vese xtò tentavit. Tertiò: q. nomen ejus tacet, cùm tñ alii nominentr, qui bono animo xm accepet. Quartò: q. alios Complices censores et xti observatores invitavit; solent n. reprobi sibi socios quærere ut facilius pijs nocere possint

II. Quæstio: Cur xs ad eum iverit, cùm sciret ibi Convivium fore, et sibi laqueos tendi?

Tudta bizony áldott Id, tudta azért a' mit B. Salomon mondott: Ne egyél asz igy ember étkében, ne kivánnyad az ő lágy étkeit: mert mondja ő: Egyél! igyál! de azért nem jó akaratjal vón hozzád, májd ki oktad a' mit ettél. Prov. xxiii. 6. 7. 8. el mert mindazáltt az ő Aptalához, hogy ant, i.) s aptali Vendégét tanithatná, maga vellek való mutatásával megh nyerhetné, etiam cum fame et honoris sui dispendio. El mert ut omnib. ória fierent, dixissent n. alioquin Judæi xm esse Misanthropũ qui humum familiaritatem fugeret. voluit ergò nonnihil se accommodare hominum moribus, cum illis vesci et bibere, ut eos ad se alliceret, quamvis et hac ratione parùm profecit, ideo Matt. xi: comparat eos Pueris, qui nec cantu, nec planctu afficiunt: Ait: Venit Joannes nẽq; manducans nẽq; bibens, et dicunt: Dœmonium hét. Venit filius hñis manducans & bibens, et dicunt: Ecce homo vorax & Potator Vini. Matt. xi: 16, 17, 18, 19. 2.)

III. Quæstio: Cur interrog. xs Pharisæos: Silicet sabbatho curasse? An̄ licebat illi quod volebat facere?

i. Fecit id xs, ut stultam eor cogitationem confunderet, qua senti- ebant.

ebant esse vetitum sanare Sabbati. Interrogare n: Licet sabbato curare, tantum est, ac si quæras: Licet sabbato in templo orare? Sabbatum n. pūr operibus est destinatum, ut Templum orationi. a' xs ezzel a kérdéssel, mint valami éles fegyverrel Lettè vágta, quasi n. d. szabad Vendégeskedni 's hát jót nem szabadi tselekedni. De ezen szavaiban az Ur xs e'mái időtis tálfalta, melyben nem Imét, hanem imeplünk ördögnek, midön Imeprinket ételben, italban, Kártázásb pipázásban, táncban, aluvásb tölöt az embereket; ugy hogy a Ki akar jót mivelni, Templomba menni etc. elsöben annak el kell tévedteni a'léha compagniától. Ördögh munkáia! Nimirum ut Jeroboam volens continere Populum apud se, ne reverteretur ad Roboam Regem Juda, erexit duos vitulos aureos in Dan & Bethel, dixitq. ibi sacrificandum, non in Jerusalem 3 Reg. XII: ita Diabolus ut a' veri Dei cultu, a Templo avocet, ludos, choreas, tabernas erexit, ut ibi festent homines. Fecit id xs

2dò: Ut occasionem calumniandi scinderet, et animos eorū erga se exasperatos emolliret, dum n. interrogati tacent, hoc ipso fatentur, se non posse culpare sanationem ægri. Sic m. sunt emolliendi animi iracundi, benigna sed interrogatione, aut Venia petitione, siquidem Responsio mollis frangit iram Prov. xv. Ita actum aliquid interdum prius interrogamus: Num bona eorū venia fieri possit?

IV. Q. Cur Judæis Sabbathum tam vigidè Præceptum?

1. Ut esset aliquis in hebdomade dies, quo Deo vacarent, recolendo ejus beneficia. 2. Ut si separatum tempus habemus ad somnum, ad cibum capiendum, cur non m. ad Deum colendum. 3. Ut impensis sex pro sex diebus, impenderetur anima septimus, quo negotia Animæ curarent. 4. Ut avaritia hominum compescerent, et discerent Deo fidendum,

fidendum, qui negnaquam passurus sit eos interire, licèt subinde cessent à laboribus. 5. Ut daretur requies à laboribus servis etc.

Ctha eadem rationes urgent magis xnos ad sanum Sabbathum s. quod est Dominica dies / sedulò observandum; majora n. accepimus à Deo beneficia, ideo magis spirituales, magis cultui Dei intenti, magis ab avaritia remoti, magis erga servos et Ancillas misericordes, sicut debemus. Ex hoc Evang.

Not. 1. In vaginam curvam non intrat gladius rectus. Gladius est Verbum Dei ad Eph. 6. Vagina cor auditor, in quod s auditum Verbum Dei intrare debet. Cùm ergò Verbum Dei est rectum Psal. XXXII. Rectum est verbum dni, rectus ergò debet esse et animus Auditorū, frustrà aliorum cognetis Concionator, et audiet Auditor, quia in malevolam animam etc. Sap. 1. quia in Vaginam curvam non intrat gladius rectus. In hoc Evang. rectus est Concionator, rectum in ore ejus Verbum; sed curvum cor Phariseorū, qui non ut discerent, sed ut observarent eum Lc. 1. audiebant eum, ideoq. nihil proficiunt. Not. 1.

Not. II. Jobb ab virgalmaságh az áldozatnal. Plaga példájával tanitya ezt Jdv. eren Evanglh: Videt hydropicum, statim miseretur ejus et sanat. Non expectat vocem se precantis, non differt ad finem Convivii miserum, ultrò et ante discubitum sanat. Xm imitemur! noli expectare pauperis preces, noli differe opem, continuò juva, Ne dicamus, inquit sapiens, Nunc vade, cras revertere tunc dabo. Nescimus n. quid superventura pariat dies. Prov. III. et XXVII. Not. II.

Not. III. Ab Jms a xs elött nintsen semmi titok. Patet ex hoc Evang. audimus xm bis respondisse Phariseis, cùm tamen illi nihil voce interrogarint, et cur? quia vidit eorū cogitationes malas in corde. Ut vidit hydropicum ante se; sic corda Phariseorū. Not. III.

Exx-

Exrant G. qui alleᶻ cogitaçones exemptas esse a Divino judicio: Exrant et illi, qui putant aliquid coram Deo occultare posse. Hoc cognoverunt et Ethnici. Virg. Jovis omnia plena. Lucanus: Jupiter est quodcunq. vides, quocunq. moveris. Optimum ergo peccare volenti antidotum: Deus ubiq.!

Not. iv. Azért hogy más mintsem gazdagságunkban, nevünkben, nem illik a Istent megh szánni. Ecce Pharisæi obiexerunt xto, quid ageret in die festo? si curaret hydropicum, dicturi exrant violatum ab illo Sabbatum: si non, dicebant immisericordem, at xs non habito Pharisæor respectu, sanat eum. Oblatrant Canes Lunæ, at illa nihilominus promovet cursum suum. Idem fecit xs, fac et tu, faciem et ego.

His ita omissis, jam duo videnda:

i. Minep napon mit nem kell tseleked mi?
ii. Minep napon mit kell tseleked mi?

Ad i. P: Ha ama vast tűnya hasztol kérdez, azt mondják: Nem egyebet; hanem otiandum, dormiendum est! deambulandum, expatiandum est! At exrati boni Viri! non enim in eum finem data sunt festivitates, ut jam jam docebo. 2. Ha ama mintsaban telhetetlen emberek kérdez, ajunt: laborandum! Victus Amictus parandus! Exrant et hi, ut jam jam. 3. Ha az Istenhalat kérdez, illi dicunt: Nem egyebet, hanem saltandum est! Exre azt mondá ama talpára ejtett B. Augustinus: Jobb volna a férfiakk szántani, az Asszonyokk fonni, mint minep napon táncolni. Vetitum erat Hebræis sabbatho iter longum conficere Exod. 16. t. i. non ultra sexcentos aut quadringentos passus. At nonne qui choreas ducunt longè plures faciunt passus et quidem periculos? Nonne sæpenumerò magis fatigantur ac sudant, quàm si tota die laborassent manibus?

4. Vacandum Conviviis et Compotationibus, Festivi n. dies cum hilaritate celebrandi. Et hi exrant; quia non Carnis: sed Animæ gaudium est quærendum. 5. Alii dicunt: Lucrum parandum! Negotiandum! mi Nundinas eundum. Exrant et hi! accusat hos vel ipsum mare juxta Isaiam Cap. XXIII. Piroskodgyal Sidon Virgina, sat mongja a Tengex: miért? mert a Tengernek habjai néha néha nyugosznak azon a' jeleknek gyakorta nem tsinak; de a' pénzt sonjuhozó Kereskedőktől sem péntelen, sem Imagen nintsen a Tengernek nyugodalma. 6. Alii dicunt: Corpus adornandum, festivo cultu incedendum. Posset hoc tolerari, si intra limites modestiæ sisteret. sed in hoc quóq. excedunt multi, fœmineo præsertim, quasi externo cultu Deo placendum esset: holott a' Királyi leányának belsőképpen ab intus bévoll vón. Psal. 45: Az ilyen forma Imeplésekett mondotta végen az Ir: A' tsi tőlletek vendelt Imadsagot gyülöli az ő lelkem; énnékem terhemre vannak az ők, el fáradtam az ők viselése alatt. Isa. 1: 14. az ilyen forma Imadsagot a' Sidokk megh tsufolta az ellenség Tiren. 1: 7. Ah bizony hasonlók a' xsra vigyázók az ellenségi: a' Pharisæusok, mit tselekszik Minep napon xs: 1: in hoc Evang? Avagy nem vigyázunk é mi mit tselekszünk? hogy Imadsagunk? avagy nem tsufolyák sokan é mi Imadságinkat? quod ut deinceps ne fiat. Videndum

Ad ii. Minep napon mit kell tselekednünk? Kérdez Ki bészéllem: T. i: Imadságban esnek kell a' jó lélekk tselekedni: 1. Debemus a' cum saxis secularibus vacki esse, ad audiendum Verbum Dei convenire, exemplo Primitivæ Eccl. Act. xii. 44. illud sequutus: Joh. 3: 39. 2. Preces et gyáar actiones ad Deum fundere Act. 11: 42. 3. Nos ipsos excusitare mutuò hymnis, Psalmis Col. iii. 16. 4. Dare Eleemosynas ad alendos pauperes, studentes Gal. 6: 6. 5.

Ad ii.

6. E' Templo reversi, quæ audivimus, debemus Filiis narrare Psal. 77: 3. scrutari in S. Sáa, num quæ audivimus, ita se habeant. Act. 17: 11. Legere voces Prorâ per omne festum Act. 13: 14. et Mosen Act. 15: 21. 6. Vallásunk et sunt magunk viselésével Ellenségeinek Tit. 11. 10. laudabilia piorum expla exprimere, imitari: Heb. 13: 7. et factores verbi fieri Jac. 11: 22. átqz hoc agere, ut tota nostra vita nihil sit, nisi placens Deo festum. Ezekh! ezekh áll ám az igaz Imeplés! Jól esik! de ha esik nem elégségesek, menyünk tovább, s Zanulyunk a XStol Imeppen dolgozni.

Dicse a XtÓ! A XS Imep napon bément a Fariseus házába. Domus tua domus mea est Conscientia; in hanc introemus festi diebus, et scrutemur ibi internam nrám familiam, quid illa agat? Hoc utiqz voluit Deus cum cepit: Maneat unusquisqz apud semetipsum, nullus egrediatur de loco suo die septimo. Exod. 16: quomodo apud semetipsum? nisi in domo conscientiæ suæ. Multi cum Acolasta tota septimana vagantur in regione exterea, extra domum suam, imó extra semetipsos. Ergó saltem die qzáto tempus est ut revertamur ad nos, dicendum: hucgam et vadam!

Zanulyunk a XStol Imepen Bolgosni! XS in Festo Hydropicum curavit. Ki a' Vizkorságos, hanem az a' Bűnös! qui bibit iniquitatem quasi aquam Job. 15: Ergó az Imepekenn azon munkálkodjunk, hogy ezen nyavalyából ki tsiptulhassunk.

Zanulyunk a XStol! XS D. Luc XIII. in Festo Sabbati Mulierem incurvam quæ sursum aspicere omnino non poterat, erexit. Ki ma az illyenn le görbett, hanem a' Bűnös! qui peccato, curis secularibus quasi quodam pondere incurvatus, tota hebdomada non nisi terram aspicit; exigendus ergó animus noster in Festis ad Cælestia aspicienda. Judæis ó licebat Sabbato manna colligere, quod inclinato corpore fieri debebat appl.

Zanulyunk

Zanulyunk a XStol! XS in Festis Judæo curavit hominem Aridam manum habentem, dicens ei: Extende manum tuam! Luc. 6. Ki ma a' megh száradott kezű? Manus non faciens eleémosynam arida est. Extendenda ergó manus maximé in diebus Dominicis; id enim Apls tempore consuetum fuit i Cor. XVI. ubi petit Apls, ut prima Sabbathi h. e. dominica die Unusquisqz seponat aliquid pro Collecta in pauperes faciendа.

Zanulyunk a XStol! XS Joh. IX. Cæcum natum sanat, ponendo lutum sup oculos eius, et mittendo eum ad natatoriam Siloe. quis cæcus? peccator! qui non videt videnda. Ergó debet illuminari Verbi Dei Auditum; mert az Ember bűnét bánni tudják, és semmi világosság Psal. XIX.

Ergó Aud. Charissimi, quando hæc talia a' XtÓ in Sabbato facta esse scimus, superest ut ea tanqm monita nrá amplectamur. Hoc n. ipso docuit XS ut diem festum ni curam Animæ impendamus; hoc n. si fecerimus sanctificantes Sabbatha nrá, halad mist igher az Ur: Dabit nobis pluvias, et terra fructum Lev. 26: 2. sq. Nullus Hostis insidiabit terræ nræ Exod. 34: 24. Benedicti eximus in Urbe, ni Agro etc. Deut. 28: 3. seq. Omnia necessaria adjicientur nobis Matt. 6: 33. habebimus locum in Domo Dñi Isa. 56: 4. sq. ubi erit Sabbatum æternum Isa. 66: 23.

Amen!

Per Abramum Ahnádiczá
in
Kövend 6a Novembris
1776.

Conc. XXXIX.

Concio xxxix.

Textus: Agg. II: v. 6. 7. Prædictio de Adventu Messiæ.

Transeamus usq; ad Bethlehem! Menjjünk el mind Bethlehemigh és lássuk megh é' dolgot, melyet az Ur megh jelentett nékünk! Ezt a' Bethlehemi Pásztorok mondották, mikor megh hallották, mely nagj dologh történt ottan születésén a' Szabadító Luc. II: 15. Emberek voltak és nagj tselekedtek, a'minth poltak az emberek akkor, mikor nagj és sokatlan dolgot hallanak v. látnak, hogj t. i. annák okával's módjával tudakozzanak Azért Dn Angyala Mosesnek egy Cziphe bokrot mutat megh, a' mely égett, mégis megh nem emésztödött. a' melynek látásán fel indul Moses és igy polt: Vádam, videbo visionem hanc magnam! Exod. 3: Nagy dolgot tselekesik az Dn Bethiással, halálos beteg a' Király. Kinyörögh, az Dn megh halgattya, és Prótája által megh jelenti hogy megh gyógyittya, jelt tészen a' Király a' Prótától, a' dathiról az Dntől jel, e' t. i. hogy az órának gráditsán az árnyék tíz graidussal hátra mégjen, ugj hogj az Egész nap ályon akkor XXXII. órából, quod nunquam erat. Dictum, factum! Megh halja e' nagj dolgot Meredák Babyloniának Királya, Követeket küld Ezékiással, hogy azok által megh tudná hogy: 's mikeppen történtenek azok? Vid. 2 Reg. XX. 1-13. Nagy dolgot jövendöltet Dn az on időről, mikor el Jö v. Születik a Messiás, Ezt t. i. Cita Textum. Jertek tehát, tudakozodjunk ez órában azokról: Miként történtenek azok! In quem finem scria in Textu consideranda:

1.

1. Melly időben lett és a' Jövendölés?
2. Quis in Text dr: Desideratus cunctis Gentibus?
3. Mikor el jö és a' Népek Királysága, quid tunc Deus faciet?

Ad 1. Az időben mikor a' nép megh szabadult a' Babyloniai fogságból, mikor vala Király Darius Hystaspis, a' Ki t. i. Darius parancsolatis a' fiadék a' Jerusálemi Templom megh épitéséröl, quod erat desolatum cum Populus abductus est. Hinc in hoc Cap. II. Aggeus Secretar. a' tidó népet a' Templom épitésére, non obstal: Hogj a' Messias ui eodem Templo apparebit. Et hoc tempus non a' longè dicit esse cum ait: Mégh egy Kevés idö vón. puta Anni sis. tot n. erant Anni ab Anno Darii = Messiæ adventum. An Ai sis. multæ paucæ? Revera si respectu temporis elapsi ab orbe condito puta 3485. Annorum. respectu verò æternitati vix momentum faciunt: quid respectu legis Xnæ ad usq finem mundi duraturæ, quæ m et ipsa in S. Sa Hora vocatur, Filioli! Novissima hora est. 1 Joan. II: 18.

Ad II: Xs Ipse dr Desideratus. in Text. Pogány népek Kivánsága. At et Judæi pari modo anhelabant Adventum Messiæ. hinc Sal. dixit: Sok Prótát etc. Luc. x. 24. Kivánta Jákob, quia sic: Salutare tuum expecto Dne! Gen. 49: 18. Omnes Judæi: Rorate Cæli, etc. Isa. 45: 8. Cap. 16: 1. Et David: oh vajha el jönne Sionból az Izraelnek a' szabadító! Psal. 53: 7. meritò Ergo Xs Desideratus dr cunctis Gentibus. Desiderabant n. tum Judæi, tum Ethnici Adventum Messiæ; Judæi n. ex promissione Dei sciebant eum venturum: Ergò Ethnici unde? 1. Ex majori quod Traditione, jam inde ab initio mundi. 2. Ex Judæorum relatu sciebant venturum Redemptorem mundi. In quib. verò obscuri erant

3.

B. ab Apis certiores facti, ardenti desiderio cupiebant videre.

Ad III. Ait Dñus Exercituum: Megh inditom az Eget, a Földet, és a Tengert. Primo: Megh inditotta az Sn az Eget, cùm é Célo misit Archangelum az Zachariam nunciaturum Præcursorem Messiæ: az Mariam B. V. az Josephum, az Pastores, Nativitáz Messiæ. Misit Stellam Magoz: audiit: Quod in Baptismo, Transfiguratione, Passione, resurrectione, ascensione, et Pentecoste factum gt. Secundo: Megh inditotta Sn a Földetri. Mivel a xs születésekor minden nepek, Nemzetségek megh mozdultak, á Tegyvert le tették: Békeséget követtek. Az oráculumok megh némultak, a Kopiállak megh hasadoztak: Nagy föld
" indulások lettek: Plinius irja: Terra maximus memoriâ mo-
" talium extitit motus sibi Cæsaris Principatu, duodecim urbibus
Asia una nocte prostratis. Tertio: Az Mare emuz!
Et Ipsum mare insolitis modis in adventu xti concussum fuit
xti imperium: quo et sedata procella, et undæ pedibus cal-
:: Matt. 8: cate:: et Pisces in retia, in servitium s: ut solveret didrachma s/
:: Luc. 5: coacti: quid ergò Terra grauem motum. Patiente xtò,? an
Joh. 21: etiam mare non concussum? Jam hujus tam prodigio-
:: Matt. 17: si, tam potenti Domini Præsentiâ, Doctrinâ et miraculis, bri-
:: Cap. 14: quit in Textu Deus, implebo domum istam, quid nunc instauratj,
v. 29. et ex his longè major gloria accedet huic domui, quam
alteri olim accessit ex omni auro et argento Salathonico.

Ex his Discе 1mò:

Hogy a' Messiás születése az Egész Világh hirével lett.

A Világh áll Egből, Földből á Tengerből, Atq in Textu. Ergò. Tudálleik s. Pál A. hogy az Evangeliumh mindenek nem engedtek, holott azt mondjá ő, hogyha az hire hallásból vón, a hallás prédikállásból, avagy nem hallottákᵉ azt mindenek? Sőt inkább az egész Föld Teremtésének határára, ti ment az Apłok bejedének Irangyáig v. Rom. x. vs. 17. 18. Az akarta a' született Messiás magais, hogy az ő születése az Egész világh hirével lejjen, hinc jubet Discipulos ire in Universum mundum Marc. vs. 15. vs. cita.

cita 1. A' xs születése's eljövetelekor Négyfele nemzetből állott ez a' világh: Sidobol 's Pogánybol. Hogy a' sidók hirekkel lett lejjen, abból senki nem kételkedhetik; mivel a' xs tajt jövendá sidók közüll lévén Rom. ix. elsőbenis az övéi közé jött Joh. 1. etc. De hát a' Pogányoknak lette hirekkel? Megh jövendölette vala az Sn: Es lésznek az napon etc. Zach. xiii. 2=5. lege. Ezen jövendölettése az Ismák béis tölt a' Messiásnak születésekor Ergò:

Lássuk Példádatni exre! 1. Orosius regi Hist. irja: Hogy Romában lévén egy Templom, melyis Jánusnak volt szentelteve, s: vocabatᵘ Templum Pacis s/ ennek olyan tulajdonsága volt, hogy mikoron Békeségh volt az ajtaia bé zárlodott; háboruságh idején nyitva állott: Ezen Templomrol Kérdetvén az Oraculum: Quamdiu Templum pacis esset duraturum? R. Donec Virgo pareret. Similiter cùm Romulus Statuam suam erigeret, dixit illam staturam, Donec virgo pareret. g. d. usq in æternum; illud n. nunquam futurum putabant. At in ea nocte qua xs Natus gt. et Templum, et Statua corruerunt in Urbe Roma, et inter ruderа inventi hi versus:

Virg.

Virginitas. Partus. discordes tempore longo;
Virginis in gremio, foedera pacis habent.

i. e. A szüzességh és a szülés nints egy mással ellenkezetek; De már a szűznek méhében egybe békélletek, mivel a D. Jsus Mária szüle az ő elsö születtek. Luc. II: 7.

2. Nicephorus irja: Quod Aug. Imp. Apollinem Delphicum consulnerit, quis in imperio Ruo sibi succesturus esset? cui Apollo his Verss:

Me puer Hebraeus, Divos Deus ipse gubernans
Cedere sede jubet, tristemq; redire sub orcum.
Sorti ergo dedinc tacitus discedito nostris.

quib. verbis Apollo rationem reddidit: cur oracula defecissent. nempe quod xs D. Natus in orbe esset. Ideo Augustus Aram maximam in Capitolio exstruxit, cum hac inscriptione: Ara Primogeniti Dei.

3. Svetonius irja: Augustum quodam die in Tribunali consedisse suo, ubi inter alia haec verba sit dicta: O Dominum aequum et Bonum! ubi omnes Consiliarii in Augustum intenti; quia haec verba de eo intellexarant. At Aug. sequenti dicto promulgavit, ne quis eum amplius Dominum vocaret; quo vel inscio missinavit Dna Providentia, se non esse dignum illo Titulo; cum adsit major Dns, scil D. xs Rex Regum. Dominus D. qui solus sit Dns, cui omnes alii Reges et Domini sunt tt-Vas alli. 1 Cor. 8. Unus Dns. E. inter 1. quia tunc Romani toti orbi ꝓdominabant. Unde et Luc. II: 1. acta.

El halgatom itt a mi st megh irnak nem elyeri: mit lettek, történtenek a xs születésekor. T. i. Hogy Romának az orom éjnaka, mellyen alkor Messiás urunk eljett Ezvátator születése.

EB.

Egy bövr Forrás forradott, melyből oly bövr eggyel, mint a Patak, olai forrott: Item: Hogy az on időben Spanyol országh három Nap lattatott egy perszonával az Tgen. a melyek lassan lassan össze menvén, 's egyé lettek, jelentették ezzel, hogy a Született xs által lészen egy tett és egy akol. Item: Hogy Syriában Engaddi városáth a xs születése éjtszakáján egy szőlö hegy meghi Virágzott, meggyümölcsözött. Item: In porticu Bethlehem illa nocte Fontem exiisse. Quae omnia by sunt facta, mi illum finem sunt facta, Hogy a xs születése mindenekuél frissebb lenne. Hinc

Corol. I. A jövö v. született már a Messias.

Coroll. II. Judaei St inexcusabiles qui Messiam venisse ő credunt. Credimus nos! Ergo xti Adventum vertamus in Nostri bonum. 1. Venit xs ut peccata exstirparet, juxta ill: In hoc apparuit Filius Dei in mundo, ut dissolveret opera Diaboli i. e. peccata 1 Joh. 3: Ergo in nobis megh nos credere venisse xm eo ipso, hogy vajtunk nem uralkodik már a bün.

2. Venit xs, ut doceret modum salvandi. mi Calum ascendendi. Ergo ostendamus nos credere Messiam venisse eo ipso: hogy ne mást tsak ötet halgassuk. Ipsum audite! Matt. 3:

3. Venit xs, hogy fel keresné ort a mi el veszett vala Luc. XIX. Ergo ostendamus hoc nos credere eo ipso: hogy többé ne tévelygjünk a bün pusztaján, ut David aliquando Psal. CXIX. ps. ute.

Disce II.

A xs elöretelét minden népek ohajtották. V. mi I. x. 7.

Hanc Doctr. habes Tom. V. p. 375. etc. inde redde, et die Amen!

Conc.

Concio XL.

Textus: 2 Tim. III. v. 1. 2. Usq: legnek az emberek magokk szeretői.

Prima fervent, media tepent, ultima frigént! Tobbire ugy szokott lenni, hogy az emberek akarmely jó dologtis kezdetek hevek, 's ugyan buzgok, ha mihez fognak, két kézzel kapják, azutan megh lassadnak, végre megh hülnek, 's a jó dologtol ugyan el idegenülnek.

Igaz ez egyebekbenis; de igaz nevezve az Atyafiui szeretetre nézve, elöre igy tudta ezt az Ur J. Krs. hinc halálához közelvén hagyakozik Tanitványit, de Testömb nem egyebet hágy; hanem a szeretetet. Ez u. m. az en parantsolatom, hogy egymást szeressétek Joh. 15: 12. imo v. 17. ait: Parantsolom nékteck, hogy tü egy mást szeressétek. Item Cap. 13: 34. cita. cui? mert ezröl ismerik etc. v. 35. Az Apolók csak nem minden Tanitások a szeretetröl volt. S. Pál égigis magasztalya a szeretetet 1 Cor. 13: 13. sőt azt tanitya hogy ha szeretet nints az emberbe, hasontalanok egyéb Lelki Dolgokis v. 1. 2. 3. ha hol pedig szeretet van, ott minden Virtusok egy somoban vannak, quia Dilectio est plenitudo Legis Rom. 13. Vinculum perfectionis Col. III. S. Péter m: Tisztа szivből egymást igen szeressétek 1 Pet. 1: 22. Sőt Jánosnak minden tanitása, a szeretetnek ajánlása: Sőt ha kisseb Hist. ecclesiast. minden tanitását a szeretetben kezdette's azon végezte; mert meghvénhedven csak ezt Edicallotta: Filioli invicem diligite. Volti ám fogonotya, quia primum két kért kaptak az emberek a szeretetet, forrott 's ragyogott ü Primitiva Ecclesia az Atyafiui szeretet, hol 3. 5 öt ezer emberneki egy szive lelke volt. Bona erant Communia Act. II. et. IV.

De

De megh az Apolók idejében kezdi kezde a szeretet. Igy látta ezt S. Pál ü Ecclesiaban Corinthusban, hol midön az Urvacsora élök való Vendégségre egyben gyültenek, a gazdagok ettek, ittak 's megh vétsegetenek, a szegényeket távull nézték 's ehertenek 1 Cor. XI: 21. Sőt Jakabis azt tapasztalya a Keresztyénekben, hogy a Királyi Törvényt a szeretetet megh rontották; mivel személyt válogattak, a fényes ruhás gazdagot betsülletették, de a szegényt megh vetették Jac. II. 1-9. Panaszt imat menyből a Lélek az Efesusi Ecclesia ellen: Von u. m. ellened panaszom, mi? ez h. el hagytak elöbbi szeretetedet Apoc. II: 4. A jövendi mondásokat nem birtatnak jobbal az utolsó időkre arántis: Ultima frigent! hova tovább az emberek a szeretetben hidegebbek. Idv. jövendöli: az utolsó időkben a bün megh sokasodik, a szeretet megh hidegedik Matt. 24: 12. Auri et Paulum vaticinantem in Textu. Cita.

Occáv: Sőt Pál czézar levén Románk Nérónak Imp. fogságában, midön mind az Ur lelkének általa 1 Tim. 4: 1. mind a dolgoknak végsö látná, hogy az igaz Tudománynak sokan ellene mondanak, az igaz Vallást sokan el hadni kezdik 1 Tim. 4: 1. halála előtt levéllel, ezen 2dik levelét irá Timotheusnak, melyben inti hogy az hitben állhatatos légyen Cap. I: 12. a Tanitásban hiv Cap. II: 3. azon megh ne ütközzék, hogy az hitetöl sokan el pártolnak; mert ennek u. m. S. Pál Egyik oka: Az Ignorantia 2 Tim. II: 23. másik: Corruptio morum; ei ezen evöltsök megh vesztegetödésének fundamentumát emlegeti in Textu: Cita.

Exeg: Cipá = az Utolsó időben: // Utolsó idö melly közöl ideiek nagja előtt lészen; de nem néz S. Pál az akkori időre; mert inti Timotheust, hogy az utolsó időben el áradott vétektöl magát megh oltalmazza, intihogy hivatalában megh munkásabb légyen; mely szeretet már Timotheus idejében az utolsó időnek volt nemü nemü kezdete, volt azon bünökröl, melyröl szoll in Textu et sq. secus admonitio nil valuisset.

Utol-

Utolsó idö az Uj Testmi idö á nato Salvatore usq; finem mundi. Dr aut. Ultimum 1. Az elmult idökre nézve, quod effluxit á creatione usq; xm. 2. Mert az In utolsó idöben végsö akarattyát az emberek idvezittétések felöll ugy ki jelentette, h. nem lehet többé oly idöt várni, melyb In ujjabb v. tökéletesebb revelatiot adjon. 3. Ide valo, hogy némelyek az idöt Világh kezdetétöl fogván, Világh végéigh hat szakaszokb osztották /: sex ætates mundi :/ és már ez á Messiás születésétöl fogva, világh vegéigh ætas ultima, utolsó idö; Utolsó idönek mondatik Sensu strictissimo szoros értelemmel az ez idö, mikor már az Aplok fogydogaltanak, és majd mind megh holtanak.

Ugy hogy ezen idönek Kezdete volt initium Prædicaõnis Evang. Közepe, per quod tempus Evangelium p mundum p Aplos ki terjedett: Azon tul usq; finem mundi dr tempus ultimũ: imo novissa hora 1 Joan. 11: 18. Ezt már jövendöli sz. Pál ártalmas idönek; melyben nehéz lészen, valamit, á mint kellene igazitani az Ecclábz; mivel á jó Tanátsnak senki nem enged, az Ecclai fenyitéket senki fel venni nem akarja; mert minden bünbz el-áradtak az emberek: Vide et refer post Textum. De mind ezekk á gonoszokk Kütfeie, gyökere ez: Hogy az emberek lettek magok szeretöi.

Lésznek az emberek magok szeretöi :/ Vön az emberk jó és rendes, vagyon vétkes, rendeletlen szeretete. Szabad az embernek magát szeretni, tsak Istene, felebarattya, v. maga ellenis rosz ne légyen benne; de ha ki ugy szereti magát, hogy Felebarattyák kárával vádassza maga hasznát, sem Innel, sem emberrel nem gondol, tsak tehesse maga kivánságát: Akar mi kitsin hasznért hit it el hadja, Istenét, xssat mgd tagadja, vallását változtattya, á testiéket á lelkieknél, á földeiket á mennyeieknél elébb betsülli; az illyen maga szeretöröl szoll in Textu sz. Pál, u. m. á ki kevésbé szereti Istenét, mint magát.

Discr 1.

~~000~~ Exgò Reg. I. Sit in nobis Prudens Taciturnitas

Amos. 5: 13. in tempore periculoso opus Taciturnitate: Multi hodie Te et me in sermone capere in negotio Religionis, üt Judæi Xm. Sæpe serò dicimus: Jobb lessz vala hallgatò.

Reg. II. Prudens Conversatio. Id svadet A. Paulus Eph. 5: 15. cita. hodie n. inter diversas Religionis Homines vivimus, üt tempore Apl. erant Ethnici, Judæi, Xni.

Reg. III. Legy nagy szemfülességgel. vigyázzál. Audi quomodo Xs instituat suos Matt. X. v. vi. cita.

Reg. IV. Imádtossunk. üt Xs monet suos Discipulos in hora Comprehensionis suæ: Matt. 26:

Disce I.

A' Kі magát feletteb̄ szereti, az az ò Istenét nem szereti. V. m I. miuel állánia nyilvánvalò in Text. azt mondotta sz. Pál: Lészneк az emberek magok szeretòi, ait v. 4. inkább mint Istèn szeretòi.

Hinc: ~~E~~ mai Világban Kevesen vannak, kik az Istent tökéletesen szeretik. Ugyanis ma vagy hora novissima: ma vannak az Utolsó napok melyekben ugyan el akar a világh merülni a' lecke után elö számlált bünökben: ma mégh a gyermekis bünnel teli s: intelligo adulteriosa: ma proximus quisq; sibi: kiki magát szereti, melyek, sőt az emberek minden dolgok arra mutatnak: E mai világh Kevesek kik az Istent szeretik. Mikhát szeressük az Istent, hogy? vid. Matt. XXII: 37.

Disce II.

Mentöl tovább élünk, annál roszszabb időt érünk. V. m I. Caligula doluit tempora sua non esse mala; quia nomen eius in daretexere non posset. Non sic hodie! Ma mind e' Világh Böleseinek, mind az Istenszeretöknek e' panasz jö ki szájából: A' napok gonoszok! Ej: Mentöl tovább élünk etc. Növ. beszéd a' Régiek szava: Tempora, quæ modò fuere, mala sunt, pejora sequuntur. Hasonlott ehez az Horatius panaszsa:

Aetas Parentum pejor Avis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosiorem.

Horat. Carm. 6.

Roszs napoknak mutat amaz Ezékiel, melyröl mégh Salomon idejében Ezékiásnak, Ezékiásnak soknak mondja: Mi az oka, hogy a' régi napok jobbak voltak a' mi időnknél? Eccl. 7: 11. Miheza maga idejéröl azt mondja: Tempus pessimum est! Mich. II: 3. Item Amos: az okos ember halgat; mert az idök gonoszok. Cap. V. v. 13. De hányon vagyunk, omnes Istos esse: Hogy mentöl tovább élünk etc. ~~000~~

Disce III.

Disce III.

Kevés idő vagyon hatra. V. in T.

Audi Paulum: Utolsó időben élünk, E. Hora novissima est. az utolsó óra hamar el foly, E. Kevés idő vön hatra.

Coroll: Ha Kevés idő vón hátra, Kevés időnket tanulynk hasznra forditani. Sokképpenis kötelesünk vagynuk erre. Vedd fell! 1. A' K. ember számadásra kötelesztetett szolga, Jő az itélet napia, sőt igen közéll van Tempus prope est Apoc. 1: 3. Az Itélő Biró ki-kiáltotta: Bizony hamar el jövök. Apoc. 22: 20. Többet mond sz. Jacab: A' Biró az ajtó előtt áll. Jac. 5: 9. Itt nem adatik dilaó, hasznalan minden exceptio, nemis lészen többé idő Apoc. X. Itt szoross számat kell adnod, Kevés idődet mire költötted? Innek adtadé v. Eniek?

2. Sokan a' Pogányok Kőzüll nagyon vigyáztanak arra, hogy sebes futással menő idejeket hasznra fordithassák. Tanulynuk mi vár tsak azoktol időt betsülleni. Titus Vespasianus etc. etc. Vid. reliqua Tom. Concionum meas in Kövend II. Conc. LV. post Doctr. Nro VI. et seq. et inde redde.

Amen!

in Kövend 15a Novemb. 1776.

Conc. XLI.

Concio XLI.

Textus: 2 Tim. III. v. 1. 2. Usq: Lésznek az emberek magok szeretői.

Vram ki lakozik a' te Sátorodban? és ki nyugszik meghs a' te sz. hegyeden? Dávid az Ind szeretetével gerjedezvén kérdezi ezt Psal. XV. et XXIV. A' sz. Sátor, az hegy melyen épült a' Jerusálemi Templom, példáia az Egekk az Ind lakó hellyének. Enis azt tudakozom hát: Ki mégyen fel az Egben? Ki juthat bé menyországban? Lucifer incepit eo ascendere, d. cecidit de Cælo Isa. 14: 12. Huc. Luc. X. 15, 18. Az Oriásokrolis azt irja a' Poëta: Affectas Regnum Cæleste Gigantes,

Altaq congestos struxisse ad sydera montes,
At Pater omnipotens, misso profregit olympum
Fulmine, et excussit subjecto Pelio ossam.

Szt Dávid számlál egy néhány Lelki Jóságokat, mint annyi Egbe hágó Gráditsokat in Psal. cit. Hagyom azokat! Látott Jácob egy Lajtrát, mely a' földről az Eget'erte, ezen az Innek Angyali fel mennek 's alá jönek vala Gen. 28: 12. Mást mutatok én mégis, melyk tsak három lépési v. gráditsai vannak: Ez egyik: Amor sui. az emberk maga rendes szeretete. A' más: Amor Proximi. Az 3dik: Amor Divinus. Ez három grádits ugy égyben van foglalva, hogyha egyik el romol, a' más kettőis el erőtlenül. Ugyanis ha ki magát rendeletlenül szereti, nem szereti az az ő felebarattyát: Ha ki nem szereti felebarattyat, nég Deum 1 Joan. IV. 20. 21. Innen tehát nagy akadály a' magunk rendeletlen szeretete a' menyországh útában. Az ilyen félő hogyha fel indulis, vissza esik a' gráditsrol. Ezt a' magunk rendeletlen szeretetét, mint az idvességh el nyerésében ártalmas dolgot ugy jövendőli sz. Pál in Text. Cita Textum.

Disce:

Disce:

Az emberneк maga rendeletlen szeretete, sok bűnöкnél szülő Anyja és Kútfeje.

S. Pál az utolsó időben uralkodó bűnöket ki számlálván, legfelsőbbre emlitti a magunk szeretetét, nemely tudtokra értetnie szerént azért, hogy abból minden valami Kútfőből úgy folynak ki a' több bűnök. Különbféle igaz a' Judom.

1. Ugyanis 1. A' ki magát rendeletlenül szereti, az nem Istent nem szereti nagyobb az' ellensége az Istennek Jac. 4:4. Az Istennek szeretete az egész Isten tiszteletet magában foglalya, Ergò, qui se inordinatè diligit, etiam Deum non diligit, az egész Istent tiszteletet fel forgatya. Sehát a' magát szerető ember ha boldogh állapotra kap, nem Istenben; hanem magában kénsében bízik: Ha kedvetlen állapottya esik, Isten ellen zugolódik. Példa a' Izidoságh, e' jó állapottyában elbizakodott, bálványozott, ha nyomorúságh ette, ellen zugolódott Isten, Num. XXI. Isten ellen támadott, Isten ellen zugolódott a' magát szerető ember az Istent nem féli, mint amaz hamis Dívi Luc. 18: Ugy él mintha dolgairol soha nem kellene számat adni; mintha Isten nem volna, vagy az emberek tselekedetekre nem vigyázna, mint ama magokat szerető erőszakosok, kik özvegyet, árvát megh rontnak 's azt mondják: Az Isten e' dolgot nem látya. Psal. 93.

2. Qui se inordinatè amat, non amat Proximum, unde velut e' quodam fonte emanant Peccata. Ha fel vésem opera dilectionis ex 1 Cor. XIII. A' szeretet hoszszú ideigh tűrő. Ergò a' magát szerető ember kevesset v. semmit nem tűr másnak. Ama tíz ezer Talentummal adós szolga igen szereti magát, azért társ szám pénzbel adós szolga társának semmit nem tűr; hanem megh ragadja, fojtogatya, tömlecznek veti. Matt. 18:

A' szeretet Kegyes. G. a' magát szerető E. Kegyetlen

Fel-

felebaráttya ellen, mint ama dus gazdagh Lázár ellen. Luc. 16:

a' szer. nem Irigykedik. G. a' m. sz. E. Irigy felebaráttya ellen. Matt. 20: 12.

a' szer. nem tselekszik álnokul. G. a' m. sz. E. mindent álnokul tselekszik felebaráttya ellen, sz. Pálnak e' parancsolattya ellen: Senki megh ne nyomorittsa, megh ne tsalya az ő Feleb. 1 Thes. 4: 6.

a' szer. nem felvaltodik fel. G. a' m. sz. E. felfuvalkodott, ut Pharisæus contra Publicanum Luc. 18:

a' szer. nem tselekszik értelemmel. G. a' m. sz. E. mindent értelemmel tselekszik nem tsak Templomban, hanem benis in Eccla, hol mindent dicsőjen etc. 1 Cor. 14: v. 40.

a' szer. nem keresi tsak a' maga hasznát G. a' magát sz. E. tsak a' maga hasznát keresi. mint amazok, kik ellen panaszol sz. Pál. Phil. II: 21.

a' szer. nem gerjed hamar haragra G. a' m. sz. E. fel lobban.

a' szer. nem gondol gonoszt G. a' m. sz. E. megh ágyában is. Ps. 36: 5.

a' szer. mindeneket el fedez G. a' m. sz. E. mindeneket fel fedez.

a' szer. soha el nem fogy. G. a' m. sz. Emberh le járt a' szeretet, qui n. se nimis diligit, Proximum ő diligit. Ecce quot ebullunt peccata ex inordinata sui Dilectione!

3. A' magát szerető ember tsak magát tartya embernek, azért mást Ellenyein megh utál, holott ez az Apostoli intés: Minden ember mást magánál jobbnak ítéljen. Phil. II. 3. Innen már árad a' fene hejazó kevélységh, a' szegyedező gyűlölségh, a' mást marczangló irigységh, ama' lelket el fonnyasztó haragh: haragh-tartás.

4. A' magát szerető Ember Kényes. Azért az illyen ember irtózik minden szenvedéstől az igazságh mellett: Nehezen, v. nemis megyen arra, h. magát megh tagadia, Kötelekh le-mondó Inséről, Kereszről, kitiről, vallásáról, hogy sem maga jóvairól.

5.

5. A' magát szer. E. nagyon kapzon ha mások ötet dicsérik. ült Herodes Act. XII. 23. Simon származik a Kérkedségh, büszeredés etc. Ugyanis a magát szerető ember csak maga dolgait jóvalya, s tsudálya, a másokét oly árollya, s azt m. a Farisseussal: Non sum sicut alii Luc. 18: E gánsot keres minden ben, mint Momus az Jó teremtésiben. A' magát szerető emberk szemék szeretni van, mégis azt nem látya, hanem a más szemében szálkát pisztál.

6. A' magát szer. E. nem szereti a Nő Jót. E. az illyen magát sz. Ember, nem szereti az Ecclát, nem akarmely Nő jóra felől állitatott Társaságot, melyben ők vőn, annak jovát nem munkálkodja, mivel mindenb tsak a' maga hasznát vadássa, sőt a' Nők jótis maga hasznára fordítya. Ex his vera Doctr.

Mű hogy rendelet lenül ne szeressük magunkat gto

Reg. I. Nosce seipsum. E nehéz Regula: Tales kérdetven mi volna legh nehezebb? Kf. Nosse seipsum. Ne bész; de sükséges regula ez: Chilo megh kérdi az oráculumot: Mi volna legh hasznosabb? Kf. Nosse seipsum. Crœsus kérdezi Apollot, mit kellene tselekedni, hogy boldogh lehetne? Kf. Si teipsum cognoveris. It vezd fel! Mi voltál? mi vagy? mi lésst? Applica. Hæc cogitanti vilescet inordinatus Amor sui. Imò vitabimus multa peccata, desines inimicari, incipies ardere amore Dei.

Reg. II. Ugy szeressük magunkat, hogy a' Jozanoksagh jovallásának mindenkor helyt adjunk. Dixit Medea: Video meliora, proboq; deteriora sequor. Non sic Xnus! Videt ebrios, fur, adulter, Apostata etc. meliora, probátq; tamen de-

deteriora sequitur. Non non sic. Adgyunk helyt a' Jozanoksagh jovallásának, a' ~~mit~~ megh tanitt mit szeressünk, mit ne szeressünk: mit szeressünk inkább, mint kevésse.

Reg. III. Gondolyuk megh hogy nem csak testből: hanem lélekből állunk. Ergò non ut corpus; sed et Animam diligamus. Imò magis hanc; quia pretiosior est corpore Matt. 6. Ergo hymbolum est: Munde immunde vale, non est mortale quod opto.

Reg. IV. Suxsum corda! ad Cœlestia aspiremus; carmin. nimia cura affigit nos terræ. Sui autem ut terrena anhelaverimus, Annumerabimur brutis. ült Nabug. Egy Circe nevü Fabula. Leányról irják, hogy ez ugy megh szerette volt a' disznókat állapotyát, hogy mellyik lett valami babonás kenésből: hogy azok közöl kivánt az ólban, ej jó barátyainak jovallásaikis ki nem akart azok közül jöni. Talis amor sui inordinatus; quò quis inficitur, neminem præter se amat.

Reg. V. Jól akarattya alá bottsájuk magunkat. Diligamus quidem nos. Vitam nostram, et quæ ad eam pertinent, sed ad gloriam Dei, magis semper ipsum Deum.

Reg. VI. Ugy szeressük magunkat, mint az Jó dicsőségére ephesiek. Huc ptinet Victus, Amictus, Panis, Vinum, ezeket ugy szeressük, hogy mikor ezekkel élünk, azon életünk legyen az Jó dicsőségére, ha jól látyuk, hogy sem étzünk, sem italunk nints Isten dicsőségére, inkább éhezzünk, v. böjtölyünk, tsak általunk az Jó dicsősége terjedhessen. Egy szóval: Töképpen kereszsük a' dicsőségét az oda fel valókat. Col. 3: 1. Amen!

Conc.

Conciv xlij.

Textus: Gen. III. v. 15. Inimicitiam ponam etc.

Arma, Virúmq; Cano. Háboruságot hirdetek. olvastam ezt: Militia est vita hóm. Job. 7: 1. Vitézség az ember élete, ha vitézség, hol á Tegyver? hol van á Katona, á ki ütközetnek menyen? Arma, virumq; Cano. Hadakozást hirdetek; de nints vesedelmesebb harcz és hadakozás, mint á Bestiákkal, vadakkal, Eválképpen való orok Gözüll á Nyugotokkal, sárkámyokkal. Arma, Virúmq; Cano! De most szerentsésér á Térfiak; mert ök nem tartoznak ezen ütközetbe menni, hát Kik? Az Asszyok; mert ö miattok indult az harcz. Ha ugyanis esen harcznak oda á bün; már pedigh Mulier est caa peccati Eccli: 25: 33. sz. Páli az Aszyt okozta, cum ait: Adám nem tsalatott meghi, hanem az Aszszony állat, ej igy lett á bünnek oka. 1 Tim. II. v: 14. Jsak harczba hát az Aszszyok, de kivel? á Nyugotokkal 's sárkámyokkal: Hoc opus! gond á Nyugotokkal harczolni! egyfelöl meghtámadak á Nyugotok á Sidó Tábort, ej egymásra ölik vala abb á Sidó Katonákat. Lásd Num. XXI. 6. mégis Kentelenek ab Aszszyok, hozzanal harczba mennyek; mert el jött ez aránt á Királyi parantsolat, meghfutták á Trombitátis, 's ezt harczolja á Trombita: Inimicitias ponam etc. Duo hac occasione Videnda.

1. Kik ütt ab egymással harczoló Dainokok?
2. Lássuk á közöttök valo Harczot. At in

Not 1. anteacessum Not. 1. Ez az ejs. leczkém summária az egész sz. Irásnak, mert valamit mondottak Adámtol fogva á Patriárkák, Moses, a Próták, Apolok

Apolok é Evangélistái, mind arok tsak est az egy leczkét magyarázták.

Not. 2. Ez á leczke legh elsö Evang. v. örvendetes izenet, é ai bünös Emberi Nemzetnek nyilvan való orvossága: Elsö örömmondás! Adám hirek arral, hogy ö volt legh elsö ember: sz. István arral, hogy ö volt in N. Jesusnak elsö Martyr, ez az ei leczkémis megh érdemli, hogy ezt volla való Jamitással, sö illendö hallgatással megh betsüljük, mivel ez Protevangelium, elsö Evang. elsö örömmondás.

Not. 3. Occasio dicti Textus haec est: Peccant Adam et Eva, Deus eosdem compellat de peccato, in excusatur primi Adam ut caput v: 9, 10, 11, 12. At ille vult unum peccatum transferre in Mulierem et Deum: Mulier in Serpentem v: 13. qui tunc Jesus erat coram Deo, Adamo, et Eva. Deus ergo convertit se ad Serpentem, ut ad primum mali Auctorem, eique maledicendo profert Textum.

Hi Emissi redeo

Ad 1. Kik ütt etc.? Egy felöll á Nyugo az ö magával, masfelöll az Aszszy az ö magával. A Nyugon nem kell itt értenünk tulajdonképpen való Nyugot, mivel abban nem vehettetik ki az átolbol; nam licet aute peccatum nec Antipathea, nec odium, nec horror, nec nocendi studium fuerit Inter Eum et Serpentem; at post peccatum Serpens cepit esse hüni nexius, et huö serpenticida. Hát kit kell itt á Nyugon értenünk? megh m. sz. Jánost: Ama régi Nyugot ki nevezte kit ördögh. Apoc. XII. 9. C. XX. 2. At aut Dæmones vocantur Serpentes?

1. Mert mikor á Sátán az embert megh tsalta, á Nyugoba minek valami Kentsébe ugy but belé. 2. á varaszságért, ej á Nyugánbéli sereny ségért. á Nyugó minden állatnál ravaszabb Gen. III. 1. okosis Matt. X. 16. Exre nézve á régiek Kintses Tárhar.

hàzok örizetekre. Kígyot, sárkányt fgtettenek, akarvàn tanitani, hogy az illyen hàznak örizetére olos vigyázás kivántatik. E volt az oka annak is, hogy régen a sárkányt v. a kígyot pestelték Esculápiusok akarván ezzel jelenteni, hogy az orvos Doctorok olos, vigyázók kellene lennie. Erre nézett a Romaiaknis, midőn némely Seregek Zàszlóikra Dracot, sárkányt fgtettek 's azokat nevezték Dracónarii sárkány hordozók, ma Dragonérok hivattak: mint finden ma Lók zàszlójokra, Taxisokra SAS van rajzolatva, és nevezetnek Aquiliferi Sas hordozók. Méltán hivattatik Gr. az ördögh kígyónak; mert a ravasz, olos, és vigyázó. Innen vigyáz mesterségek tulaidonitatik néki Eph. 6: 11. 2 Cor. 2: 11. Hinc et illud: Satanas est mille fraudum artifex.

3. Halálos mérgéért. Morsus serpentis est lethalis Job. 20: 16. Psal. 139: 4. Oly halálos az ördögh mérge, az embernek meghölésére: A puszták a Kit a tüzes kígyók megh martak, mind megholtak, igy a Kit az ördögh megh mar, megh hal annak lelke.

4. A' megh maradásért. halálos a kígyó marása, jól lehet oly Kitsin sebet ejt, hogy alig vehetni észre. Innen Cleopátra el végezvén hogy magát megh ölye, nem méreggh itallal, nem fegyverbe való bottátrozással, hanem Aspis kígyó marásával ölette meg magát, tudván hogy az igen kitsin sebet tsinál. Igy a Diabolo ins licentum vulnus vix est sensibile.

5. Az alávaló állapotért. Ugy lehet itélni, hogy a Kígyó, migh az ő képében az ördögh az embert megh nem tsalta, fejét fel tartotta, derékaty Koldúsligh, hogy jó már ma hajnal jár, 's port tell néki nyelni, az átoktól von rajta. Igy járt az ördögh is. Régen An-

Angyal volt, a' ditsö Egben laktzott, már most alá való, utálatos, a bünben elö emberben örvend, azt nyeli el, nints tovább hatalma. Matt. 8. 31. 32.

Értyük már in Text. Ki az egyik Dæmok t. i. az ördögh; de ennek továbbá magis tulaidonitatik. Kétfele és: Vagy látható, v. pl láthatatlan. Láthatatlan magva az ördögökk Sereghe: Kiknek Feiedelme Belzebubnak hivattatik in S. Sá, ki a többnél ravaszabb. olosabb, e' tsalta megh Evát, éj mivel ö vélle a többiis megh egyetek, hivattatnak azok az ö Angyalinak Apoc. XII. 7. in Text. az ö magvainak. Láthato magvai a Sátánk a' gonosz emberek, kik a Sátánnak követik éppen természetét, hinc liniei pessimi in S. Sá dicuntk: Serpentes, genimina viperæ, Matt. 3: 7. C. 23: 33. Filii Diaboli: Joh. 8: 10. etc. Quæ sunt ánk peccata, quæ exprimunt naturam Diaboli Vid. in Nádud. p. 318. Ezök bajnok ez az essö az ö maga táborával, kiknek már a máshik Dæmonok:

Es az Aszszúnyi állat éj annak magva. Ki ez az Aszszúnyi állat? Eva, a ki a' sátánnal össze barátkozott vala, a kit nyugan nyilvánságosan mutat az Ir; annak ait: Ellenségét szerzek te közötted, éj ím ez asszonyi állat között; a kit t. i. te kígyo megh tsaltál. Itt már az Ir az Aszszúnyi állatot ki veszi az ördögh hatalmából, éj néki ellenségévé a tészi, mely az Ir-Klérusnak nyilván való tanubizonysága, hogy ha az ördögh barátyává lett volt, már ellensége légyen: ha egyszer az ördögh ötet megh győzte, immár ö győzze megh. Hinc Mulieri tanquam omnium Viventium Matri tribuit Semen; Semen mulieris sunt omnes homines; sed præcipue Messias intelligitur, qui serpentis Caput i. e. ejus potentiam contrivit. 1 Joan. 3: 8. In hoc apparuit Dei Filius ut Diaboli opera evertat, i. e. peccata, quæ Diaboli.

boli opera dicuntur tum quia sunt Diaboli operib. similia: tum quia sepe Diabolum hèút autorem et intimatorem.

Ad II. Lássuk a' Két Dámok között való Harczot, melyre ötet az Ur nogattya, igy fuvan megh a' trombiát: Imimic. ponajd. De hogy többet lássunk ez harczrul merejen, fel tésem Tudományul

Disce I.

Az első emberek vétkezése után e' Világon Kétfele Tábor van: Az egyikben vannak az Ur fiai, a' másik Táborban az ördögh fiai: V. Egyikh az Aspnyi állat magva, a' másikban az ördögh magva. V. in I.

Maga Ur ejtsd Semen Diaboli.

osztotta el igz az Embereket, holot egyik tábort a' xsd ásta, a' másikat az ördögnek hagyta: De mennyünk ki Adámmal a' Paradicsomból, 's, ottan mindjárt Kétfele táborát fenlélünk. Két fia vón Adámnak. Abel igaz Matt. 23: 35. Kain gyilkos Gen. 4. imé a' Kétfele Tábor! Az elsö Világi Kétfele táborra hajadott: a' Seth maradéki, mint Istennek fiai mint táborbeli voltak, másban a' Cain posterinak pogni Gen. 6: 1, 2. Menybé a' Bárkába, ott tsak 8 nan vannak, mégis kétfele a' Tábor, egyfelöll van az áldott Sem, másfelöll az átkozott Kám Gen. IX. 25. 26. Az Abrahám familiájais két táborra szakatt: egyikben Ismael a' szolgáló fiá, a' másikb Isák az Igéretnek fia Gen. 21: 8. 9.

Nagyobb mind ezeknél: Rebekka vigelő kettenn vanak az ö méhében, 's kettő ott a' Tábor, egyik Esau, két Ur gyülöl, másik Jácob, két Istenszeretett Rom. 9: 13. Az Izraelitát közüll, nemelyek voltak Abrahám magva tsak tsak szünt, nemelyek lélek szerint. Rom. 9: 9. Menynünk bé a' xs oskolájába, ottis két tábor van, az egyikb xi. vannak, a' másikban amaz álnok Viktor Judas. Nints szükségem sok tanúlva

múlva. mert Tanúlt fellege áll körülöttem; mikor a' sz. Irás sok helyen így beszélli e' Kétfele Tábort: Vannak haragh fiai Eph. II. 3. vannak Engyelmek örökösi. 1 Pet. III. 7. vannak haragnak edényi, vannak Kegyelmek edényis Rom. 9: 23. Egy szoval: A' mint hogy vón Ur, vón ördögh, vón menyország, vón Pokol; úgy vannak hivek, vannak hitetlenek, a' kik a' miképpen most an Kétfelé táborcnak; úgy ítélet napiánis két Táborba állitatnak; az egyik Táborba ez a' Trombita szó hivn: Venite etc. ez a' másikba: Abite etc. Matt. 25. Exgo etc.

Disce II.

A' na Két nagy Feiedelem a' Xs é' az ördögh egymással soha megh nem egyezenek, soha megh semmis egyezsnek.

Nemi lehet; mert Ur rette közöök az ellenkezést. Ur szava: Inim. ponam. E. az Ur képéröl megh békélhetetlen a' harcz: De a' sátán sem akár frigy kötésre békességre menni; mert az embernek az ö vadjai, Vitézi voltanak, el vette az Ur tölle, 's nehezteli, bosszut Eivan állani, azon vón hogy azokat visszá vigye. Másik az: hogy a' mint valamely Király maga hiveitöl megh Eiványa, hogy az ö ellenségeinek ellenségi légyenek, ö mellette azok ellen harczolyanak, úgy a' sátánis maga tejjaitol azt Eiványa, hogy a' xs hiveit ö vélle együtt gyülöljék, üldözzék. Ennek az oka hogy etc. Cita. 1. quia Satan non vult. Vide huc pro Exemplo Reges Angliæ et Galliæ et refer ex Naud. p. m. 321.

De mennyünk tovább, ej mutassuk megh ezt jóbbanis, Hogy a' Két nagy Feiedelem etc. mivel ez az ellenkezés, a' Két Feiedelmek között odium inveteratum, régen kezdete ezt Evá' elöbb szépen beszélgetek együtt, de mihelyt Evát megh tsalá, harcz indula: Inim. ponam vs.

Evá-

Evának gyermeki lésznek, az ördögh mindjárt azon vón, hogy ha tsak egyiktöl magyéjévá tehesse, sóltalis ment: mert Caine Abelnek gyilkossává tette, ej egy nap mind a' két gyermekét el vévé tölle, Abelt az hiál által, Cainst bujdosás által, mely dologh az harcbot inkább nevelte.

Nevelkedett ez az harcz ezutánis! mert a' Sátán mind azon volt, hogy a' xtusnak születését megh akadályozza; hogy született, ez utánis elvgzését munkálkodta. Nézd megh! Abelt megh ölteté: az első Világ okot ismi által el vesztetté; miért? hogy a' sz. magh el fogyjon: Egy igen hamvas Faraot véá vessi, h. minden ferfi gyermeket ölyön megh: a' Pusztában Bálákat fel ébrli, hogy a' népet átkozza megh. A' Kanaáni földén Vétekbe ejti az Izraélt, mely miá a' sidoságh rabságra vitetsék, 's el vesszen. Mato xtô Herodem excitat contra xtm: consequenter et Judaeos et Romanos, quid fit? occiditur. Post xti resurrectionem quantae insanitiae inter xtos? Ergô tit. 1.

Mind ezekben illy dolgokat lát ej tanully:

1. Az Ur nem tsak Békeségét, hanem ellenkezőit Urát; mint in Text. maga tanitvait ellenkezést a' maga hiveinek szivekbe, a' Sátán ellen!
2. Sokszor a' gonosz Bárátságok gyülölségge válnak. Primi Amici Daemon et Eva, etc. Igy lesz Pokolban: a' kik ma a' gonoszban egymáshoz barátyi; Pokolban egymást gyülölik, egy más ellen fogolytati tsikorgatyák.
3. A' Kit ma az ördögh czimborái hoz, buvós bájosokhoz folyamodik, vagy betegségében, v. Gyermekágyában, e' nem ellensége az ördöghöt, ej nagyon vét az Ur ellen az istenes ariczuma ellen: Inimicitias ponam &c.
4. Soha az ördögh Békeséget nem adárt, 's ma sem ád. Ergô ha mikor az üldözéstöl szünik, ha mikor Békeséget enged az Ur Ecclainak, tsak tetelességből tselekszi.

5.

5. Prout cum rebus Hmis nunqd tam bene agitô, ut optima pluribus placeant, maximè cùm multò plausibiliora sint Carni falsa, quàm vera Dogmata; ita Deo fideles ut plurimum minoris fuer nrô quàm pii 3 Reg. xxii. 6. 17. 18, Jer. xxvii. 9. 3 Reg. 28. 22. Ex tribus filiis Noe mi solo sem: ex liberis Abrahae in solo Isach, ex Isach in solo Jacob fuit propaga Eccla, nec eorum successores singuli Pii, Conf. Apoc. 13: 8. 1 Joh. 5: 19.

6. Pii ut pauciores, ita m. impotentiores, et minori quàm alii respectu, etc. fuer. In initio mundi non justior: sed iniquior praeviluit justo. Ita xtô et Apls impii. Hinc Hab. 1: 13. Quare respicis hos iniqua agentes? et taces devorante impio justiorem se? Semmi sem! ha nagyabb ebben vón a' Bölcseségh, a' Emberi értelme vón. miben van? Ebben: számlálá megh á fenevadnak számát; mert emberi szám, ej annak száma 666. Apoc. xiii. 18.

Mi pedig ha Istennek vagyunk is a' xs Tanitványnak Táborában, látván hogy a' Ki a' Sátánnak ellensége, Istennek Barátya, xs hive, Vitézse, meg ne békéllyünk a' Sátánnal, tartsunk harczot ô velle, el hiven, hogy megh rontya az Ur a' Sátánt a' mi lábaink alatt hamar Rom. 16: v. 20.

Amen!

in Kövesd 25ta 9bris. 1776.

Conc.

Concio XLIII.

Textus: Gen. III. v. 15. Inimicitias ponam etc.

Azt olvassuk Néh. 8. hogy midőn a sidok a Babylonia fogságbol haza mentek volna, és a Sátoros Innepnek elsö napian Ini szolgálat végett öszve gyülekeztek volna, Esdrás a Fö Pap fel álla egy Prædicallo székben, és a Törvény Könyvet a Lévitákkal együtt olvasá nékiek de mane usq ad mediam Diem. Populus verò arrectis auribus audiens verba Legis, az egész Nép sirni kezde. Melyet látván Esdrás Pap és a Léviták, ezt mondák a népnek: A' tü Uratökk. Istentekk szent napia ez! Ne keseregjetek és ne sirjatok. v. 9. Méltan szabhatom én ezt a mü materiánkra! ha ugyanis megh gondolyuk, hogy a mi elsö Atyaink vétkeztek, Intöl el szakadtak, számkivetésbe estek, méltó hogy minden ember sirjon; de minthogy az In az embert azon állapotban nem hagyta, söt kegyelmére fel vette 's ezt hirdettette: Semen Mulieris conteret caput serpentis! máréni azt mondom: A' tü Uratökk etc. = ne sirjatok. Ennél a bünös embernek soha nem volt kedvesebb Evangyā, örvendetesebb hirhallása. Inimicitias ponam etc. Ais: Inimicitiæ publicantur? Pacem te /: ô Bellum:/ poscimus omnes? R. Finis belli pax: Nolite timere natus est Princeps Pacis: Angelus annunciat gaudium omni populo, quia natus est Salvator. Luc. II: 10, 11. Concinunt Angeli: In Terra pax! hæc pax pridem in Paradiso publicata, de qua Cita Textum:

In hoc Text. Kétféle Magh emlitetik, egyik felöll azt m. az In:
A' megh rontya a' Nigyök feiét:
E' mardossa annak sarkát.

Itt a'

Concio XLIII.

Textus: Gen. III. v. 15. Inimicitias ponam etc.

Azt olvassuk Néh. 8. hogy midőn a' fiúk a' Babylonia fogságból haza mentek volna, és a' Sátorok Innepnek első napjan Isten szolgálatra végett össze gyülekeztek volna, Esdrás a' fő Pap fel állá egy Praedicalószékben, és a' Törvény Könyvet a' Levitákkal együtt olvasá néhiek de mane usq ad mediam Diem. Populus vero attente aurib. audiens Verba Legis, az egész Nép szemi Eesde. Melyet látvan Esdrás Pap és a' Leviták, ezt mondák a' népnek: a' mi Urunktól. Istennek szent napja es. Ne Lejerengjetek és ne sirjatok. v. 9. Mélton szabad hatom én ezt a' mi materiánkra! ha nyugodni megh gond olyuk, hogy a' mi első Atyaink vétkeztek, Istentől el szakadtak, szánkivetésbe estünk: mélto hogy minden ember sirjon; de minthogy az Isten az embert az ollapotban nem hagyta, sőt Evangeliumára fel vette, s ezt hirdettette: Semen Mulieris conteret caput serpentis! már énis azt mondom: a' mi Urunktól etc. = ne sirjatok. Emél a' bünös embernek soha nem volt kedvesebb Evangyá, örvendetesebb tudomása. Inimicitias ponam etc. Ait: Inimicitia publicanto? Pacem te s: ó Bellum: / poscimus omnes? Rc. Finis belli pax: Nolite timere natus est Princeps Pacis: Angelus annunciat gaudiú omni populo, quia natus est Salvator. Luc. II: 10, 11. Concinunt Angeli: In Terra pax! haec pax pridem in Paradiso publicata, de qua cita Textum:

In hoc Text. Két része Magh emlitetik, egyik felöll azt m. az Isten:
A' megh rontya a' Nagyok feiét:
Marasztja annak sarkat.

Itt a'

Itt a' Nagyok Feiének megh rontását nem Atyok hanem az Atyáknak magvának tulajdonitya az Isten, ki nem más, hanem az Ur Jesus. mert ő egy Atyánk állatnak magva, ut non sit semen Viri, mivel h. szüvből születet. Isa. 7: 14. Matt. 1: 23. A' Jesus új ember volt, új születésének módjától fellett hát lenni, akár volt neki megh bár! Az első ember Adám egy embertől sem született, hanem immediate az Istentől formáltatott: a' második ember Eva, nem Atyától: hanem férfiutól formáltatott: a' harmadik vendégiek Férfiutól's Atyánk állatból. Xs non modi enumeratis, hanem mint új ember új módon t. i. Atyától Férfi nélkül. Hinc jam od Semen Mulieris, non Viri, Ecce Mulierum praerogativam! Hoc semen Mulieris

Conteret caput! Valyon mi értetik a' Nagyok feiének megh rontásán? a' Fő a' testnek kivált képpen való része, melyben vón nagyobbára az életnek helye. A' Nagyon felöl irják, hogy akármely tagja sebesedjék megh, de megh nem hal: sőt ha darabra el vágattatik, megh nő, de ha feiét megh rontyák, megh al. a' Nagyónak mérgeis fejében van, azt örizi ő. Azonban A' Fő oly része, melyben vón némely állatoknak ereie, hatalma, hinc in S. Sá a' Fón sok helyeken erő. Birodalom értetik Deut. 28: 13. Apoc. 13: 3. azért ita a' Nagyok Feienek megh rontásáu nem csak imilyen, amelyek megh sértés értetik; hanem a' Sátán hatalmának, erejének egész el-rontása, destructio n. capitis, caput vi et Vita. De a' Nagyoknak Orrátása, destructio n. capitis, caput vi et Vita. De a' Nagyoknak Orrátása,

Te marasztod annak sarkát! / Annak sarkát! a' Nagyok mintegy természete, hogy akárkinek sarka után leselkedjék's azt marja ha lehet, megh csak a' Lonatis Gen. 49: 17. Itt a' Jesusnak Sarkán értetnek a' magát a' Xst elsőben: secundo: omnes sanctos. Marasztja a' Xst az az álnok Sátán midőn a' Nativitate ugyancsak ipsum in Cælum, a' gonosz embereknek által gyalázta, üldözte's megh megis ölette. Marasztja ma a' Xs hiveit üldözteteiek.

Amen.

szemeidjek ej bünbe ejtsjek Ott, mert ha a XS a volt étele's itala, h. sz. Atya akaratyát tselekedje, bizony a sátánnak a kedvetlenebb tsemagjéje, hogy valakit vétekbe ejthessen, ej magjára tehessen, ezt ékesszi, ezt terengi, ezt terezsi, mint egy éh oroszlán 1 Pet. 5: 8. A Párducz felöll irjàk, hogy eö oly nagy ellensége az embernek, hogy ha csak Képet látzyan, ottan réá ugrik, ot marczongja: Igy a sátán, mivel ö magát az Istent nem bánthatya, az Istennek Képére voltan

Disce:

Csak egyedül az Ur XS az az Aßszÿi állat magva, ki a sátánt megh gyözte, ereiét, hatalmát elvette és semmivé tette: V. ö. S.

Eö a ßz. magh nem volt maga a B. Sz. Mária; mert ö volt Férfiu magva: Nemis voltak más emberek, mert azokn minden férfiu magvai voltanak. E. egyedül volt az Ur J. XS, mert csak ö nyy Aßÿ magva, hogy nem Férfiué.

Séd Doctrina Veritas patet etiam ex his Rationibus:

1. Ezen igéretben nÿjal mutat az Ir a Xsra, midön az Aßÿi állat magvai közüll Ei fakapt egyet, ej azzal mondja: E megh rontya a te Feiedet. 2. Ennek az egynek nem tétetik ellenenibe máj magh: bajnokul, hanem ö maga az ördögh, unde patet Doctrina. 3. Megh tetzik, a megh rontásnak avagy hartznak módjából: Megh rontod. Avagy láboddal tapodod annak fejét. Ritka dologh ám csak azis, hogy valaki egy közönséges kigyót lábával mérjen tapodni, fölven annak mérges fulánkjától, inkább nyillal avagy golyóbissal lövöldözi: Hát valamely véki Kigyot avagy Sárkánt E. mér megtapodni? bizony felyül mul ez minden embert ercöt 's bátorságot! E. olyannak kellett ennek a bajnoknak lenni, E. a sátánnak ereiét rontsa 's lábaival tapodhatta, illyen volt pedig csak a XS. Rom. vi: 20.

4. a Kigyó feienek megh rontását 2. hatalmának el vételét az

az egész sz. Irás a XSt tulaidonittotta Psal. 11. 9. Cap. 62: ig. C. 109: 1. 6. Et példáita Dávid a Sóliálmak megh ölejében: Et Sámson az oroszlánnak kette szakasztásában. Conf. Luca: Luc. x: 18. Joan. xii. 31. 1 Cor. xv. 54. Heb. 11. 14. Apoc. xx. 2. Sequitur

Hinc 1. Megh vert ellenségh az ördögh. Egy èrötlen Kereszteiü vitéz ama ki azt megh nem gyözheti.

11. Ma nints rajtunk az halálnak ej a Bünnek birodalma, mivel azokon fundáltatván a sátán hatalma, azt a XS el rontotta 1 Joh. III. 5. 8. Ezért dicamus xto: Te szolgáid vagyunk, valamit parancsolsz azzal tselekszszük. II Reg. x. 5. 5.

111. Agnoscamus Dei inaestabilem misericordiam, quod quamvis primi nostri Parentes peccaverint contra Deum, attamen Deus misertus eor in gratiam recepit: Ante Amici homines et Diaboli, sed jam Deus inimicitias posuit, ut scilicet Deum diligamus, Diabolum vero odio habeamus. Jehu Király mondotta volt régem az Achab Király Fiainak megh ölettetésére avánt a népnek: Ha velem tartyátok, a Király 70. Fiainak mind fejeiket fejét, ej holnap jöjjetek én hozzám. 2 Reg. x. 5. 6. E. ma tsillapuni a tanátt: öljük megh a sátánt: ej annak Fiait: e. gonosz indulatainkat 's tartsuk az Isten.

IV. Ne csak lássuk 's tudjuk, hanem hálákat adjunk az Ur Isten irgalmasságát, ki maga tulaidon fiának sem kedvetzett, hanem értünk adta azt Rom. 8: v. 32. Joh. 3: 16. örvendezvén hát mindnyáian dicamus illud Davidis Psal. 118: 23. A Domino factum est illud, et est mirabile in oculis nostris. Amen!

Conc. XXIV.

Concio xliv.

Textus: Luc. II: 15, 16. Eljön hogy mikor etc. Cita.

Cunctas novitas gratissima rerum. oly kenyes az emberi elme, hogy az á régiebet hamar megh unnya, á jelenvalokban csak kévés ideigh gyönyörködik's addigis pincellen újságokk hallásárol 's látásaikrol gondolkodik. Ma két embereket össze találkozván első e'legh első szavak: quid novi? Sőtsa ebben minden ember az Athénásokéhoz, de quibus legimus, hogy ezeknek semmi oly kedves nem vala, mint az Ujságnak beszélése és hallása Act. 17. Ujsága sávárogh az emberi kenyes élme, és jóllehet valami újság messze földön történnyenek is, de mégis nem sajnálják az Sóleséggel, gondos útozással oda el fáradni, csak ujságot láthassanak. Megh ujsák a Sába Királynénak ujságban a Salomon bölcseségét, Kéntsét, Udvari népének díszes rendét, és a Királyné megh tsudálkozik, már Jeruzsálemben megyen ujságh szemléjére 3 Reg. X. Egy uj Csillagh támad napkeleten, mely uj Királyt jelent, 's már a Magusok Képek mészse földre nemi, csak az uj Királyt láthassák Matt. II. Uj dolgot hirdet az Angyal holmi Pásztorokk, hogy t. i. Uj Király születet Bethlehemben, 's azonban a Pásztorok Jeslyai okat el hadni, 's az uj dologh látására el indulni Lc. 15. in Textu. sőt nem csak szemléloznek nemi, hanem alig ment hiszszeggel. Nemis lett héjában való hiszszegek; mert az Uj Királyt megh találták 's megis látták. Lc. vo. Cita.

occao: occáo repetenda ex Antecedentibus, quæ clara est.

Fria.

Fria in Text. i. Cur Nativitas Xti vilibus Pastoribus revelata?
ii. Accepto nunaio quid Pastores fecer? et
iii. quid muneris Xto Regi attulerint?

Ad i. Rei verè mira! quod Xti nativitas Pastoribus revelata, quid n. illis inter hmes vilius? quid abjectius? minden Barom pásztor utálatos volt az Egyiptombéliekneél. Joseph ait: Gen. 46: 34. Attamen non Augusto, non Herodi Regi, non Cyrenio Prájdi, non Senatoribus in Synedrio, sed Pastoribus ejt manifestata. Non caret hoc mysterio!

Ergo Ratio esse pt 1. Ut ostenderet Deus Regnum Xti non fore de hoc mundo Joan. 18. 36. II. Ut pateret qualis futura esset mesás apud Judæos in Evangelio admirando, cujus primitiæ essent pauperes et simplices, de potentibus &c. Nunquid ex Principibus aliquis credidit in eum? III. Hogy ezzel csáfolná, tárhontatná e Világh dölfös Hevélységét, dum humilib. et non superbis Pharisæis Messiam natum manifestat. Natus Xs in stabulo, jacuit in præsepio, Ergo seligendi erant hinc Spectatores itidem de stabulo, qui nec stabulum, nec præsepe abhorrerent: Abhorruissent profectò Augs Impr. et Herodes &c.

IV. Quia Xti prædicáo futura erat de Contemptu mundi, de Cruce, pauperes hanc avidè arripiunt, ut se in sua paupertate solentur, at divites fugiunt et óderunt illud: Hinc Jacobus: Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo? Cap. II. V. Quia capaciores erant hujus mysterii, superbi non credidissent, sed de Infante dixissent, quod Achis Rex de Davide: Vidisti hmem insanum, quare adduxisti ad me eum? vel cum Michole: Quam gloriosus est hic Rex! 1 Reg. 21. 2 Reg. 6, at Pastores rem ut audierunt ab Angelis, ita et credidé. Accedit: Divites et delicati nix adigi potuissent, ut venirent: alii n. suavitex tormentes, surgere renuissent, alüs Cælum nubilum, alüs intempesta nox difficilis esset: Alii longiori apparatu opus habuissent.

VI.

vi. Pastorum simplex relatio majorem audientib. fidem fecit; Ambr. ait: in h.l. Plebem simplicem Dnus requisivit, quæ phalerare audita et fucare nescivit; simplicitas n. quæritur; non ambitio desideratur. Alex. M. Nonexum optabat reviviscere, ut tuarum laudum virgnum haberet præconem, sed contra xs, qui nullius Prædicatoris fuco indiget, simplicitate delectatur. Ut Draconites gemma non admittit artem aut polituram; sic nec xti Evangelium.

Ad ii. Ezek hálván az hirt, azonnal igy voxolnak: Transeamus etc. csudályák a Pásztorok Hévségetet. Lát az Angyalk szavára ottan igy szólnak: Menyünk el! elis menének, mégh pedig sietséggel. Hova? ajuntx. is. mind Bethelemigh. Bethelembe menének hát sietséggel; mert az Angyal ide igazitotta őket x. ii. Nem mennek Király Heroesi a Királyi Városba Jerusálembe, hanem Bethelembe, mely kitsin Városnak mondatik Mich. 5: Conf. Joh. 7: 42. De valyon mi eventusa lett a Pásztorok sietségének? Ait Text. Megh találák etc. Nem volt hát az Angyal szava tsak hitetö beséd; mert az Angyal szava szerint mindeneket megh láttanak.

Ad iii. An Novo Regi quid muneris att.? Mos erat n. antiquus non adire Reges nisi cum aliquo munere: Seneca Epist. 17. Reges Parthos nemo salutat sine munere: Rex apud Persas inviolabilis erat, ut cum eod Reges Regnum rexicabant, subditi variis muneribus obviam eis ibant, hinc Sineta, qui destitutus aliis muneribus Artaxerxi Regi hauxtum Aquæ in manibus attulit: quod munus Rex gratü habuit. Et Regina Saba diversa attulit Regi Salomoni munera, 3 Reg. x. Et Magi xto Matt. ii. quod ergo Pastores ad Regem xm eunte? Id quod Sineta Artaxerxi; pauperta videlicet, et bonam voluntatem: Inspex. ut Pastores decebat: attulerü Agnum Fidei, Agnum Spei, ut et Agnum charitis. Simplex

plex minus sicut Magorum! Agnum Fidei attulerü xtö; sicuti enim Agnus non tam ex visu, qm auditu agnoscit Matrem, sic hi ex auditu xm. Agnum Spei attulerunt xtö; sicuti n. Agnus omnem Spem collocat in Matre, sic hi in Deum, relinquentes Gregem suum ibant nescientes qua domus in Bethlehem in qua xtus natus esset. Attulerü et Agnü Charitis; sicuti n. Agnus solam Matrem amat ex toto Grege, sic hi solum Salvatorem quærunt omnibus suis relictis.

Dicce:

A' Kit felkeresse a' xst találni, illö ötet nagy sietséggel Heroesi. V. in T. Exemplum Pastorum: et Magorum.

Nem utolsó Kérdés: Mellyik hasznosabb, a' sietség vagy a' Késedelem? Melyikre van több kára v. hasznа? néha e, néha amaz. Festinare nocet, nocet et cunctari sæpe. Siete N. Sándor Clitus jó Barátyának megh ölésével, 's azután megh bánа: Herodesis sietve igérni az Herodiás Leányának, hogy a'mit kérne megh adná 's azután megh bánа, quia Joannis Caput petivit. Nem úgy van itt a' dologi mert a' kit a' Tudomány serént siet, a' xst megh találya, a' kit kéjedelmes nagy kárát valya.

Manlius mondotta: Mora sæpe malos dat causas. et Ovid. Mora damnosa est. Ugyi van! Hannibal magán tanulta a' Kéjedelemnek kárát, v. sefer. sic S. Virgines Matt. 25. C. Nem jö az halasztók.

Augustusnak szava járása volt: Lente festina! de a' xst kereső ember ezt megh fordítya 's igy mondja: Sietve sies! mert a' kit siet, a' tanálya megh a' xst. Kérdeztek Julius: Hogy ült oly hamar a' győzedelem pozsára? R. Nil cunctando. Julius Rövenült ekk. Ait S. Sá: Kiki az ö tselekedetében gyors legyen etc. Eccli: 31: 27. gyorsnaki kell lenni az embernek minden ö jó igyekezetében, de kivált a' xs kereséjében, mert itt a' sereny[illegible] a' nyerenyegh.

Xm.

Xstum gn exerce est epis Doctrinam recipere. Præcepta observare, xm̄ imitari. Hinc: A'xs̄ keresése idvességh útja: az idvességh útra pld pálya futás, holotti nem immel ámmal balla[illegible] kell járni, ha= nem gyorson kell futni, hogy a' pálya futásh jutalmát maj el ne végy[illegible] 1 Cor. 9: 24. Itt a' sietve járók mondatnyák am a' gyorsi pálya futo= val s. Pállal: Cursum consummavi! 2 Tim. 4: 7. et cupio esse cum xtō.

Legimus Deut. 15: 21. Hogy az ō Istenek sánta bárányval nem volt szabad áldozni, ej ha ki azzal áldozott, az Ur nem kedvellette: sőt az ō Istenek a' sánta Pap sem volt Ur előtt kedves, azért nem is vétetett fel a' sánta ember Papi hivatalra Lev. 21: 18. Ma sem kedves Isten előtt a' sánta Keresztén, ki Istenét ej xtus̄at nem sietve, hanem vagy= tegelve, nem futvást hanem sántikálván keresi: Non sic Pastores s.

A' ki sietséggel akar valahova menni, a' nagy terhet nem vésen magára, sőt ha mi terhe von, azt le tészi. Tereh a' bűn, megh jő oly tereh, mely az embert a' földigh le nyomja. s. Dávid maga bűneit terhének m: Psal. 38: 5. Ig. applica. Exre int s. Pál Heb. XII. 1. Ha pld terhet akarsz hordozni, ne porta onera mundi, di= aboli, peccati; sed jugum xti igt suave es. Matt. XI: e' nem ne= heziti az embert, mint a' maga tolla.

Qui festinat ad scopum, omnem a' via removet obicem, sőt akadályi vannak a' xshoz sietō lélekk: imō: Akadály itt e' Vi= lági dolgk feletteb való kivánása. Ig. removenda. Hinc Invetti ille, quem in quærendo xtō bona eius ḡspedivet. Non sic Pastores.

1. amor mundanor.

2. Akadály, Promotio, Respectus. Huc Principes illi Joan. XII. 42. 43. Pilátus egy ideigh jóttan mégyen vala a' xshoz vezetō útban, de midōn e' világi respectus követt kezdik a' fiuk eleik hánni, akadozni kezde, et cum clamant: Non es Amicus Cæsaris megh álla's nem onene a' xshoz, inkább maradt fiberiussal. mint

2. Promovo.

a',

a' xtual. Non non sic! magi xs̄ gnē hæc diligendus.

3. akadály es útban a' Félelem. Sat Péter szerényen ment, s nyugan futvá a' xshoz vezetō úton; de mihelyt ez a' Kū, a' félelem lábai eleibe akada, kezde lassodni s kis tántorodik az útból. Jusson itt e= fennbe, mely nehéz sententiát irt s. János a' félenkek ellen, ait n. azok vétetnek a' Kénkövel égō tóban, mely a' 2dik halál. Apoc. XXI. Kéjért, ijesst nyugan a' tgt, szerent az ördögh, tárhortat az egész világ, ha a' xst szeressük; de ázj Ur. mind ezek ellen biztat h. ne félyünk Matt. X. Ha Királyok, Dúrák, Fistartok, Felsedelmek eleik hurcholnak azért h. a' xst szeressük, ne félyünk, az Ur lelke helyettünk megh felel mint Procurator Matt. X. 20. Mulieres illæ imitemur gnæ in auxora, ni tenebris ō xsi exemidant Xm̄ gnē exerce Marc. IX. Ecce et Pastores.

4. akadály sollicitudo mundana. Ig. Vitanda, olyan nyugalmis ez a' xst szeressō útban, mint egy Doktor tövis, melybe ha belé akad az ember, megh magát ki szabadítya, szépit. Egy Királyi ember lakadalmat szerez; at vocati excusant sese: hic ait Villam emi etc. Más sokan siettséggel szeressék a' xst, de kit az ō majorko= dása; kit az ō barmai körüll való szorgalmatossága, kit házassága el von attol ej megh akadályoz. Non sic Pastores! Non aiunt: Ma= jor házom, majorságom vōn, nem hagyhatom: Inkom vōn arra kell vigyáznom, hanem mennek siettséggel, ej megh találák a' xst. Exqui Jesukat ej mi sietve szeressük a' xst cum his Pastoribus. Exre pedigh inditson minket a' mi hasznunk.

Motiva:

Sietett Abraham h. az ō hozzá ment Angyalok kedvelet ta= lálya Gen. XVIII. 6. et nos, hogy a' xi elōtt. Sietett Manue a' Sámson Atya, hogy az Angyalt láthassa Jud. 13: 10. Et nos ad xm̄ N. Faderis Angelū Mal. 3: 1. Sietett Bartimeus a' xhoz, ut visum oculos̄ reciperet, et nos

et nos: venit n. xs̄ ut meam Spiritualem Caitém ismet. Sietve
mégyen a Kalmár gyöngyért Indiában, a Vitéz prédajáért a hadba,
é mikor megh nyerik, mi hasznon vesse? a gazdagh lelket megh térík,
Luc. XII. a vitéznek lelke tsontsra vetetik, de a ki a xst sietve teress
's megh találya, az halálbolis életre mégyen.

Keressük sietve a xst! de nem tsak azért, hogy élyünk 's Joh.
égyünk utánna, ült illa turba, qui ait xs̄: Keresztek engemet etc.
6: 26. ni azért, hogy lelkünk táplálatnék az ö beszédével mint lelki
Kenyérrel. His ita intellectis ais:

ais: El mennénk a xs̄ Keresésére; de nem tudiuk hol keressük?
Heródes öszve gyüjti a Papi Tekintetteket 's ugy tudakozza hol kellene
a xst keresni. Matt. II: 4. a Bölcselk szivesen kérdezik: Ubi est Rex
Judæor? Hol keressük a xst, nem kell tétovázznunk, ihon van Kalau-
zunk! a Pásztorok megh találták 's tudják hol van, eamus cum ipsis.

A Pásztorok küldtetvén a xs̄ keresésére, non dicunt: Menyünk
el Jerusálemigh, a Királyi városigh; hanem ujjas Betlehem. oda sem
Keresik a Királyi Palotában; hanem az Istállóban, 's ottan találák.
Et hodie quærendus xs̄ inter humiles; ibi n. invenietur. Ugy
van! sokan mondják ma a xst itt, amott lenni Matt. 24: ne hidjé-
tek. Multi dicunt: Itt a Hatalmasok közt van, ne hidjétek,
non ibi invenes Pastores, hanem a hol élet gyenge emberek vannak
Mária é Joseph. Májentri a hol a xs̄ van, ott tgt percent nem
sok nemes, nem sok Bölcs, é ezen van 1 Cor. 1: 26. Ki volt Nemes?
Ki Bölcs? Ei ezen, ott, hol a Pásztorok a xst megh találták? nemo.

Multi dicunt: Hic est xs̄, hic n. est magna multitudo!
Ne hidd! Ecce ubi Pastores inveniunt, non nisi duo. Mária et Joseph.
multi dicunt: Hic est xs̄; hic n. est felicitas, divitiæ.
Ne hidjétek 's ott ne keressétek: Pastores non inter Divites quæ-

runt, nec inter eos invenierunt; hanem a szegényes, alávaló, világh
előtt el vetetett állapatuak közt, quib. nec in diversorio locus.

Invenimus xm cum Pastoribus!

Jam tégyünk tisztességet néki: a Mágusok Aranyal etc. tisz-
telék Matt. II. imitemur in hoc eos. a Mágusok ajándéki az ö ne-
mekben mind legh drágábbak. Az Arany az éros nemek között:
a Temjén jobb fagu minden füszerszámok között: a Mirrha
nagyobb erejü a Kenetek közöt. Adjunk G. mind a xst olyant
tisztességh reteünkben a'mi drágább. Drágább Jobbágunk nintsen
szivünknél, ezt adjuk hát a xsnak. De tisztelyük külső Jóvainkal-
va a xst: Aranyunkból, vagyonunkból, segélyén az ö szegényeit.
Ha semmid nintsen, vagyon szájad, nyelved, tisztelyed azzal a mostan
született xst. Jovat tisztelik az Angyalok az Ujt a xs̄ születése
allalmatossagával: Gloria in excelsis Deo! Et Pastores; re-
versi n. dicsőzvén és Istent mindenekben a melyeket láttak
é hallottak. Kövessük mink ezeket. dicsőitvén Istenünket.

Amen!

Conc. XLV.

Conciu XLV.

Textus: Joan. 1: v. 14. És amaz Ige Test tett etc.

Akarván sz. János Evang. megh mutatni, v. mindenek elött bizonyossá tenni, hogy á Názáretbéli Jésus légyen amá Xs v. az Innek Fia, /: mert é vala minden Irásának czélya, ut vid. Joh. XX. 31 :/ mind egész Evangéliumába, és Leveleibe, mind közlebb Evangeliumának kezdetében, sok és jeles dolgokat tanitott á Xsról; de az itt ám á nevezetesebb dologh, hogy ezen Evangéliumának kezdetében, et in Textu, olyatén szokkal él, melyel nem igen élt sem maga az Evangelista másutt, sem á több Evangelisták. Nem visgálom én most miért élt sz. János azon szokkal, hanem fogok egyenezen á Lexzkéhez 's megh magyarázom; mi értelme ezen sz. Igékk: Es amaz Ige test lett etc.

Ubi iv. i. Kiröl van szó in Text.?

ii. Á Kiröl itt szó van, quo sensu dr Logos v. sermo.?

iii. Quo sensu dr: Hogy az Ige test lett?

iv. Miképpen lakozott á mi közöttünk? etc.

Ad i. Itt szoll sz. János nem másrol, hanem á Jésusrol, á ki sz. lélektöl fogontatott, és szüztöl született, ki nevekedett mind Idejére, mind testének állapottyára, mind Böltseségére, mind In 's emberek elött való Kedvességére nézve. Luc. II: 52. Kinek In mérték felett adta sz. lelket Joh. 3: 34. Kit In megh szentelt és e Világra botsátott sz. akarattyák ki hirdetésére, mely méltóságára nézve

ink

inkább mondatthatik Elohimnak, Innek, v. In amaz Fiának; mint azok, kikk In szollott: Ego dixi Dii estis et Filii excelsi omnes Joh. X. 34. 35. 36. Hogy itt ezen Jésusrol légyen emlékezett, senki ne tagadja.

Ad ii. Hic Jesus quo sensu dr Logos? Ö magátol sz. Jánostol kell ezt megh tanulni; quia Optimus Interpres etc. szent János pd á több Evangélistákkal együtt á Logosnak nevezetin szót vagy Beszédet, v. Igétért. E. méltán forditatik ittis á Görögh szó: λωγος Igének, szónak v. Beszédnek. Már pd tudjuk azt, hogy az Xs Jésus tulajdonképpen nem Ige, szó, v. Beszéd, hanem p Tropum dr Igének v. szónak. Ut apud hunc Evangelistam ö maga á Xs mondja magát: Útnak, Aitónak, szölötökének. Joh. X. et. XIV. Azért á miképpen á J. Xs Ut v. aitó p Metaphoram; mert miképpen á ki az igaz úton v. aiton járhat, ö maga czélyát eléri; ugy á ki á Xst kövéti, vel secundum ejus Doctrinam vivit, elérkezik Menyországba az Atyához. Sic Xs szó v. Ige p Metaphoram, sicut n. per verba cognoscimus invicem, egymás akarattyát; sic Dei Patris voluntem p Xm. hoc ipsum docet Joannes v. 18. cita. Ezt bizonyittya sz. Péternekis ama beszéde: Uram kihez menénk? örök életnek beszéde vön nállad. Joan. 6: 68. Ezt item sz. János i Eplæ 1. 2. cita. Ergo intelligimus ex his ideo Xm Logon dici, quia Deus Pater suam de salvandis nobis voluntatem per Xm revelavit.

Ad iii. At quo sensu dr: Hogy az Ige test lett?

Tudni kell hogy á Testnek nevezetin in S. Saa gyakorta az ember értetik, mint hogy az embernek nállunk esméretesebb része á test; Ugy hogy testet nevez á sz. Irás. és per synecdochen, az embert egészszen érti. Cum ergo in Tex. ait Johannes: Et Verbum caro factum est. nem

egyebet.

egyebet jelentt; hanem hogy a Jésus a ti Igének mondatik, nem volt valami láthatatlan substantia [=valóság] minémü volt a Platonicusok Principiuma a Logos; hanem Testet [=ember volt, a kivel lehetett társalkodni, kit lehetett szemmel látni, kézzel tapasztalni, quam veritē docet etiam i Joh. 1: 1, 2. 3. Notandum: Hic carnis nomine possunt etiam intelligi Infirmitēs variæ, quibus xs D. fuit expositus et circumdatus, de ejus statu videre potes Heb. 5:7. qui in diebus carnis etc. in infirmo statu, cui tum in tota vita, tum maximè tempore mortis fuit subjectus. Vid. Enyedin. in h. l.

Ad iv. Már igy értven, mit tégyenek ezek a szók: És az Ige test lett. Azt is könyen meg lehet érteni: Miképpen lakozott a Jésus, qui ő Logos, a ti ember volt, a Tanitványokkal? quia tota historia docet, hogy a Jésus az ő Tanitványival társalkodott, ett, ivott, járt, költ, ugy hogy valami történést az Ur Jésus körül, azt a Tanitványok hallhatták, láthatták, érthették és tapasztalhatták, a mint hogy hallották, látták, értették és tapasztalták, melyről azt m: szent János: És láttuk az ő ditsőségét. Holott a xsnak ditsőségén értetnek azok a Csudatételek, melyekhez hasonlott senki ő előtte nem tselekedett. Joan. XV. 24. Hogy pedig a Csudatételek értelmének nyilvánosan meg irja nyzan sz. János, Cum n. xs in Nuptiis in Cana primum fecisset miraculum, sic de xto azt Joannes Evang: És megh mutatá az ő ditsőségét. Joan. II: 11. Est pedigleu láttak ez otton volt Apsotk, ez hinc dicit in Hro plurali: Láttuk az ő ditsőségét. E mellett láttak sz. János, sz. Péter, sz. Jacab a xsnak abbeli ditsőségét, midőn a Tábor hegyen szinét ő előttek el-változtatta vala Matt. XVII

Disce 1.

Disce 1mo:

Az ember Jésus ama Xs v. Jmének fia. V. m. S.

Hanc veritém docet Joannes Evang: in toto Evang: Ipsum audite: Mind ezek megh irattattak etc. Joan. XX. 31. Hinc

Coroll 1. A Jésus xs születésére nézve Igaz v. Ember, de méltóságára vagyis sz. hivatolára nézve. Ur, Istennek fia, Jmének egy születtye, szerelmes fia, Elohim v. Jr. Hogy ember légyen, patet inde, hogy fogontatott, született, nevekedett, sirt, éhezett, szomjuhozott, szenvedett, megis holt. Hogy Ur légyen patet Act. II: 36.

Coroll. II. Lehet nyzan helyesen el mondani, hogy az ember Jésus Urrá, xssá, Jmének amája fiává v. Jmé lett, v. tétetett, mert az ember Jésust az Isten magasztalta arra a méltóságra, hogy Urnak xsnak, Jmének fiának v. Jmének neveztetnék, Act. II: 36. Eph. 1: 19.20. De ugy látszik nékem, hogy sz. Irás szerént nem mondattathatik hogy az Isten emberré lett, mert ezt a sz. Irás nem tanitya, de az Ő Természetiveli ellenkezik, mert a ti Természet szerint Jn, emberré v. Teremtett állatra nem lehet.

Ais: Ha lehet az ember Jn, miért ne lehetne az Isten emberré?

D. Az Jni nevezet méltóságnak Titulussa, mint az Uri, Királyi, Christusi nevezetekis. ugy hogy megh azokis sokszor a sz. Irásban nevezteznek Elohimok v. Istek, a kik csak az Jn ajándékából, s nem természetek szerént oly méltóságnak ült Judices Psal. 82. fere toto. De az emberi nevezet nem szerént olyan nevezet, mely csak annak tulajdonithatik, a ti természet szerént emberi nevet viselhet,

már

már pld az Ür oly méltóságh, hogy ő a Teremtett állatok között emberi nevet nem viselhet, mert ő Teremtő lévén, teremtett állat nem lehet. Exqui intelligimus objectionem ex hn.

Dicit IIdo:

Jollehet az Ur Xsnak vón telyes hatalma Mennyen és a Földen, és olyan nagy méltósága, hogy Istenneki mondattatnéck, mindazáltal magától való Istennek és amaz Atyával egy Imék secundum I. Szám 5pő dicit. quod possit dici Deus, patet ex prbus Textum antecedentibus 2r. 1. lg. De hogy magától való Imék és amaz Atyával egy Imék nem mondatnak, nem mondhatnak Patet mde 1. Mert a Xs maga mondja, hogy ezen hatalom ő néki adatott Matt. 28:18.

2. Vón a Xsnak hatalma, hogy az Halottakat megh elevenitse; de azt mondja ezen hatalomrol az Ur Xs maga, hogy ezen hatalom néki az ő Atyától adatott Joh. 5.26. 3. Vón a Xsnek oly hatalma hogy megh itélye a féles Világot, de Joh. 5:22. azt tanitya ezen hatalomrol is, hogy az Atyától adatott. Ezt tanitya s. Pális: Napot rendelt Isten melyen igazán megh itéli a Földnek Kerekségét a Ferfiu által a kit arra rendelt. Act. 17:31. Vide hanc Veritatem Eph. 1:17=finem. Phil. II: 9, 10, 11.

De a sana Ratios ezt igy lenni tanitya, mely által ismerjük, hogy a magától való Isten v. Ens necessarium, egy, és ezen kivül akarmely nagy méltóságot gondolj, azon méltósághoz azon egy Istől vón, és attol nagyon különbözik.

Exqui

Exqui ötnéktül vádoltatunk s tanitortatunk mi Unitárius ok, hit a Xsnak minden Angyalok és emberek felett való méltóságát, t: mely az Atyától vón :/ megh ismerjük s megh valjuk, és ezen méltóságért Ő az ő atyja és parantsolattya szerint, imádjuk, de hogy azon egy Isten legyen, ki az Atya, a sz. Irás, és az Józan okoságh ellen nem mondhatjuk.

Ezen igazsággal vigasztalván hát magunkat, mivel Isten az Ur Xst felmagasztalta minden méltóságok felett, hajtsuk megh mind mindenkor a Mennyeiekkel, földiekkel, és a Föld alatt valókkal térdeinket, inditsuk megh nyelveinket, és engedjünk ezt az épli vallástételt: Ur é J. Xs az Atya Imék dicsőségére! Phil. II: 9, 10, 11.

Amen!

Concio XLVI.

Alius Exord. in Ps. 6. p. 600.

Text. Psal. CXXX. v. 5, 6, 7. De Spe in Deum.

Spes alit Agricolas!

A' világh telyes reménységgel éj várakozással. Hinc Thales: Spe nihil est communius. Carthágó Várossa Amilcár nevü Feiedelméről olvasom, hogy midőn ő Syracusa Városát meghszállotta volna, éj álmában azt látta volna, hogy máj napi a' városba vatsorálna, totam Spem hét de spem victoria, azért házát ő-römmel építeti a' viadalra. At Spes eum delusit, ipse n. a' Syracusiis captus, superatus, tanqm captivus ibidem clausit. Illyen eventussa szokott lenni e' Világh Spei reménységének. Hinc Spem mundanos Plato sic definit: quod sit somnium vigilantium. Nem illyen az Isten Hiveinek Istenben helyheztetett reménységek, 's az ám nem csalya meghi őket. Hinc Sálomon ait: AB Jmben való reménységre a' justalma: mi? Hogy megh nem csalatik. Prov. XXIII. 17. 18. Jól tudta ezt ő. Dávidis, azért ő minden ügyében erős reménységgel csak az Urat várta, ut alia loca taceam. Ecce in Textu. Cita.

Vivere Spe vita miserrimum erat.

occáv: Ezt a' Soltárt Dávid vagy akkor szerzette, mikor Isten őtet annak napiglh tartó dóghalálnak idejére ítélte, éj ő itten bűneinek bocsánatyát kérte: 2 Sam. XXIV. Vagy valami más nyomoruságban, szorulájban lévén, várta Istől a' szabadulást. Jmen ennek a' Soltárnak e' van eleibe irva: Reserves emberek

bur-

burgosiagos Imádsága. Reszves szivü emberekre mutat az egész Soltáit. n. p. 1. A' mélységből kiáltok hozzád oh Uram! v. 2. Uram halgasd meghi az én szómat, figyelmezz könyörgésem szavára! v. 5. in Textu: Várom az Urat! &c. Tria in hoc Textu. Ég. Lássuk meghi

I. A' Sz. Dávid Jrá segedelmekben való várakozását.

II. Reménységének v. Várakozásának Fundamentumát.

III. A' Hasonlatosságot, melyel jelenti várakozását.

Ad 1. Várakozását így teszi ki Dávid: Várom az Urat, várja az én lelkem őtet! Az én lelkem figyelmetében várja az Urat! holott látod a' szót megh háromszorosítását, a' mely a' szó nyelvnek ereje szerént, jelenti Dávidnak igen igen nagy szivbéli várakozását, de az ő várakozása egybe van lánczolva az Jmben vetett reménységel, unde ait: AB ő bizodalmában vón reménysége. v. 5. Nem ók nélkül lett ez. Ha ugyanis a' reménységh kérdése: Vón oly reménységh mely „addig" táplálya az embert, mineklette az ő hivatalát a' justalomnak tekintete alatt véghez vitte: t. i. remélli az ember akkoris az Istől jót az Ígéret ígérete szerént, migh megh a' Conditiot nem próbálta, a' minémü reménységről vón szó p. Péter is e' soraiban: Vessétek reménységetek a' Kláris, mely ni nektek megh adatik, mikor a' Jézus Krs megh jelenik. 1 Pet. 1: v. 13. 11 addigh

2 Vón oly reménységh, cum homo suas Scriptas a' Deo conditiones Istitit, hivatalyát végbe vitte, éj már nintsen egyéb hátra, hanem csak a' justalmat várja, éj e' már erősebb reménységh annánál, a' mely várakozással vón össze kötve, mivel ekkor nagyobb reménysége lehet az Ur segedelmében. Illyen várakozása vala már in Text. Davidnak, hogy az Isten

néki.

néki v. bünét megh botsássa, de gyo meminit supr. vagy nyo=
morusságából ki szabadittya.

Ad II. Ennek á sz. Dávid varakozó reménségének Fundamentuma, az
Sznek beszéde v. Igérete, ait n. in Text. A te beszédedben von az én
reménségem, v. g. d. á te beszéded szerént remélletem és varakoz=
tam, á ki t. i. igérted, hogy á tégedet kéröket megh halgatod, és
az ö nyomoruságokban Tehozzad folyamodokat megh szabaditod: In
n. Dne dixisti: Hiv segitségül eng etc. Psal. 50: 15.

Ad III. Valami nevezetes hasonlatossággal tészi ki sz. Dávid az ö Vá=
rokozását, cum ait: Az én lelkem inkább várja az Urat, mint
á Vigyázok á reggelt. Vigyázó 's Virrasztó Strásákk v. öriszökk ál=
lapottyokhoz hasonlitya hát az ö Várokozását. Quod ut melius intelli=
gamus not. I. Hogy á Sidok Oráia nem ugy volt rendelve, mint
á miénk, hogy á XII. óra egyszer álló délben, mászor éjfélkorban
végezödjék; hanem reggel eögyen kezdik, estve tizenkettön vég=
zik, és ismét estve eögyen kezdették, reggel XII. végezték.

Not. II. Igy már az éjtzakát Négy részre osztották, és mind
szakaszba 3. 3. orákat számláltak. Az elsö szakasz ab hora 1.
vesp. usq 3iam, és ezt hitták estvéli öriszetnek v. Vigyázásnak.
A 2dik szakasz ab hora 3ia usq 6am, és ezt hitták Conticiniumk
quoniam hoc tempore öra debent esse in Silentio. A 3dik
szakasz ab hora 6a = 9nam, és ezt hitták Gallicinium ak
mivel már ekkoron á Kakasok kezdenek szollani. A 4dik
szakasz ab hora 9a = 12mam i. e. reggeligh, á mely idö nál=
lunk esik három és reggeli hat óra között. Az éjtzakának
ezen részeiröl tészen emlékezetet á Xsri Luc. XII. 37. 38. ubi
Boldogh m: azt á szolgát, á ki vigyáz, mikor elö jövend az

ö Ura

A' meg szorult állapotbe és nyomo=
ruságb levö embérd Hivatza
az Ur szabaditásának várása.

ö Ura az éjtzakának elsö és 3dik Vigyázásokor. Sic dicitur, h. á xs az éjtzakáb 4dik részén ment az ö Janitványihoz á Tengeren. Matt. 14:25. Ezek igz lévén, már á sidok mind az Templomban á sz. tüz és lámpások körüll való vigyázást; mind á Táborban á Vitézek á Strásálást, az éjtzákának el mondott részei szerént osztották fel: Mely vigyázok körüll már mondatik Virrasztani az, ki az éjtzakának 4dik szakasszán Strásált v. vigyázott akar á Templomban, akar á Táborban. Iam sensus Loci in Text: 1. Valamiképpen az Ejtzákának utolsó részen Vigyázó v. Strásaló, várja, ohajtya á reggelt, hogy á vigyázásban és álmatlanságban el lankadvan megh nyughassék; Ugy v. annál inkább várja az én lelkem az Ur segedehnét, tudván sz. 2. hogy az Urnál vagyon á Klmenségh, és ö nálla bövséges á szabadítás. 2. Valamiképpen á Vigyázó Kiált á Strásáló helyem, ugy kiáltok Uz éms te hozzád á mélységböl sz. 1. 3: Valamint á Vigyázó Halgat az orákra, ugy halgatók éms hozzám érkezö Klmednek óráira Psal. 95: 7.

Mar. 13: 35.

Similitudo.

Disce:

Á megh szorult állapotban és nyomoruságban lévö embernek edgyetlen edgy erös rakantzája az Inbz megh fekütt reménségh, és az ö szabaditásának várása. V. in T. Exemplum Dávid.

Hinc: Á ki Dáviddal egyformálógh szenved, Dáviddal Inbz remélyen. K. H! Int állapotunk, hogy Inbz remélyünk E. Nékünk Inbz kell remélleni. 1. Mandato Dei. Vid. Doctr hanc Tom. Conc. meas IV. Conc. XX. pag. 148. inde redde.

Amen!

in Kövend 12a xb. 1776.

Index Concionum.

Concio:	Textus:		Pag:
i.	Luc. XIII. ℣. 6=9.	Parabola de Ficu – –	1.
ii.	Prov. XVII. 1.	Jóbb á száraz étekk – –	8.
iii.	Matt. XIX. 4.5.	De Matrimonio – – –	16.
iv.	Eph. 6: 17.	Assumite Arma Spr̃alia –	25.
v.	Joh. 8: 48.49.	De Blasphemia Judæor. –	33.
vi.	Marc. 16: 6.	De Xti resurrect – – –	39.
vii.	Marc. 14: 12=16.	De Agno Paschali " "	46.
viii.	Joh. X. 11.	De Bono Pastore " "	54.
ix.	1 Thes. 4: 6.	Senki megh ne nyomoritsa " "	61.
x.	Joan. X. 27.	De signis ovium Xti – –	66.
xi.	℣. 16.	De Uno ovili " " "	73.
xii.	℣. 30.	Ego et Pater Unũ sumus "	78.
xiii.	Psal. 48. tot.	Aldozóra való " " "	83.
xiv.	Joh. 16: 23.24.	De Precib. in noẽ Xti " "	90.
xv.	Luc. 24: 49.	Ti maradjatok – – – –	94.
xvi.	Act. XX. 16.	Paulus it Jerosolymam etc.	99.
xvii.	Eph. 4: 30.	Nolite contristari etc.	106.
xviii.	Agg. II: 9.	De Zdi Templi gloria	111.
xix.	Joan. II: 13=16.	Xs purgat Templum " "	120.
xx.	Luc. 1. 63.	Joannes é nomen eius –	127.
xxi.	Matt. XIX. 17.	De Bonitte Dei " "	131.
xxii.	ex eodem "	" " "	139.
xxiii.	Luc. XII. 16=20.	De Divite " "	145
xxiv.	Matt. III. 13=17.	Xs baptizatur " "	151.

Index Concionum.

Conc.	Text.		Pag:
xxv.	Matt. 28: 18.	" " " " "	157.
xxvi.	Luc. 7: 36=50.	Xs in Prandio " "	163.
xxvii.	℣. 37.	De muliere Peccatrice	171.
xxviii.	℣. 38,39.	De Vilachrymas " "	179.
xxix.	Marc. 16: 15.16.	De Baptismo " "	186.
xxx.	Luc. 7: 39.40.	É ha Próta volna etc.	192.
xxxi.	Marc. 16: 15, 16.	De Baptismo " "	201.
xxxii.	Act. II: 38.	De Baptismo " "	206.
xxxiii.	Act. II: 38.	De Baptismo " "	212
xxxiv.	Judic. 9: 12, 13.	Ad tempus Vindemias	217.
xxxv.	Matt. 28: 19.	De Baptismo " "	227.
xxxvi.	Matt. X. 22.	De perseverantia " "	228.
xxxvii.	Luc. XIII. 14.	Sex sunt dies etc.	235.
xxxviii.	Luc. 14: 1=4.	Festandum sanctè	242.
xxxix.	Agg. II: 6.7.	De Adventu Messiæ	250.
xl.	2 Tim. III. 1.2.	De ultimis temporib.	256.
xli.	ex eodem –	– – –	261.
xlii.	Gen. III. 15.	Inimicitias ponam etc.	266.
xliii.	ex eodem –	– – – –	274.
xliv.	Luc. II: 15, 16.	Karácsoni " "	278.
xlv.	Joan. 1: 14.	Es az Ige Test lett "	286.
xlvi.	Psal. CXXX. 5.6.7.	De Spe in Deum – –	292.

Gloria Deo Patri per Filium J. Xm! Amen!